

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

**MİLLET KÜTÜPHANESİ ALİ EMİRİ KİTAPLIĞI MANZUM 568 NUMARALI
ŞİİR MECMUASI
(İNCELEME-METİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUZAFFER KILIÇ

İSTANBUL 2015

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

**MİLLET KÜTÜPHANESİ ALİ EMİRİ KİTAPLIĞI MANZUM 568 NUMARALI
ŞİİR MECMUASI
(İNCELEME-METİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUZAFFER KILIÇ

TEZ DANIŞMANI:
PROF. DR. SEBAHAT DENİZ

İSTANBUL 2015

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Muzaffer KILIÇ'ın "Millet Kütüphanesi Ali Emiri Kitaplığı Manzum 568 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Sebahat DENİZ
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Doç. Dr. Yüksel ÇELİK
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

S. Deniz
Nihat ÖZTOPRAK
Yüksel ÇELİK

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..01../..07./2015 tarih ve 2015-11
sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Gülsen SEYHAN ALIŞIK
Müdür

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	II
ÖZET	IV
ABSTRACT.....	V
ÇEVİRİYAZI ALFABESİ	VI
KISALTMALAR.....	VII
İŞARETLER.....	VIII
GİRİŞ.....	1
1. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA.....	1
1.1. Mecmuanın Tanımı	1
1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması.....	1
1.3. Klasik Türk Edebiyatında Mecmuaların Yeri ve Önemi	3
2. İNCELEME	4
2.1. Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum 568 Numaralı Şiir Mecmuası.....	4
2.1.1. Şekil Bakımından İncelenmesi	4
2.1.2. Muhteva Bakımından İncelenmesi	6
2.1.2.1 Mecmuadaki Şairler ve Şiirleri	6
2.1.2.2. Mecmuanın Şair Dizini	12
2.1.3. Mecmuada Bulunan Şairlerin Kısa Biyografileri	13
2.1.4. Mecmuanın Bazı İmla Özellikleri.....	50
2.1.5. Mecmuada Karşılaşılan Problemler.....	50
2.1.6. Mecmuanın Sahaya Katkıları.....	51
3. METİN.....	55
3.1. Metin Tesisinde Takip Edilen Metot.....	55
3.2. Transkripsiyonlu Metin.....	57
SONUÇ.....	139
EKLER.....	140
KAYNAKÇA.....	144
TIPKIBASKI	152

ÖN SÖZ

Osmanlı Edebiyatı kapsamında çalışılmış eserlerin dışında kaynak niteliğindeki pek çok eser yeni yeni çalışılmakta, bu yolla eksikler tamamlanarak yeni bilgiler toplanmaktadır. Manzum eserlerin önemli bir yekün tuttuğu Osmanlı Edebiyatı'nda belli bir şaire ait manzume mecmualarına “divan”, farklı kişilere ait manzum yahut mensur ürünleri içeren kaynaklara ise “mecmua”denilmiştir.

Divanlarla ilgili pek çok metin, inceleme ve tahlil çalışmaları mevcutken mecmualarla ilgili çalışmalar yakın geçmişte yoğunlaşmaya başlamıştır. İlk aşamada temel kaynak konumunda olan divanlar ele alınmış, mecmualar ise ikinci derece kaynaklar olarak kabul edilmiştir. Bu kabulün doğruluğunun yanında, yeri ve önemi yadsınamayan bu kaynakların edebi ürünler açısından olduğu kadar biyografik bilgi kırintılarını içermesi bakımından da kimi zaman temel kaynak konumunda oldukları da bir gerçektir.

Millet Kütüphanesi Ali Emîri Kitaplığı Manzum 568 Numaralı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin) başlığını taşıyan bu çalışma genel açıdan Klasik Türk Edebiyatında mecmuanın tanımı, sınıflandırması ve yerine dair kısa bir giriş bölümü ile birlikte inceleme ve metin başlıklarını taşıyan üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Klasik Türk Edebiyatında mecmua ile ilgili genel bilgiler sunulmuştur. İnceleme bölümünde çalışma konusu mecmuanın şekil ve muhteva bakımından incelenmesi yapılarak şiir ve şair dizini verilmiştir. Mecmuada yer alan şairlerin kısa biyografileri verildikten sonra mecmuanın imla hususiyetleri ile birlikte mecmuada karşılaşılan problemler ve mecmuanın sahaya katkıları başlığı altında incelemelerde bulunulmuştur. Son bölüm olan metin bölümünde ise metin tesisinde takip edilen metot başlığı ile metin tesis hususiyetleri verilmiş ve mecmuadaki şiirler divanlarla da karşılaştırılarak transkripsiyonlu metni ortaya konmuştur. Çalışmanın sonunda metnin tıpkıbasması verilmiştir.

Mecmuada 168 gazel, 5 kıta, 1 kaside (yarım), 1 tesdis (yarım) ve 1 terkeb/terci-bend (?) bulunmaktadır. Mecmuanın 3 ayrı parçadan oluşması, kopuk kısımların özellikle başlangıç ve bitişlerinin kaside ve tesdis nazım şekillerine denk gelmesi ve mecmuanın “gazeliyât” olarak adlandırılmasından hareketle bu eserin bir gazel

mecmuası teşkil etmek amacıyla farklı mecmuaların gazeller bölümünün koparılarak vücuda getirilmiş olabileceği akıllara gelmektedir.

Tez yazım sürecinde içinden çıkması güç pek çok sorunu çözen ve hatalarımı nezaketle düzelten değerli hocam Prof. Dr. Sebahat Deniz Hanımefendi'ye teşekkür ederim. Ayrıca kendi bakış açılarından metni inceleyerek tenkit ve tashihte bulunup teklifler sunan değerli dostlarım Zeynep Ağdaş, Ferhat Muslukcu, Sedat Öztekkeli, ve Murat Güneş'e paylaşımları için şükranlarımı sunarım.

Muzaffer KILIÇ
İstanbul 2015

ÖZET

Bu çalışmada İstanbul Fatih Millet Kütüphanesi'nde bulunan Ali Emîrî Manzum 568 numarada kayıtlı şiir mecmuasının transkripsiyonlu metni sunulup üzerinde incelemelerde bulunulmuştur. Mecmuanın tanımı ile birlikte mecmuaların edebiyat tarihindeki yeri ve önemi hakkında bilgi verildikten sonra 52 varaklık araştırma konusu olan mecmua ile ilgili bilgiler sunulmuştur. Gazellerin çoğunlukta olduğu ve 176 şiir içeren bu mecmuada, kıta, kaside ve tesdis nazım şekilleri de bulunmaktadır.

Üç bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümünde Klasik Türk Edebiyatında mecmua ile ilgili genel bilgiler verilmiş, ikinci bölümde çalışma konusu olan mecmuanın şekil ve muhtevasına dair incelemelerde bulunulmuştur. Üçüncü bölümde ise mecmuanın divanlarla karşılaştırmalı metni yer almaktadır.

ABSTRACT

In this study, the text of the poetry mecmua (compilation) registered in the number 568 in Ali Emiri Manzum in Istanbul Fatih Millet Library is submitted and assessments have been made based on this mecmua. Along with the definition of mecmua, first the information about their places and importances in literary history, then the information about the mecmua that is the subject of this study which consists of 52 sheets are given. In this mecmua there are 176 poems that are mostly gazels, but there are also kita, kaside and tesdis poetic forms.

This study consists of three chapters. In the first chapter, brief information about mecmuas in classical Turkish literature is given and in the second chapter, analysis of content and the form of the mecmua which is the subject of the study can be found. In the third chapter mecmua's text critiqued with the divans can be found.

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

ا	A, a, E, e, Ā, ā
ب	B, b
پ	P, p
ت	T, t
ث	Ṭ, ṣ
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	H, h
خ	Ḥ, ḥ
د	D, d
ذ	Z, z
ر	R, r
ز	Z, z
ژ	J, j
س	S, s
ش	Ş, ş
ص	Ṣ, ṣ
ض	Ẓ, ẓ, Ḍ, ḍ
ط	Ṭ, ṭ
ظ	Z, z
ع	‘
غ	Ġ, ġ
ف	F, f
ق	Q, q
ک	K, k, G, g, ŋ
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
ه	H, h
و	V, v, U, u, Ü, ü, O, o, Ö, ö, Ū, ū, Ō, ō
ی	Y, y, Ĭ, ĭ, Ī, ī
ء	’

KISALTMALAR

a.	Beytin ilk mısralarını gösterir
a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
AKM	Atatürk Kültür Merkezi
b.	Beytin ikinci mısralarını gösterir
Bkz.	Bakınız
Bsk.	Baskı
C.	Cilt
D.	Dîvân
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
G.	Gazel
haz.	Hazırlayan
K.	Kaside
Kt.	Kıta
KTB	Kültür ve Turizm Bakanlığı E-Kitap.
M.	Mecmua
ö.	Ölümü
PBM	Pervane Bey Mecmuası
S.	Sayı
s.	Sayfa
Ts.	Tesdis
vd.	Ve diğerleri
vb.	Ve bunun gibi

İŞARETLER

- “ ” : Doğrudan yapılan alıntılar.
- [...] : Okunamayan kelime.
- [] : Metine divandan eklenen kısımlar.
- ? : Hakkında emin olunmayan bilgi.
- () : Metinde vezin gereği çıkarılması gereken kısım.

GİRİŞ

1. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA

Osmanlı edebiyatı ürünleri içerisinde değerlendirilen mecmualar üzerinde özellikle son dönemlerde ciddi akademik çalışma ve yayımlar yapılmaktadır. Mevcut çalışmalar mecmuaya dair zihinlerde genel bir bilgi oluşumunun sağlamasıyla birlikte yeni bilgiler elde etme potansiyelinin de oldukça yüksek olduğunu göstermiştir. Bu da ilgili çalışmaların artışının en temel sebebidir.

Mecmua ile ilgili genel bilgiler hemen mecmua üzerine yapılan her çalışmada tekrar edilmektedir. Bu yüzden giriş bölümünde “mecmu‘a”nın neyi karşıladığı, tasnifi ve önemine dair kısa bilgilendirme yapılarak çalışmaya temel olan şiir mecmuasına geçilecektir.

1.1. Mecmuanın Tanımı

Arapça “*cem*”(toplama, bir araya getirme) kökünden gelip mef‘ûl bâbında müennes (dişil) bir kelime olan mecmû‘a, sözlüklerde “*toplanmış, bir araya getirilmiş; top, tüm; tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi; seçilmiş yazılardan meydana getirilen yazma kitap*”, kütüphane literatüründe “*derleme*”, edebiyat terimi olarak “*defter; türlü konuların bir araya getirildiği yazıları içine alan kitap; şiir defteri*”, günümüz Türkçesinde “*dergi*” ve yakın zamana kadar “*günlük olmayan (haftalık, aylık, üç/altı aylık, yıllık vb.) periyotlarla yayınlanan süreli yayınlar*” manalarında kullanılmıştır. Klasik Türk Edebiyatı araştırmalarına kaynak konumunda olan ‘mecmû‘a’yı ise “*farklı kişilere ait metinlerin/metin parçalarının bir araya getirildiği eserler bütünü*” olarak tarif etmek mümkündür.¹

1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması

Klasik Türk Edebiyatı’nda mecmua, çeşitli konulardaki yazı, şiir yahut eserlerin derleyicisinin tercihiyle bir araya getirildiği bir not defteri olarak düşünülmekte ve bu tasarruflar neticesinde şiir, fetva, divan, nazire vb. gibi mecmua türleri ortaya

1 Fatih Köksal, “Şiir Mecmûalarının Önemi ve ‘Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi’ (MESTAP)”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s. 411.; Günay Kut, “Mecmua”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, C. 6, Dergâh Yayınları, İstanbul 1986, s. 170.

çıkılmaktadır. Şu ana kadar yapılan çalışmalardan yola çıkılarak bir takım tasnif çalışmaları yapılmış ve mecmualar çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır.

Agâh Sırrı Levend'in Tasnifi:

- I. Nazireler mecmuaları
- II. Meraklılarınca toplanmış, birer antoloji niteliğinde seçme şiir mecmuaları
- III. Türlü konulardaki risalelerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar
- IV. Aynı konudaki eserlerin bir araya getirilmesiyle meydana gelen mecmualar
- V. Tanınmış kişilerce hazırlanmış, birçok yararlı bilgileri, fıkraları ve özel mektupları kapsayan mecmualar.²

Deneme başlığı altında nispeten ayrıntılı bir teklif olan Atabey Kılıç'ın "Mecmûa Tasnifine Dair" adlı makalesindeki tasnifi ise şu şekildedir:

- I. Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından
 - a. Cönkler
 - b. Mecmûalar
- II. Şekil bakımından
 - a. Manzûm Metinler Mecmûaları
 - b. Mensûr Metinler Mecmûaları
- III. Dil bakımından
 - a. Arapça Mecmûalar
 - b. Farsça Mecmûalar
 - c. Türkçe Mecmûalar
 - d. Çok Dilli Mecmûalar
- IV. Muhteva bakımından
 - a. Din
 - b. Tasavvuf
 - c. İlm-i Nücûm / Fal ve Remil
 - d. Hikâye / Latîfe
 - e. Hezel ve Hiciv

² Agâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C.I, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s.166-167.

- f. Edviye
 - g. Mûsikî
 - h. Hat ve Kitâbet
- V. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar³

Günay Kut'un Tasnifi:

- I. Nazire mecmuaları
- II. Seçme şiir mecmuaları (Mecmua-i eş'ar, Mecmua-i devavin)
- III. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar (Mecmua-i edeviye, Mecmua-i ed'ıye, Mecmua-i tevarih, Mecmua-i muammeyat, Mecmua-i münşeat, Mecmuatü'r-resail...)
- IV. Karışık mecmualar. Bu tür mecmualar nazım, nesir karışık olabileceği gibi Arapça, Türkçe ve Farsça gibi değişik dillerde de yazılmış olabilir.
- V. Tanınmış kişilerce veya derleyeni belli kişilerce hazırlanmış mecmualar.⁴

Klasik edebiyat kapsamında değerlendirilebilecek tüm mecmualar görülmeden kapsayıcı bir tasnif yapmak mümkün değildir. Bunun yanı sıra her kategori içerisinde istisna ve problem içeren eserler çıkacağı gibi araştırmacıların hemfikir olmadığı durumlarda çeşitli çözüm çalışmaları ve tasnif tercihleri ortaya çıkacaktır.

1.3. Klasik Türk Edebiyatında Mecmuaların Yeri ve Önemi

Mecmua ile ilgili yapılan değerlendirme ve tespitleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Henüz ortaya çıkmamış eserler mecmuaların birinde bulunabilir.
2. İsimleri tezkirelerde bulunan ve bulunmayan şairlerle ilgili bilgi bulunabilir. Divanı elde bulunan şairlerin eserlerine katkıda bulunurken olmayanların eserlerinin teşekkülüne önemli bir zemin oluşturabilirler.
3. Mecmualardaki şiirler divan nüshalarıyla karşılaştırılarak tenkitli bir neşir yapılabilir. Hatta divandaki bozuk vezinli mısraların kontrolü mecmualardaki şiirler sayesinde yapılabilir.⁵

3 Atabey Kılıç, "Mecmûa Tasnifine Dair", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s. 80-96.

4 Günay Kut, a.g.e., s. 170.

5 Ozan Yılmaz, "Metin Te'sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S.1, İstanbul 2008, s. 255-280.

4. Şairlerin kimlerden etkilendiği ya da kimleri etkilediği gibi durumların tespiti için de nazirelerden faydalanılabilir. Şairin edebi kişiliğini tespit adına nazire mecmuaları önemli kaynaklardır.
5. Şairin divanını tertip ettikten sonra yazdığı şiirlere mecmualarda rastlanabilir.
6. Edebiyat tarihine geçmemiş belgeler, türler, şairler, manzumeler tespit edilebilir.
7. Buldukları dönemin edebi zevkini yansıtmakla birlikte dönemin dil hususiyetleri açısından da fikir verebilir.⁶

Mecmuaların diğer eserler gibi şairden müstensihe, dönemin zevk anlayışından dil yapısına kadar pek çok bilgi verdiği şimdikiye kadar yapılan çalışmalarla anlaşılmıştır. Bu bakımdan mecmuaların sahaya katkısının varlığı bilinirken tüm eserler incelenmeden bu katkının oranını belirlemek şimdilik güçtür.

2. İNCELEME

2.1. Millet Kütüphanesi Ali Emîrî Manzum 568 Numaralı Şiir Mecmuası

Yüzü deniz yeşili ebru kağıt kaplı, sırtı ve kenarları meşin, üzeri tuğralı cilt içinde bulunan mecmuada 52 varak bulunmaktadır. 191x121 (166x80) mm. ebadında; aharlı, orta kalınlıkta krem rengi kağıt üzerine bazısı cetvel içerisinde çift sütuna belirsiz satırlı ve farklı hatlarla yazılmıştır.

Mecmuada müstensih adı ve istinsah tarihi bulunmamaktadır. 1^a yüzünde güncel kütüphane kaydı ve iki mühür bulunmaktadır. Birinde “*Diyarbekrî Ali Emîrî Efendi, Allah rızâsı için vakf eyledüm*” diğesinde ise “*Millet Kütübhânesi Müdüriyeti*” yazmaktadır. İkinci mühür 51^b yüzünde de bulunmaktadır.

2.1.1. Şekil Bakımından İncelenmesi

Hat, kalem, mürekkep, tertip ve varakların renk durumundan anlaşılacağı üzere mecmuanın bir cilde toplanmış üç farklı parçadan oluştuğu anlaşılmaktadır. Eser üç farklı parçadan oluştuğu için her bölümü ayrı tavsif edilecek ve her bölümün problemleri kısımları ayrıca belirtilecektir. Bölümlerin şekil olarak özellikleri şu şekildedir:

a. 1^b-21^a: 20 yaprak, 191x121 (166x80) mm ebadında âbâdi kağıt üzerine çift sütun halinde mısralar alt alta gelecek şekilde 10 satır, okunaklı bir ince talik hatla yazılmıştır.

6 Ozan Yılmaz, a.g.m., s. 255-280.

50 gazel, 1 kıta bulunmaktadır.

Bazı yapraklar altın renkli cetvelli (5^{ab}, 7^a, 9^{ab}, 10^{ab}, 12^b, 14^b, 15^{ab}, 17^a, 18^b, 19^{ab}, 20^a), şiirler siyah mürekkeple, birkaç şiirin başlığı kırmızı, birçoğu siyah ve şiirlerdekinden farklı bir kalemle yazılmıştır. Birkaç şiirde mahlasların üstü çizilmiştir. Bazı şiirler aşağıdan yukarı doğru mısralar yan yana gelecek şekilde yazılmıştır. Ayrıca 3^a, 11^b, 12^a, 13^b, 14^a, 17^b, 18^a varakları boştur.

Başı : Cânı bir dil-rübâyâ ısmarla
Çık aradan Hudâyâ ısmarla

Sonu : Her dem bahâr-ı vâsf-ı ruhuñda **Hüdâyîñüñ**
Gül gibi tâze defter ü divân elindedür

b. 21^b-42^a: 21 yaprak, 191x121 (166x80) mm ebadında âbâdi kağıt üzerine çift sütun, mısralar alt alta gelecek şekilde 12 satır, cetvelli, cetvel ve başlıklar kırmızı, şiirler siyah mürekkeple ve okunaklı rika hatla yazılmıştır.

78 gazel, 1 kaside (yarım), 1 tesdis (yarım), 4 kıta (24^a da bulunan kıtalardan biri mahlas bulunmayan ilk beytleri kopmuş bir gazel yahut kasidenin sonu olabilir). Mecmuanın ilk bölümden tamamen farklı teşkil edilmiş ikinci bölümünde hatalı birleştirme ve kopmalar söz konusudur. Bir sonraki varağa taşan şiirlerden hareketle hatalı birleştirmeler tespit edilmekte, yarısı bulunmayan şiirlerden ise kopmaların olduğu anlaşılmaktadır. Birbirinin devamı olan şiirlerden hareketle 23^b'den 34^a; 34^b'den 37^a; 37^b'den 26^a; 31^b'den 35^a varağına/yüzüne geçildiğinin tespiti hatalı birleştirilmeleri göstermektedir. Mecmuadaki 21^b'de Nef'î'nin 75 beyitlik kasidesinin sadece 1 mısraı ve 14 beyti, 25^b'de 'Azmî-zâde Hâletî'nin 7 beyitlik gazelinin sadece ilk beyti, 28^b'de Nâmî Çelebi'ye ait bir şiirin ilk 3 beyti ve bir mısraı, 29^a'da Azmî-zâde Hâletî'nin 9 beyitlik bir gazelinin sadece son 3 beyti, 32^a'da Rahmî Çelebi'nin 5 bentlik (30 mısra) tesdisinin sadece 4. bendinin iki mısraı ile 5. bendinin varaklarda yazılı olmasından kopuklukların varlığını görüyoruz.

Başı : Berk urduğı dem cevher-i endîşe ucından
Gûyâ ki kef-i Rüstem-i tab'umda sinândur

Sonu : Toyılmaz h'ân-ı ihsâna kanâ'at gelmez insâna
Kerem gördükçe ey **Bâkî** gedâlardan recâ artar

c. **42^b-53^a**: 11 yaprak, 191x121 (166x80) mm **ebadında** âbâdi kağıt üzerine baklava dilimli mısralar yan yana gelecek şekilde, cetvelsiz, başlıklar kırmızı, şiirler siyah mürekkeple okunaklı nesih hatla yazılmıştır.

Mecmuanın 40 gazel 1 terhib/terci-bend (?) bulunan son bölümü, kendinden önce gelen iki bölümden tamamen farklı ve şekilli şiirlerden oluşur. 11 yapraklık bu son bölümde de hatalı birleştirmeler ve kopmalar söz konusudur. Birbirinin devamı olan şiirlerden hareketle 44^b'den 46^a, 45^b'den 47^a'ya geçilmesi hatalı birleştirmelerin, 45^a'da bulunan Kara Fazlî Çelebi'nin şiirinin son iki beytinin bulunması ise kopuklukların varlığına delildir.

Baş : Kılmaz isem zülf-i dildâr ile sünbül sohbetin
Tâze tâze dag ile seyr it karanfûl sohbetin
Sonu : Ey **Hayâlî** kanlu başdur bâdede her bir habâb
Merd-i meydân olalı gam leşkeri savaşına

2.1.2. Muhteva Bakımından İncelenmesi

Şekil başlığı altında üç farklı bölümün içeriğine ve problemlili bölümlerine değinilmiştir. Bu bölümde ise mecmuanın şair ve şiir içeriğine yönelik genel ve kısa bir bilgilendirme yapılarak sırasıyla mecmuadaki şair ve şiirleri tablosu ve ayrıca alfabe sırasına göre şairler ve şiir numaraları tablosu sunulacaktır.

Mecmuada kime ait olduğu tespit edilemeyen 5 mahlassız şiir haricinde 56 şaire ait 171 şiir bulunmaktadır. Toplamda 176 şiir bulunan ve XV, XVI ve XVII. yy. şairlerinin şiirlerinin bulunduğu mecmuada 168 gazel, 1 kaside (yarım), 1 tesdis (yarım), 5 kıt'a ve baş tarafı kopuk kısımda kaldığı için terhib-bend yahut terci-bend olduğu tahmin edilen bir şiir yer alır.

Ayrıca mecmuanın

2.1.2.1 Mecmuadaki Şairler ve Şiirleri

Mecmuada yer alan şiir sırasına göre şiir türü, beyit/bend sayısı, vezin ve bahir bilgilerinin verileceği bu bölümde amaç, genel bir tablo ile mecmuanın bütününe görülebilmesini sağlamaktır.

Tablo 1.1.Mecmuadaki Şair ve Şiirler

Şiir Numarası	Şairler	Şiir Türü	Beyt/Bend Sayısı	Şiirin Vezni	Şiirin Bahri
1	'Amrî	Gazel	5	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
2	'Amrî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
3	Muḥibbî	Gazel	5	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
4	Aḥmed	Gazel	5	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
5	Ḥālî	Gazel	7	Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Müctes
6	Laṭîfi	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün	Hezec
7	Āzerî	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
8	Rusūḥî	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün	Hezec
9	Yaḥyâ	Gazel	5	Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Müctes
10	Yaḥyâ	Gazel	5	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
11	Bedrî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
12	'Aṭâ	Gazel	5	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
13	Mâtemî	Gazel	5	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
14	Mâtemî	Gazel	5	Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	Hezec
15	Raḥmi	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
16	Lâmi'î	Gazel	5	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
17	Râzî	Gazel	5	Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Remel
18	Bālî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
19	Fazlî	Gazel	5	Müf'teilün mefâ'ilün müf'teilün mefâ'ilün	Recez
20	Fazlî	Gazel	5	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
21	Riyâzî	Gazel	4	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
22	Ḥālî	Gazel	7	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
23	Necâtî	Gazel	7	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fe'ilün	Muzâri'
24	Raḥmî	Gazel	7	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
25	Raḥmî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
26	Fiğânî	Gazel	5	Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Remel
27	Fiğânî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
28	Ḳābilî	Gazel	5	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
29	Kemāl Paşa- zâde	Gazel	5	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
30	Zārî	Gazel	5	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif

31	Mesihî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
32	Mesihî	Gazel	5	Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	Hezec
33	Bâkî	Gazel	5	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
34	Bâkî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
35	Hayâlî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
36	Hayâlî	Gazel	6	Fe'ilätün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
37	Hayâlî	Gazel	5	Fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilün	Remel
38	Celâl Bey	Gazel	5	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
39	Celâl Bey	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün	Hezec
40	Gelibolulu 'Âli Efendi	Kıt'a	5	Fe'ilätün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
41	Nev'î	Gazel	5	Fe'ilätün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
42	Emrî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilätün mef'ülü fâ'ilätün	Muzâri'
43	Emrî	Gazel	5	Mefâ'ilün fe'ilätün mefâ'ilün fe'ilün	Müctes
44	Rahmi	Gazel	8	Mefâ'ilün fe'ilätün mefâ'ilün fe'ilün	Müctes
45	Şuhûdî	Gazel	7	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
46	Mâtemî	Gazel	7	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
47	Hayâlî	Gazel	8	Mefâ'ilün fe'ilätün mefâ'ilün fe'ilün	Müctes
48	Celâl Bey	Gazel	5	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
49	Celâl Bey	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
50	Hüdâyî	Gazel	5	Mefâ'ilün fe'ilätün mefâ'ilün fe'ilün	Müctes
51	Hüdâyî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
52	Nefî	Kaside	15	Mef'ülü me fâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	Hezec
53	Ḥâletî	Gazel	6	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
54	Fuzûlî	Gazel	7	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
55	Ḥüzni	Gazel	5	Fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilün	Remel
56	Ḥüzni	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
57	Ḥâletî	Gazel	6	Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	Hezec
58	Ḥâletî	Gazel	6	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
59	Ḥâletî	Gazel	6	Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
60	Ḥâletî	Gazel	7	Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün	Hezec
61	Mahlas Yok	Kt - G/K?	7	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
62	Müdâmî	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
63	Yaḥyâ Bey	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
64	Şemsi Paşa	Kıt'a	2	Fe'ilätün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
65	Merdümî	Kıt'a	2	Fe'ilätün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
66	Yaḥyâ Bey	Gazel	5	Fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilätün fâ'ilün	Remel
67	Yaḥyâ Bey	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec

68	Mahlas Yok	Kıt'a	8	Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün	Ḥafif
69	Ḥāletī	Gazel	1	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
70	Ḥāletī	Gazel	6	Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	Remel
71	Ḥāletī	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
72	Ḥāletī	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
73	Ḥāletī	Gazel	7	Müfte'ilün fā'ilün müfte'ilün fā'ilün	Münserih
74	Ḥāletī	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
75	Ḥāletī	Gazel	7	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
76	Ḥibrī	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
77	Naşībī	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
78	Güftī	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
79	Bākī	Gazel	5	Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün	Muzāri'
80	Bākī	Gazel	5	Mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün	Hezec
81	Bākī	Gazel	7	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
82	Nāmī Çelebi	Gazel	5	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	Hezec
83	Ḥāletī	Gazel	3	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
84	Maḳālī	Gazel	5	Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	Hezec
85	Nālişī	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
86	Nālişī	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
87	Bākī	Gazel	5	Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	Hezec
88	Mahlas Yok	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
89	Şubhī	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
90	Şeyhü'l-islām Yaḥyā	Gazel	5	Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	Hezec
91	Ġazālī	Gazel	5	Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün	Muzāri'
92	Ḥāletī	Gazel	5	Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	Remel
93	Nef'ī	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
94	Ḥāletī	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
95	Ḥāletī	Gazel	7	Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	Remel
96	Ḥāletī	Gazel	5	Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	Hezec
97	Raḥmī	Tesdis	2	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
98	Emrī	Gazel	5	Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün	Ḥafif
99	Ḥayretī	Gazel	5	Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün	Muzāri'
100	Şer'ī	Gazel	5	Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	Remel
101	Şer'ī	Gazel	5	Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	Remel
102	Şer'ī	Gazel	6	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
103	Şer'ī	Gazel	5	Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	Remel
104	Nev'ī	Gazel	5	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
105	Ḥāletī	Gazel	6	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel
106	Nazmī	Gazel	7	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Remel

107	Hāletī	Gazel	7	Mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün	Muzāri'
108	Hāletī	Gazel	5	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
109	Hāletī	Gazel	5	Mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün	Muzāri'
110	Yahyā	Gazel	5	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	Hezec
111	Nef'i	Gazel	5	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	Hezec
112	Neşāti	Gazel	5	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	Hezec
113	Şeyhü'l-İslam Yahyā	Gazel	5	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	Hezec
114	Nef'i	Gazel	5	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	Hezec
115	Cevri	Gazel	5	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	Hezec
116	Naẓmī	Gazel	8	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
117	Hāletī	Gazel	6	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
118	İşhāk Çelebi	Gazel	5	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
119	Müdāmī	Gazel	5	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
120	Şeyhü'l-İslām Yahyā	Gazel	5	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
121	Rüsühî	Gazel	5	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
122	Bākî	Gazel	5	Fe'ilätün mefā'ilün fe'ilün	Hafif
123	Şem'i	Gazel	5	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
124	Yahyā Bey	Gazel	5	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
125	Muhtārî	Gazel	5	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
126	Şeref	Gazel	5	Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	Hezec
127	Emrî	Gazel	5	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
128	Emrî	Gazel	5	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
129	Emrî	Gazel	7	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
130	Emrî	Gazel	5	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
131	Bākî	Gazel	6	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
132	Bākî	Gazel	6	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
133	Bākî	Gazel	5	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
134	Bākî	Gazel	5	Fe'ilätün mefā'ilün fe'ilün	Hafif
135	Bākî	Gazel	6	Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	Hezec
136	Hayālî	Gazel	5	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
137	Hayālî	Gazel	5	Mefā'ilün fe'ilätün mefā'ilün fe'ilün	Müctes
138	Fazlî	Gazel	7	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
139	Fazlî	Gazel	3	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel
140	Fazlî	Gazel	5	Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün	Remel
141	Fazlî	Gazel	5	Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	Hezec
142	Fazlî	Gazel	7	Mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün	Muzāri'
143	Fazlî	Gazel	5	Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	Hezec
144	Fazlî	Gazel	7	Fā'ilätün fā'ilätün fā'ilätün fā'ilün	Remel

145	Fazlî	Gazel	5	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
146	Fazlî	Gazel	2	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
147	Fazlî	Gazel	7	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
148	Fazlî	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
149	Fazlî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
150	Fazlî	Gazel	7	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
151	Fazlî	Gazel	7	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
152	Fazlî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
153	Fazlî	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
154	Fazlî	Gazel	7	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
155	Fazlî	Gazel	7	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
156	Fazlî	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
157	Fazlî	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
158	Fazlî	Gazel	5	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
159	Fazlî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
160	Fazlî	Gazel	3	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
161	Kemâl Paşa- zâde	Terkib/ Terci- bend ?	1	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
162	Kemâl Paşa- zâde	Gazel	5	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
163	Kemâl-i Zerd	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün	Muzâri'
164	İşâḫ	Gazel	5	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
165	Ḥayālî	Gazel	5	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Hezec
166	Ḥayālî	Gazel	5	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
167	Ḥayālî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
168	Ḥayālî	Gazel	5	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
169	Ḥayālî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
170	Ḥayālî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Muzâri'
171	Mahlas Yok	Gazel	8	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
172	Mahlas Yok	Gazel	3	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Ḥafif
173	Ḥayālî	Gazel	5	Mef'ülü fâ'ilâtün mef'ülü fâ'ilâtün	Muzâri'
174	Ḥayālî	Gazel	5	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
175	Ḥayālî	Gazel	5	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel
176	Ḥayālî	Gazel	5	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Remel

2.1.2.2. Mecmuanın Şair Dizini

Aşağıdaki tabloda mecmuada şiirleri bulunan şairlerin yaşadıkları yüzyıllar belirtilip mahlasları alfabetik sıraya göre dizilerek mecmuada bulunan şiir sayıları, şiir numaraları belirtilmiştir.

Tablo 1.2. Şair ve Şiir Dizini

Şairlerin Yaşadığı Yüzyıllar	Şâirler	Toplam Şiir Sayısı	Şiir Numaraları
XV	Ahmed Paşa	1	4
XVI	'Ālī	1	40
XVI	'Amrī	2	1, 2
?	'Aṭā	1	12
XVI	Āzerī	1	7
XVI	Bāḳī	12	33, 34, 79, 80, 81, 87, 122, 131, 132, 133, 134, 135
XVI	Bālī	1	18
?	Bedrī	1	11
XVI	Celāl Bey	4	38, 39, 48, 49
XVII	Cevrī	1	115
XVI	Emrī	7	42, 43, 98, 127, 128, 129, 130
XVI	Fazlī	25	19, 20, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160
XVI	Fiḡānī	2	26, 27
XVI	Fuzūlī	1	54
XVI	Ġazālī	1	91
XVII	Güftī	1	78
XVII	Hāletī	22	53, 57, 58, 59, 60, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 83, 92, 94, 95, 96, 105, 107, 108, 109, 117
?	Hālī	2	5, 22
XVI	Ḥayālī	16	35, 36, 37, 47, 136, 137, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 173, 174, 175, 176
XVI	Ḥayretī	1	99
XVII	Ḥibrī	1	76
XVI	Hüdāyī	2	50, 51
?	Hüznī	2	55, 56
XVI	İşhāk	2	118, 164
?	Ḳābilī	1	28
XVI	Kemāl Paşa-zāde	3	29, 161, 162
XV	Kemāl-i	1	163

	Zerd		
XVI	Lāmi‘ī	1	16
XVI	Laṭīfi	1	6
	Mahlas Yok	6	61, 68, 88, 171, 172
XVI	Maḳālī	1	84
XVI	Mātemī	3	13, 14, 46
XVI	Merdümü	1	65
XVI	Mesihī	2	31, 32
XVI	Muḥibbī	1	3
?	Muhtarī	1	125
XVI	Müdāmī	2	62, 119
?	Nālišī	2	85, 86
XVII	Nāmī Çelebi	1	82
XVII	Naşībī	1	77
XVI	Nazmī	2	106, 116
XVI	Necātī	1	23
XVII	Nef‘ī	4	52, 93, 111, 114
XVII	Neşātī	1	112
XVI	Nev‘ī	2	41, 104
XVI	Raḥmī	5	15, 24, 25, 44, 97
?	Rāzī	1	17
XVII	Riyāzī	1	21
XVI	Rüsūhī	2	8, 121
?	Şubḥī	1	89
XVI	Şem‘ī	1	123
XVI	Şemsī Paşa	1	64
?	Şeref	1	126
?	Şer‘ī	4	100, 101, 102, 103
XVII	Şehülislam Yaḥyā	4	90, 110, 113, 120
?	Şuhūdī	1	45
XVI	Yaḥyā Bey	6	9, 10, 63, 66, 67, 124
?	Zārī	1	30

2.1.3. Mecmuada Bulunan Şairlerin Kısa Biyografileri

Ahmed Paşa (ö. 902/1496-97)

15. yüzyıl şairlerindendir. II. Murad'ın kazaskerlerinden Velüyyüddin Efendi'nin oğludur. Sehi Bey Edirneli, diğer kaynaklar Bursalı olduğunu söyler. Bursalı olarak tanınması hayatını orada geçirip yine orada vefat etmesiyle açıklanabilir.

Tahsilinin ardından önce Bursa Muradiye Medresesi'ne sonra Edirne'ye tayin edilir. Fatih Sultan Mehmed'in tahta geçişinden kısa bir süre sonra yükselerek sırasıyla kazasker, musahip, hoca ve sonunda en yüksek paye olan vezirliği elde eder. Bir süre sonra vazifesinden azledilerek Bursa'ya sürgün edilmiştir. Bursa'da Orhan ve Muradiye medreseleri mütevelliliğine tayin edilmiştir. Fatih'in vefatına kadar Sultanözü, Tire ve Ankara'da sancakbeyi olarak görev yapar. II. Bayezid devrinde aynı görevle Bursa'ya tayin edilmiş ve burada vefat etmiştir. Kabri Muradiye Medresesi yakınında kendi yaptırdığı türbededir.⁷

Ahmed Paşa'nın *Dîvân*'ı üzerine 1938 yılında Davut Zeki Pınar'ın, 14 nüsha görülerek hazırladığı mezuniyet tezi⁸ ile 1966 yılında Ali Nihad Tarlan'ın 15 nüshayı esas alarak hazırladığı kitabı⁹ vardır. Ayrıca Turgut Karabey'in "*Ahmed Paşa Hayatı Sanatı Eserleri*" adlı bir eseri bulunmaktadır.¹⁰

‘Âlî (ö. 1008/1600)

16. yüzyılın önde gelen şairlerindendir. 1541 (h. 948)'de Gelibolu'da doğan ve asıl adı Mustafa olan ‘Âlî'nin ilk mahlası Çeşmî'dir. Medrese tahsilini tamamladıktan sonra ilk eseri *Mihr ü Mâh*'ı sunduğu II. Selim'e divan katibi olmuştur. Müderrislik ve kadılık istekleri kabul edilmeyen ‘Âlî, II. Selim'in eski lalası Mustafa Paşa'nın davetiyle divan katibi olarak önce Halep'e sonra Şam'a gitmiştir. Lala Mustafa Paşa'nın Yemen serdarlığına tayiniyle Mısır'a geçti. Bu vazifeden sonra kendi isteğiyle yahut isteği dışında çıkan tayinlerle sürekli yer değiştiren ‘Âlî, son olarak Cidde sancak beyliğine tayin edilmiştir. 1600 senesi başlarında Cidde'ye giden ‘Âlî, muhtemelen burada sancak beyi iken vefat etmiştir.¹¹

7 Haluk İpekten vd., "Ahmed Paşa", *Tezkirelere Göre Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988, s. 23; Günay Kut, "Ahmed Paşa, Bursalı", *DİA*, C. 2, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1989, s. 111-112.

8 Davut Zeki Pınar, *Bursalı Ahmet Paşa Divanı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Mezuniyet Tezi, İstanbul 1938.

9 Ali Nihad Tarlan, *Ahmed Paşa Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.

10 Turgut Karabey, *Ahmed Paşa Hayatı Sanatı Eserleri*, Akçağ Yayınları, Ankara 1996.

11 Bekir Kütükoğlu, "Âlî Mustafa Efendi", *DİA*, C. 2, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1989, s. 414-416.; Ömer Faruk Akün, Âlî Mustafa Efendi, *DİA*, C. 2, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1989, s. 416-421.; Haluk İpekten vd., "Âlî", a.g.e., s. 27.

Gelibolulu ‘Âlî’nin manzum ve mensur 50’nin üzerinde eseri bulunmaktadır. Eserlerinden pek çoğu günümüze ulaşmış ve bunlar üzerine yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından çeşitli akademik seviyeler ve alanlarda yapılmış tez ve kitap çalışmalarının yanı sıra pek çok ulusal ve uluslararası dergilerde makaleler yayımlanmıştır.

Dîvân’ı üzerine 1956’da Perihan Ünal’ın hazırladığı mezuniyet tezi¹² ve 1989’da Kudret Altun ikinci divanı olarak bilinen *Varidatü’l-Enika* üzerine doktora tezi hazırlamış ve yayımlamıştır.¹³

1574 (h. 982) tarihinde tertip edilen *Vâridatü’l-Enikâ* adlı divanı, 1580 (h. 988)’den 1591 (h. 1000) tarihine kadar olan süre içerisinde yazdıkları şiirleri içeren *Lâyihatü’l-Hakîka* adlı divanı ve bundan sonra ölümüne kadar olan sürede yazdığı şiirlerinin toplandığı üçüncü divanı İsmail Hakkı Aksoyak tarafından doktora tezi olarak çalışılmış ve 2006 yılında kitaplaştırılmıştır.¹⁴

‘Amrî (ö. 930/1523-24)

15. yy’ın son yarısı ile 16. yy’ın ilk çeyreği içinde yaşamış Anadolu şairlerindedir. Fatih Sultan Mehmed ve II. Bayezid devirlerinde müderrislik ve şeyhülislamlık görevlerinde bulunmuş olan Abdülkerim Efendi’nin azatlı kölesi ve evlatlığıdır. ‘Amr’ın tahsil ve tedrisiyle bizzat meşgul olan Abdülkerim Efendi onun iyi bir eğitim almasını sağlamıştır. ‘Amrî mahlasıyla şiirler yazan ‘Amr, Üsküplü İshak Çelebi ile medreseden arkadaşdır. Eğitiminin tamamlanmasının ardından bir süre mülazımlık yapmış, sonra kadılık vazifesiyle Serfiçe’ye tayin edilmiştir. Son vazifesi olan Vize kadılığına, Âşık Çelebi’nin rivayetine göre, sadaret makamına geçtiği yıllarda İbrahim Paşa’ya sunduğu bir kasidenin caizesi olarak tayin olunmuş, kısa bir süre sonra

12 Perihan Ünal, *Ali Divanı Transkripsiyon ve Edisyon Kritiği*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Mezuniyet Tezi, İstanbul 1956.

13 Kudret Altun, *Gelibolulu Mustafa Ali ve Divanı (Varidatü’l-Enika)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul, 1986; Kudret Altun, *Gelibolulu Mustada Ali ve Divanı (Varidatü’l-Enika)*, Özlem Kitabevi, Niğde 1999.

14 İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvân*, [Yayımlayanlar] Kafadar, Cemal – Tekin, Gönül Alpay, Cambridge Mass. Harvard Üniversitesi 2006.

da burada vefat etmiştir.¹⁵Gönül ehli ve kibar, şiirlerini garip kafiye ve dar bahirlerde yazan ‘Amrî, çok az kaside yazmasıyla bilinir. Şiirleri liriktir.¹⁶

‘Amrî’nin bilinen tek eseri *Dîvân*’ı, 1979’da Mehmet Çavuşoğlu¹⁷ tarafından çalışılmıştır. Ayrıca 1992’de Enver Aktuna’nın “*Amri Divanı’nın Gramer İndeksi*”¹⁸ başlıklı yüksek lisans tezi bulunmaktadır.

Atâ (?)

15. yüzyılın ikinci yarısı ile 16. Yüzyılın ilk yarısında yaşadığı bilinen Atâ mahlaslı üç şair vardır. Bunlardan birincisi **Üsküplü Atâ** (ö. 960/1552)’dır.Soyunun Ahmet Yesevi’ye ulaştığını ve atalarının İran’dan geldiği kaynaklar tarafından bildirilir. Öğrenimini tamamlamadığı, nakşibendi tarikatine intisab ettiği ve kadı olduğu bilinir. Ölüm tarihi net değildir ve Yavuz Sultan Selim döneminde vefat ettiği bilinir.¹⁹

İ. Hakkı Aksoyak 2006’da Üsküplü Atâ’nın *Tuhfetü’l-Uşşak*²⁰ mesnevisini, Arife Çağlar ise 2013’te *Dîvânçe*’sini²¹ çalışmıştır.

İkincisi **Sinanoğlu Atâ** (ö. 960/1552) hekimliği haricinde hayatı hakkında fazla bilgi bulunmaz. Bu dönemde yaşayan üçüncüsü ise şâir Keşfi’nin oğlu **Keşfizâde Atâ Efendi**’dir.1533 (940)’te hayatta olduğu bildirilir. Divan sahibi olduğu bilinen şairin latifeleriyle ün yaptığı bilinir. Genç yaşta vefat etmiştir.²²

15 Mehmet Çavuşoğlu, *Amri Divân (Tenkidli Basım)*, İstanbul, İÜEF Yayınları 1979, s. 4-5.

16 Haluk İpekten vd., “Amrî” a.g.e., s. 32.

17 Mehmed Çavuşoğlu, *Amri Divân: Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1979.

18 Enver Aktuna, *Amri Divanı’nın Gramer İndeksi*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 1992.

19 Haluk İpekten vd., “Atâ”, a.g.e., s. 50.; Arife ÇAĞLAR, *Üsküplü Atâ ve Dîvânçesi (İnceleme - Tenkitli Metin - Sözlük)*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2013.

20 İ. Hakkı Aksoyak, *Ahmed-i Yesevi’nin Rumelili Bir Takipçisi Üsküplü Atâ Tuhfetü’l-Uşşak (İnceleme-Metin-Dizin-Tıpkıbasım)*, Bizim Büro Yayınları, Ankara 2006.

21 Arife Çağlar, *Üsküplü Atâ ve Dîvânçesi (İnceleme - Tenkitli Metin - Sözlük)*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2013.

22 Arife Çağlar, a.g.e., s. 2-3.; Haluk İpekten vd., a.g.e., s. 50.

Âzerî (ö. 993/1585)

16. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı İbrahim olan Bursalı Âzerî,II. Selim devri Anadolu ve Rumeli kazaskerliklerinde bulunan Muallimzâde Ahmet Efendi'nin oğludur. Mecrupça bir yaşayışı bırakarak Ebussuud Efendi'den mülazım olur. Kısa bir süre devlet hizmetinde bulunduktan sonra tekrar asıl mesleği olan kadılığa başlamıştır. Öğrenimini tamamladıktan sonra Tire, Kestel ve Hama kadılığı yapar. Hama kadısı iken genç yaşta vefat eder. Kaynaklar, hakkında detaylı bilgi sunmaz. Müretteb bir divanı olduğu belirtilse de henüz tespit edilememiştir. Şiir mecmualarında daha çok nazire, tazmin, muhammes ve müseddeslerine rastlanmaktadır.²³

Âzerî 1579 (987)'de tamamladığı ve girişinde Nizâmî'nin *Mahzenü'l-Esrâr*, Câmî'nin *Tuhfetü'l-Ahrâr* ve Hüsrev'in *Matlau'l-Ebvâr*'ını örnek alarak Hâcû-yı Kirmânî'yi taklit ederek yazdığını belirttiği dînî ve tasavvufî içerikli *Nakş-ı Hayal* adlı mesnevisi ile tanınır. Bu eser Remzi Baykaldı tarafından 1994'te doktora tezi olarak çalışılmıştır.²⁴

Bâkî (ö. 1008/ 1600)

16. yüzyıl önemli şairlerindendir. Asıl adı Mahmud Abdülbâkî olan şair İstanbul'da (933/1526-27) doğmuştur. Babası Fatih Camii müezzinlerdinden Mehmed Efendi (ö 1566)'dir. Medresede uzun bir süre Karamânîzâde Mehmed Efendi'den ders okur. Ders arkadaşları arasında Nev'î, Üsküplü Vâlihî, Edirneli Mecdî, Hoca Sâdeddin, Karamanlı Muhyiddin bulunmaktadır. Zâtî'nin Beyazıt meydanındaki remilci dükkanına sık sık giderek gazellerini onun tenkidine sunmuştur. 1552'de yeni açılan Süleymaniye Medresesi'nde Kadızâde Şemseddin Ahmed Efendi'nin derslerine başlamış ve 1556'da Halep'e giderek kadı nâibliği yapmıştır. *Mecmau'l-Havâs* adlı tezkirenin müellifi Sâdikî-i Kitâbdâr'ın Halep'e uğradığı esnada orada bulunan Bâkî, onunla tanışmış ve uzun sohbetlerde bulunmuştur.

23 Haluk İpekten vd., "Âzerî", a.g.e., s. 58.; Cihan Okuyucu, "Âzerî, İbrahim Çelebi", *DİA*, C. 4, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1991, s. 325-326.

24 Remzi Baykaldı, *Azeri İbrahim Çelebi ve Nakş-ı Hayal Mesnevisi (İnceleme-Metin)*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Kayseri 1994.

Saraçlık ya da serraçlık yapmış olan Bâkî, Şeyhülislam Ebussuud Efendi'den mülâzım olmuştur. Silivri, Murat Paşa ve Sultan Selim medreselerinde müderrislik, Mekke'de kadılık görevlerinde bulunmuş, Anadolu ve Rumeli kazaskeri olmuştur.²⁵

Osmanlı edebiyatının önde gelen şairlerinden olan Bâkî üzerine pek çok araştırmacı tarafından makale, kitap ve tez çalışması bulunmaktayken, Rudolf Dvorak, gazellerini Almanya'daki bazı nüshaları esas alarak 1908-1911'de iki cilt halinde yayınlarken²⁶ Latin harfleriyle 1935'te ilk defa Saadeddin Nüzhet Ergun tarafından karşılaştırmalı metin çalışması yapılmıştır.²⁷ Sabahattin Küçük'ün "*Bâkî Dîvânı (Tenkitli Basım)*" son ve en kapsamlı çalışmadır.²⁸

Bâlî (ö. ?)

16. yüzyıl şairlerindedir. Edirne'de Dârü'l-hadis mütevellisi olması hasebiyle Edirneli olarak kabul edilmesine rağmen *Şakâyık-ı Nûmâniye*'de Karamanlı olduğu belirtilmektedir. Doğum tarihi net olarak bilinmeyen Bâlî tahsil için İstanbul'a gider. İstanbul'da önce Beşiktaş Sinan Paşa Medresesine ardından Edirne Dârü'l-hadis'ine görevlendirilir. Bu vazifeden sonra Edirne Sultan Selim Medresesi'ne tayin olmuşsa da kısa bir süre sonra tekrar eski vazifesine döner. *Dîvân*'ın mensur önsözünde de belirtildiği üzere Edirne mutasavvıflarından Pir Ahmed Dede'ye intisap etmiştir. *Dîvân*'ında Necâtî ile görüştüğünü ifade eden şairin Bâkî'nin gazellerini tanzir etmesi, II. Selim ve III. Murad'a kasideler sunmasından 1594 (h. 1003)'e kadar yaşadığı ve uzun bir hayat sürdüğü anlaşılır.²⁹

Bâlî'nin *Gülşen-i Me'ânî*, *İntihâbü't-Tevârîh* ve tasavvufa dair 4 risalesinin olduğu *Dîvân*'ının önsözünde belirtilmektedir. *Dîvân*'ı üzerine yapılmış iki yüksek lisans tezi bulunmaktadır.³⁰

25 Haluk İpekten vd., a.g.e., s. 66.; Mehmet ÇAVUŞOĞLU, "Bâkî", *DİA*, C. 4, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1991, s. 537-540.

26 Rudolf Dvorak, *Bâkî's Dîvân Ghazalijât*, E. J. Brill, I. C. Leiden 1908; II. C. Leiden 1911.

27 Saadeddin Nüzhet Ergun, *Baki Hayatı ve Şiirleri*, C. I., Suhulet Kitap Yurdu, İstanbul 1935.

28 Sabahattin Küçük, *Bâkî Dîvânı (Tenkitli Basım)*, Türk Dil Kurumu, Ankara 1994.

29 Muhammed Yaşar, *Bâlî Hayatı Edebî Kişiliği Dîvânının Tenkitli Metni (İnceleme-Metin)*, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Konya 2005, s. 19-21.

30 Muhammed Yaşar, a.g.e.; Betül Sinan, *Bâlî Çelebi ve Divanı (2b-35a) İnceleme Metin*, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004.

Bedrî (ö. ?)

Osmanlı dönemi şairleri arasında Bedrî mahlasını kullanan birçok şairin varlığına dair kaynaklarda bilgi bulunmaktadır. Mecmuada geçen şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.³¹

Celâl Bey (ö. 1571-72 ?)

16. yüzyıl şairlerindedir. Manastır'da dünyaya gelen Celâl Bey'in asıl adı Hüseyin'dir. II. Selim'in musahibi olan şair, Anadolu tımar defterdarlığı ve mîr-i alemlik gibi yüksek rütbeli görevlerde bulunduğundan "Bey" olarak takdim olunup Manastırlı Celâl Bey olarak bilinmektedir. Hurûfliğe meyilli olduğundan bahsedilir.

Dîvân'ından başka *Hüsn-i Yûsuf*, *Manzum Şerh-i Avâmil*, *Sa'd u Sa'îd*, *Risâle-i 'Arûz* adlı eserleri bulunmaktadır. *Dîvân*'ı üzerine 2013'te Murat Güneş yüksek lisans tezi hazırlamıştır.³²

Cevrî (ö. 1065/1654)

17. yüzyıl şairlerindedir. Hattat olan Cevrî'nin asıl adı İbrâhim'dir. İyi bir hattat olan şâir, bir süre *Dîvân-ı Hûmâyun* kâtipliği görevinde bulunduktan sonra istifa ederek istinsah ettiği eserlerin geliriyle geçimine devam etmiştir. Bazı kaynaklar Bayramî-Melâmîlerinden olduğunu bazısı da Mevlevîyye tarikatine mensup olduğunu belirtir.³³

Dîvân'ından başka *Selîmnâme*, *Hilye-i Çehar-yâr-ı Güzîn*, *Hall-i Tahkikat*, *Aynü'l-füyûz*, *Melhame*, *Nazm-ı Niyâz* adlı eserleri bulunmaktadır. *Dîvân*'ı üzerine 1981 yılında Hüseyin Ayan'ın bir çalışması bulunmaktadır.³⁴

31 Ayrıntı için bkz.: Haluk İpekten vd., a.g.e., s. 69-70.; Nuri Özcan, "Bedrî Mehmed Efendi", *DİA*, C. 5, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1992, s. 335.

32 Murat Güneş, *Manastırlı Celâl Bey Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2013, s. 33-66.

33 Hüseyin Ayan, "Cevrî İbrâhim Çelebi", *DİA*, C. 7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1993, s.460-461.

34 Hüseyin Ayan, *Cevrî Hayâtı Edebî Kişiliği Eserleri ve Divan'ının Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum 1981.

Emrî (ö. 983/1575)

16. yüzyıl şairlerindendir. Asıl adı Emrullah olan Emrî, Edirnelidir. Bazı imaretlerin kitabet vazifesinde bir süre meşgul olduktan sonra Yıldırım Bayezid Medresesi tevliyeti hizmetinde bulunmuş ve bu görevinden bir süre sonra azledilmiştir. Kaynaklarda İstanbul ve Edirne dışında bulunmadığı ve ömrünü tevliyet işleriyle geçirdiği belirtilmektedir. Herhangi bir devlet büyüğünü öven şiirler yazmamıştır. Muamma ve tarih düşürmedeki ustalığı ile tanınmıştır.³⁵

Dîvân'ı M. A. Yekta Saraç tarafından doktora tezi olarak çalışılmış ve kitaplaştırılmıştır.³⁶

Figânî(ö. 938/1532)

16. asır şairlerindendir. Asıl adı Ramazan olan şair Trabzonludur. Kısa bir medrese eğitimi aldığı bilinen Figânî, tıpla ilgilenmiş, kabiliyeti sayesinde şiirle uğraşmaya başlamıştır. Hüseyinî mahlasını kullanan şair daha sonra Figânî'yi tercih etmiştir. İçki ve eğlenceye düşkünlüğü sebebiyle doğru düzgün bir işte çalışmamış, yazdığı kasidelerle geçimini sağlamıştır. 1530'da şehzadelerin sünnet düğünü için yazdığı kaside nazım şeklindeki sûriyesiyle şöhreti artmıştır.³⁷ Sadrazam İbrahim Paşa'nın Mohaç zaferinden sonra Budin'den getirdiği ve Atmeydanı'na diktirdiği heykeller üzerine söylenen "*Dü İbrâhîm âmed be dâr-ı cihân/ Yekî büt-şiken şod diger büt-nişân*" (Dünyaya iki İbrahim geldi, biri putları yıktı, diğeri put dikti.) beyti kendisine isnat edilince 1532'de öldürülmüştür.

Genç yaşta ölen Figânî'nin divançesinden başka bir eseri yoktur. 8 kaside, 107 gazel ve 2 tahmisten oluşan divançesi Abdülkadir Karahan tarafınan yayımlanmıştır.³⁸

35 M. A. Yekta Saraç, "Emrî, Emrullah", *DİA*, C. 11, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1995, s. 164.; M. A. Yekta Saraç, *Emrî Divanı*, Eren Yayıncılık, İstanbul 2002, s. 9-13.

36 M. A. Yekta Saraç, *Emrî ve Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 1991; M. A. Yekta Saraç, *Emrî Divanı*, Eren Yayıncılık, İstanbul 2002.

37 Abdülkadir Karahan, "Figânî", *DİA*, C.13, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, s.57.

38 Abdülkadir Karahan, *Kanunî Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figanî ve Divançesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1966.

Fuzûlî (ö. 963/1556)

16. yüzyılın önde gelen şairlerindendir. Asıl adı Mehmed olup Akkoyunlu Türkmenlerin Bayat boyundandır. Fuzûlî-i Bağdâdî diye anılmasına rağmen doğum yeri olarak kaynaklarda Hille, Necef, Kerbelâ şehirleri zikredilir. Doğum tarihi ise tam olarak bilinmemekle birlikte kendi sözü olan “menşe’ ve mevlidüm ‘Irak” ibaresinin ebced karşılığı olan h.888/m.1483 tarihi son dönemlerde kabul görür. Arapça ve Farsça’yı bu dillerde şiir yazacak kadar öğrenmiş, kendini şiir için gerekli ilimlerin tahsiline vermiştir.

Şah İsmail’in Bağdat’ı ele geçirmesinin ardından (h. 914/m. 1508) *Beng ü Bâde* adlı eserini ona sunmuştur. Kânûnî’nin Bağdat’ı fethine (m.1534) kadar geçen zamandaki hayatı hakkında bilgi bulunmamaktadır. Hayâlî ve Taşlıcalı Yahyâ gibi devrin önemli şairleriyle tanışan Fuzûlî, başta Kânûnî olmak üzere Sadrazam İbrahim Paşa, Kazasker Abdulkadir Çelebi, ve Nişancı Celalzade Mustafa Çelebi’ye kasideler sunmuştur. Evkaftan kendisine bağlanacağı vadedilen günlük maaşı tahsil edemeyince hoşnutsuzluğunu ifade amacıyla *Şikâyetnâme*’sini yazdı.

Türkçe, Farsça, Arapça şiirler yazan şairin manzum ve mensur on beş kadar eseri bulunmaktadır.

Türkçe eserleri, *Dîvân*’ının³⁹ yanında asıl şöhretini kazandığı *Leylâ ile Mecnûn* mesnevisi, afyon ile şarabı karşılaştırıp şarabın üstün tutulduğu *Beng ü Bâde*’si, manzum kırk hadis tercümesi *Hadîs-i Erba’în*’i, Hüseyin Vaiz Kaşifi’nin *Ravzatü’ş-Şüheda*’sını esas alarak yazdığı *Hadikatü’s-Süeda*’sı ve mektuplarından oluşmaktadır.

Farsça eserleri, *Dîvân*’ı, sakiname türündeki *Heft-câm*’ı, 134 beyitlik kasidesi olan *Enîsü’l-kalb*’i, muamma risalesi olan *Risâle-i Mu’ammeyât*’ı, *Rind ü Zâhid*’i ve *Sihhat ü Maraz*(Hüsn ü ‘Aşk)’ından oluşmaktadır.

Arapça eserleri, *Dîvân*’ı sadece Hz. Muhammed ve Hz. Ali vasfında söylenmiş on bir kaside ile bir hatimedden meydana gelen 470 beyitlik Arapça şiirlerinin toplandığı eserdir. Eser divan yahut divançe hacmine sahip olmasa da divan adıyla anılmıştır.

39 Abdülbaki Gölpınarlı, *Fuzûlî Dîvânı*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1948; Kenan Akyüz (vd.), *Fuzûlî Dîvânı*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1958; Ali Nihad Tarlan, *Fuzûlî Dîvânı:Gazel, Musammat Mukatta’ ve Rubai Kısmı*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1950; İsmail Parlatur, *Fuzûlî Türkçe Divan*, Akçağ Yayınları, Ankara 2013.

Ayrıca insanın ancak bilgi edinmek suretiyle kainatın sırlarını, başlangıç ve sonunu öğrenerek Allah'a ulaşabileceğini anlatan *Matla 'u'l-i'tikâd fi Ma'rifeti'l-mebde' ve'l-me'âd* adlı mensur eseri vardır.⁴⁰

Gazâlî, Deli Birâder (ö. 1533-36?)

16. yüzyıl şairlerindedir. Asıl adı Mehmed olup Bursalıdır. Kaynaklar, Deli Birâder lakabıyla şöhret kazandığını, bir dalda durmayıp daima yer ve meslek değiştirdiğini belirtirler. Bursa'da devrin alimlerinden Muhyiddin Acemî'den ilim tahsil etmiş ve onun mülazımı olarak hizmetinde bulunmuştur. Bursa Bayezid Paşa Medresesi'nde bir süre müderrislik yaptıktan sonra II. Bayezid'in şehzadesi Korkut'un eserlerinin mukabelecisi olmuştur. Şehzadenin nedimi Piyale Bey'in aracılığıyla şehzadeye yakınlaşmıştır. Kaynaklar, Şehzade Korkut'un yakınları arasına girdikten sonra şehzadenin onu yanından ayırmayıp onsuz bir yere gitmediğini zikretmektedir. Şehzade ile Mısır'a gitmiş, döndüğünde Piyale Bey için *Dâfi 'ü'l-gumûm ve râfiu'l-hümûm* adlı hezliyat tarzındaki eseri kaleme almıştır. Deli Birader, Şehzade Korkut'un ölümünün ardından Bursa Geyikli Baba Zâviyesi şeyhliğine tâlip olmuş, isteği Yavuz Sultan Selim tarafından kendine verilmiş ve burada Gazâlî mahlasını almıştır. Bursa'dan Sivrihisar'a müderrislik yapmaya giden şair, süresini tamamlamadan İstanbul'a dönmüştür. Bir süre Aksaray'da müderrislik vazifesinde bulunduktan sonra emekli olan Gazâlî, deniz kıyısında ev, mescid, zaviye ve hamam yaptırmak maksadıyla "*Cername*"⁴¹ adlı bir manzume ile Sadrazam İbrahim Paşa'dan yardım istemiş. Paşanın ihsanları, Kanûnî Sultan Süleyman'dan aldığı yüklü bir câize, diğer vezirler ve divan erkânından topladığı paraların yanı sıra bir miktar da borç alarak İstanbul'da çarşı hamamlarının camekânının ortasına ilk defa havuz yaptıran Deli Birader'in hamamı kısa bir süre sonra zevk ve safaya düşkün insanların toplandığı bir yer haline gelmiş. Deli Birader ile İstanbul hamamcılarının arasının açılması üzerine gelen şikayetler hamamın yıkılmasına sebep olmuştur. Daha sonra İstanbul'dan ayrılarak Mekke'ye gitmiş ve orada bir mescid ve bahçe yaptırmıştır. Bir gün bahçesinde dostlarıyla sohbet ederken rahatsızlanarak âniden vefat etmiştir. Cenaze namazı Hicaz ve Tâif'in ileri gelenleri tarafından kılınıp mescidinin avlusuna gömülmüştür.

40 Abdülkadir Karahan, "Fuzûlî", *DİA*, C. 13, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, s. 240-246.

41 Ömer Zülfe. "Deli Birader Gazâlî'nin Cerr-nâme'si." *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi=The Journal of Turkish Cultural Studies*, S. 18, İstanbul 2008, s. 123-140.

Deli Birader'in Piyâle Bey'e takdim ettiği, hezl türünde *Dâfiu'l-gumûm ve râfiu'l-hümûm* adlı mensur eseri ve ilmihal türündeki *Miftahü'l-Hidâye*⁴² adlı eseri bilinmektedir.⁴³

Güftî (ö. 1677)

17. yüzyıl şairlerindedir. Adı Ali olan şair, Edirnelidir. Tahsilini Edirne'de yaptıktan sonra önce 40 akçe ile müderris olmuş, azledilişinin ardından kadılığa geçmiştir. Divanında bulunan Selanik Seyahatnamesi'nden kadı olarak Selanik'te bulunduğu anlaşılmaktadır. Bir süre kadı olarak Rumeli'de dolaşmıştır. Karaçelebizade Abdülaziz ve özellikle Şeyhülislam Bahayi Mehmed Efendi'nin himayesinde bulunmuş, Bahayi Efendi şeyhülislam olunca Bağdat kadısı olmuştur.⁴⁴

Dîvân'ı, *Teşrifâtü's-Şu'arâ* adlı tezkiresi bulunmaktadır. *Zafer-nâme*, *Gam-nâme*⁴⁵, *Zelle-nâme*, *Hasb-i Hâl*, *Şâh u Dervîş*⁴⁶ adlı mesnevileri ile *Hilye*'si bulunmaktadır. *Dîvân*'ı, tezkiresi *Teşrifâtü's-Şu'arâ* ve mesnevilerinden *Zafer-nâme* adlı eseri 1983'te Kaşif Yılmaz tarafından önce doktora tezi olarak çalışılmıştır. Daha sonra *Dîvân*'ı ile *Teşrifâtü's-Şu'arâ*'sı yayımlanmıştır.⁴⁷

Sâlim Tezkiresi'nde aynı yüzyılda yaşamış ve Edirneli bir diğer Güftî (ö. 1062/1651-52)'den bahsolunur. Gençliğinde derviş olup çok seyahat ettiği ve devrinin iyi şairlerinden olduğu söylenir.⁴⁸ Mecmuada Güftî mahlaslı bir gazel bulunmaktadır.

42 Mehmet Akif Gözitok, "Deli Birâder Gazâlî ve Miftâhu'l-Hidâye İsimli Eseri." *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*, S. 52, Erzurum 2014, s.105-139.

43 Orhan Şaik Gökyay, "Deli Birader", *DİA*, C. 9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s. 135-136.

44 Kaşif Yılmaz, "Güftî", *DİA*, C. 14, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, s. 218-219.

45 Enver Acar, *Edirneli Güftî Gam-nâme (İnceleme ve Transkripsiyonlu Metin)*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa 2005; Asuman Bayram, *Güftî ve Gam-nâme'si (İnceleme-Metin)*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara 2006.

46 Murat Umut İnan, *Edirneli Güftî Ali ve Şâh u Dervîş Mesnevisi*. Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006; Teymur Erol, *Edirneli Güftî'nin Şâh u Dervîş Mesnevisi İnceleme ve Transkripsiyonlu Metin*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Bursa 2009.

47 Kaşif Yılmaz, *Güftî Hayatı Eserleri Edebî Kişiliği Tezkireciliği ile Dîvânı Zafer-nâmesi ve Teşrifâtü's-Şu'arâsının Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Doktora Tezi, Erzurum 1983; Kaşif Yılmaz, *Güftî ve Teşrifâtü's-Şu'arâsı*, AKM Yay., Ankara 2001.

48 Haluk İpekten vd., a.g.e., s.163.

Tezkire yazarı Güftî Dîvân'ında bulunmayan bu gazelin hangi Güftî'ye ait olduğu henüz belli değildir.

Hâletî (ö. 1040/1631)

'Azmîzâde diye anılan şairin asıl adı Mustafa, mahlası ise Hâletî'dir. 15 Şaban 977/23 Ocak 1570 tarihinde İstanbul'da doğdu. Babası 16. yüzyıl âlim-şairlerinden olan Pîr Mehmed 'Azmî Efendi (ö. 990/1582)'dir. Genç yaşta eğitime başlayan ve babasının yanı sıra devrinin pek çok bilgininden dersler alan Hâletî, medrese eğitimi görüp devrin ünlü bilgini Hoca Sâdeddin Efendi (ö. 1599)'den mülâzemet ruûsu alarak 21 yaşında müderris olmuştur. Meslek hayatına müderrislikle başlayan Hâletî, birçok medrese müderrisliğinden sonra kadılık mesleğine geçmiştir. Kadılıktan sonra sırasıyla Anadolu (1623) ve Rumeli (1627) kazaskeri oldu. Bu görevinden bir yıl sonra azledilen şair, 1629'da Silistre arpalığı ile tekaüd edildi ve ek olarak Süleymaniye Dârü'l-hadîs'i (1631) verildi. Görev hayatı sürekli azillerle geçen Hâletî, bu son görevine başladıktan bir iki ay sonra 26 Şaban 1040/30 Mart 1631 tarihinde vefat etti.⁴⁹

Hâletî'nin oldukça hacimli olan *Dîvân*'ı üzerine, 1996'da Bayram Ali Kaya doktora tezi hazırlamış vedaha sonra kitaplaştırmıştır.⁵⁰ Rubailerinin sayı ve sanatı itibarıyla özel bir yerinin olmasından ötürü *Hayyam-ı Rûm* olarak anılmıştır. 615 rubâisi bulunan 'Azmîzâde Hâletî'nin rubâileri üzerine 1991'de Cevat Yerdelen doktora tezi hazırlamıştır.⁵¹ Bu eserlerinin dışında *Sâkî-nâme*⁵² ve *Münşeât*'ı bulunmaktadır.

49 Haluk İpekten, "Azmîzâde Mustafa Hâletî", *DİA*, C. 4, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1991, s. 348-349.; Bayram Ali Kaya, "Hâletî, Azmîzâde", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 17.02.2015, 22:34. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=280>

50 Bayram Ali Kaya, *Azmî-zâde Hâletî Hayatı Edebî Kişiliği Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Edirne 1996; Bayram Ali Kaya, 'Azmî-zâde Hâletî Dîvânı', Cambridge: Harvard Üniversitesi Doğu Dilleri Yayınları, Massachusetts 2003.

51 Cevat Yerdelen, *Azmî-zâde Hâletî'nin Rubâileri*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum 1991.

52 Bayram Ali Kaya, "Azmî-zâde Hâletî'nin Sâkî-nâmesi." *Journal of Turkish Studies = Türklük Bilgisi Araştırmaları: In Memoriam Agâh Sırrı Levend Hâtıra Sayısı*, S. 24/II, Massachusetts 2000, s.59-106.

Hâlî (?)

Kaynaklarda birden fazla Hâlî mahlaslı şair bulunmaktadır. Bunların eserleri günümüze ulaşmadığı için *Mecmua*'da geçen şiirlerin kime ait olduğu tespit edilememiştir.⁵³

Hayâlî Bey (ö. 964/1556-57)

16. yüzyılın önemli şairlerindedir. Asıl adı Mehmet, lakabı Bekar Memi olan Hayâlî, Vardar Yenichelidir. Küçük yaştan itibaren şiir yazmaya başlamıştır. Ancak çok iyi bir eğitim aldığı söylenemez. İlk gençlik döneminde Rumeli'ye gelen kalenderilerden etkilenerek, onlara katılır, Rumeli'yi gezer ve İstanbul'a gelip gitmeye başlar. İstanbul'da bulunduğu bir dönemde Hayâlî'yi kalenteri dervişler arasında gören İstanbul Kadısı Sarıgürz Nureddin Efendi, böyle yakışıklı bir gencin kalenderiler arasında bulunmasının yakışık olmadığını belirterek, Hayâlî Bey'i onların arasından alıp Uzun Ali'ye emanet etmiştir. Hayâlî Bey, Uzun Ali'nin himayesinde şiirler yazarken önce Defterdar İskender Çelebi, sonra Sadrazam İbrahim Paşa onun yeteneğini keşfeder. Şiirleri karşılığında ona pek çok ihsanlarda bulunarak, onu himaye ettiler. Kısa zamanda padişahın da dikkatini çeken Hayâlî Bey, ulûfeye bağlandı ve kendisine tımar verildi. Çağdaşı şairlerle genelde arası pek iyi olmayan Hayâlî Bey'e birçok hiciv yazılmıştır. İskender Çelebi ve İbrahim Paşa'nın birer yıl arayla (1535-1536) öldürülmeleri sonucunda Hayâlî Bey, iki büyük hamisinden yoksun kalsa da padişahın kendisine olan iltifatları devam etmiştir. 1556-57'de Edirne'de vefat etmiştir.⁵⁴

Hayâlî Bey'in *Divan*'ını 1945'te Ali Nihat Tarlan⁵⁵ çalışmıştır. Mehmed Çavuşoğlu ise divandan seçmeler hazırlamıştır.⁵⁶ 1984'te ise Cemal Kurnaz tarafından Hayâlî Bey'in *Divan*'ının tahlili doktora tezi olarak çalışılmıştır.⁵⁷

53 Ayrıntı için bkz.: Haluk İpekten vd., "Hâlî", a.g.e., s.174; "Hâlî", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 17.02.2015, 22:34.

http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=arama_sonuc&detayli_arama=1&M_AD=Hali&p=2

54 Cemal Kurnaz, "Hayâlî Bey", *DİA*, C.17, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, s.5-7.

55 Ali Nihat Tarlan, *Hayâlî Bey Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1945.

56 Mehmed Çavuşoğlu, *Hayâlî Bey ve Dîvânı'ndan Örnekler*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987.

Hayretî (ö. 941/1534)

16. yüzyılın önemli şairlerindedir. Adı Mehmet olan Hayretî, Vardar Yenicelidir. Şair ve Mevlevî şeyhi Yusuf-ı Sîne-çâk'ın kardeşidir. Asker olduğu ve küçük de olsa bir tımar sahibi olduğu söylenir. Hayatının bir bölümünü İstanbul'da geçirmiştir. Ancak Âşık Çelebi'nin anlattıklarına göre Hayalî, şairin ikbaline engel olmuştur. Daha sonra Rumeli'ye dönen şair, Yahyalı ve Mihallı beylerine intisap etmiştir.⁵⁸ Yenice'de bir zaviye inşa ettiren şair, 1534 yılında öldüğünde buraya defnedilmiştir.

Hayretî'nin *Dîvân*'ından başka Belgrad ve Yenice şehrengizleriyle *Bahâristan*, *Nâme-i Hayretî* ve *Muhabbetnâme-i Hayretî* isimli mesnevileri bulunmaktadır. Hayretî'nin *Dîvân*'ını Mehmed Çavuşoğlu ve Ali Tanyeri birlikte⁵⁹, şehrengizlerini Mehmed Çavuşoğlu tek başına neşretmiştir.⁶⁰ Diğer mesnevilerini ise Nazife Eşgünoğlu yüksek lisans tezi olarak çalışmıştır.⁶¹

Hıbrî (ö.1069/1659)

17. yüzyıl şairlerindedir. 1604'te Edirne'de doğmuş, Edirne'de başlayıp İstanbul'da devam ettiği tahsilini tamamladıktan sonra mülâzemet alarak müderris olmaya hak kazanmıştır. Bilinen ilk görevi Edirne'de Emîr Kadı Medresesi'ndeki müderrisliğidir. Dimetoka ve Edirne'de farklı medreselerde müderrisliklerde bulunan Hıbrî, 1658'de Edirne Dârülhadisi müderrisliklerine getirildi. 1659'da vefat eden Hıbrî Efendi, Edirne'de Yıldırım semtindeki aile mezarlığına defnedildi.

57 Cemal Kurnaz, *Hayâlî Bey Divanı'nın Tahlihi*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 1984.

58 Mustafa Tatcı, "Hayretî", *DİA*, C.17, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, s.62.

59 Mehmed Çavuşoğlu - M. Ali Tanyeri, *Hayretî Dîvân Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1981.

60 Mehmet Çavuşoğlu, "Hayretî'nin Belgrad Şehr-engizi", *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, C.IV-V, 1973/1974, s.325-356; Mehmet Çavuşoğlu, "Hayretî'nin Yenice Şehr-engizi", *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, C.I-II, 1975/1976, s.81-100.

61 Nazife Eşgünoğlu, *Hayretî'nin Mesnevileri, İnceleme-Metin*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2005.

Edirne tarihini konu alan *Enîsü'l-müsâmirîn* (1636) adlı eseri üzerine Sevim İlgürel tarafından doktora çalışması yapılmıştır.⁶² Muhtasar bir Osmanlı tarihi olan DeFTER-i Ahbâr'ı, IV. Murad'ın 1635 yılında yaptığı Revan Seferi ve fethine dair olan *Târîh-i Feth-i Revân*'ı, Muhâdarâta dair *Hadâiku'l-cinân*'ı, 1632'de gerçekleştirdiği hac yolculuğuyla ilgili *Menâsik-i Mesâlik* ve İranlı şair Hüseyin Vâiz-i Kâşifi'nin *Risâletü'l-'aliyye fi'l-ehâdisi'n-nebeviyye* adlı kırk hadisle ilgili Farsça kitabının Türkçe tercümesi olan *Riyâzü'l-ârifîn fi'l-ehâdisi'l-erbaîn*'i vardır.

Hibrî mahlasıyla kaleme aldığı şiirleri ve bazı manzum tarihleri bulunan Abdurrahman Efendi'nin bir divançesinden ve namaz vakitlerine dair bir risâlesinden söz edilmekteyse de bunlar henüz ele geçmemiştir.⁶³

Hüdâyî (ö.991/1584)

16. yüzyıl şairlerindedir. Asıl adı Mustafa Hüdâyî olan ve devrinde “Müezzin Hüdâyî, Muslı Çelebi, Muslı Şâh, Salâ Muslusu, Sadâ Muslusu” gibi lakaplarla da tanınan Hüdâyî, İstanbulludur. Kaynaklar, Farsçayı bildiği ve musiki konusunda malumat ve şöhret sahibi olduğu konusunda ittifak etmektedir. Bu bilgilere dayanarak şairin iyi bir eğitim aldığı söylemek mümkündür. Gazel söylemekte mahir bir şair olarak tanınmıştır. Sesi güzel olduğu için Kanuni Sultan Süleyman'ın eşi Hürrem Sultan'ın adını taşıyan Haseki Hürrem Sultan Camiinde müezzin olmuştur. 1584'te vefat eden Hüdâyî, Edirnekapı Mezarlığına defnedilmiştir.⁶⁴

Hüdâyî-i Kadîm'in bilinen tek eseri olan *Dîvân*'ı üzerine 2004'te Mustafa Kaçalın ve Mehmet Ali Tanyeri'nin kitap⁶⁵, 2005'te Hakan Yekbaş⁶⁶ ve 2007'de Mehmet Demiralay⁶⁷, in yüksek lisans tez çalışmaları vardır.

62 Sevim İrgürel, *Enîsü'l-müsâmirîn Tahlili ve Tenkitli Neşri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Doktora Tezi, İstanbul 1972.

63 Sevim İrgürel, “Hibrî, Abdurrahman Efendi”, C. 17, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, s. 426-428.

64 Hakan Yekbaş, “Hüdâyî-i Kadîm, Mustafa”, *Türk Edebiyatı İsimleri Sözlüğü*, 18.02.2015, 13:20. <http://www.turkEDEBIYATIISIMLERSOZLUGU.COM/index.php?sayfa=detay&detay=145>

65 Mustafa Kaçalın - M. Ali Tanyeri, *Hüdâyî (Salâ Muslusu) Dîvân*. İstanbul 2004.

66 Hakan Yekbaş, *Hüdâyî-i Kadîm Dîvânı (Edisyon Kritik - Metin - İnceleme)*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2005.

67 Demiralay, Mehmet. Hüdâyî-i Kadîm (16. yy.) ve Dîvânı: İnceleme-Tenkidli Metin, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2007.

Hüznî (?)

Kaynaklarda 15, 16, 17. yüzyıllarda bu mahlası kullanan şaire rastlanmamaktadır. Ancak ünlü hezel şairi Sürûrî'nin, önce Hüznî mahlası ile şiire başlamışken daha sonra mizacına ve şiirlerinin havasına daha uygun düşen Sürûrî mahlasını benimsediği⁶⁸ bilgisi bu şiirin Sürûrî'ye ait olabileceğini bizlere düşündürmektedir.

İshak Çelebi (ö. 943/1537)

16. yüzyıl şairlerindedir. Üsküp'te doğmuştur. Serez, Edirne, Üsküp ve Bursa'da önemli medreselerde müderrislik yapan İshak, Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi sonrasında, Şam'da padişaha sohbet arkadaşı olmak için seçilen üç kişiden biridir. Ancak, padişahın gözünde itibarlı bir konuma yükselmelerini istemeyen kişilerin yanlış yönlendirmeleri sonucunda bu konumunu koruyamamıştır ve Bursa'daki müderrislik görevine geri dönmüştür. Daha sonra İstanbul'da Sahn-ı Seman medreselerinde müderrisliğe kadar yükselmiştir. 1536'da Şam'a kadı olarak atanmış ve 1537'de orada ölmüştür.⁶⁹

İshak Çelebi'nin şiirleri coşkulu ve ahenklidir. Şiirlerinde duru bir Türkçe kullanmış, deyim ve atasözlerine yer vermiş, aşırı sanatlı söz oyunlarından uzak durmuştur. İshak Çelebi'nin eserleri arasında *Dîvân*, mensur bir tarih olan *Selimnâme*, *Terceme-i Şakâyık* ve Arapça bir risale olan *Risâle-i İmtihâniyye* bulunur. İshak Çelebi'nin divanını Mehmet Çavuşoğlu ve M.Ali Tanyeri birlikte çalışmış ve tenkitli basımını yapmışlardır.⁷⁰

Kâbilî (?)

Bu mahlasla şiirleri olan biri 16. yüzyıl biri de 17. yüzyılda yaşayan iki şair bulunmaktadır.

68 Ömer Faruk Akün, "Divan Edebiyatı", *DİA*, C. 9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s. 395.

69 Hamdi Savaş, "İshak Çelebi, Kılıççızâde", *DİA*, C.22, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.528-529.

70 Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanyeri, *Üsküblü İshak Çelebi Divan: Tenkitli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1989.

16. yüzyıl şairi olan Kâbilî (ö. ?), İstanbul'un Gürânî mahallesinden olup medrese eğitimini sürdürürken ilim yolundan vazgeçerek tasavvufa yönelmiştir. Dünya nimetlerinden elini eteğini çeken Kâbilî Çelebi, Mekke, Medine, Mısır, Şam ve Bağdat'ı dolaştı. Anadolu ve Rumeli vilayetlerinde de gezen şair, kulağı sağırlandıktan kısa bir müddet sonra öldü. Ölüm tarihi bilinmemekle birlikte Âşık Çelebi'nin, tezkiresini yazdığı hayatta, Kınalızâde'nin tezkiresini yazdığı tarihte ise ölmüş olduğundan 1566/67 ile 1586 arasında öldüğü anlaşılmaktadır. Fâizî, Yavuz devrinde öldüğünü bildirmektedir. Edirneli Nazmî'nin *Mecma'u'n-Nezâ'ir*'inde üç, *Pervâne Bey Mecmuası*'nda dokuz adet şiiri yer almaktadır.⁷¹

17. yüzyıl şairi olan Kâbilî (ö. 1634-35?)'nin asıl adı Mehmed olup Ispartalı Abdülganî Efendi'nin oğludur. Yâverizâde Mehmet Çelebi/Efendi sanıyla tanındı. Sun'ullah Efendi'den mülazım olduktan sonra 1628/29 yılında Galata kadısı oldu ve sonrasında da Selanik kadılığı yaptı. Bu son görevi sırasında vefat etti. Şairin ölüm tarihi konusunda kaynaklarda çelişkili bilgiler bulunmaktadır. Şairin "Sultân-ı Hûbâna Münâsib Eş'âr" adında sevgilinin güzellik unsurlarıyla ilgili matla beyitlerini topladığı iki ciltlik bir tematik matlalar mecmuası bulunmaktadır.⁷²

Kara Fazlî (ö. 971/1564)

16. yüzyıl şairlerindedir. Tezkirelerde Mehmet olarak anılmasına rağmen bir şiirinde adının Ali olduğunu ifade ettiğinden bazı kaynakların adından Ali olarak bahsettiği Fazlî, İstanbulludur. Bir saracın oğlu olduğundan "Sarâczâde Fazlî", esmer tenli oluşundan dolayı "Kara Fazlî" lakaplarıyla anılmıştır. Üsküplü Riyâzî (ö. 1536)'den Farsça, Halveti şeyhlerinden Zarîfî Hasan Efendi'den tasavvuf, şâir Zâtî(ö. 1546)'den şiir eğitimi almıştır. 27 Haziran 1530'da başlayan Kanûnî Sultan Süleyman'ın şehzadelerinin sünnet düğününde padişaha takdim edilen ve huzurunda bir kaside sunan Fazlî, Şehzade Mehmet'in Manisa Sancakbeyliği zamanında Divan

71 M. Fatih Köksal, "Kâbilî", *Türk Edebiyatı İsimleri Sözlüğü*, 18.02.2015, 13:40. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=456>

72 Mehmet Gürbüz, "Kâbilî, Yâverizâde Mehmed", *Türk Edebiyatı İsimleri Sözlüğü*, 18.02.2015, 13:55. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1428>

Katiplığı görevinde bulunmuştur. 1562’de Reisü'l-küttablığa getirilmiş olan şair 1564 mayısında Kütahya’da vefat etmiştir.⁷³

Fazlî’nin *Hümây ü Hümâyün*, *Lüccetü’l-Esrâr* ve *Gül ü Bülbül* adlı mesnevilerinden nüshası tespit edilen sadece *Gül ü Bülbül* mesnevisidir. Bunların dışında şaire atfedilen *Leylâ vü Mecnûn* ile *Keşfü’l-Ârifin* adlı manzum eserlerden bahsolunur. Divan Katiplığı vazifesinden dolayı oldukça fazla inşa örneği bulunan Fazlî, aynı zamanda usta bir nâsirdir. Ayrıca *Nahlistân*, *Tehniyet-nâme* ve *Duâ-nâme* başlıklı üç manzum-mensur karışık eseri bulunmaktadır.⁷⁴

Gül ü Bülbül mesnevisi Nezahat Öztekin tarafından doktora tezi olarak çalışılmış ve kitap olarak yayımlanmıştır.⁷⁵ Latîfî tezkiresinde divanının bulunduğu dair bilgi verse de günümüze ulaşmamıştır. Kara Fazlî’nin şiirleri üzerine Mustafa Özkat, İstanbul kütüphanelerinde bulunan bazı mecmualarda yer alan şiirleri derleyip mürettep divan hususiyetlerini göz önünde bulundurarak bir yüksek lisans tezi hazırlamıştır.⁷⁶

Kemâl-i Zerd / Sarıca Kemal(ö. 894/1489’dan sonra)

Kemâl-i Zerd ve Mevlânâ Kemal olarak da anılan şair Saruhan vilâyetine bağlı Bergama’dandır. Latîfî, Edirneli olduğunu söyleyenlerin bulunduğunu, ancak Bergamalı olduğunu söyler. Sehî Bey’e göre Fâtih Sultan Mehmed’in sadrazamı Mahmud Paşa’nın musâhibi ve gılman sarayının hocası idi. Paşanın ölümünden (878/1474) sonra onun çiftliği ve bağlı köylerinin bulunduğu Hasköy (Bulgaristan) kasabasına yerleşmiş ve burada ziraatla uğraşmıştır. Latîfî ve Kınalızâde Hasan Çelebi’ye göre ise ölünceye kadar Mahmud Paşa’nın Hasköy’de yaptırmış olduğu medresede öğretimle meşgul olmuştur. Dönemin kaynaklarında Sarıca Kemal’in ölüm tarihiyle ilgili bilgi yoktur. *Belâgatnâme* adlı eserini 1489 (894)’te tamamladığına göre bu tarihten sonra ölmüş olacağından *Sicill-i Osmânî*’nin verdiği 880 (1475) yılı yanlıştır. Kaynaklarda bir tarikata bağlılığından bahsedilmese de divançesindeki bazı

73 Hasan AKSOY, “Kara Fazlî”, *DİA*, C. 24, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s. 360-361.; Mustafa ÖZKAT, *Kara Fazlî’nin Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divânı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005.

74 Mustafa Özkat, a.g.e., s. 21-36.

75 Nezahat Öztekin, *Gül ü Bülbül-Fazlî*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İzmir 1987; Nezahat Öztekin, *Fazlî, Gül ü Bülbül*, Akademi Kitabevi, İzmir 2002.

76 Mustafa Özkat, a.g.e.

beyitler Mevlevîlikle irtibatını düşündürmektedir. Sarıca Kemal'in divan tertip edip etmediği bilinmemektedir. Latîfî dışındaki tezkire yazarları bir divanı olduğundan söz etmez.

*Belâgatnâme*⁷⁷ adlı eserinin dışında, 146 gazel, bir murabba ve Bergama için yazdığı manzum bir mektubu içeren *Divançe*'si bilinen iki nüsha esas alınarak John R. Walsh tarafından neşredilmiştir.⁷⁸ Robert Anhegger, J. R. Walsh neşrini *Câmiu'n-nezâir*, *Mecmûatü'n-nezâir* gibi nazîre mecmuaları ve bazı şiir mecmualarıyla karşılaştırmış ve farklarını göstermiştir.⁷⁹ İsmail Ulutaş ise eser üzerine gramer bakımından bir yüksek lisans çalışması hazırlamıştır.⁸⁰

Kemâl Paşazâde (ö. 940/1534)

Osmanlı şeyhülislamı ve tarihçisi olan Kemal Paşazâde'nin asıl adı Şemseddin Ahmed'dir. Şehzade Bayezid'e (II. Bayezid) lalalık yapan büyük babası Kemal Paşa'ya nisbetle Kemalpaşazâde, Kemalpaşaoğlu veya İbn Kemal diye anılır.

Tezkireler onun edebî yönünden ziyade ilmî yönü üzerinde durur ve nesrinin nazmından üstün olduğu görüşünde birleşir. Bunun başlıca sebebi, onun her an telif ve tadrîs ile meşgul olan bir âlim ve halkın dinî meseleleri için fetva veren bir müftü olması dolayısıyla devlet adamı ve âlim kişiliğinin sanatçı ve şair kişiliğini arka plana itmesidir.

Dîvân'ının tenkitli neşrini 1996'da Mustafa Demirel gerçekleştirmiş. Son olarak da M. A. Yekta Saraç tarafından neşre hazırlanmaktadır.⁸¹ *Dîvân*'ı dışında *Yûsuf ile Zelîha* mesnevisi, *Kâfiye Risâlesi*, mesnevi tarzında darb-ı meselleri ihtiva eden

77 İsmail Erünsal, "Sarıca Kemal", *DİA*, C. 36, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, s. 150-151.

78 John R. Walsh, "The Divânçe-i Kemâl-i Zerd (Sarıca Kemâl)", *Journal Of Turkish StudiesTürklük Bilgisi Araştırmaları*(Ali Nihad Tarlan Hatıra Sayısı), C. 3, Cambridge 1979, s. 403-442.

79 Robert Anhegger, "Weiteres zu Kemal-i Zerd", *Journal Of Turkish StudiesTürklük Bilgisi Araştırmaları*, C. 6, Cambridge 1982, s. 15-43.

80 İsmail Altuntaş, *Sarıca Kemal Divançesi'nin Gramatikal İndeksi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1992.

81 M. A. Yekta Saraç, *Kemal Paşazade'nin Edebi Kişiliği ve Şiirlerinin İncelenmesi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi İstanbul 1987; M. A. Yekta Saraç, *Şeyhülislam Kemal Paşazade: Hayatı Şahsiyeti Eserleri ve Bazı Şiirleri*, Risale Basın Yayın, İstanbul 1995; Mustafa Demirel, *İbn-i Kemal Dîvân: Tenkidli Metin*, Yeni Zamanlar Dağıtım, İstanbul 1996.

Usulnâme, Bûsîrî'nin *Kasîdetü'l-bürde*'sinin manzum tercümesi, Muînüddin et-Tantarânî'nin Nizâmülmülk için yazmış olduğu otuz beş beyitlik *el-Kasîdetü't-Tantarâniyye*'sinin manzum tercümesi, bazı Farsça eş anlamlı kelimeler arasındaki anlam nüanslarına dair *Dekâiku'l-hakâik*, Farsça bir gramer ve sözlük olan, ayrıca edebî terimleri de ele alan *Câmi'u'l-Fürs*, *Gülistân*'a nazîre olarak Farsça yazılan *Nigâristân*, Arapça'dan Farsça'ya bir sözlük olan *Muhîtü'l-luga* ile Mısır seferi esnasında Yavuz Sultan Selim'in isteği üzerine tercüme ettiği söylenen İbn Tağrıberdî'nin en-*Nücümü'z-zâhire* adlı eserleri ve bunların dışında tarih, tefsir, fıkıh vb. alanlarda pek çok eseri bulunmaktadır.⁸²

Lâmi'î Çelebi (ö. 938/1532)

16. yüzyıl şairlerinden olan Lâmi'î Çelebi'nin asıl adı Mahmud bin Osman'dır. 1472'de Bursa'da doğmuş,. Muradiye Medresesi'nde eğitim gören Lami'î Çelebi iyi bir eğitim almıştır. Nakşibendi Şeyhi Emir Efendi'nin müridi olmuştur. Farsça'ya olan hakimiyeti çok iyi olduğu için Farsça'dan pek çok eser tercüme etmiştir. Özellikle Abdurrahman Câmî'nin eserlerine ilgi duymuş ve onları çevirmiştir. Bu nedenle ona “*Câmî-i Rûm*” lakabı verilmiştir. Hayatı boyunca resmi bir işte çalışmamış, hayatını eserlerinden kazandığı paralarla idame ettirmiştir. *Hüsn ü Dil* adlı eserini Sultan Selim'e sunmuş ve karşılığında çeşitli izzetler görmüştür. *Vâmık u Azrâ*, *Şem ü Pervâne* ve *İbretnâme* ve Sultan Süleyman'a sunmak üzere kaleme aldığı *Şehrengîz-i Brusa* adlı eserleri bulunmaktadır. Tam olarak bilinmemekle birlikte hayatı boyunca otuzdan fazla eser veren Lami'î Çelebi 1532 yılında yine Bursa'da vefat etmiştir.

Dîvân'ı Hamit Bilen Burmaoğlu tarafından doktora tezi⁸³ olarak çalışılmış, daha sonra ise divandan seçme şiirler yayımlanmıştır. Lamiî Çelebi ve eserleri üzerine yerli ve yabancı üniversitelerde yirmi kadar tez hazırlanmış ve bazıları halen devam

82 Şerafettin Turan, “Kemalpaşazâde”, *DİA*, C. 25, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2002, s. 238-240.; M. A. Yekta Saraç, “Kemalpaşazâde (Edebi Şahsiyeti)”, *DİA*, C. 25, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2002, s. 244-245.; İlyas Çelebi, “Kemalpaşazâde (Eserleri)”, *DİA*, C. 25, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2002, s. 245-247.

83 Hamit Bilen Burmaoğlu, *Lâmi'î Çelebi Dîvânı*, Erzurum Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Doktora Tezi, Erzurum 1983.

etmektedir. Eserlerinden bazıları şunlardır: *Absal u Salaman, Câbirnâme, Ferhâdnâme, Fezâil-i Şi'r ü Şâirân, Firâknâme...*⁸⁴

Latîfi (ö. 938/1532)

16. yüzyıl şairi ve tezkire yazarı Latîfi'nin adı Abdullatif, memleketi ise Kastamonu'dur. Tahsile Kastamonu'da başlayan şair, kendi eserlerinde ve tezkirelerde verilen bilgilere göre iş bulmak amacıyla yirmi-yirmi beş yaşlarında iken İstanbul'a gitti. On-on beş yıl İstanbul'da kalan şair, devrin defterdarı İskender Çelebi'ye sunduğu mensur bir bahâriyye dolayısıyla Belgrad İmaretî'nin kâtipliğine tayin edildi. Uzun süre Belgrad'da kalan Latîfi 950'de (1543) İstanbul'a dönerek yine bazı imaret kâtipliklerinde bulundu. 953 (1546) yılında tezkiresini hazırlayıp Kanûnî Sultan Süleyman'a takdim etti ve Ebû Eyyûb-i Ensârî Vakfı kâtipliğine getirildi. 960'ta (1553) bu görevinden azledilerek Kanûnî Sultan Süleyman'ın Rodos İmaretî'nin kâtipliğine gönderildiyse de orada fazla durmayıp Mısır'a geçti. 'Âlî Mustafa Efendi, Mısır'da da kâtiplikle meşgul olduğunu söyler. Bir süre sonra İstanbul'a dönen Latîfi'nin son yılları hakkında yeterli bilgi yoktur. Âşık Çelebi 974'te (1566-67) bitirdiği tezkiresinde, "Hâlâ Mısır'da gâh şî'r gâh inşâ ile ibâdet-i Hudâ'ya müvâzibdir" derken tezkiresini 994'te (1586) tamamlayan Kınalızâde Hasan Çelebi, onun İstanbul'da bulunduğunu ve hayatının son yıllarını yaşadığını ifade etmektedir. Kefevî'nin *Râznâme*'sine aldığı Mesihzâde'ye ait bir mektupta ise Latîfi'nin 990'da (1582) Mısır'dan Yemen'e giderken bindiği geminin batması üzerine boğulduğu bildirilmektedir. Kanûnî Sultan Süleyman döneminde derlenen Pervâne Bey mecmuasında Latîfi'ye ait çok az sayıda gazel bulunması da onun yaşadığı devirde şairlik yönüyle pek tanınmadığını gösterir. Daha çok nâsirliği ve tezkire yazarlığı ile ön plana çıkmıştır.

Tezkiresinin mukaddimesinde kitap, risâle, münşeat ve makale olmak üzere on iki adet telifi olduğunu söyleyen Latîfi, gençliğinde bir divan tertip ettiğini söylerse de bugüne kadar böyle bir eser ele geçmemiştir. Ancak çeşitli mecmualarda şiirlerine rastlanmaktadır. Latîfi'nin hayatı ve eserleri üzerine 1987'de Ahmet Sevgi tarafından

84 Gönül Ayan, "Lâmi'î Çelebi'nin Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.1, Kasım 1994, s.43-65.; Günay Kut, "Lâmiî Çelebi", *DİA*, C. 27, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, s. 96-97.

doktora tezi hazırlanmıştır.⁸⁵ Başlıca eserleri şunlardır: *Tezkiretü'ş-şuarâ*⁸⁶, *Evsâf-ı İstanbul*, *Fusûl-i Erbaa*, *Nazmü'l-cevâhir*, *Sübhatü'l-uşşâk*, *Enîsü'l-fusahâ*, *Evsâf-ı İbrâhim Paşa*, *Esmâ'ü süveri'l-Kur'ân*.⁸⁷

Makâlî (ö. ?)

Kaynaklarda 16. yüzyılda yaşayan ve Makâlî mahlaslı iki şairden söz edilir. Bunlardan birincisi Makâlî Mehmed Çelebi (ö. 992/1584), Kanunî Sultan Süleymân ve II. Selîm devri şairlerinden olup Alaşehirlidir. Asıl adı Mehmed Çelebi olan şair “Hammâmcı-zâde” sanıyla tanınır. 992/1584 yılında vefat etmiştir. Kabrinin Üsküdar’da olduğu bilgisinin aksine Bursalı Mehmet Tahir Bey, Edirnekapı dışına defnedildiğini ifade eder.⁸⁸

Aynı dönemde yaşayan diğer Makâlî’nin asıl adı Mustafa olup "Kör Makâlî" lakabı ile anılmıştır. Makâlî Mustafa Bey, Aydın’ın Alaşehir kasabasındandır. Anadolu sancağında Turak Çelebi’nin bölüğünde günlük beş akçe maaşla görev yapmış olan şair, şehzade için yazdığı şiirleri Turak Çelebi vasıtasıyla makama takdim etmiştir. Makâlî Mustafa Bey 997/ 1589 yılında vefat etmiştir. Kabri Edirnekapısı haricindedir. Makâlî Mustafa Bey’in divan sahibi olduğu kaynaklarda belirtilir. Fakat bu bahsedilen divan henüz ele geçmemiştir. Kaynaklarda onun kasideciliğine dikkat çekilmektedir. Kânûnî Sultan Süleyman ve Hoca Sadeddin Efendi onun kaside sunduğu kişiler arasındadır.⁸⁹

Ayrıca asıl adı Bostan olan ve bahr-i mütekaribde ünlü bir kaside yazmış olduğu söylenen bir Makâlî ile Aydın’a bağlı Güzelhisar doğumlu ve 16. yüzyılın ünlü şairi olduğu belirtilen aynı mahlaslı iki şairden bahsedilir.⁹⁰ Ancak bu iki şairin yukarıda ismi zikredilen şairler olması muhtemeldir.

85 Ahmet Sevgi, *Lâtîfî'nin Hayatı ve Eserleri: İnceleme-Metin*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Doktora Tezi, Ankara 1987.

86 Rıdvan Canım, *Latîfi Tezkiretü'ş-şuarâ ve Tabsiratü'n-nuzemâ: İnceleme-Metin*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1991.

87 Ahmet Sevgi, “Latîfî”, *DİA*, C. 27, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s. 111-112.;

88 Fatih Koyuncu, “Makâlî, Mehmed Çelebi”, *Türk Edebiyatı İsimleri Sözlüğü*, 20.02.2015, 10:15. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=188>

89 Fatih Koyuncu, “Makâlî, Mustafa Bey”, *Türk Edebiyatı İsimleri Sözlüğü*, 20.02.2015, 10:20. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=189>

90 Ayrıntı için bkz.: Haluk İpekten vd., “Makâlî”, a.g.e., s. 275.

Mâtemî (ö. 1004/1595-96)

16. yüzyıl şairlerindedir. Asıl adı İbrahim olan şairin ilk mahlası Mâtemî'dir. Hâtemî mahlasını da kullanır. Edirneli, bazı kaynaklara göre İstanbul ile Edirne arasındaki Bergos (Burgaz)'dandır. *Mecelletü'n-Nisâb*'da babasının adı Memi-zâde olarak geçmektedir. Ataları gibi sipahi oldu. Önceleri zevk ve safa içinde eğlence ve içki meclislerinde ömür süren şair, hem bu hayatı, hem de sipahiliği terk ederek Arap ve İran diyarına seyahate gitti. Bu uzun gezi esnasında hacı da oldu. Gelibolulu Âlî'ye göre Şeyh İbrahîm Gülşenî dergâhına girdi, Âşık Çelebi'ye göre ise Kalender dervişlerle, sofilerle düşüp kalkmaya başladı. Şehzâde Selîm'e kaside sundu. II. Selîm'in bu kasidedeki Mâtemî mahlasının uygun düşmediğini Hâtemî'nin daha güzel olacağını söylemesiyle mahlasını Hâtemî yaptı. Bu kasidenin beğenilmesi üzerine şehzadenin meclisine girdi ve tekrar sipahiliğe döndü. Selîm'in musahiplerinden Celâl Bey ile Turak Çelebi'ye intisap etti, Turak Çelebi'nin defterdarı oldu. Şehzâdenin cülusundan sonra ona müteferrika oldu. 1004/1595/96 senesinde Edirne'de öldü.

Edirneli Nazmî'nin *Mecma'u'n-Nezâ'ir*'inde 30 şiiri bulunan Mâtemî'nin şiirlerindeki "Mâtemî-i Acem" başlığı, şairin uzun süre Acem ülkelerini gezmiş olmasından ve diğer Mâtemîlerden tefrik etmek maksadıyla yazılmış olmalıdır. *Keşfü'z-Zunûn*'da şairin divan sahibi olduğu kayıtlıyken, *Osmanlı Müellifleri*'nde ise bu divanın mürettep olduğu bilgisi vardır. Divan'ın herhangi bir nüshası bilinmemektedir.⁹¹

Merdümî (ö. 971/1563)

16. yüzyıl şairlerinden olan Merdümî'nin asıl adı Abdüsselam olup İstanbul Galata'da doğmuştur. Galata Emîni Ali Çelebi'nin oğlu, Hoca Hayreddin'in damadıdır. Aşçızâde Hasan Çelebi'den mülazım olduktan sonra çeşitli yerlerde kadılık yaptı. En son Üsküp kadısı iken 971/1563 yılında vefat etti. Merdümî'nin şiirlerini bir araya getirdiği bir divanının olup olmadığı bilinmemektedir. Ancak kırk hadis ve kırk ayet tercümesi yaptığı *Tuhfetü'l-İslâm* adında bir eseri vardır. Merdümî, bu eserine aldığı ayet ve hadislerin ikişer beyitle tercümesini yapmıştır. Ahmet Sevgi tarafından günümüz alfabesine çevrilerek yayımlanan bu eserin,⁹² Türkiye kütüphanelerde birçok yazma nüshası bulunmaktadır. Merdümî, şairliğinin yanında musikide de kendini ispat

91 M. Fatih Köksal, "Mâtemî", *Türk Edebiyatı İsimleri Sözlüğü*, 20.02.2015, 10:50. <http://www.turkedyiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=441>

92 Ahmet Sevgi, *Merdümî Tuhfetü'l-İslâm*, Selçuk Üniversitesi, Konya 1993.

etmiş biridir. Gelibolulu Âlî, onun özellikle sesinin güzelliğinden ve tambur çalmadaki maharetinden övgüyle bahseder.⁹³

Mesîhî (ö. 918/1512'den sonra)

Adı Sehi Bey Tezkiresi dışındaki tezikerelerde İsa olarak geçen Mesîhî'nin doğum yılı bilinmezken doğum yeri bugün Kosova sınırları içinde bulunan Priştine'dir. İstanbul'a geldikten sonra medrese öğrenimine başlar. Ancak İstanbul'a kadarki hayatı hakkında yeterli bilgi yoktur. Hat konusundaki yeteneğiyle adından söz ettiren Mesîhî, bu yeteneği sayesinde Hadım Ali Paşa'nın divan katibi olmuştur. Ancak içkiye ve eğlence hayatına düşkünlüğü yüzünden işini aksatmış ve Ali Paşa'yla arasının bozulmasına neden olmuştur ve Ali Paşa'nın 1511'de çıkan Şîf ayaklanması sırasında ölmesi üzerine hâmişiz kalmıştır. Yeni bir hâmiş bulma amacıyla Yeniçeri Ağası Yunus Paşa ve Nişancı Tâcizâde Cafer Çelebi'ye kasidele sunmuştur. Bunların karşılığında küçük bir tımar sahibi olsa da bu onu pek memnun etmez. Hayatının geri kalanını yoksulluk içinde geçiren Mesîhî, 1512'den sonra vefat etmiştir.

Mesîhî'nin üç eseri bulunmaktadır. Bunlar: Dîvân, Edirne Şehrengizi ve *Gül-i Sad-berg*'dir.⁹⁴ Mesîhî'nin divanında yaklaşık 350 şiir bulunmaktadır. Klasik divan şeklinde tertip edilmiştir. Divanı Mine Mengi tarafından yayımlanmıştır.⁹⁵

Muhibbî (ö. 974/1566)

6 Kasım 1494'de Trabzon'da doğan Kanûnî Sultan Süleyman, Yavuz Sultan Selim'in oğludur. Osmanlı padişahlarının çoğu gibi şair olan Kanûnî Sultan Süleyman "Muhibbî"den başka "Muhib" ve "Meftûnî" mahlaslarını da kullanmıştır. Kaynaklar onun şiirden iyi anladığı, âlim ve şairlere itibar gösterdiği ve onları himaye ettiği hususunda birleşir. 3000 civarındaki şiiriyle padişahlardan en çok şiir yazarlar arasında

93 Yunus Kaplan, "Merdümî, Galata Emîni Ali Çelebi-zâde Abdüsselâm Merdümî Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 20.02.2015, 11.10.<http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3595>

94 İbrahim Çetin Derdiyok, *15.Yüzyıl Şâirlerinden Mesîhî'nin Gül-i Sad-berg'i*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Adana 1994.

95 Mine Mengi, *Mesîhî Dîvânı*, AKM Yayınları, Ankara 2014.

yer alır.⁹⁶ *Dîvân*'ı 1977'de Coşkun Ak tarafından doktora tezi olarak çalışılmış, 1987'de kitaplaştırılmıştır.⁹⁷

Muhtarî (?)

Kaynaklarda bu mahlası kullanan bir kaç şair zikredilmektedir. Mecmuada geçen Muhtarî mahlaslı şiirin hangisine ait olduğu bilinmemektedir. Bu nedenle bu mahlaslı şairlerin hayatları hakkında kısa bilgi sunulmuştur.

Acemzâde Mustafa M. Efendi (ö.1090/1679-80), Bursa'da doğdu. Asıl adı Mehmet'tir. Öğrenimini tamamladıktan sonra mülâzım, müderris ve Bosna'da kadı oldu. 1090/1679-80 yılında vefat etti. Bursa'da Pınarbaşı'nda medfundur. Acemzâde olarak tanındı. Bilgili, kâtiplikte maharetli biriydi. Kaimî divanında övülen Muhtarî budur.⁹⁸

Diğeri Emir Hâşimzâde/Hâşimîzâde Seyyid Ahmed Muhtar Efendi (ö.?) adlı ve biyografik kaynakların peygamber neslinden geldiği konusunda ittifak ettiği Muhtarî, Âlî'ye göre Edirneli, Ahdî ve Beyânî'ye göre İstanbulludur. Ahur Emîri diye tanınan Emir Hasan'ın torunu, şair Haşimî'nin oğludur. Ağabeyi olan Emîrî (ö.988/1580)de şairdir. Dönemin şairleri ve bilginlerinden belagat tahsil etti ve söylediği güzel şiirler ile genç yaşta ün kazandı.⁹⁹

Müdâmî (?)

Kaynaklarda Müdâmî mahlasını kullanan birçok şairden söz edilmektedir. Ancak, mecmuada geçen Müdâmî mahlaslı şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.

Kefeli Müdâmî 16. yüzyıl şairlerindedir ve asıl adı Mustafa, babasının adı Ahmed'dir. *Dîvân*'ının sebep-i telif bölümünde Kıpçak, Kırım, Anadolu ve Arap

96 Coşkun Ak, "Süleyman I (Edebi Yönü)", *DİA*, C. 38, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2010, s. 74-75.

97 Coşkun Ak, *Muhibbî Dîvânı: İzahlı Metin (Kânûnî Sultan Süleyman)*, 2 C., Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum 1977; Coşkun Ak, *Muhibbî Dîvânı: İzahlı Metin (Kânûnî Sultan Süleyman)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987.

98 İ. Hakkı Aksoyak, "Muhtarî, Acemzâde Mustafa M. Efendi", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 21.02.2015, 00.30. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3484>

99 Filiz Kılıç, "Muhtarî, Emir Hâşimzâde/Hâşimîzâde Seyyid Ahmed Muhtar Efendi", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 21.02.2015, 00.35. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1523>

topraklarını dolaşan bir seyyah olduğunu ve Kefe'den Alaşehir'e geldiği sürede nerelerde bulunduğunu bildirir. Alaşehir'de Şeyh Süleyman bin Ahmed bin Sinan'a intisap ederek tarikate girdiği ve 1540 (h. 947) tarihinde *Menâkıb-ı Emir Buhârî*'yi telif ettiği bilinmektedir.¹⁰⁰

Kaynaklar, Müdâmî mahlasını kullanan üç ayrı şairden bahsetmektedir. Bunlardan birincisi Sîne Bülbülü Muhammed Çelebi olarak bilinen İstanbullu Müdâmî Bey'dir. Kânûnî devrinde yaşamıştır. Dukâkinzâde Mehmet Paşa'nın Mısır'a paşa oluşuna düşürdüğü tarihten yola çıkılarak H. 960(1552)'tan sonra vefat ettiği bilinmektedir.¹⁰¹ İkincisi: Kadı Emirzâde'nin oğlu Hasan Çelebi'dir Mülazımlık ve müderrislik görevlerinde bulunduğu, Belgrat'ta öldüğü bilinmektedir. Ölüm tarihi Rızâ Tezkiresinde 1595 (ö. 1004), Riyazi ve Fâizî'de 1605 (ö. 1014)olarak kayıtlıdır.¹⁰²Üçüncüsü ise: asıl adı Mehmet olup Kara Memi Çelebi sanıyla tanınan Gelibolulu Müdâmî'dir. Sipahi zümresinden olup Kânûnî döneminde yaşamıştır.¹⁰³

Mecmuada yer alan Müdâmî mahlaslı şiirlerin kime ait olduğu bilinmemektedir. Kefeli Müdâmî'nin *Dîvân*'ı üzerine ise 1992 tarihinde Orhan Bilgin'in "*Mustafa Müdâmî Dîvânçe ve Menâkıb-nâme-i Emir Sultan*"¹⁰⁴ adlı çalışmasının dışında iki yüksek lisans çalışması bulunmaktadır.¹⁰⁵

100 Nilüfer Kol, *Kefeli Mustafa Müdâmî Dîvânı*, Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007, s. 1-16.; Filiz Kılıç, "Müdâmî, Mustafa Müdâmî Efendi", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 21.02.2015, 01:10 <http://www.turkedebiyatiiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5930>

101 Nilüfer Kol, a.g.e., s. 16.; Haluk İpekten vd., "Müdâmî", a.g.e., s. 306.; Filiz Kılıç, "Müdâmî, Müdâmî Bey", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 21.02.2015, 01:05. <http://www.turkedebiyatiiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1910>

102 Haluk İpekten vd., "Müdâmî", a.g.e., s.306. ; Filiz Kılıç, "Müdâmî, Hattat Emir Ni'metzâde Hasan Müdâmî Çelebi", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 21.02.2015, 00:50. <http://www.turkedebiyatiiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1911>

103 Haluk İpekten vd., "Müdâmî", a.g.e., s. 307.; Filiz Kılıç, "Müdâmî, Mehmed Efendi", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 21.02.2015, 00:55. <http://www.turkedebiyatiiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1914>

104 Orhan Bilgin, *Mustafa Müdâmî Dîvânçe ve Menâkıb-nâme-i Emir Sultan*, Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1992.

105 Nilüfer Kol, a.g.e.; Ramazan Yaşar, *Müdâmî Dîvânı (Transkripsiyonlu Metin ve Türkçe Çevirisi)*, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli 2005.

Nâlişî (ö.?)

Nâlişî, Filibelidir. Hâletî Abdullah Çelebi'nin suhtesi olan şair, Kaplıca Medresesi'nde öğrenciyken elbisesinin çalınması üzerine öğrenimini bırakmış. Esrar kullanmaya başlamıştır. Her gördüğü güzele gazeller yazar, bu yüzden onun yakınları tarafından dövülmüş. Bu şekilde ölen şairin şiirlerinin çoğu naziredir.¹⁰⁶

Nâmî (ö. 1084/1673)

Ahmed Nâmi Niğde'de doğmuştur. Medrese öğrenimi gördükten sonra Anadolu'nu çeşitli şehir ve kasabalarında müderislik ve kadılık görevlerinde bulunmuştur. Kadılıktan azledildikten sonra kendisini bütünüyle tasavvufi bir yaşama adanmış ve 1673'te vefat etmiştir. Farklı bakış açılarıyla yazdığı şiirlerini *Hüsn-i Hakîki* ve *Hüsn-i Mecâzî* olmak üzere iki ayrı divanda toplamıştır.

Ahmet Karaman tarafından Hüsn-i Mecâzî adlı divanı üzerine yüksek lisans tezi¹⁰⁷ Ahmet Yenikale tarafından doktora tezi¹⁰⁸ hazırlanmıştır.

Nasîbî (ö.1094/1682-83)

Adı Halil olan Nasîbî, 17.yüzyıl divan şairlerindedir. Edirne'de dünyaya gelmiş, İsmail Efendizâde olarak tanınmıştır. Öğrenimini tamamladıktan sonra mülâzım olmuş, çeşitli medreselerde müderrislik görevlerinde bulunduktan sonra kadı olmuştur. Kırk akça medreseden mazul olduktan sonra daha çok Rumeli şehirlerinde kadılık yapan Nasîbî'nin ölüm tarihi konusunda kaynaklarda iki görüş mevcuttur. Şairin vefatı *Nuhbetü'l-Âsâr li-Zeyl-i Zübdeti'l-Eşâr*'da 1004/1595-96 olarak gösterilirken, Safâyî ve muhtemelen ondan naklen Osman Nuri Peremeci, 1094/1682-83 olarak vermektedir.¹⁰⁹

Nazmî (ö.1585/86 ?)

Doğum ve ölüm tarihleri hakkında net bilgi bulunmayan şair Edirnelidir. *Dîvân*'ında yer alan bilgilerden hareketle Mısır ve İran seferlerine katıldığı için 15.

106 Filiz Kılıç, "Nâlişî", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 21.02.2015, 01:20. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=849>

107 Ahmet Karaman, Nâmî'nin Hüsn-i Mecâzî Adlı Divanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Afyon 2000, X + 318 s.

108 Ahmet Yenikale, *Ahmet Nâmi Dîvânı ve İncelemesi*, II C., İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2002.

109 İ. Hakkı Aksoyak, "Nasîbî, İsmail Efendizâde Halil Efendi", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 21.02.2015, 01:30. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1418>

yüzyılın sonlarında doğduğu kanaati oluşmuştur. Kanuni Sultan Süleyman zamanında silahdar bölükbaşı görevine getirilmiştir. Hayatı madden sıkıntılı geçen Nazmî, şiirlerinde bu halini dile getirmiş ve dönemin sosyal ve askeri sorunları ile alakalı bilgiler sunmuştur. Ölüm tarihiyle alakalı kaynaklarda geçen tarihler onun eserlerinden yola çıkılarak tahmini olarak belirtilse de bu kesin değildir. *Pend-i Attar Tercümesi* ve *Tevârih-i Antakiyye* adlı eserlerin şair tarafından yazıldığı düşünüldüğünde ölüm tarihinin 1585/ 86 (?) olması ihtimali kuvvetlidir.¹¹⁰

Edirneli Nazmî'nin *Dîvân*'ını 1998'de Ziya Avşar, 2010'da ise Sibel Üst doktora tezi olarak çalışmıştır. Bu eserlerin dışında Nazmî üzerine farklı araştırmacılar tarafından yapılan yüksek lisans tezi, sunum ve makale çalışmaları bulunmaktadır.¹¹¹ Ayrıca 2001 yılında *Mecma'u'n-nezâir* adlı nazireler mecmuası Mehmet Fatih Köksal tarafından doktora tezi olarak çalışılmıştır.¹¹²

Necatî Bey (ö. 914/1509)

Asıl adı İsâ olup, Edirnelidir. Doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. Edirne'de yaşlı bir hanım tarafından evlat edinilmiş ve onun tarafından yetiştirilmiştir. Gençlik yıllarında Edirne'den ayrılarak Kastamonu'ya gitmiş ve orada yazdığı şiirlerle ününü duyurmaya başlamıştır. Şiirlerinin Fatih tarafından beğenilmesi üzerine İstanbul'a giderek divan katipliği yapmaya başlamıştır. Fatih'in ölümünün ardından II. Bayezit onu Şehzade Abdullah'ın yanında Karaman sancağında görevlendirmiştir. Ancak Şehzade'nin erken ölümüyle İstanbul'a geri dönmüştür. İstanbul'dayken hem padişaha hem de devlet büyüklerine kasideler sunmuştur. II. Bayezit onu bu kez de Manisa sancağına Şehzade Mahmut'un yanında nişancılık göreviyle gönderir. Artık "Bey" olarak anılan Necatî, burada oldukça mutlu bir yaşam sürmüştür. Ancak Şehzade Mahmut'un da genç yaşta ölmesiyle bu durum çok sürmez. Bu duruma oldukça üzülen

110 Mustafa Özkan, "Edirneli Nazmî", *DİA*, C. 10, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s. 450-451.; Sibel Üst, *Edirneli Nazmî Dîvânı*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum 2011, s. 57-68.

111 Ziya Avşar, *Edirneli Nazmî: Hayatı Edebi Kişiliği Eserleri Türki-i Basit ve Gazelleri Dışındaki Tanım Şekil ve Türleri*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 1998.; Sibel Üst, *Edirneli Nazmî Dîvânı*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum 2011.

112 M. Fatih Köksal, *Edirne'li Nazmî Mecma'u'n-Neza'ir: İnceleme-Tenkitleti metin*, 6 C., Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara 2001.

Necâfî Bey, bundan sonra herhangi bir devlet görevini kabul etmez. Kendisine bağlanan aylıkla, ilim ve sanat sohbetleri düzenleyerek yaşamını sürdürmüştür. 1509'da vefat etmiştir. Gazelleri çok beğenilmiş ve şiirlerinde halk deyimlerine bolca yer vermiştir. Şiirlerinde Türkçeyi büyük bir başarıyla aruza uygun bir şekilde kullanmıştır. Bugün elimizde sadece divanı vardır. *Dîvân*'ını Müeyyedzade Abdurrahman Çelebi tertip etmiştir.¹¹³

Dîvân'ını 1963'te Ali Nihat Tarlan yirmi nüshasını karşılaştırarak neşretmiştir.¹¹⁴ Bu neşirden yola çıkarak Mehmed Çavuşoğlu önce divanı tahlil etmiş¹¹⁵ ve daha sonra ise divanından seçmeler yayımlamıştır.¹¹⁶

Nef'î (ö. 1044/1635)

Asıl adı Ömer olup Erzurum'un Pasinler (Hasankale) ilçesinde dünyaya gelmiştir. Kırım Han'ına nedimlik yapan babası da şairdir. Babasının Kırım'a giderek rahat bir ömür sürdüğü, ardında bıraktığı ailesinin yoksul ve korumasız kaldığı anlaşılmaktadır. Hicviyyesinde babası hakkında bazı bilgiler bulunmaktadır. Genç yaşta şiirle ilgilenen şair, eğitim hayatına Pasinler'de başlamış, Erzurum'da devam etmiştir. Farsça öğrenmiş. Önceleri "Darî" mahlasını kullanan şaire Gelibolulu Âlî "Nef'î" mahlasını vermiştir.

I. Ahmed'in (1603-1617) ilk saltanat yıllarında İstanbul'a giden Nef'î, sunduğu kasidelerle kısa zamanda sultanın iltifatını kazanarak yakınları arasına girmiş ve ilk olarak *Dîvân-ı Hümâyun*'da maden mukâtaacılığı görevine getirilmiştir. Daha sonra mukâtaa kâtipliği, kısa bir müddet sürgüne gönderildiği Edirne'de Murâdiye mütevelliliği ve İstanbul'da cizye (haraç) muhasebeciliği görevlerinde bulunmuştur. Dört padişah döneminde yaşayan Nef'î, IV. Murad devrinde sanatının ve şöhretinin zirvesine ulaştı, kendisi gibi sert yaratılışlı olan padişahla yakınlık kurarak onun sevgisini ve iltifatını kazandı. Ancak istikrarsız kişiliği yüzünden çevresiyle kurduğu ilişkileri devam ettiremedi. IV Murat tarafından hicviye yazması yasaklanmasına rağmen yine hicivlerine devam eden Nef'î kendi sonunu hazırladı ve hicivleri yüzünden

113 Bayram Ali Kaya, "Necâfî Bey", *DİA*, C.32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s.477-478.

114 Ali Nihat Tarlan, *Necâfî Beg Divanı*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1963.

115 Mehmed Çavuşoğlu, *Necati Bey Divanının Tahlili*, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara 1971.

116 Mehmed Çavuşoğlu, *Necati Bey Divanı: Seçmeler*, Tercüman Gazetesi, İstanbul (Tarihsiz).

ölüme mahkûm edildi. Kâtib Çelebi ve Naîmâ'ya göre Bayram Paşa tarafından Boynueğri Mehmed Ağa'ya teslim edilerek saray odunluğunda boğdurulup cesedi denize atıldı. Fakat *Sihâm-ı Kazâ*'nın bir nüshasında (İÜ Ktp., TY, nr. 9699) şairin İstanbul'da Sirkeci İskelesi yakınlarında mezarının bulunduğu dair bir kayıt vardır. Ayrıca Mevlânâ Dergâhı içindeki *Hadikatü'l-ervâh*'ta Nef'î'ye bir makam-mezar atfedilmektedir. Kaynaklarda ölümü için farklı tarihler verilmekteyse de, "Katline oldu sebep hicvi hele Nef'î'nin" ve, "Geçti Sihâm-ı Kazâ" mısraları 1044 (Şâban; 1635 [Ocak]) tarihinin doğruluğunu göstermektedir.¹¹⁷

Türkçe Divan'ı üzerine 1991'de Metin Akkuş doktora¹¹⁸, Fatma Tulga Ocak ise doçentlik çalışması¹¹⁹ yapmıştır. *Farsça Divan'ı, Tuhfetü'l-Uşşak* ve *Sihâm-ı Kaza* adlı eserleri bulunmaktadır.

Neşâtî (ö. 1085/1674)

17. yüzyılın önemli şairlerindendir. Asıl adı Ahmed olup Edirnelidir. Nişancı Ahmed Dede ve Neşâtî Süleyman Dede şeklinde de anılmıştır. Genç yaşta çeşitli ilimleri öğrendiği ve aynı zamanda şeyhi olan Gelibolu Mevlevîhânesi'nin postnişini Ağazâde Mehmed Dede'den çok istifade ettiği bilinmektedir. Neşâtî, şeyhinin vefatından sonra seyahate çıkarak bir müddet Konya ve İstanbul'da kalıp tekrar Edirne'ye döndü. 1081 (1670) yılında Edirne Mevlevîhânesi şeyhliğine tayin edildi. Burada dört yıl şeyhlik yaptı, tekkeyi tamir ettirdi ve bu görevde iken vefat edip Murâdiye Camii haziresine defnedildi.

Dîvân'ı üzerine Mahmut Kaplan 1981'de yüksek lisans tezi¹²⁰ hazırlamış ve kitap olarak yayımlamıştır.¹²¹ *Hilye-i Enbiyâ, Edirne Şehrengizi, Şerh-i Müşkilât-ı Örfî,*

117 Metin Akkuş, "Nef'î", *DİA*, C. 32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s. 523-525.

118 Metin Akkuş. *Nef'î Sanatı ve Türkçe Divanı: İnceleme-Karşılaştırmalı Metin*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum 1991.

119 Fatma Tulga Ocak, *Nef'î'nin Türkçe Divan'ı*, Yayımlanmamış Doçentlik Çalışması, Hacettepe Üniversitesi, Ankara 1980.

120 Mahmut Kaplan, *Neşâtî Divanı (İnceleme-Araştırma)*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1981.

121 Mahmut Kaplan, *Neşâtî Dîvânı*, Akademi Kitabevi, İzmir 1996.

Kavâid-i Deriyye (şaire aidiyeti net değil), *Tuhfetü'l-Uşşâk* ve *Mektup* adlı eserleri vardır.¹²²

Nev'î (ö. 1007/1599)

16. yüzyılın önde gelen şairlerindendir. 940/1533-34'te Malkara'da doğan şairin asıl adı Yahya'dır. İlk eğitimini tasavvuf konusunda yetişkin bir zat olan babasından alan Nev'î, 957'de (1550) İstanbul'a giderek "Ahaveyn" diye bilinen iki kardeşten Karamanî Ahîzâde Ahmed Efendi'nin Dâvud Paşa Medresesi'nde ve Mehmed Efendi'nin Sahn'daki derslerine devam etti. Bu sırada Hoca Sâdeddin, Bâkî, Remzîzâde, Hüsrevzâde, Üsküplü Vâlihî, Edirneli Mehmed Mecdî, Cevrî ve Camcızâde gibi geleceğin önemli simaları olacak şairlerle arkadaşlık kurmuştur. İstanbul Süleymaniye Medresesi'ne mülazım olarak tayin olan şair pek çok müderrisliklerde bulunmuştur. III. Murad tarafından Şehzade Mustafa'nın hocalığına getirildi. Bâyezid, Osman ve Abdullah adlı şehzadelerin de katıldığı bu dersler şehzadelerin öldürüldüğü 1003 (1595) yılına kadar devam etti. 30 Zilkade 1007 (24 Haziran 1599) tarihinde vefat edince Şeyh Vefâ Camii haziresinde Şeyh Şâban Efendi'nin yanına defnedildi. Yüksek seviyede tasavvuf terbiyesi almış bir şair olan Nev'î, III. Murad'ın yakın ilgisini görmüş, sultandan başka hiç kimseden armağan kabul etmemiş, dünya nimetlerine değer vermediği için eline geçen bütün servetini ihtiyaç sahiplerine dağıtmış, öldüğünde hiçbir varlığı çıkmadığı için cenaze masrafları padişah tarafından karşılanmıştır.

Divan'ı üzerine farklı akademik seviyelerde pek çok çalışma yapılmıştır. 1977'de Mertol Tulum ve M. Ali Tanyeri tarafından tenkitli basımı yapılmıştır.¹²³ 1990'da ise Mustafa Nejat Sefercioğlu tarafından tahlili yapılmıştır.¹²⁴ *Divan*'ı dışında *Gevher-i Râz* (Hasb-i Hal), *Terceme-i Kıssa-i Mûsâ ve Hızır*, *Münâzara-i Tûtî bâ-Zâğ* adlı manzum eserleri ile *Keşfü'l-hicâb min vechi'l-kitâb*, *Netâyicü'l-fünûn ve mehâsinü'l-mütûn*, *Nevâ-yı Uşşâk*, *Fezâilü'l-vüzerâ ve hasâilü'l-ümerâ*, *Risâle-i Şikâyet-i Rûzigâr*, Sinan Paşa'ya *Mektup*, *Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân*, *Gül-i Sadberg* adlı Türkçe mensur eserleri vardır. Ayrıca Nev'î'nin *Muhassilü'l-keîm*, *Şerh-i*

122 Bayram Ali Kaya, "Neşâtî", *DİA*, C. 33, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s. 18-19.

123 Mertol Tulum-M. Ali Tanyeri, *Nev'î Divanı: Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977.

124 Mustafa Nejat Sefercioğlu, *Nev'î Divanı'nın Tahlili*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.

Risâle-i Kudsiyye, *Şerh-i Heyâkilü'n-nûr*, *Risâle-i Mantık*, *Risâletü'l-keîâmîyye* gibi Arapça kitapları da vardır.¹²⁵

Rahmî (ö. 975/1567-68)

16. yüzyıl şairlerindedir. Asıl adı Pîr Mehmed olup Bursalıdır. Babası nakkaş olduğundan Nakkaş Bâlîzâde Pîr Mehmed Çelebi olarak anılır. Kaynaklara göre önce Defterdar İskender Çelebi ile tanışmış ve onun aracılığı ile Sadrazam İbrâhim Paşa'ya takdim edilerek genç yaşta Kanûnî Sultan Süleyman'ın şehzadelerinin 936 (1529-30) yılındaki sünnet düğününde padişaha şiirlerini sunmuştur. Kanûnî'nin gazellerine tahmîsleri vardır. Kasidelerinde görev alma isteğini sürekli tekrarlamasına rağmen bir karşılık bulamadığı gibi Defterdar İskender Çelebi ile Sadrazam İbrâhim Paşa'nın idamlarıyla himayesiz kalarak zor günler geçirmiş, ardından Celâlîzâde Sâlih Çelebi'ye mülâzım olmuştur. Rahmî'ye köylüler kadar bile değer verilmediğini söyleyen Mustafa Âlî, onun Şehzade Selim'e yazdığı "tîr" redifli kaside ile hayatının sonlarına doğru müderrisliğe tayin edildiğini belirtir. Mezarı Bursa Yenişehir'dedir. Tezkirelerde genç yaşta şiir yeteneğiyle tanındığı ve şiirleri rağbet gördüğü belirtilerek nakış sanatındaki mahareti övülmüştür. Güzelliğiyle meşhur olduğundan Taşlıcalı Yahyâ Bey'in *Şehrengîz-i İstanbul*'u ile Lâmi'î Çelebi'nin *Şehrengîz-i Bursa*'sında tavsif edilmiştir.

Dîvân'ı üzerine 2006'da Fatih Tıgılı'nın yüksek lisans tezi¹²⁶ ile 2011'de Mustafa Erdoğan'ın kitap çalışması bulunmaktadır.¹²⁷ Ayrıca *Gül-i Sad-berg*, *Şâh u Gedâ* (Şâh u Dervîş) ve *Şehrengîz* (Bursa Yenişehir) adlı eserleri vardır.¹²⁸

Râzî (?)

Kaynaklarda Râzî mahlasını bir çok şair bulunmaktadır. Mecmuanın 15, 16 ve 17. yüzyıl şiirlerini içerdiğinden bu yüzyıllarda yaşamış şairlerden biri olması muhtemeldir. Ayrıca Râzî mahlaslı Edirneli Nazmî'nin *Mecmâu'n-nezâir*'inde bir, *Pervâne Bey Mecmuası*'nda ise 18 şiir bulunmaktadır.

125 Mustafa Nejat Sefercioğlu, "Nev'î", *DİA*, C. 33, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s. 52-54.

126 Fatih Tıgılı, *Bursalı Rahmî Çelebi ve Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.

127 Mustafa Erdoğan, *Bursalı Rahmî ve Dîvânı*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2011.

128 Fatih Tıgılı, "Rahmî", *DİA*, C. 34, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s. 421-22.

Riyâzî (ö. 1054/1644)

980 (1572) yılında babası Birgili Mustafa Efendi'nin kadılık yaptığı Mekke'de doğdu. Asıl adı Mehmed olup anne tarafından da köklü bir ulemâ ailesine mensuptur. Düzenli bir medrese eğitimi görüp Müeyyedzâde Abdülkadir Şeyhî Efendi'den mülâzım oldu. 1010 (1601) yılından itibaren Ahmed Paşa, Dâvud Paşa, Fatma Sultan, Siyavuş Paşa, Mihr ü Mâh ve Sahn-ı Semân medreselerinde müderrislik yaptı. 1019'da (1610) Edirne Beyazıt Medresesi'ne tayin edildiyse de oraya gitmedi ve iki yıllık bir aradan sonra tekrar Sahn-ı Semân'da görevlendirildi. 1022 (1613) yılından itibaren Yenişehir, Halep, Şam, Kudüs, Kahire kadılıklarında bulundu ve Cemâziyelâhir 1034'te (Mart 1624) emekli edildi. Kulağı ağır işittiğinden "utrûş, esamm" lakaplarıyla anılan Riyâzî 29 Safer 1054 (7 Mayıs 1644) gecesi vefat etti.

Dîvân, Sâkinâme ve Düstürü'l-amel'in metinleri Namık Açıkgöz tarafından doktora tezi olarak incelenmiştir ¹²⁹ *Riyâzü'ş-şuarâ* adlı tezkiresi üzerine Namık Açıkgöz tarafından bir yüksek lisans çalışması yapılmıştır. ¹³⁰

Rusûhî (?)

Kanûnî Sultan Süleyman devrinde yaşayan biri Isparta biri Sofyalı iki Rusûhî vardır. Sofyalı şairin adı Süleyman'dır. Öğrenim görerek danışment oldu. Ancak devlet hizmetine girmeyip Sofyalı Şeyh Bâlî Efendi'ye bağlanıp onun müridi oldu. İstanbul'a gelerek halka hadis, tefsir dersleri verip vaaz ve nasihatlerde bulundu. Bazı tekkelerde postnişinlik de yapan Rusûhî, şeriata aykırı söz ve şiirler söyledi. Yakalanacağı korkusuyla kaçtı. Mehmed Süreyyâ, Rusûhî'nin korkusundan saklanıp Kanuni devri (1520-1566) sonlarında öldüğünü belirtmektedir. Kaynaklarda Rusûhî'nin herhangi bir eserinin olup olmadığı hakkında bilgi bulunmadığı gibi şairliği üzerinde de değerlendirme yapılmamıştır. Çeşitli şiir mecmualarında şaire ait bazı şiirlere rastlanmaktadır. ¹³¹

129 Namık Açıkgöz, *Riyâzî Hayatı Eserleri ve Edebî kişiliği: Dîvân Sâkinâme ve Düstürü'l-Amel'in Tenkitli Metni*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Elazığ 1986.

130 Namık Açıkgöz, *Riyâzü'ş-şuarâ: Riyâzî Muhammed Efendi*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1982.

131 Yunus Kaplan, "Rusûhî, Süleyman" Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 24.02.2015, 14:40. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1382>

Ispartalı şair ise yine danişment zümresindendi. Ahdî'ye göre; şiir konusunda pek maharetli olmasa da zarif bir kişiydi. Genç yaşta vefat etti.¹³²

Subhî (?)

Kaynaklarda ise bu mahlası kullanan bir çok şair bulunmaktadır. Mecmuada geçen Subhî mahlaslı şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.¹³³

Şem'î (ö. 936/1529-30)

Kaynaklarda Şem'î'nin hayatıyla ilgili pek fazla bilgi yoktur. Adı ve doğum tarihi bilinmemektedir. Prizren'de dünyaya gelmiştir. Öğrenimi hakkındaki bilgiler kısıtlıdır. Hayatı boyunca hiç çalışmayıp Pîrî Mehmed Paşa'nın in'amlarıyla geçinmiştir. İstanbul'daki Şeyh Vefa Hankah'ına gelerek Şeyh Ali Dede'ye mürit olmuş ve bir süre orada kalmıştır. İrşad amacıyla Edirne'ye de giden şair tekrar İstanbul'a dönmüştür. Sehi Bey Tezkiresinde Mevlvî olduğu söylenen Şem'î, 936'da (1529-30) İstanbul'da vefat etmiştir. Kaynaklarda Şem'î'nin şiirlerinin âşıkane ve yakıcı olduğu, güzel ve açık olduğu söylenmiştir. Şem'î, Türkçeyi ustaca kullanmış, şiirlerinde deyim ve atasözlerine çokça yer vermiştir.¹³⁴

Şairin divanından başka bir eseri bilinmemektedir. *Dîvân*'ı üzerine Murat Ali Karavelioğlu doktora tezi hazırlamış ve daha sonra da yayımlamıştır..¹³⁵

Şemsî Paşa (ö. 988/1580)

Osmanlı tarihçiliği ile tanınan Şemsî Paşa, Boluludur. İsfendiyaroğulları'ndan Kızıl Ahmed Bey'in torunu ve Mirza Paşa'nın oğludur. Annesi II. Bayezid'in kızıdır.

132 Kadri Hüsnü Yılmaz, "Rüsûhi, Rüsûhî-i Hamîdî", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 24.02.2015, 14:50. <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5554>

133 Ayrıntı için bkz.: Haluk İpekten vd., "Subhî", a.g.e., s. 452-453.; "Subhî" *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 26:02:2015, 14:25. http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=arama_sonuc&detayli_arama=1&M_AD=Subhi&M_ESERLERI=&M_DOGUM_YERI=&M_DOGUM=&M_OLUM=&M_MESLEK=&M_YAZAR=

134 Murat Ali Karavelioğlu, "Şem'î, Prizrenli" *DİA*, C.38, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2010, s.505-506.

135 Murat Ali Karavelioğlu, *On Altıncı Yüzyıl Şairlerinden Prizrenli Şem'i'nin Divanı'nın Edisyon Kritiği ve İncelenmesi*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2005; Murat Ali Karavelioğlu, *Şem'î Dîvânı (İnceleme – Metin – Tıpkıbasım)*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2014.

Soyu Halid Bin Velid'e dayandığı söylene de doğru değildir. Padişahlarla iletişimi kuvvetli olan ve onların yakın çevresinde yer alan Şemsi Ahmed Paşa 18 Muharrem 988'de (5 Mart 1580) vefat etmiş ve Üsküdar'da yaptırdığı caminin bitişiğindeki türbesine defnedilmiştir.¹³⁶

Dîvân'ı üzerine Mehmet Akkaya 1982'de doktora tezi hazırlamıştır.¹³⁷

Şeref (?)

Kaynaklarda bu mahlası kullanan bir çok şair bulunmaktadır. Mecmuada geçen Şeref mahlaslı şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilemedi.¹³⁸

Şer'î (?)

Hayatı hakkında bilgi yoktur.

Şeyhülislam Yahyâ Efendi (ö. 1053/1644)

17. yüzyıl şairlerindedir. Ekim 1561'de (Safer 969'da [bir rivayete göre 960/1553'te]) İstanbul'da doğdu. Şeyhülislâm Bayramzâde Zekeriyâ Efendi'nin oğludur ve Zekeriyâyâde Yahya Efendi olarak bilinir. Abdülcebbarzâde Derviş Mehmed Efendi'den ve diğer bazı âlimlerden ders okuyarak kendini yetiştirdi. Şeyhülislâm Mâlûlzâde Mehmed Efendi'den mülâzemet aldı ve 988'de (1580) Hoca Hayreddin Efendi Medresesi müderrisliğine tayin edildi. 1596'da Halep, 1597'de Şam kadılığına tayin edildi. Müderrislik, kadılık, kazaskerlik vazifelerinde bulunduktan sonra 10 Receb 1031 (21 Mayıs 1622)'de Hoczâde Mehmed Esad Efendi'nin yerine şeyhülislâm oldu. I. Mustafa'nın tahttan indirilip IV. Murad'ın tahta çıkarılmasıyla Yahyâ Efendi'nin nüfuzu arttı. Ancak Sadrazam Kemankeş Ali Paşa tarafından 9 Zilhicce 1032'de (4 Ekim 1623) azledildi. Şeyhülislâmlık makamına ikinci defa getirilmesi 14 Şâban 1034'te (22 Mayıs 1625) olup bu görevi 19 Receb 1041 (10 Şubat

136 Erhan Afyoncu, "Şemsi Ahmed Paşa", *DİA*, C. 38, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2010, s. 527-529.

137 Mehmet Akkaya, Şemsi Paşa Divânı (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 1992.

138 Ayrıntı için bkz.:Haluk İpekten vd., "Şeref", a.g.e., s. 476-477.; "Şeref", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 26:02:2015, 14:25.

http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=arama_sonuc&detayli_arama=1&M_AD=%C5%9Feref&M_ESERLERI=&M_DOGUM_YERI=&M_DOGUM=&M_OLUM=&M_MESLEK=&M_YAZAR=

1632) tarihine kadar sürdü. Şeyh Sinan köyündeki çiftliğinde geçirdiği inziva döneminin ardından 7 Receb 1043'te (7 Ocak 1634) üçüncü defa şeyhülislâmlıkla vazifelendirildi ve ölümüne kadar bu makamda kaldı. 18 Zilhicce 1053'te (27 Şubat 1644) vefat etti. Babasının Fatih Çarşamba'da Sultan Selim Camii yakınında yaptırdığı medresenin hazîresine defnedildi.

Dîvân'ının ilk neşri, İstanbul'da 1334'te (1916) İbnülemin Mahmud Kemal başkanlığındaki bir heyet tarafından gerçekleştirilmiş, baş tarafına İbnülemin, şairin hayatına ait kapsamlı bir giriş yazmıştır.¹³⁹ Bir çok araştırmacı tarafından Divan'ı üzerine farklı akademik seviyelerde çalışmalar yapılmıştır. 1985'te Lütfi Bayraktutan'ın doktora¹⁴⁰, 1995'te Rekin Ertem'in kitap¹⁴¹ ve 2001'de Hasan Kavruk'un karşılaştırmalı metin¹⁴² çalışmaları bulunmaktadır. Ayrıca *Ta'liku Şerh-i Câmi'i'd-dürer, Tahmîsü Kasîdeti'l-bürde, Nigâristân Tercümesi, Fetâvâ-yı Yahyâ Efendi* ve *Sâkinâme* adlı eserleri bulunmaktadır.

Şuhûdî (?)

Kaynaklarda bu mahlası kullanan bir çok şair bulunmaktadır. Mecmuadaki şiir 1989'da Sadettin Eğri tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılan 17. yüzyıl şairlerinden olan Şeyh Mehmed Şuhûdî'nin *Dîvânı*'nda¹⁴³ ve 2005'te Ertuğrul Can tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanan 16. yüzyılda yaşadığı tahmin edilip hayatı hakkında detaylı bilgi bulunmayan *Şuhûdî*'nin *Divançesi*'nde¹⁴⁴ yer almamaktadır. *Mecmuada* geçen Şuhûdî mahlaslı şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilememiştir.¹⁴⁵

139 İbnülemin Mahmud Kemal, *Divan-ı Yahya*, Matbaa-i Âmire, İstanbul 1334/1918.

140 Lütfi Bayraktutan, *Şeyhülislâm Yahya: Hayatı Eserleri Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Karşılaştırılmış Metni*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Erzurum 1985.

141 Rekin Ertem, *Şeyhülislam Yahyâ Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1995.

142 Hasan Kavruk, *Şeyhülislam Yahyâ Divânı*, MEB, Ankara 2001.

143 Sadettin Eğri, *Şuhûdî Dîvânı (Levâmiü'l-Eşvâk) Gazeller (Defter-i Sâlis/ Üçüncü Defter): Karşılaştırmalı Metin*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Bursa 1989.

144 Ertuğrul Can, *Şuhûdî Divançesi: İnceleme Metin*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Adana 2005.

145 Ayrıntı için bkz.: Haluk İpekten vd., "Şuhûdî", a.g.e., s. 490.; "Şuhûdî", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 24.02.2015, 16.35.

http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=arama_sonuc&detayli_arama=1&M_AD

Taşlıcalı Yahyâ (ö. 990/1582)

Arnavut asıllı Dukakin ailesinden olup kesin doğum tarihi ve yeri bilinmemektedir. Kaynaklarda ailesine nisbetle Dukakinzâde, geldiği yerin taşlık bir bölge oluşundan dolayı da Taşlıcalı diye anılmıştır. Kuzey Arnavutluk'tan devşirilip İstanbul'a getirildi. Acemi Oğlanları Ocağı'nda eğitilerek yayabaşı ve ardından sipahi oldu. Yavuz Sultan Selim'in Çaldıran ve Mısır seferlerine katıldı. Zamanla şiirdeki şöhreti arttıysa da hemşehrisi Hayâlî Bey'in bazı eleştirileri yüzünden hak ettiği mevkiyi elde edemedi. Kanûnî Sultan Süleyman, Hayâlî Bey'e gösterdiği iltifatı Yahyâ Bey'den esirgeyince o da veziri Rüstem Paşa'nın himayesine girip Eyüp Vakfı mütevellisi oldu. Ancak bu ikbal devri uzun sürmedi; Rumeli'de İzvornik sancağına sürülünce Yahyalı Akıncılar Ocağı'na katıldı ve bir daha İstanbul'a dönmedi. Son kasidesini Sigetvar seferi esnasında (1566) Kanûnî'ye sunan şair burada yaşının seksene ulaştığını belirtti ve padişahın çocuklarını himaye etmesini istedi. Son yıllarında Gülşenî şeyhi Uryânî Mehmed Dede'ye intisap ederek kendini tamamen tasavvufa verdi. Kaynaklarda Yahyâ Bey'in ölüm tarihi ve yeriyle ilgili farklı kayıtlar bulunmakla birlikte 990 (1582) yılında yaşı doksanı aşmış olduğu halde vefat ettiği kabul edilmektedir. Mezarı Sırbistan sınırları içinde İzvornik yakınlarındaki Lozniçe'dedir. Hayâlî Bey ile birlikte Kanûnî'nin Bağdat Seferi'ne katılan, bu sırada Fuzûlî ile görüşen Taşlıcalı Yahyâ "sâhib-i seyf ü kalem" sıfatına lâyık asker şairlerden olup "Şehzade Mustafa Mersiyesi" gibi devrin şartları gereği yazılması cesaret isteyen şiiri kaleme almıştır.¹⁴⁶

Dîvân'ını 1977'de Mehmet Çavuşoğlu çalışmıştır.¹⁴⁷ Hamsesi, *Şâh u Gedâ*, *Gencîne-i Râz*, *Yûsuf u Zelîha*, *Kitâb-ı Usûl* (Usul-nâme), *Gülşen-i Envâr* adlı mesnevilerden oluşur. Edirne ve İstanbul şehrengizi bulunmaktadır.

[=%C5%9Fuhudi&M_ESERLERI=&M_DOGUM_YERI=&M_DOGUM=&M_OLUM=&M_MESLEK=&M_YAZAR=](#)

146 Bayram Ali Kaya, "Taşlıcalı Yahyâ", *DİA*, C. 40, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2011, s. 156-157.

147 Mehmet Çavuşoğlu, *Yahyâ Bey Dîvanı: Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977.

Zârî (?)

Kaynaklarda bu mahlası kullanan bir çok şair bulunmaktadır. Mecmuada geçen Zârî mahlaslı şiirin hangi şaire ait olduğu tespit edilemedi.¹⁴⁸

2.1.4. Mecmuanın Bazı İmla Özellikleri

a. Bazı yerlerde kimi harflerin noktası unutulmuştur:

“دست” kelimesi “دشت” (58/5a), “حار” kelimesi “خار” (56/3a), “حم” kelimesi “خم” (60/6b), “حانکز” kelimesi “جانکز” (66/3a), “حد” kelimesi “خد” (68/8b), “هیچ” kelimesi “هچ” (101/1b, 105/6b, 107/2b, 107/3b) yazılmıştır.

b. Bazı yerlerde hemze (°) yerine ye (ی) harfi kullanılmıştır:

“دایما” kelimeleri “دایما” (135/2b) yazılıdır.

c. Bazı yerlerde fazlalık harfler bulunmaktadır:

“نقطهء اشکی” kelimesi “نقطهء اشکی” (53/6b) yazılmış.

d. Bazı kelimelerde hatalı yazımlar ve unutulmuş harfler vardır:

“ایکه که” (54/2b) kelimesi “اوله که” (54/4a) kelimesi “کماکه” (54/4a) kelimesi “کمانه”

“سوکدی” kelimesinin “سو” harfleri unutulmuş “کدی” (127/1a) yazılmıştır.

e. Bazı kelimelerde harekeler gösterilmiştir:

“زُفَیْنُکُ” zülfeynüñ (140/3^a)

f. Atıf vavları ayrı yazılmış, bazen de “vav” yerine “ye” harfi kullanılmıştır. “عشقی محبت” (104/3)

2.1.5. Mecmuada Karşılaşılan Problemler

Çalışmanın sonunda bulunan tıpkıbasıdan da anlaşılacağı üzere eser kopuk mecmua parçalarından oluşmaktadır. Üç farklı mecmua parçasının birleşiminden meydana gelmesinin yanı sıra her bir bölüm içerisinde de kopuk varaklar bulunmaktadır. Bu durum çalışma esnasında pek çok tasarruf yapma gereksinimini beraberinde getirmiştir.

Eserde karşımıza çıkan problemler şunlardır:

148 Ayrıntı için bkz.: Haluk İpekten vd., “Zârî”, a.g.e., s. 544-545.; “Zârî”, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 24.02.2015. 16:40.
http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=arama_sonuc&detayli_arama=1&M_AD=zari&M_ESERLERI=&M_DOGUM_YERI=&M_DOGUM=&M_OLUM=&M_MESLEK=&M_YA_ZAR=

6^a ve 9^a varağında Rahmî'nin aynı şiiri yer almaktadır. 6^a da bulunan şiir 5 beyit iken 9^a'daki şiir 7 beyittir.

32^a yüzünde bulunan 97 numaralı şiir, Rahmî'nin Üsküblü İshak Çelebi'nin 213. gazelinin matlama yaptığı tesdistir. Mecmuada, beş bentlik bu tesdisin 4. bendinin iki mısraı ile 5. bendi bulunmaktadır. Buradan şiirin baş kısmının bulunduğu varağın koptuğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Üsküblü İshak Çelebi'nin matla beyti tekrarlanmayıp sadece son bentte verilmiştir.

24^a yüzünde 61 numaralı kime ait olduğunu tespit edemediğimiz şiirin ilk beytlerinin olduğu kısım kopmuştur. Bunu şiirin mahlassız ve başlıksız olması ile birlikte 23^b yüzünde bulunan 'Azmîzâde Hâletî'nin sonu eksik şiirinin varlığından tespit etmekteyiz.

26^a yüzünde yer alan 70 numaralı şiir, 'Azmîzâde Hâletî *Dîvân*'ındaki 575 numaralı 5 beyitlik gazeldir. Mecmuada bu şiir, divandaki aynı redifli 574. gazelin 5. beytinin bu gazele dahil edilmesiyle 6 beyit geçmektedir.

49^a yüzünde bulunan 161 numaralı şiirin velehu başlığını taşıması ve sonraki şiirin Kemal Paşazâde'ye ait oluşu bize bu şiirin Kemal Paşazâde'ye ait olabileceğini düşündürmektedir. Kemal Paşazâde'nin *Dîvân*'ında böyle bir şiir bulunmamaktadır. Ancak Kemal Paşazâde'ye ait kabul edilmiştir.

49^b yüzünde bulunan 163 numaralı Kemal-i Zerd (Sarica Kemal)'e ait şiire hata ile "Kemal Paşa" başlığı atılmıştır.

2.1.6. Mecmuanın Sahaya Katkıları

Mecmua hacimce küçük olmasına rağmen içerisinde divanı bulunan şairlerin eserlerine ek olarak beyit ve gazeller bulunması ve divanı bulunmayıp kaynaklarda ismine az rastlanan şairlerin şiirlerini de içermesi bakımından önem taşımaktadır. Diğer taraftan dönemin şiir zevkini vermesi bakımından sahaya katkıları bulunmaktadır.

Tablo 1.3. Mecmua ve biyografik kaynaklardan isimlerine ulaşılan, ancak divanı günümüze ulaşmayan yahut tespit edilemeyen şairler ve şiirleri şunlardır:

Mahlas	Nazım Şekli	Varak Numarası	Şiir Numarası
‘Aṭā	Gazel	5 ^a	12
Āzerī	Gazel	3 ^b	7
Bedrī	Gazel	5 ^a	11

Ġazālī	Gazel	30 ^b	91
Ĥālī	Gazel	2 ^b	5
Ĥālī	Gazel	8 ^b	22
Ĥibrī	Gazel	27 ^a	76
Hüznī Çelebi	Gazel	22 ^b	55,56
Ķābilī	Gazel	11 ^a	28
Maḳālī	Gazel	29 ^a	84
Mātemī	Gazel	19 ^a	46
Mātemī	Gazel	5 ^b	13
Merdümü Efendi	Kıt'a	24 ^b	65
Muhtarī	Gazel	39 ^a	125
Müdāmī Çelebi	Gazel	24 ^a	62
Müdāmī	Gazel	38 ^a	119
Naşībī	Gazel	27 ^a	77
Nālišī	Gazel	29 ^a	85
Nālišī	Gazel	29 ^b	86
Rāzī	Gazel	6 ^b	17
Rüsūḫī	Gazel	4 ^a	8
Rüsūḫī	Gazel	38 ^b	121
Şubḫī	Gazel	30 ^a	89
Şeref	Gazel	40 ^a	126
Şer'ī Çelebi	Gazel	32 ^b	100
Şer'ī Çelebi	Gazel	32 ^b	101
Şer'ī Çelebi	Gazel	33 ^a	102
Şer'ī Çelebi	Gazel	33 ^b	103
Şuhūdī	Gazel	19 ^a	45
Zārī	Gazel	12 ^b	30
?	Kıt'a	24 ^a	61
?	Kıt'a	25 ^b	68
?	Gazel	30 ^a	88
?	Gazel	51 ^a	171
?	Gazel	51 ^b	172

Tablo 1.4. Divanı olan ve günümüze ulaşan şairlerin yapılan en son akademik yayınlarda bulunmayan şiirleri

Mahlas	Nazım Şekli	Varak Numarası	Şiir ve Beyit Numarası
Bālī	Gazel	6 ^b	18/4
Güftī	Gazel	27 ^b	78
Hāletī	Gazel	29 ^a	83/1-2
Fazlī	Gazel	7 ^b	20/5
Fazlī	Gazel	43 ^a	138
Fazlī	Gazel	43 ^a	139
Fazlī	Gazel	43 ^b	140
Fazlī	Gazel	44 ^a	142/4
Fazlī	Gazel	44 ^a	143
Fazlī	Gazel	44 ^b	144
Fazlī	Gazel	44 ^b	145
Fazlī	Gazel	45 ^a	146
Fazlī	Gazel	45 ^a	147
Fazlī	Gazel	45 ^b	148
Fazlī	Gazel	45 ^b	149
Fazlī	Gazel	45 ^b	150
Fazlī	Gazel	46 ^a	151
Fazlī	Gazel	46 ^b	152
Fazlī	Gazel	46 ^b	153
Fazlī	Gazel	47 ^a	154
Fazlī	Gazel	48 ^a	157/3
Fazlī	Gazel	48 ^a	158
Fazlī	Gazel	48 ^b	159
Fazlī	Gazel	48 ^b	160
Kemāl Paşa-zāde	Terkib/Terci- bend ?	49 ^a	161
Laṭīfī	Gazel	3 ^b	6

Mesihî	Gazel	13 ^a	32/4
Rahmî	Gazel	18 ^b	44/4-5-6
Şemsî Paşa	Kıt'a	24 ^b	64

3. METİN

3.1. Metin Tesisinde Takip Edilen Metot

- a. Mecmuada yer alan başlıklar, dipnotta koyu (**bold**) harflerle verilmiştir.
- b. Metin tamiri gereği metne eklenen kısımlar köşeli parantez “[]” işaretiyle gösterilmiştir.
- c. Mecmuada, divan neşri yapılmış şairlerin divanında bulunmayan şiirleri dipnotta “-D” şeklinde belirtilmiştir.
- d. Divan neşri yapılmış şairlerin divanında olup mecmuada bulunmayan beyitleri divandaki beyit numaralarına göre dipnotta belirtilmiştir.
- e. Kopuk sayfalardan dolayı tek kalan mısralar divanlardan tamamlanarak eklenen mısra dipnotta “-M” şeklinde belirtilmiştir.
- f. Metinde eksik olan, yanlış yazılan ya da okunamayan kelimeler için divanı çalışılmış şairlerin divanlarına bakılmış ve bu durum dipnotlarda belirtilmiştir.
- g. Metin, latin harfleriyle yazılırken müstensihin metin üzerindeki düzeltmeleri de dikkate alınmıştır.
- h. Şiirlerde geçen özel isimlerin ilk harfleri büyük yazılmıştır.
- i. Özel isimlere gelen ekler kesme işareti ile hemze transkripsiyonunun karışmaması için ayrılmamıştır.
- j. “ile” edatı metinde kelimeye birleşik yazıldığı durumlar da dahil her zaman ayrı yazılmıştır
- k. Vezin gereği “içün” edatındaki –i sesi düştüğünde “çün” eki kelimeye bir tire konarak birleşik yazılmıştır. (anuç-çün 148/1)
- l. Bildirme eki görevindeki “durur” her zaman ayrı yazılmıştır.
- m. Boş bırakılan ve yazının karışıklığı gibi nedenlerle okunamayan yerler [...] ile gösterilmiştir.
- n. Âsmân, âşnâ, âftâb vb. gibi kelimelerdeki ses türemeleri gösterilmiştir. (âsumân,âşinâ, âfitâb)
- o. “-veş, -âsâ, -vâr” gibi Farsça son ekler birleşik (sâyeveş), ön ekler ise tire ile ayrılarak (bî-rağbet) yazılmıştır.
- p. Vezni aksayıp tamir edilemeyen beyitler dipnotta gösterilmiştir.

q. Divan neşirleriyle karşılaştırılan şiirlerin farklılıkları beyit ve mısra numaralarıyla birlikte dipnotta şiir numarasının altında gösterilmiştir.

r. Dipnotta şiir numaralarının yanına mahlası, nazım şekli kısaltması ve divandaki numarası verilmiş, farklar beyit numarası ve mısra belirtilerek dipnottaki şiir numarasının altına sıralanmıştır.

s. Metinde şiiri yer alan şairin divanı yoksa veya çalışılmamışsa şiir numarasının yanına sadece mahlas yazılmıştır.

t. Metinde başlığın hatalı olduğu durumlar dipnotta belirtilmiş ve hata düzeltilmiştir.

u. Başlıkta yahut makta beytinde mahlas bulunmayan şiirlerin kime ait olduğu tespit edilebildiği ölçüde dipnotta varak numarasının yanında verilmiştir. Tespit edilemeyenler ise köşeli parantez içinde soru işareti “[?]” ile bırakılmıştır.

y. Mecmuada yer alan eksik kaside (52) ve tesdis (97)’in noksan kısımları hacimce fazla olduğundan dolayı ekler kısmında verilmiştir.

TRANSKRİPSİYONLU METİN

1.

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

Hafif - + - - / + - + - / + + -

1. Cānı bir dil-rübāya ışmarla
Çık aradan Hūdāya ıřmarla
2. Al kilidin göñül hazīnesinüñ
Ol büt-i dil-güşāya ışmarla
3. Dil-i şeydāñı uşladıvirsün
Dilber-i pür-cefāya ışmarla
4. Haste göñlüñ ki gül-şeker dileye
Ol leb-i cān-fezāya ışmarla
5. Kuhl için hāk-i pāyın istersen
‘**Amrī** bād-ı řabāya ışmarla

2.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

Muzāri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bilmez miyem seni nesin ey bī-vefā nesin
Aşub-ı rüzgār u belā-yı zamānesin
2. Devlet niřānların görürem sende ey göñül
Beñzer hadeng-i ğamze-i yāre niřānesin
3. Ey serv-i bāğ egerçi ki bālā bülendsin
Ammā nigār kıddine nisbet miyānesin
4. Kıande bahā ola seni öpmeklige ki sen
Hüsñ ü bahāda bī-bedel ü bī-bahānesin
5. ‘**Amrī** ğazelleri ele girmezse çāre ne
Diñle seşerde bülbül-i güyā terānesin

3.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + -

1. Göz kıara vü kıaş kıara kırpük kıara
Baña olmişdur belā-ender-belā

1. 1^b [‘Amrī]. M. Çavuşoğlu, *Dīvān*, s. 149, G. 113. Bu ğazel divanda 6 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

3. Rūh āyīnesin mücellā kııl
Andan ol meh-likāya ışmarla

1^b çık aradan: aradan çık D.

2. 1^b [‘Amrī]. M. Çavuşoğlu, *Dīvān*, s. 123, G. 87.

4a öpmeklige: bir öpmege D.

3. 2^a [Muhibbī]. C. Ak, *Dīvān*, s.46, G. 17.

2. H̄asret-i hicrān elinden āh kim
Olmışam derde dirîğā mübtelā
3. Bend-i zülfine tolaşdı çün gönül
Anlamazam dağı ayruğ kırtula
4. Şorma hālüm gün yüzüñsüz dōstum
Bülbülün gülzārsuz hāli n'ola
5. Ka' bedür kūyı **Muhibbī** varıcağ
Ulu devletdür eger kırbān ola

4.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel- + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Cāna kalmaz büse-i la' l-i şekerbār isteyen
Baş virür büy-ı ser-i zülf-i siyehkār isteyen
2. Maşşer-i zülfün hisābın mū-be-mū şerh eylemiş
Hey kıyāmet hālet-i nez' inde zünnār isteyen
3. Sāyebānlar kırmış ebrūlar gülistān üstine
Ġamzeler eydür ki gelsün bezm-i gülzār isteyen
4. Kūyını görmekle dilden eksük olmaz şevk-i yār
Kāni' olmaz cennete firdevs-i dīdār isteyen
5. **Ahmedüñ** ' aybı güzeller sevmek ise ğam degül
Yārsuz kalur cihānda ' aybsuz yār isteyen

5.

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

Müctes+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Lebünde h̄atıñı kıldı beyān zebān-ı kalem
Yoğ idi açduğı sırr-ı nihān dehān-ı kalem
2. Çün oldı kātib-i evşāf-ı h̄üsnün ehl-i semā'³
Yiridür olsa zemīn ü zamān mekān-ı kalem

2a kim: vāh D.

5b Ulu: ulı D./ 5b; eger kırbān: aña aqrān M.

4. 2^a [Ahmed Paşa]. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s. 227, G. 226. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

5. ' Arızı h̄atın kıztmış ol şeker-leb kıandesin
Ey gül-i ter şohbetin bī-zahmet-i h̄ār isteyen

6. Vaşlını bulmak dilersen ' ışka ğavvāş ol yüri
Āşinā ol baħr ile ey dürr-i şehvār isteyen

4a eksük: zā'il D.; -i yār -M. / 4b: cennete firdevsi: cennet-i firdevse D.

5. 2^b [Hālī].

3. amış yuritdi benānına eşm-i cellādu
olupdur ey řeh-i hūbān cihān figān-ı alem
4. Devāt-ı sūrhe dōnūpdūr demiyle dīdelerūm
Maħaldūr aa olursa mekān dūkān-ı alem
5. Gōrince tīr ũ kemānu elūnde ey ařı yā
Beledi nāleler idūp hemān miyān-ı alem
6. Her ehl-i dil ū idūpdūr yolında cismi hāk
Revādur olsa o serve revān revān-ı alem
7. Devāt-ı dīde-i **Hālī** dem-i siyāh ile pūr
Bu mācerāyı yazardı ‘ayān ya ānı alem

6.

Mefā‘ilūn mefā‘ilūn fe‘ulūn

Hezec + --- / + --- / + ---

1. Cenābudan beni dūr itme yā Rab
Liāı gōze mestūr itme yā Rab
2. Tecellī idicek envār-ı dīdār
Bu a‘ mā eřmi bī-nūr itme yā Rab
3. Hāāmuz defter-i a‘ māle yazma
Anı mav eyle mestūr itme yā Rab
4. Muarrebler maāmına arīb it
Cenāb-ı urbdan dūr itme yā Rab
5. **Laīfi** mūcrimi savma apudan
N'ola mūcrimse mehcūr itme yā Rab

7.

Mefā‘ilūn mefā‘ilūn mefā‘ilūn mefā‘ilūn

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Gūl-i ruhsāru oldu dehri gūlzār itmege bā‘ iř
Vūcūdudur cihānı yo iken var itmege bā‘ iř
2. Esīr-i h‘āb iken řām-ı ‘ademde cūmle eřyāyı
Sen oldu şub-ı řādı gibi bīdār itmege bā‘ iş
3. Binā-yı Ka‘ be-i İslāmı ta‘ mīr itme olmuşdur
ehār-erkān-ı dīni kendūne yār itmege bā‘ iř
4. Nūbūvvetde saa irār ider dūnyā vū māfihā
Nedūr anı gōrūp kāfirler inkār itmege bā‘ iř

6. 3^b ‘İzzi İsmuhū Bārī Ğazel-i Laīfi Der-Tevhīd [Laīfi].

7. 3^b Ğazel-i Āzerī Der-Med-i Nebi [Āzerī].

5. Ne ğam ki **Āzerī** ālūde-i gerd-i günāh olsa
Olur rüz-ı cezāda luṭfuṅ iẓhār itmege bā' is

8.

Mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

Hezec + --- / + --- / + ---

1. Mey-i vaḥdetle pür-cüş-ı ḥurūş ol
Yüri 'aqluṅ var ise bāde-nüş ol
2. Zen-i dünyā gibi zeyn itme kendün
Mücellā kıll derūnuṅ ḥırka-püş ol
3. Dilerseṅ gül gibi ḥoş-bū olasın
Ta' arruz nağmesin kes cümle güş ol
4. Kelām-ı fuḥş ile pür olsa meclis
Gönülden zikre meşgül ol ḥamüş ol
5. Me'ād emrinde diḳkat kıll **Rüsūhī**
Ma'āş içün ne ğam bī-'aql u ḥüş ol

9.

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

Müctes+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Yoluṅa virmez isem baş u cānı gösgötüri
Benümle ḳorḳud efendi cihānı gösgötüri
2. Maḥabbet aṅa direm kim aṅılsa nām-ı ḥabīb
Unutdura saṅa kevn ü mekānı gösgötüri
3. Ne deṅlü-y-ise göz açup yumıncadur meşelā
Cihānda 'āşıḳa vuşlat zamānı gösgötüri
4. Örümcek aḳına şaymaz cihānda 'āşıḳ olan
Ḳapuṅda ḥayme-i heft-āsumānı gösgötüri
5. Getürmek olur idi ḳāle ḥāli ey **Yaḥyā**
Şıḳaydı zarf-ı ḥurūfa me'ānī gösgötüri

8. 4^a **Rüsūhī**.

9. 4^b **Yaḥyā** [T. Yaḥyā Bey]. M. Çavuşoğlu, *Dīvān*, s. 566, G. 468. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

3. İki cihānda murādum niğārdur ancaḳ
Gözüme hiç görünmez ḳalanı gösgötüri

5. Ğamuṅla şād olana bir durur firāk u vişāl
Çeker anuṅ gibi bār-ı girānı gösgötüri

1a yoluṅa: yoluṅda D.

2a direm: dirin D.

4a cihānda: ziyāde D.

10.

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

Hafif + + -- / + - + - / + + -

1. Sevdüm ol yâri mübtelâ oldum
Kendü kendüme bir belâ oldum
2. Baña yetmez mi bu sa‘âdet kim
Âşinâsına âşinâ oldum
3. Kim ne dirse disün bi-ḥamdillâh
Hele ben lâyıḳ-ı cefâ oldum
4. Ol elif-ḳad selâmum almayalı
Dâlveş guşşadan du-tâ oldum
5. Beglügüm var cihânda ey **Yahyâ**
Yâr işiginde bir gedâ oldum

11.

Mef‘ülü fâ‘ilātü mefâ‘ilü fâ‘ilün

Muzâri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Dök naḳd-i eşki derdüñi ol nâzenîne aç
Teshîr ḳılmağa ol perîyi defîne aç
2. Mâhum münevver eyle cihânı güneş gibi
Keşf eyle burḳa‘uñ yüzüñ ehl-i zemîne aç
3. Ey sîm-ber yüzüñi temâşâyâ doymadı
Cân virdi işte sîneñi görsün kemîne aç
4. Her gönçe açdı bülbüli şevḳine yaḳasın
Gül gibi ‘andelîbüñe sen daḳı sîne aç
5. Kûy-ı nigâre ğayrı nazardan gözüñi yum
Ḳabrünñde **Bedrî** revzeni ḥuld-i berîne [aç]

12.

Fe‘ilātün mefâ‘ilün fe‘ilün

Hafif^A + - - / + - + - / + + -

1. Ḥâke biñ kerre sürdüm ol yüzi
Elüme girmedi ayağı tozı
2. Ol ḳaşı yây tîr-i hecre seni
Göresin ger nişân iderse tozı

10. 4^b **Yahyâ** [T. Yahyâ Bey]. M. Çavuşoğlu, *Dīvân*, s. 447-448, G. 265.

11. 5^a **Bedrî**.

12. 5^a ‘**Aṭâ**.

3. Bezmüñe kanķı sâz ile varayın
Didüm ol dem didi götür kopuzı
4. Uydı ulaşdı bize zâhid-i huşk
Nitekim kişiyे Fireng uyuzı
5. Eşküme baħır beñzerem dirimiş
Ey ‘Aṭā var mı göre dadı tuzı

13.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Leblerüñsüz baña gonçe ħārveş gül-miħdür
Kāmetüñsüz çeşümüme her nişger bir siħdür
2. Kūrtulam mı tır ü tiğunđan çün ey cellād-ı çeşm
Kaş burc-ı Kavş gamze ħançer-i Mirriħdür
3. Ħāme-i āħ ile gönlin yazmak ol sengin-dilün
Sikkeyi mermerde kazmak deñlü bir tārīħdür
4. Terk idüp ol Ħüsrevi Şirine meyl itdün deyü
Tişe Ferhādun kazadan başına tevbīħdür
5. Zerd-rü olsa n'ola iksir-i ‘işkun tälibi
Cüzv-i a‘ zam cevhere ey **Mātemi** zırniħdür

14.

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün
Hezec — + / + - - + / + - - + / + - -

1. Kārı kaşunun fitne vü āşüb u kirişme
Ħü gamzene ħançerle dil ü cāna girişme
2. Müjgān biri birine girer alsa gözin ħāb
Fitne uyuduysa ya nedür bunca kirişme
3. Şeb-rev gibi bir gün aşılırsın ħazer eyle
Ey şāne igen zülf-i girih-gire girişme
4. Bir gün irişür ħatmi didün yāre raķibā
Ħađdan dilegüm bu ki sen ol güne irişme
5. Geh büse virür geh dil alur **Mātemi** seyr it
‘Uşşāķla yārün işi alışma virişme

13. 5^b **Mātemi**.

14. 5^b **Kezā** [Mātemi].

15.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec+ --- / +---- / +---- / +----

1. Ne kanlar dökdüğün ' arz itse çeşmüm yāre āl aṅlar
Tenüm ğamdan hilāle döndi dirsem bir ḥayāl aṅlar
2. Ḥadīs-i ' ışkı benden şor ne bilsün zāhid-i nādān
Rumūzın bu mu' ammānuḡ mücerred ehl-i ḥāl aṅlar
3. Gözüm merdümlerinüḡ ' aḡsi düşmişdür leṡāfetden
Ruḡuḡ mir'ātine nāzır olanlar anı ḥāl aṅlar
4. Miyānuḡla dehānuḡ sırrını kim fehm ider cānā
Ḳanı bir merd-i ḳābil kim cihānda ḳil u ḳāl aṅlar
5. Suḡan bezminde Cāmīdür bilen keyfiyyet-i ḥālüm
Ḥayālāt-ı kelāmum **Rahmiyā** ancak Kemāl aṅlar

16.

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

Ḥafif+ +-- / +-+- / ++-

1. Oldı zülfüḡ ḡamında cānum esīr
رب سهل عليه كل عسير
2. Cāndan ayru ḳapuḡda tuḡfem yoḡ
' Āşıḳam bī-dilem ġarīb ü faḳīr
3. Gün gibidür zamīrüne rüşen
Nükte-i tuḡfetü'l-faḳīr ü ḡaḳīr

15. 6^a **Ez-ān Rahmī** [Bursalı Rahmī]. M. Erdoğan, *Divān*, 307-308, G. 70. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

4. Vücüb-ı vācibüḡ māhiyyetin idrāk iden ' arif
Ḥaḳīḳātte zuhūr-ı mümkināti hep zılāl aṅlar

6. Fenā bezminde Cem keyfiyyetin cām-ı maḡabbetten
Ḥarābāta düşüp şūrīde-ḡāl olan ricā aṅlar

3b ruḡuḡ: yüzüḡ M.

4a Miyānuḡla dehānuḡ sırrını kim fehm ider cānā: Belā bezminde zār olsam ' aceb mi çeng ü nāy-
āsā D./ 4b: kim: bu D.

5a ḥālüm: şı' rüm D.

16. 6^a **Li-Mevlānā Lāmi**'i. H. B. Burmaoḡlu, *Divān*, s. 223, G. 100. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

5. Şabrum az ü ḡamum firāvāndur
Ḥoş ma' aş eylerem ḳalil ü keşir

6. Cām-ı Cemdür sıfāli meykedenuḡ
Sāḳi-yi bezmdür bu mülke emir.

1b Mana: Rabbim üzerimdeki/üstümdeki bütün zorlukları kolaylaştır.

2a tuḡfem yoḡ: yoḡ tuḡfem D./ 2b: ' Āşıḳam: ' Āşıḳ-ı D./ 2b: ḡarīb ü: ḡarīb-i D.

4. Levh-i çehremde kan yaşum her dem
Nāme-i şevküñi ider taħrīr
5. **Lāmi**‘ī bir cevāne virdi gönül
Aşşı itmez aña naşihat-i pīr

17.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Degülem ol güneşün ben tek ü tenhā delisi
Zerreleş yüz biñ ola bī-ser ü bī-pā delisi
2. Nice ‘Azrāy-‘izār u nice Leylīleş olur
Kim anuñ Vāmıķ u Mecnūndur eñ ednā delisi
3. Kānde bir haste ya bir vālih [ü] şeydā görsem
Ya ölümlüsi çıkar ol şanemün yā delisi
4. Kūh-ı ğam çekmegi Ferhād ile Mecnūn ne bilür
Biri tağ ādemidür biri[si] şahrā delisi
5. Hevesi olmadı dünyāca ğamuña **Rāzī**
Olmaya ancılayın bir daħı dünyā delisi

18.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün
Muzāri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bāğuñ güli vü sünbül ü serv ü benefşesi
Yāri gelür diyü kodılar gözci nergesi
2. Aldı haber şabādan u döndi göz eyledi
Ya‘ nī gelür o gözleri āhu kesün sesi
3. Müştāk imiş benefşe ki pāyuña yüz süre
Miskīnün o-y-imiş çemen içinde sekmesi
4. Ey Hızr-leb [ü] Sikender ü ey çeşme-i hayāt
Zülf-i siyāha uyma karanlıkdur ötesi
5. **Bālī** nice hālāş ola kaplān-ı ‘ışkdan
Çünkim irişdi tenden öte cāna pençesi

4b ider: kıılır D.

17. 6^b **Rāzī**.

18. 6^b **Bālī**. M. Yaşar, *Divān*, s. 269, G. 193.

3a müştāk imiş benefşe ki pāyuña yüz süre: yārün benefşe zülfine öykünmek istemiş D./ 3b: o-y-imiş: ol imiş D.

4: -D.

5b çünkim irişdi tenden öte: geçdi derün-ı dilden anuñ D.

19.

Müfte‘ilün mefâ‘ilün müfte‘ilün mefâ‘ilün

Recez - + + - / + - + - / - + + - / + - + -

1. Sen bu kemâl-i hüsn ile mihr-i felek misin nesin
Nev‘ -i beşerde görmedük yoğsa melek misin nesin
2. Gözlerüm içre oynayan sensin iki gözüm müdām
Bilsem iki gözümdesin yoğsa bebek misin nesin
3. Kıtub-ı murādum üzre çün dönemedüñ yaqıl yıqıl
Ey başum üzre devr iden çarh-ı felek misin nesin
4. Dünya ğamın ‘alef gibi gel yime ‘işret it dirin
Hiç kulağ kabartmadüñ yoğsa eşek misin nesin
5. Lezzetini kelāmuñuñ ehl-i mezāk olan bilür
Yoğsa be **Fazlı** sözde sen kân-ı nemek misin nesin

20.

Fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilātün fâ‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Dāne-i gendüm gibi derd ile zerd oldı beñiz
Murğ-ı dil şayd itmede dām-ı cihānda bir beñiz
2. Olalı sen āşinādan pādişāhā bendeñiz
Dürr-i dendānuñ ğamından yaşum itdüm ben deñiz
3. Türe-dil Qaradeñizdür gözlerümdür Aqdeñiz
Hün-ı dil çeşmümden aqarsa revādur aq deñiz
4. Kimsenüñ ey tır-i dilber katline göz dikmeñiz
Sineye dik tırüñi olsun cihānda dikmeñiz
5. Şoñbetüñden dür olmağ bir nefes lāyık mıdur
Ay efendüm a begüm bī-çāre **Fazlı** bendeñiz

19. 7^a **Fazlı**. M. Özkat, *Dīvān*, s. 362, G. 130.

2a müdām: benüm D.

3a üzre çün: üstine D.; yaqıl: yıqıl D.

4b yoğsa: şüfi D.

20. 7^b **Fazlı**. M. Özkat, *Dīvān*, s. 369, G. 142.

2a pādişāhā: dür şāhā D.

4a kimsenüñ: katline M.

5: -D.

21.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şorsa ger ben hākini ol lebleri āb-1 zülāl
Kuru sevdā-y-ile yaşın baħr itmişdür deñiz
2. Ey Mesihā-dem yeter ağlatdı hecrün niçe bir
Telh-kām ola bihār-1 eşkden bu mürdeniz
3. Kaddine ey servi teşbih eyleyenler vechi var
Haddine ol lāle-ruhsāruñ eger gül dirseniz
4. Baħr-i nazmı āb-1 luṭfa ğarķ iden kimdür disen
Dürri yemm-i ma^c rifet şāhā **Riyāzī** bendeniz

22.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

Muzāri - - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. KAtl itmek imiş ^c aşığı cümle umür-1 haṭ
Oldı efendi bā^c iş-i fitne zuhūr-1 haṭ
2. Zülmet içinde āb-1 hayāta irişdi cān
Rūşen olalı dilde bu ma^c nā-yı nūr-1 haṭ
3. Çok yazma haṭt u hāşıye hüsñüñ kitābına
^c Aqlum efendi kıldı müşevveş vüfūr-1 haṭ
4. Mühr-i leb ile oldı Süleymān-1 ins ü cān
^c Arz ide çıkdı hālın aña hayl-i mūr-1 haṭ
5. Taḥsīn kıldı ehl-i nazār hüsñ-i haṭṭına
Gördüm o māha geldi o demde ğurūr-1 haṭ
6. Hüsñüñ kemālidür daḡı dil mihrin arturur
Ġam çekme ey meh olma şaķın bī-ħuzūr-1 haṭ
7. El-haṭṭ-1 bāķi-y-ile fenā dünyede şaķın
Ġaflet getürmesün saña **Hālī** sürür-1 haṭ

23.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

Muzāri - - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Şol gönçeler ki la^c lün aņup aġzın açalar
Bād-1 şabā irişigelür aġzına çalar

21. 7^b **Riyāzī**.

1: Matla^c yok.

22. 8^a [Hālī].

23. 8^b **Necāfī**. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s. 226-227, G. 133.

1b irişigelür: irişi gelüp D.

2. Sen gün sıfatlu mäh için ey kaşları hilâl
Âheng idince nâleye ben zühre ne çalar
3. Gülşende serv karşı elin ha şalar başın
Kendüsi oynar eblehi gör kendüsi çalar
4. Her kime gamze eylese ol Türk-i nîm-mest
Tîğ-ı cefâ ile şanasın kim beni çalar
5. Gam leşkeri ki mülk-i dile konmağ isteye
Gamzeñ kulağuzı gelür evvel yirin çalar
6. Mızrâb-ı ‘ūd-ı şevk iken bülbülün dağı
‘Işkuñ Zebürünü okıyamaz dili çalar
7. Bezm-i belâda kıddümi çeng eyledün diyü
Çokdan bu derd-mend **Necâti** anı çalar

24.

Mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Hezec+ — — / + — — — / + — — — / + — — —

1. Ne kanlar dökdüğün ‘ arz itse çeşmüm yâre âl anlar
Tenüm gamdan hilâle döndi dirsem bir hayâl anlar
2. Hâdis-i ‘ ışkı benden şor ne bilsün zâhid-i nâdân
Rumûzın bu mu‘ ammânuñ mücerred ehl-i hâl anlar
3. Belâ bezminde zâr olsam ‘ aceb mi çeng ü neyâsâ
Kanı bir merd-i kâbil bu cihânda kıl ü kâl anlar
4. Vücüd-ı vâcibün mâhiyyetin idrâk iden ‘ ârif
Hâkîkatde zühür-ı mümkünâtı hep zılâl anlar
5. Fenâ bezminde Cem keyfiyyetin câm-ı maḥabbetden
Harâbâta düşüp şürîde-hâl olan ricâl anlar
6. Gözüm merdümlerinün ‘ aksi düşmişdür leḫâfetden
Ruḫun mir’âtine nâzır olanlar anı hâl anlar
7. Suḫan bezminde Câmîdür bilen keyfiyyet-i hâlüm
Hayâlât-ı kelâmum **Rahmîyâ** ancak Kemâl anlar

2a mäh: ay D.; kaşları hilâl: müşterî-cebîn D.

3b kendüsi: kendüzi D.

5b yirin: yiri D.

6a dağı: dili D.; 6b: ‘Işkuñ: ‘Işkum D.

24. 9^a **Rahmî** [Bursalı Rahmî]. M. Erdoğan, *Dîvân*, s. 307-308, G. 70.

1b dirsem: dirsen D.

3a ney: nây D.

4b zühür: vücüd D.

7a hâlüm: şî‘ rüm D.

25.

Mef'ülü fâ'ilätü mefâ'ilü fâ'ilün

Muzâri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Erbâb-ı şevk gerçi virür göze kaşa dil
Ben virmişem zamānede bir nev-tırāşa dil
2. Sūzen olup figār ide pāyın 'adūlaruñ
Şol dem ki çala şīşe-i nāmūsı taşa dil
3. Hem-pister oldı didiler ağıyār yār ile
Āh eyleyüp bu derd ile düşdi firāşa dil
4. Şol 'ankebüt dāmına düşmiş meges durur
Hālın görüpde zülf-i nigāra tolaşa dil
5. Dünyā metā'ı köhne imiş **Rahmiyā** ezel
'Ākıl odur ki bağlamaya bu çumaşa dil

26.

Fe'ilätün fe'ilätün fe'ilätün fe'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Kanını dökmege halkuñ ki müjen āl eyler
Bize geldükçe doşınmaz geçer ihmāl eyler
2. Merdüm-i dīde kenār itmege ol serv-ğaddi
Yetmiş iki dereden şu getirür āl eyler
3. Dāne-i hālūñe meylüm tuyup iblīs raķīb
Dergehūñden beni Ādem gibi idlāl eyler
4. Toğrulıķ kıldıgum için midür ol serv-i revān
Sāyeveş yirlere çalup beni pā-māl eyler

25. 9^b **Rahmī** [Bursalı Raħmī]. M. Erdoğan, *Dīvān*, s. 336-337, G. 123. Bu gazel divanda 7 beyit olup *Mecmu'a*'da olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

5. Bir nā-şüküfte gonca şanur naħl-i şevkde
Bağduqça gāhi bağrınuñ üstinde başa dil

6. Tiğ-ı ğam ile sinesine şerhalar çeker
Bezm-i belāda sāğar ile kan yalaşa dil

1a göze: göz ü M.

2a Sūzen olup: Sözin idüp D.; 2b: Şol dem ki çala: Bir kerre çalsa D.

26. 10^a **Figānī**. A. Karahan, *Dīvānçe*, s. 42, G. XII. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

5. Ğam ğubarını elekden geçürüp kıлмаğa şāf
Tirüñ ey kaşı kemān sinemi ğrbāl eyler

6. Toldurup seng-i havādişle felek dāmenini
Kūh-veş başı açuķ bendesin abdāl eyler

1a kanını dökmege: dökmege kanını D.

2b getirür: getirüp D.

4a kıldıgum: itdügüm D.; 4b: çalup: çalar D.

5. Gül ruhuşuz idemez tab^ç -1 **Figānī** efgān
Gülşenüñ bülbülini faşl-1 hāzān lāl eyler

27.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
Muzāri^ç - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Abdāl-1 dil ki kendüyi zeyn itdi dāğ ile
Bāzār-1 ^ç ışka cerre gelüpdür çerāğ ile
2. Feryād-1 nālemüñ göge çıkmazdı her gice
Āhum yolına varmasa yalıñ yarağ ile
3. Ferhād lāle görse idi Bīsütünda
Şirini seyre çıkdı şanurdı otağ ile
4. Bezm-i cihānda şu^ç le-i āhumla āsumān
Raqqāşa döndi kim döne yalıñ yarağ ile
5. El virmedi bu sāki-i devrān **Figāniyā**
Bezm-i cihānda yıkdı beni bir ayağ ile

28.

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
Halif⁺ + + - - / + - + - / + + -

1. Şuretā gerçi ben seni severin
Ma^ç nide sevdüğüm beni severin
2. Ten durur gösteren başa cānı
Ben kezā femi bu teni severin
3. Didi ol şeh görüp yıkuğ göñlüm
Ben bunun gibi meskeni severin
4. Kimseye rāz-1 ^ç ışkı fāş itmez
Ey gül-i tāze sūseni severin
5. **Ķābilī** dünyede nedür kārūñ
Gāh maħbūbı geh zeni severin

5a ruhuşuz: yüzüñsüz D.
27. 10^b [Figānī]. A. Karahan, *Divānçe*, s. 105, G. LXXV.
2a çıkmazdı her: ağmazdı dün D.; 2b: yalıñ: yalın D.
4b yalıñ yarağ: yalın bıçağ D.
5b cihānda: belāda D.
28. 11^a [Ķābilī].

29.

*Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün**Hafif^a + -- / + - + - / + + -*

1. Biğ cefā görsem ey şanem senden
Bu ne sözdür ki uşanam senden
2. Tāli‘ ümdür seni vefāsız iden
Ben anı şanma kim şanam senden
3. Senüñ için cihān ‘ adū olsa
Havf idüp şanma yaşanam senden
4. Dem-i vaşluñla hoş geçer ağıyār
Derd ü miñnet çeken benem senden
5. Ruğlaruñ şevki-y-ile şem‘ gibi
Şubh-ı vaşluña dek yanam senden

30.

*Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün**Hafif^a + + -- / + - + - / + + -*

1. Künc-i meyḥāne cāy-ı eglence
Ḳayd-ı dünyā dilā bir işkence
2. Bulıcaḳ yāri cāme-ḥ‘ābında
Şanuram uğradum yatur gence
3. Pehlevāndur eline sāğar alan
Şir-i ner birle tütüşur pence
4. Eblehāne degül mi fikr-i tāvīl
‘ Ömr-i kūtehle rüz-ı şeş pence
5. Ne ḳadar ḡuşşa çekse bu **Zārī**
Bir iki cām ile olur şence

31.

*Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün**Muzārī‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -*

1. Dilde ekildi mīve-i sevdā çekirdegi
Miñnet bitürdi cānda bu ḡavḡā çekirdegi

29. 12^b [Kemāl Paşa-zāde]. Y. Saraç, *Dīvān*’da bulunmamaktadır.

30. 12^b **Zārī**. K. A. Gıynaş, *PBM*, C. 3, s. 596, G. 7121.

Bir güzel vaşlına irişmekdür
Ḳurı dünyāda uğramāḳ gence

2: -PBM.

3b Şir: Şādī PBM.; tütüşur: tütüşan PBM.

4b ‘ Ömr: ‘ Aḳl PBM.

5a çekse: çekdi PBM.

31. 13^a **Mesīḥī**. M. Mengi, *Dīvān*, s. 300, G. 285.

2. Şeftālū-yı lebinî nigāruñ raķīb yir
Bize degince ya ķabıdur ya ķekirdegi
3. Ol serv-ķāmetūñ ruķeb-i la' li ķasreti
Tesbīhūmūzi eyledi ĥurmā ķekirdegi
4. Ey ķuflin aķmağ isteyen ol genc-i pūr-zerūñ
Miftāħa ķalasın biraz ayvā ķekirdegi
5. Ķaysı-yı la' l-i yār **Mesīħi** ne ĥūb olur
Kim yırı ile yoğ anuñ aślā ķekirdegi

32.

Mef'ūlü mefā'ilü mefā'ilü fe'ūlün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Maĥbūb durur dehre viren revnaķ u zīnet
Bütlerle bulur niteki deyrūñ içi şūret
2. 'Arz eyledi ķaddin gözümüz yaşını dökdi
Yılduzumuzu yire düşürdi o ķiyāmet
3. Tırūñ gelicek sīnemi ķılmağa ziyāret
Cānum aña ķarşu çıkuban didi ne zaĥmet
4. Yağmur tamar ise ne 'acīb ķarĥ-ı kühenden
Kim yapılalı ķubbesi olmadı meremmet
5. Öldürdi urup tīğ ile bīmār **Mesīħi**
Ĥoş itdi eyü vardı n'ola ķolına ķuvvet

33.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Reme+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Ser-i kūyuñ şanemā cennet-i a' lā bilürin
Müntehā ķametūñi Sidre vü Tūbā bilürin

4a aķmağ isteyen: aķmayan D.; 4b: biraz: meger D.

5a yār: dost D.; 5b: yırı ile yoğ anuñ: yoğ anuñ yırı ile D.

32. 13^a **Kezā** [Mesīħi]. M. Mengi, *Divān*, s. 125-126, G. 19. Bu gazel divanda 6 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

4. Lutf-ı dehenūñ seyr idicek bāğda bülbül
Sögse ne 'aceb ģoncalaruñ ağzına ķat ķat

5. Dil-dār ile ceng eyleyecek ĥod degülüz biz
Ortaya girüp niķün aralar bizi fırķat

3a tırūñ: tīğüñ D.; 3a: sīnemi: zaĥmumu D.

4: -D.

5a Öldür: Öldürdi D.; 5a: vardı: vurdı D.

33. 14^b **Bāķi**. S. Küçük, *Divān*, s. 324-325, G. 363.

2. Seni Yūsuf-la güzellikde şorarlarsa başa
Yūsuf-i bilmezsin ammā seni ra' nā bilürin
3. Zāyil olmaz heves-i zülf-i siyāhuñ dilden
Hāşıl olmayacağıñ gerçi bu sevdā bilürin
4. Bilmezsin n'eyleye derd ü ğam-ı cānāne başa
Ne müdārāya meded var ne müdāvā bilürin
5. **Bākī**yā gülşen-i firdevsi başa ' arz itme
Āsitānın ben anuñ menzil ü me'vā bilürin

34.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
Muzāri' — + / - + - + / + - - + / - + -

1. Cānlar fedā maḥabbet-i cānāne ser degül
Erbāb-ı ' ışka terk-i ser itmek hüner degül
2. Bāğ-ı ümīd içinde dilā mīve-i vişāl
Bir mīve-i ğarībdür olur biter degül
3. Şemşīr-i hecr yaralarındur elem viren
Zaḥm-ı ḥadeng-i kıavs-i kıazā ol kıader degül
4. Pervānedür ki yağıdı perin şem' -i āhuma
Farq-ı felekde münḥasif olmış kıamer degül
5. İki cihāna virmedi bir yār-ı sādeyi
Bākī esīr-i kıayd-ı nuḳūş u şūver degül

35.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Yoluñda ser virüp şu ki serverlik eyledi
Meydān-ı ' ışık içinde dilāverlik eyledi
2. Her kim bu dehr-i pīre-zene māyil olmadı
Merdāneler içinde bugün erlik eyledi
3. Peykān-ı yār sīneme geldi yüreklenüp
Dil deldi cānum aldı ciger-derlik eyledi
4. Zünnār-ı zülfin eyledi bī-dīn raqībe ' arz
Gördüñ mi ol şanem nice kāferlik eyledi
5. Dilden **Ḥayālī** şūret-i idrāki kıazıyup
Dīvāne-meşreb oldu kıalenderlik eyledi

34. 14^b [Bākī]. S. Küçük, *Dīvān*, s. 279-280, G. 290.

35. 15^a **Ḥayālī**. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s. 421, G. 61.
2a her kim: kim ki D./ 2a dehr: çarḥ D.

36.

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Biz şeb-i ğamda āha mensūbuz
Ya‘ ni dūd-ı siyāha mensūbuz
2. Zer kemendin güneş atup çıkamaz
Bir yüce bārgāha mensūbuz
3. Yaşamaz āfitāb-ı cevri bizi
Çünkü zıll-ı İläha mensūbuz
4. Kūy-ı ‘ışkuñ gedāsı çākeriyüz
Biz begüm pādişāha mensūbuz
5. Şubh kesb-i şafā ider bizden
Şevkde mihr ü māha mensūbuz
6. Luṭf-ı Hakkā **Ḥayālī** muntazıruz
Gerçi biñ biñ günāha mensūbuz

37.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şol göñül kim şām-ı ğamda derdüñi tenhā çeker
‘Ayn-ı cāna kuḥl-i سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى çeker
2. Yār ile ‘āşık ikilik perdesini kıldı çāk
Vaḥdete irdi henüz zāhid ğam-ı ferdā çeker
3. Mürçe bir kaṭre-i mā içinde olur nā-bedid
Teşne-diller var ki bir demde yedi deryā çeker

36. 15^a [Ḥayālī]. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s. 203, G. 19. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

4. Gün gibi başumuz irerse göge
Sāye-veş ḥāk-i rāha mensūbuz

3a āfitāb-ı cevri bizi: bizi āfitāb-ı sitem D.

37. 15^b **Ḥayālī**. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s. 138, G. 33.

1b ‘Ayn-ı cāna: Cān gözüne D.; سبحان الذي أسرى (İsra 17/1): Meâl: “Her türlü ayıp ve eksiklerden

beri olan o (Allah) gece yürüttü.” Ayetin tamamı: “سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

gösterelim diye kulunu (Muhammed’i) bir gece Mescid-i Haram’dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa’ya götüren Allah’ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.” H. Altuntaş-M. Şahin (haz.), *Diyanet İşleri Başkanlığı Kur’an-ı Kerim Meâlî*, s. 301.

2b henüz: daḥi D.

3a kaṭre-i mā içinde olur nā-bedid: kaṭre su içre vücudun garq eder D.

4. Āşiyān-ı bülbüli sāgar idüp gülzārda
Ğonçe la' lün yādına ey lāle-ruḥ şahbā çeker
5. Dergehünđe her ne kim emr eyledi sultān-ı ' ışk
Niçe yıllardur **Ḥayālī** hükmine tuğrā çeker

38.

Fe'īlātün fe'īlātün fe'īlātün fe'īlün
Remel++-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Dir iseñ murg-ı dili ey yüzi gülşen göreyin
Aç niḳābın yüzünün ey yüzi gülşen göreyin
2. Kırtılıp ḥattı ğamından dir iken şād oluruz
Serber oldı elem-i zülfi dilā şen göreyin
3. Cenneti öge öge göge çıkarduñ vā' iz
Ne kadar fehm ideceksin anı sen ben göreyin
4. Şekl-i mir'āt-ı dil-i ' āşıka baqsın dir ise
Ḥüsn-i Yūsufdan eger ḥüsnini aḥsen göreyin
5. Şūfi mescidde **Celālī** döşedi eski ḥaşır
Varayın ben daḥı meyhānede mesken göreyin

39.

Mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün
Hezec+ --- / +--- / +---

1. Baña ḥurşiddin ol şāh yegdür
Belī kim dir güneşden māh yegdür
2. Muḳayyed olmayup dünyā ğamıyla
Tevekkül idelüm Allāh yegdür
3. Gel āh it yüz yumaduñ ağlamaḳla
Senün ḥaḳḳuḅa ey dil āh yegdür
4. Dilā hecrinde ayrılma ğamından
Ki tenhā olmadan hem-rāh yegdür
5. **Celālī** nefsüne var niḳḥ'āh ol
Zamāñe ḥaḳḳına bedḥ'āh yegdür

5a eyledi: eylese D.

38. 16^a **Celālī** [Celāl Bey]. M. Güneş, *Dīvān*, s. 537-538, G. 474

2a oluruz: olavuz D.

39. 16^a **Kezā** [Celāl Bey]. M. Güneş, *Dīvān*, s. 335, G. 100.

4a hecrinde ayrılma: ayrılma hecrinde D.

40.

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

Hafif ++-- / +-+- / ++-

1. Gel ‘Irāk [u] ‘Arabda tutma maḳām
Umma andan şaḳın qarār u beḳā
2. Bu cihān bir ḥarābe menzildür
Ḳondı göçdi hezār mir-livā
3. Mā’-i cārīdeki ḥabāb gibi
Niçenüñ oldı çetri nā-peydā
4. Ḥāk-i Bağdādda zeyn olan şeceri
Naḥl-i ḥurmā şanur gören ammā
5. Tūḡlardur ki ḳaldı menzilde
Çekilüp gitdi ‘asker-i ḥulefā

41.

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

Hafif ++-- / +-+- / ++-

1. Lebün ile şarāb hem-demdür
N'ola ḳan ağlasa gözüm nemdür
2. Merve ḥaḳḳı lebün hevāsı ile
Gözümün yaşı ‘ayn-ı zemzemdür
3. Gerçi dünyā deger seni görmek
Vaşluña ırmek özge ‘ālemdür
4. Nāzır olmayıcaḳ ruḡ-ı yāre
Neye yarar iki gözüm nemdür
5. Dehen ile miyānı vaşfında
Her ne dirlerse Nev‘iyā kemdür

42.

Mef‘ülü fā‘ilātün mef‘ülü fā‘ilātün

Muzāri’ —+ / -+-- / --+ / -+--

1. Didüm ki tūr-i ğamzeñ dilde neden belürmez
Ol ḳaşları kemānum didi geçen belürmez

40. 16^b **Ez-ān ‘Āli Efendi** [Gelibolulu ‘Āli]. İ. H. Aksoyak, *Dīvān*, C. III, s. 24, Kt. 114.
3b Niçenüñ oldı çetri: Niçe biñ çetri ḳıldı D.
4a Bağdādda: Bağdād'ı D.
5b ‘asker: leşker D.

41. 16^b **Nev‘i Efendi**. M. Tulum-M. A. Tanyeri, *Dīvān*, s. 290, G. 101.
1b nemdür: demdür D.
2a hevāsı ile: Şafā'sına D.

42. 17^a **Emrī**. Y. Saraç, *Dīvān*, s. 136, G. 218.

2. Gezdüm ‘adem diyārın şehr-i vücūda geldüm
Hiç ol miyān görünmez hiç ol dehen belürmez
3. Şöyle gubār yazmış kudret debīri hergiz
Gül şafhasında hatt-ı ‘anber-şiken belürmez
4. Ol hūr şūretini dil cevr okursa tañ mı
Bir noқта komış ağzı ammā igen belürmez
5. Bīmārdur didiler **Emrī**yi görevardum
Bir nāle işidilür ammā beden belürmez

43.

Mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
Müctes+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Qarār kıılmağa bir dem mekānumuz yoqdur
Mekānı n'eyleyelüm kim zamānumuz yoqdur
2. Vefāya kıāyil olur diyü nice zann idelüm
Dehānı yoğıduğına gümānumuz yoqdur
3. Efendi biz bir alay adı şānı yoq rindüz
Gürūhumuzda fülān bin fülānumuz yoqdur
4. Zamānumuz geçicek çok nişān olur zāhir
Zamānumuzda egerçi nişānumuz yoqdur
5. Çü tiğ-ı ğamze ile nīm-küşteyüz **Emrī**
Bütün cihānı n'idem yār-ı cānumuz yoqdur

44.

Mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
Müctes+ - - - - / + + - - / + - - - / + + -

1. Firāq-ı yār ile zārem bahārı n'eyleyeyin
Gözüme āteş olan lālezārı n'eyleyeyin

4a Ol hūr şūretini dil cevr: Yārūñ o hūr cemālin dil hūr D.

5a göre: şora D.

43. 17^a **Emrī**. Y. Saraç, *Divān*, s. 121, G. 183.

1b mekānı n'eyleyelüm kim: huzūra varmağa hergiz D.

2a nice zann idelüm: zannı ço ey dil D.

4a olur zāhir: zuhūr eyler D.

5a çü tiğ-ı ğamze: hadeng-i miñnet D.; 5b cihānı n'idem: cihānda bizüm D.

44. 18^b **Rahmī** [Bursalı Rahmī]. M. Erdoğan, *Divān*, s. 343, G. 135. Bu gazel divanda 5 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

3. Ne hoş zamāñ idi eyyām-ı vuşlağ-ı cānān

Şoñında hecr gibi zehr-i mārı n'eyleyeyin

n'eyleyeyin M.: n'eyleyeyüm D.

1b Gözüme: Görince D.; olan: olur D.

2. Görinmez ise başa kākül-i perîşānuḡ
Çemende sünbül ü zülf-i nigāri n'eyleyeyin
3. Kıanı ya şīve-i reftār u hālet-i güftār
Fezāda gölgesi gökcek çenāri n'eyleyeyin
4. Birisi bir delükānlu birisi ehl-i hevā
Sirişküm ile meded āh [u] zāri n'eyleyeyin
5. Tutam sirişküm idem āstīn ile teskīn
Derūn-ı sīnedeki hārḡārı n'eyleyeyin
6. Huzūr-ı Hākka varup rūz-ı maḡşer olduḡda
O demde bilmez in ol şīvekārı n'eyleyeyin
7. Güzellere daḡı dil virmeyem dirin ammā
Sever görince gözüm ıztırārı n'eyleyeyin
8. Ne kārüm idi benüm **Rahmiyā** güzel sevmek
Göñül didükleri bī-iḡtiyārı n'eyleyeyin

45.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec+ --- / + --- / + --- / + ---

1. Kefi bir mihr-i 'ālem-tāba beḡzer ol mehūḡ el-hāk
Şu' ā' -ı nūrdur destinde güyā kim o beş barmaḡ
2. Rumūz-ı kabz u baştı pençe-i yār eyledi ızḡār
Ne pençe maḡzar-ı ism-i Hudā-yı Zü'l-Celāl ancak
3. Yaturken pençes in yaşdanmış ol hūrşīd-i 'ālem-tāb
Tamām itmiş kitāb-ı ḡüsni beş tūmār idüp mülḡāk
4. Benānın eylemiş hūn-ı şehīd-i 'ışık ile rengīn
Ben anuḡ pençesine pençe-i mercān disem elyaḡ
5. Żarūrī meyl ider dil gördüḡince pençenji cānā
Meger destūḡde ḡullāb-ı maḡabbetdür o beş barmaḡ
6. Görüp dil didi cānā pençenḡ ile sā' idüḡ resmin
Nice bir āb-ı ḡayvān beş gümiş mīz-ābdan aḡmak
7. Maḡabbet-nāmeler midür **Şuhūdī** pençesi yārūḡ
Kim anı ḡāme-i ḡudretle yazmış Şāni' -i Muḡlaḡ

2a kākül-i perîşānuḡ: kāküli perîşānum D.; 2b sünbül ü zülf-i nigāri: sünbül-i zülf-i nigāri D.

4: -D.

5: -D.

6: -D.

7a dirin: direm D.

45. 19^a **Şuhūdī**.

46.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec + --- / +---- / +---- / +----

1. O beş kâfūrî şem[‘] a[‘] anberîn dâğ oldı çün revnağ
Gören pervâne dil virse aña lâyıq durur elyağ
2. Ya hod gül destesi yâhūd iki üç gönçe-i zanbağ
Muqâbil ola mı pençeñle bir olmaz çü beş barmağ
3. Yed-i beyzâ-yı Mūsâdur meger kim pençesi yârün
Kim oğur ayet-i **إِنِّي أَنَا اللَّهُ** gören el-ğaq
4. Yumup açınca el ol husrev-i hâver didi iller
Nice beş mâh-ı nev bir âfitâb-ı ‘âlemi kuçmağ
5. O meh-rünüñ görüp dil **Mâtemîyâ** pençesin eydür
Çamer devrinde fettân beş güzel şâhib-ğalem ancağ
6. Vücüdı levhasında gör o mihr-i ‘âlem-ârânuğ
Kefi bir şemse-i şems ü benânı ince beş parmağ
7. Kef-i dildâre fi'l-cümle olurdı anı beñzetmek
Eger mâh-ı tamâma beş hilâli eylesek mülğaq

47.

Mefā'ilün fe'ilâtün mefā'ilün fe'ilün

Müctes+ - + - / + + - / + - + - / + + -

1. Menem ki nazm-ı serîrinde şâhib-erkânem
Menem ki âb-ı ruğ-ı milk-i âl-i ‘Osmânem
2. Şabâ-mişâl sebük-rûğ-ı şu gibi meyyâl
‘Adüya âteş ü ağbâba hâke yeksânem
3. Nebî Medîne-i ‘ilm oldı bâbı Şâh-ı Necef
O dergehün itiyem ol çapuda derbânem
4. Kelâm gibi bülendem hüner gibi hoş-ğâl
Kerem gibi güzelem baht gibi ħandânem
5. Çü bañn-ı ħüt-ı emînem çü zeyl-i Yūsuf-ı pāk
Çü ‘İsâ ehl-i necâtem Şu‘ ayba çüpânem

46. 19^b **Mâtemî**.

3b **إِنِّي أَنَا اللَّهُ** (Taha 20/14): Meâl: “Şüphe yok ki ben Allah’ım.” Ayetin tamamı: “**إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا**” Meâlî: “*Şüphe yok ki ben Allah’ım. Benden başka hiçbir ilâh yoktur. O hâlde bana ibadet et ve beni anmak için namaz kıl.*” H. Altuntaş-M. Şahin (haz.), *Diyanet İşleri Başkanlığı Kur’an-ı Kerim Meâlî*, s. 340.

47. 20^a **Ĥayâlî**. A. N. Tarlan, *Divân*, s. 280, G. 21. Bu gazel divanda 9 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

8. Yüzüme tâ ki çekildi bu perde-i şüret
Ĥayâl-bâz-ı cihânem ħarîf-i fettânem

4a bülendem hüner: bülend ü hüner D.

6. Ne deḡlü olduḡ ise seyl gibi ālūde
Özüñi baña irişdür ki ‘ ayn-ı ‘ ummānem
7. Devāb gibi baña depme şalma ādem isey
Ki mişe-zār-ı řecā‘ atde şir-i ġurrānem
8. **Ḥayālī** meşreb-i ahrār bolmışam līkin
Esir-i silsile-i āsumān-ı gerdānem

48.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel+ + -- / ++ -- / ++ -- / ++ -

1. Görüp üftādelerüñ eyleme eflāke nazār
Burc-ı rif‘ atde iken ġün gibi kıll ḡāke nazār
2. Ehl-i ṡab‘ a nazār it tā ki hüner-perver ola
Ne biter eylemeden ḡār ile ḡāřāke nazār
3. Biz anuñ her ġamını mūcib-i řādi bilürüz
Luṡf idüp kılsa ‘ aceb mi dil-i ġam-nāke nazār
4. Kıalma kisvetde dilā tařfiye-i kıalbe dūriř
Eylemez mürşid-i Ḥaķ tāc ile misvāke nazār
5. Kimsenüñ ‘ aybın açup olma **Celālī** ma‘ yūb
Nazārı pāk olan eyler eşer-i pāke nazār

49.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün
Muzāri‘ -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. La‘ lūñ meyini içmege imkān olur mı hiç
Bīmār-ı derd-i ‘ iřķuña dermān olur mı hiç
2. Genc-i sūrūr-ı ‘ iřķ ile ma‘ mūr olan ġöñül
‘ Ālem ḡarāba varsa o vīrān olur mı hiç
3. Cānā alan metā‘ -ı ġamuñ naķd-i cān ile
Bāzār-ı ‘ iřķ içinde peřimān olur mı hiç

6a baña -M.

7b mişe-zār-ı řecā‘ atde: biřezār-ı kerāmetde D.

48. 20^b **Celālī**. M. Güneş, *Dīvān*, s. 335-336, G. 101.

4b mürşid-i Ḥaķ: ‘ ārif olan D.

49. 20^b **Celālī**. M. Güneş, *Dīvān*, s. 296, G. 32. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

3. Māyil olalı cān u cinān ān-ı ḡüsnine
Anı dile ġetürmeye bir ān olur olur mı hiç

5. Ey řehsüvār-ı ḡüsn ü bahā nīze oynına
Sīnem gibi bu ‘ arşada meydān olur mı hiç

1a meyini: řarābın D.; 1b ‘ iřķuña: hecrüñe D.

4. ‘Ayb-ı raķibi setr ide hāşā ki terbiye
 Hayvān libās-ı faħr ile insān olur mı hīç
5. Görse cemāl-i dilberi bī-ħod olur **Celāl**
 Ĥod-bīn olan kimesnede ‘irfān olur mı hīç

50.

Mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

Müctes+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. Belālaruñ dil-i ‘uşşāķ-ı dil-figāre gerek
 Belī ‘ināyet ü raħmet günāhkāre gerek
2. Sipihri gör ki çeker sīnesine bir māhı
 Hemān felekde begüm ṭālī‘ ü sitāre gerek
3. Belā vü derd ü ğam u hemmden olsa dil nāçār
 Ĥarīf ü şāhid ü şem‘ ü şarāba çāre gerek
4. Cemālünji niçe yüzden görem diyen diller
 Şikeste āyīneler gibi pāre pāre gerek
5. **Hüdāyī** tāze ğazeller kaşīdeler dinicek
 Hemişe bir yüzi gül ‘arızı bahāre gerek

51.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

Muzāri‘ - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ĥünī gözünj ki ĥancer-i müjgān elindedür
 Bir demde eylese niçe biñ kan elindedür
2. Çāk olsa n'ola dāmen-i zülfünj gibi yaķam
 Yıllar durur ki pençe-i hicrān elindedür
3. Āzād iderse ‘ār ide uçmağa Sidreye
 Dil murğı kim o serv-i ĥirāmān elindedür
4. Almış eline ĥātem-i cām-ı lebin ‘adū
 Şol dīvdür ki mühr-i Süleymān elindedür

50. 21^a **Hüdāyī** [Hüdāyī-i Qādīm]. M. Demiralay, *Dīvān*, s. 167, G. CXVI.

5a dinicek: diyicek D.; 5b bir: ol D.

51. 21^a **Hüdāyī** [Hüdāyī-i Qādīm]. M. Demiralay, *Dīvān*, s. 123, G. XXVI. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

4. Ṭutsam nigārumuñ n'ola baş üzre şānesin
 Dāyim anuñ o zülf-i perişān elindedür

6. Dīdemdedür ĥayāl-i cemāl-i cemīl-i dōst
 Yūsuf gibi ki keffe-i mizān elündedür

2a olsa n'ola: olmasun mı D.

4b şol: ol D.

5. Her dem bahār-ı vaşf-ı ruḥuḡda **Hüdāyīnūn**
Gül gibi tâze defter ü dīvān elindedür

52.

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

...

1. [Berķ urduğı dem cevher-i endīşe ucından]
Gūyā ki kef-i Rüstem-i ṭab' umda sināndur
2. Ol dem ki qalem şebt için āşār-ı ḡayālüm
Destümde ser-endāz-ḡam-ı āḡūş-ı benāndur
3. Ol rāst bu kec düşdüđi bīhūde degüldür
Zaḡm-ı ciğer-i düşmen için tīr ü kemāndur
4. A' dāya midād-ı qalemüm reşḡa-i semmdür
Aḡbāba şemīm-i suḡanum nükhet-i cāndur
5. Ol Ḥızr-ı Mesīḡā-dem-i nazmam ki sözümdede
Feyz-i ezeli cevher-i cān gibi nihāndur
6. Ol şeb-rev-i mi' rāc-ı ḡayālüm ki cihāna
Şıdķ-ı nefesüm bād-ı seḡer gibi ' ayāndur
7. Ol nādire-perdāz-ı beligem ki kelāmum
Ḍarbü'l-meşel-i nükte-şināsān-ı cihāndur
8. Bir kimseden irmezse n'ola ḡuşuma taḡsīn
Efsün-ı kelāmumla cihān beste-dehāndur
9. Gūyā ki gülistān-ı suḡandur bu qaşidem
Her nüktesi bir ḡonce-i bī-ḡār u ḡazāndur
10. Ya nazm-ı dil-āvīz ile bir cūy-ı müselsel
Ya ma' ni-i rengīn ile bir lāle-sitāndur
11. Her mışra' ı ya bir şanem-i nev-ḡaṭ-ı mevzūn
Endīşe-i bārīküm aḡa müy-miyāndur
12. Lāfi ḡoyalum ḡāfiye teng oldı du' āya
Şimden girü söz gevher olursa hezeyāndur
13. Tā ḡāyet-i şeb fātiḡa-i vaḡt-i seḡerdür
Tā evvel-i 'ıyd āḡir-i māh-ı Ramazāndur

52. 21^b [Nef' i]. M. Akkuş, *Dīvān*, s. 72-76, K. 10.

Dīvān neşrinde 71 beyit olan bu kaside Mecmū'a'da bir mısra ve 14 beyittir. Mecmuada bulunmayan bölüm için bkz: Ekler.

1a -M.

2b ser-endāz: ser-ender D.

4b nükhet: nekhet D.

11b müy: müy-ı D.

14. Hâk rûzuñı nevrûz u şebûñ kadr ide her sâl
Ol pâyede kim kıble-i ikbâl-i şehândur
15. Göstermeye bir ferde Hudâ ‘âlemi sensüz
Zirâ ki vücûduñ sebep-i emn ü emândur

53.

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün
Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Çünkü mey yok nice bir gösterür âyâ bilsek
Birbiri içre toğuz cāmını sākî-i felek
2. Elem-i hasret-i yâr ile budur kim görinen
Hırmen-i âteş ola dâğ-ı cünūnum giderek
3. Âh Şebdîzini Gülgün-ı sirişk ile gören
Didi kim böyle gerek şâh-ı gam-ı ‘ışka yedek
4. ‘Âşıkun sîm-i sirişkinde iderseñ şübhe
Olmaz ey şüh aña hiç seng-i cefâ gibi mihek
5. Kâ’il ol kısmete çün rûz-ı ezelden vâ’ iz
Söylemek saña virilmiş baña söz dinlememek
6. Ele al gezlik-i teslîmi vü kııl Hâletiyâ
Noğta-i şekki ser-i satır-ı tefekkürden çek

54.

Fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün
Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Aşrakat min feleki'l-behçeti şemsen ve behâ
Mela el-‘âlemi nüren ve sürüren ve behâ
2. Çıkdı bir gün ki ziyâsında tamâmî-i rüsül
Oldı mahv öyle ki hürşid şu‘â’ında Sühâ
3. Oldı bazar-ı cihân revnağı bir dürr-i yetîm
Ki degül iki cihân hâşılı ol kadre behâ

14b ikbâl-i: ikbâl D.
53. 22^a ‘Azmi-zâde [Hâletî]. B. A. Kaya, *Divân*, s. 211, G. 391.
2a kim: ki D.
3a âh: âh-ı D.; Gülgün-ı: Gülgün D.; sirişk ile: sirişkümler D.
5b virilmiş: virülmüş D.
6a gezlik: gezek M.; 6b: çek: hak D.; şekki: eşki M.
54. 22^a Fuzûlî. K. Akyüz vd., *Divân*, s. 129, G. 5.
1: Meal: “Neş’e göğünden bir güneş doğdu ve onunla âlem ışık, sevinç ve güzellikle dolup taşı.”
(Kenan Akyüz vd., Fuzulî Divanı, s. 129.)
2b mahv: -M.; öyle: eyle D.; 2b Sühâ: şehâ M.
3b kadre: dürre D.

4. Rütbe-i hikmet-i mi' rāc-ı kemāline göre
Hükemā fırka-i dūn felsefe cem'ı süfehā
5. Münhi-i ma' rifeti hāl diliyle dā'im
Kılur ehl-i dile esrār-ı haqıqāt inhā
6. Nice taqrır ideyin vaşfını bir şahuñ kim
Aña vaşşāf ola Yāsın ü mu' arrif Tāhā
7. Ey **Fuzūlı** reh-i şer' ini tut ol rāhberin
Bu tarıķ ile dālāletden özüñ eyle rehā

55.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bir perī-rū meh-cebīn dildār-ı gül-ruhsār sev
Bir semen-bū serv-ķad şimşād-ı hoş-reftār sev
2. Merd ol merdāne olsun cünbişüñ ey dil yine
Ya' nī bir vaz' ı levendāne büt-i ' ayyār sev
3. ' Ār u nāmı terk idüp rüsvā-yı ' ālem ol ya' nī kim
Bir vaķār ehli şeh-i ' ālı-neseb dildār sev
4. Cevri çoķdur luţfi yoķ dime te' ellül eyleme
Bī-vefā sev pür-cefā sev tek hemān bir yār sev
5. **Hüzniyā** şirīn ü ter olsun dir iseñ sözlerüñ
Gonce-leb şirīn-dehen yār-ı şeker-güftār sev

56.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Ğam-ı ' ışķ ile ķalduķ çün ayaklarda türābāsā
' Aceb mi ehl-i diller tutsa el üzre şarābāsā
2. Melāhatle dil-i hūnini pür-şūr eyledi bir şūh
N'ola raķş eyleseñ senc-i cefā üzre kebābāsā
3. Ğamuñla ķāmetüm ħam olduğınca dil cevān oldu
İder bir dürlü nağme tende her yirüñ rebābāsā
4. Tōğardı kevkeb-i bahtum açılurdu yine tālī'
Tulū' itse ser-i kūyından ol meh āfitābāsā

4b cem'ı: cem'-i D.

5b dile: Haķ'a D.

6a ideyin: ideyüm D.; bir: ol D.

55. 22^b **Hüzni Çelebi**.

3a Vezin bozuk.

56. 22^b; **Hüzni Çelebi**.

5. Eger pākīze-meşreb olmağ ister iseñ ey **Hüzni**
Yüzüñi sür ayağına düşüp bir servüñ ābāsā

57.

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Tolsun dir iseñ pertev-i envār-ı Hudādan
Pāk eyle gönül āyīnesin rüy-ı riyādan
2. Pīrāmenine uğrayamaz şem' -i fenānuñ
Her bād-ı elem kim kıopa vādī-i recādan
3. Kıurş-ı meh ü mihri n'ider ol sīr-i belā kim
El şunmaz eger mā'ide inseydi semādan
4. Bilmez ki anuñla açılır gonce-i hātır
Bağş itse ne var şeyh-i riyā-pīşe hevādan
5. Rağm eyle ben āvāreye kim zīr ü zeberdür
Dil hānesi bārān-ı gam u seyl-i belādan
6. Hep baña atar **Hāletiyā** nāvek-i cevrin
Hağ şaklasun ol şüh-ı cefā-keşi hağādan

58.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Remel+ + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Cāy olaldan saña çeşmü dil-i 'uşşāk-ı hāzīn
Āb u tāb-ı ruñuñı her gören eyler tağsīn
2. Biz o murğuz ki degüldür dilümüz dāne-perest
İnerüz dāma hemān olmağičün hāk-nişīn
3. Varmışam 'ışk ile bir hāle ki enfās-ı hayāt
Lebe geldükde kimi nāle olur kimi enīn
4. Eşer-i pāy-i seg-i kūyını öpdürmez o şüh
'Aşıkı bāğ-ı ruñından hīç ider mi gül-çīn

57. 23^a **Azmi-zāde** [Hāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 255-256, G. 586. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

6. Zāhidde 'alil olmasa ger dīde-i idrāk
İncinmez idi cāmdaki nūr u ziyādan

1b rüy-ı: rüy u D.

6b cefākeşi: cefā-kīşi D.

58. 23^a **Azmi-zāde** [Hāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 255, G. 584. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

4. Yoğ iken zār-ı tağammülden eşer hānemde
Mihmān-ı gāma göstermemişüm çīn-i cebīn

1a çeşm ü: çeşm-i M.

4a şüh: şühı M.

5. Dil-i şeydāya şeref t̄ab-ı ğam-ı ʿiṣṣ iledür
İtmesün H̄aḡ anı efsürde çü dāĝ-ı ber̄in
6. Dizerseler H̄āletiyā tār-ı şu ʿā ʿ-ı mihre
Benzemez nazm-ı dil-efrūzuḡa ʿıḡd-ı perv̄in

59.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿilü fāʿilün
Muzāri ʿ- - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Dil çıḡmaḡ istedükce yem-i ʿiṣṣ-ı yārdan
Oldı havāle seng-i belā her kenārdan
2. İtmezdi ʿandelib-i çemen āh-ı āteşin
Ḳurtarsa dāmen-i gül-i gülzārı h̄ardan
3. Geçmez ḡumaş-ı şabr alınmaz metā ʿ-ı vaşl
Bāzār-ı ʿiṣṣ ḡāceleri ḡaldı kārđan
4. H̄āk-i rehin getürmese bād olma bī-ḡuzür
Kim kām alur ki sen alasın rüzġārdan
5. Kuḡl-ı ġubār-ı rāhını ġözden siler diyü
Düşmekdedür yaşum nazār-ı i ʿtibārdan
6. H̄āk olduġum ḡayuramaz idüm H̄āletī eger
İḡbāl olaydı sāye-i Perverdigārdan

60.

Mefāʿilün mefāʿilün feʿūlün
Hezec + - - - / + - - - / + - -

1. Şu dil kim ola cānı zülf-i cānān
Bilür kim nic'olur şām-ı ġarībān
2. Eger tevfiḡ-i ʿiṣṣ olmazsa rüzī
Girībānum ḡalur müştāḡ-ı dāmān
3. Olur mı taḡt-ġāh-ı ʿiṣṣ ābād
Niçe dil şehri olmayınca vīrān
4. Şu deḡlü sineye nāḡunzen ol kim
ġöresün dilde olan dāĝ-ı pinhān

5b ber̄in: dir̄in D.

6b dil-efrūzuḡa: dil-firūzuḡa M.

59. 23^b ʿAzmi-zāde [H̄āletī]. B. A. Kaya, *Divān*, s. 256, G. 587. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

5. Dil-ber çıḡarsa cāme vü destārını diseḡ

Āzādedür nihāl bugün berg ü bārdan

60. 23^b ʿAzmi-zāde [H̄āletī]. B. A. Kaya, *Divān*, s. 252, G 572.

Gazelin ilk mısraı 23^b'de ikinci mısradan itibaren geri kalan kısmı 34^a'da bulunmaktadır.

4b göresün: görünsün D.

5. H̄am-ı evgān-ı zūlfūn gūy-ı dilden
K̄oma h̄ālī senūndür Őimdi meydān
6. Ğubār-ı h̄ātırımla bād-ı āhum
Olurlar gird-bād-ı deŐt-i hicrān
7. Nedür ol h̄āller kim h̄atı yirinde
Őaçılmış **H̄āletī** ün toh̄m-ı reyhān

61.

Fe‘ilātūn fe‘ilātūn fe‘ilūn

Remel ++-- / ++-- / ++-

... ?

1. Yağıdup ‘āleme bārān-ı ‘atā
İtsün enbāt niçe serv-i revān
2. Cümle a‘ dāsını maḡhūr itsün
Her birinūn yirin itsün nīrān
3. Virsün evlādına H̄aḡ ‘ōmr-i ṭavīl
Daḡı ecdādına itsün iḡsān
4. Gülşen-i cennet idüp yirlerini
İdeler bāḡ-ı cinānda cevlān
5. Kim dir ise bu du‘āya āmīn
H̄aḡ vire cümle belālardan emān
6. A‘ nī sulṭān-ı selāṭīn-i cihān
EŐref-i h̄alḡ-ı zamān Aḡmed H̄ān
7. Cümle mensūbı mu‘ammer olsun
İrmesün anlara noḡŐān u ziyān

62.

Mefā‘ilūn mefā‘ilūn mefā‘ilūn mefā‘ilūn

Hezec +---- / +---- / +---- / +----

1. Ferāḡat eyledük bezm-i Őafāsın cām-ı Őahbānuḡ
Dilā biz eskiden ḡayrān[1] olduḡ yeni dūnyānuḡ
2. İzinde ‘aks-i keŐŐ-i kebkebi ol māh-ı tābānuḡ
Őeref burcında gūyā naḡŐıdur necm-i Süreyyānuḡ

5a dilden: dilde D.; 5b senūndür: seḡindür M.

61. 24^a [?]. Kt./G/K ?

Mecmu‘a’da başlıḡı bulunmayan mahlassız Şiirin kime ait olduḡu ve türü tespit edilememiştir. Kopukluklardan dolayı bir kaside yahut gazelin son kısmı yahut kıt‘a olabileceḡine dair fikir vermektedir.

62. 24^a **Mūdāmī Çelebi**.

3. Raķīb-i dīvi ādemlik idüp reddeyle apundan
Yiri yo ey perī-peyker melek yanında Őeytānu
4. Yiter nūŐ eyledü efyūn u berŐi künc-i füratde
Mürüvvet ıl bize dilber lebünden eyle isānu
5. ayāl-i fikr-i vaŐlu and-i la' lü Őevine cānā
Müdāmī oldu esrār-ı amula an ayrānu

63.

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Mecnūn-ı ' ıŐı lāle gibi bāa Őaldılar
Hem daa hem benefşe gibi bāa Őaldılar
2. BaŐlandı çüncü aŐr-ı maabbet yapılmaa
Ferhādı taŐa usrevi topraa Őaldılar
3. Sürüp yine cihānda alup dest-i ayb ile
Őehbāz-ı rū-ı ' āŐıı umaa Őaldılar
4. Cānānı alb-i ' āŐıa Őūfıyī Ka' beye
Kimin yaına vü kimin uzaa Őaldılar
5. Müstara itdi gözyaŐı **Yayāy**ı nāgehān
Berg-i azānı Şanki bir ırmaa Őaldılar

64.

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
afif + + - - / + - + - / + + -

1. Bu gice Őemsıye muārin ol
Bulasın tā ki meh gibi pertev
2. Torı bamaduı iün yüzine
Bī-fer oldu felekde ba meh-i nev

65.

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
afif + + - - / + - + - / + + -

1. Őemsdür nāmı zātuu lıkin
Őemsden farı günden ezherdür

5b Vezin aksamaktadır.

63. 24^a **Gedā Yayā** [T. Yayā Bey]. M. Çavuşolu, *Dīvān*, s. 355, G. 117.

1a bāa: taa D.

3a sürüp yine cihānda: ayd-ı am-ı cihāndan D.; ayb: ' ıŐ D.

4b vü kimin: kimini D.

5b -i azānı -M.

64. 24^b **Őemsī PaŐa Merūm Merdūmī Efendiyi Da'vet EylemiŐ Bu ıt'a İrsāl İdüp** [Őemsī PaŐa]. M. Akkaya, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

65. 24^b **Cevāb-ı Merdūmī Efendi**.

2. Şems gündüz ziyā virür ammā
Gün yüzüñ rüz u şeb münevverdür

66.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Hālüme raḥm eyleyen derdüme dermān kılmasun
Yārdan ğayrı gözüm yaşını kimse silmesün
2. 'Ār ider ben mübtelāsından yetiş ey derd [ü] ğam
Şöyle bīmār it beni gördükçe cānān bilmesün
3. Cānuñuz var ise ey üftādeler yaşum gibi
Ol peri-sīmāya karşı aklıñuz dağılmasun
4. Eydüñüz kim yalnız seyr eylesün ol āfitāb
Sāye-veş yanınca yüri qaralar taķılmasun
5. Öldüğinden şonra **Yahyā**ya ķo sögsün ol nigār
Geçmiş imān ehline n'içün du'ālar kılmasun

67.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Ğamuñdan öldi bir 'āşık senüñ 'ömrüñ ziyād olsun
Mezārın gel ziyāret eyle bārī rūḥı şād olsun
2. Şonında yahşı adıdur hemān bākī kalan ancak
Gerek Ferhād-ı 'ışķ olsun gerekse Keyķubād olsun
3. Şaķın mazlūmuñ āhından igen cevr itme 'uşşāķa
Güzeller pādışāhısın ķapuñda 'adl ü dād olsun
4. Dil-i bīmāruma gönder ziyāde hoş gelür tırüñ
Hemīşe kūyuña uçmağa baña ķol ķanad olsun
5. Ğo sögsün dōstum düşmen sögebildükçe **Yahyā**ya
Yanuñda bir bahāneyle tek ol bī-çāre yād olsun

68.

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

Hafif + + - - / + - + - / + + -

1. Meclisüñ ehl-i ma'rifet olsa
Her ķişi yirini tedebbür ider

66. 25^a **Gedā Yahyā** [T. Yahyā Bey]. M. Çavuşoğlu, *Dīvān*, s. 487, G. 334.

67. 25^a **Gedā Yahyā** [T. Yahyā Bey]. M. Çavuşoğlu, *Dīvān*, s. 488-489, G. 334.

68. 25^b **Ķıṭ'a**. [?].

2. Şadra oturmağ ile bir cāhil
Kendüyi fazl ile taşavvur ider
3. Süfehānuñ kimisi anuñ için
Çelebiyin diyü taşavvur ider
4. Līk meclisde olsa baḥş-i ‘ulūm
Ne belādur diyü teneffür ider
5. Kendüye nāgehān ḥiṭāb olsa
Hele leble o meclisi pür ider
6. Çelebi sende söyle ya diseler
Başlar ensābını tezekkür ider
7. Söyledür olsañ ebcedi bilmez
Eb ile cedd ile tefahḥur ider
8. *Men te‘azza* ḥadīşini bilmez
Ne taşavvur ne ḥod tefekkür ider

69.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Kālbüme virmez şafā āyīne-i ‘ālem-nümā
Görmeden ḥazz eylemez dünyāyı erbāb-ı fenā

7b ile 8a mecmuada birbiri yerine yazılmıştır.

8a “مَنْ تَعَزَّى بِعِزَاءِ الْجَاهِلِيَّةِ، فَأَعْضُوهُ بِهَنْ أَبِيهِ وَلَا تَكُنُوا” Meal: “Kim cahiliye gelenegine uyarak, soy sopla övünürse ona, açık olarak git babaninkini ısır deyiniz; bunu açıkça söyleyiniz, kinaye yoluna sapmayınız.” Mehmet Yılmaz, *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, s. 533.

69. 25^b ‘*Azmī-zāde Efendi* [Ḥāletī]. B. A. Kaya, *Divān*, s. 120, G. 1. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

2. ‘Aşıkın kim zerre kendin neyyir-i a‘zam bilür
Anuñ için eyler ol āfet irakdan merḥabā
3. Bezm-i vaşl-ı yārdan bir laḥza dūr olsam olur
Tiğ-ı ḥasret rū-be-rū kūpāl-i miḥnet der-ḳafā
4. Özge zindān-ı belādur tengnā-yı dehr-i dūn
Sağ çıkmaz mübtelā olan belā-keşler aña
5. ‘Aks-i maḳşūduncadur lā-būd dil-i nālānumuñ
Kūh-sār-ı sebz-i gerdündan iştitem bir şadā
6. Karşular mevc-i belā olur muḥālif rüzgār
Ġarḳa-i deryā-yı ğam biñ kerre ura dest ü pā
7. Bir debistān-ı hünerdür naẓmumuz ey **Ḥāletī**
Eyledi bu tıfl-ı dil şimdi elifden ibtidā

70.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Geh şunar cām-ı ʿ araq gāh şarāb-ı gülgün
Sākī-i bezmün olur luṭfı bize gūn-ā-gūn
2. Rāh-ı dilden ceres-i nāle vü efgānum ile
Çekilüp gitmededür kâfile-i şabr u sükūn
3. ʿ Işık bāzārını bir yirde ki germ eyleyeler
Füls-i aḥmer yirine geçmeye mihr-i gerdūn
4. Çekdügüm bār-ı belāyı reh-i hicrānuḡda
Kūha yükletseler olurdı hemān-dem hāmūn
5. Yidi kat yirde midür gevher-i maḡşūdum kim
Kān-ken baḡtumı eyler bu kadar zār u zebūn
6. Kūbbe-i çarḡ fiğānumla öterdi güm güm
Yoğ iken **Hāletiyā** şıyt u şadā-yı Mecnūn

71.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Revzen-i cennet açarsın sīneḡi itdükçe çāk
Mübtelā-yı düzaḡ-ı hicrānı eylesin helāk
2. Olsa ehl-i ʿ ışık eger ʿ işretüḡe Cemşid de
Bīm-i hecr-i yār ile elbette olur guşşa-nāk
3. Cāna cān olmaz leb ile tenden ayrılırsa rūḡ
Devlet-i pā-būsa irmez cism eger olmazsa ḡāk
4. ʿ İşret-i Cemşidi yād eyler meger Nevruzda
Giry-e-i bī-iḡtiyār eyler aḡa irdükçe tāk
5. Ğarḡa-ı āb-ı sirişk olsam kayırmaz **Hāletī**
Böyledür zirā ezelden muḡteza-yı ʿ ışık-ı pāk

70. 26^a; ʿ **Azmi-zāde** [Hāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 253, G. 575.

Gazelin ilk dört beyti ve bir mısraı 37^b'de, beşinci beyit ikinci mısradan itibaren geri kalan kısmı 26^a'dadır. Dīvān neşrinde 5 beyit olan gazel, Dīvān'ın 574. gazelinin 5. beytinin bu gazele dahil edilmesiyle mecmuada 6 beyit olarak geçmektedir.

2a efgānum ile: efgānumla D.

71. 26^a ʿ **Azmi-zāde**[Hāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 210, G. 385.

3a leb ile: lebiyle D.; ayrılırsa: ayrılmazsa D.

5b muḡteza: iḡtizā D.

72.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Kendüye eglence eyler va' de-i ferdâlaruñ
Gün geçürmekdür murâdı ' aşık-ı şeydâlaruñ
2. Eşkümün Gülgünü olmazdı bu deñlü tiz-rev
Tâziyâne olmasa mergül-ı' anber-sâlaruñ
3. ' Aksini mir'at-i maqşūdında zengâr anlamış
Yoħsa güftârın göreydün tūī-i güyâlaruñ
4. Şüfiyân-ı kūr-dil gördükçe mey şun sâkiyâ
Hayrdur virmek ' aşâ destine nâ-binâlaruñ
5. Her zamân âmed-şud-ı dildâre tâbi' dür yaşum
CeZR ü meddi **Hâletî** mu' tâddur deryâlaruñ

73.

Müfte'ilün fā'ilün müfte'ilün fā'ilün

Münserih - + + - / - + - / - + + - / - + -

1. Girse gönül şehrine husrev-i zî-şân-ı ' ışk
Hâzır olur miş-i cân olmağa qurbân-ı ' ışk
2. Olmağ ile mūr-ı dil rize-h'or-ı h'ân-ı gam
Oldı müyesser aña qurb-ı Süleymân-ı ' ışk
3. Fenn-i sülük ehlinün eşbehi Zü'n-nün iken
Harfine engüşt kor tıfl-ı debistân-ı ' ışk
4. Geçse n'ola ' ömrümüz қа' r-ı yem-i guşşada
Degmede girmez ele gevher-i ' irfân-ı ' ışk
5. Dilber-i dil-sahtdan merhamet ister gönül
Hâşıl umar sengden sa'y ile dihkân-ı ' ışk
6. Bedreka-i ârzü olmadı hîç sâz-gâr
Oldı gamum fi'l-meşel riğ-i beyâbân-ı ' ışk
7. Murğ-ı dil ol goncenün ağzına baksa n'ola
Böyledür ey **Hâletî** resm-i gülistân-ı ' ışk

72. 26^a ' **Azmi-zâde** [Hâletî]. B. A. Kaya, *Divân*, s. 210, G. 387.

2a tiz-rev: hezâr M.

73. 26^b ' **Azmi-zâde** [Hâletî]. B. A. Kaya, *Divân*, s. 207-208, G. 376.

74.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Hāmdülillah pākdür naqş-ı emelden sīnemüz
Şūret-i ümmīdūñ almaz ' aksini āyīnemüz
2. Tās-bāz-ı bezm-i ' ışkuz biz ki nā-peydā ider
Bu toquz tāsın sipihrūñ hırka-i peşmīnemüz
3. Biz қаtār-ı ehl-i ' ışkuñ üstür-i ser-mestiyüz
Kendümüzden ğayrına hergiz görünmez kīnemüz
4. Dağme-i Mecnūna kōndı diyü virsünler cevāb
Yār dirse kandedür ol mürde-i dīrīnemüz
5. Biz ki eṭfāl-i debistān-ı belāyuz **Hāletī**
Olmazuz āzād birdür şenbih ü āzīnemüz

75.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ser fedā itmekdür ey dil ' āşıka tebdīr-i ' ışk
Kelle-i ' uşşākdur zīrā ğidā-yı şīr-i ' ışk
2. Cismümi zerd eyleyen derd-i firāk-ı yārdur
Bendedür ol hāki altun eyleyen iksīr-i ' ışk
3. Şol zamān kim kıldı Mecnūnuñ namāzın rüzgār
Tutdı hep dünyā yüzün āvāze-i tekbīr-i ' ışk
4. Şu' leler izhār ider olsa havāle ' āşıka
Öldürürken üstine nūr indürür şemşīr-i ' ışk
5. Eylemez şayyād-ı dehrūñ zağm-ı tīrinden hāzer
Bend-i fitrāk-i ta' alluqdan kaçır nağcīr-i ' ışk
6. Gelmesinden gitmesinden hāzır ider ' āşıklarūñ
Zerre-perverdür ezelden mīhr-i ' ālem-ġīr-i ' ışk
7. Şāh-ı encüm lerzedden hālī degüldür **Hāletī**
Ben livā-yı dūd-ı āhumla olaldan mīr-i ' ışk

74. 26^b ' **Azmi-zāde** [Hāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 194, G. 311.
3b ğayrına: ğayrıya D.

75. 27^a ' **Azmi-zāde** [Hāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 207, G. 375.
2a cismümi: cismüm M.

76.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şanmağuz dil mülkini her mîr-i hüsn [ü] ân alur
 'Aķıbet anı alursa ol şeh-i hūbān alur
2. Nağd-i 'irfān gibi biz bir re's-i māla mālīküz
 Olsa bir dilber bize gencine-i 'irfān alur
3. Gerçi nādānuñ semend-i bahtı olur tîr-kām
 Düşe kalğa zümre-i 'irfān dañı meydān alur
4. Yanına almağ dilerse sen perî-rüyı şaķın
 Varma yanına raķıbüñ kim seni şeytān alur
5. Derd-i 'ışk ile o şūhuñ her gün āh eyler diyü
 Her günāhın **Hıbrî**-i bî-çārenüñ yārān alur

77.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Destine dilber kaçan kim bāde-i raħşān alur
 Yağmağa mülk-i dili şan āteş-i sūzān alur
2. Reşk olunmaz mı Züleyhāya mezād-ı 'ışkda
 Yūsuf-ı Mışr-ı melāħat gibi bir sultān alur
3. Niye ağlar her gice ey dil şehāb-ı feyz-baħş
 Kıoyına tā şubħ olunca bir meh-i tābān alur
4. Sālīm olmaz ta' n-ı düşmenden cihānda ey göñül
 Yanına şol kim melek-rū dilber-i fettān alur
5. Ey **Naşibî** şāh-ı mülk kaymağ yisün meşhürdur
 Ta' na bakmaz ağzına her kim leb-i cānān alur

78.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şāne gāhî destine zülf-i 'abîr-efşān alur
 Peñçe-i hūrşîd güyā deste-i reyħān alur
2. Fıkr-i ruħsār ile yārün öyle āteş-pāredür
 Göñlümi alsa ele bir aħger-i sūzān alur

76. 27^a **Hasan Efendi-zāde** [Hıbrî].

77. 27^a **İsmā'îl Efendi-zāde** [Naşibî].

78. 27^b **Güftî**. K. Yılmaz, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

3. Her nigāhı dilberün bir fitne-i cān-sūzdur
Dest-i sākīden kaçan cām-ı mey-i raḥṣān alur
4. Hūn-ı eşkin rişte-i müjgāna zeyn eyler göñül
Destine ol dem ki zāhid sūbḥa-i mercān alur
5. **Güfti**-i rüsvāy gedā-yı kūy-ı ʿışk-ı yārdur
Yanına her ḥar ʿacebdür bir şeh-i çöbān alur

79.

Mefʿülü fāʿilātü mefāʿilü fāʿilün

Muzāriʿ — + / - + - + / + - - + / - + -

1. İtdi şikār göñlümi bir şūḥ-ı şeh-levend
Müjgānı tır ü kaşı kemān turreşi kemend
2. Bāzārlarda başladı naḥli tonatmağa
Dil bağlayalı kāmēt-i zībāna naḥl-bend
3. Bu cism-i zerd ü zār u nizār ile nice bir
Yanam firāḫūḡ āteşine nitekim sipend
4. Her dūna şāḥ-ı gül gibi meyl itme dōstum
Düşmez giyāha hem-ser ola serv-i ser-bülend
5. A ʿ dā yanuḡda ḥurrem ü ḥandān ü şād-mān
Bāki ḡamuḡda zār dil-efḡār u derd-mend

80.

Mefāʿilün mefāʿilün feʿülün

Hezec+ — - / + - - - / + - -

1. Baḡā ʿ arz itmesün mihr-i seḫer ruḡ
Degül ḥaddūḡ gibi ferḡunde ferruḡ
2. Çatı açılmasun devrūḡde ḡonce
İgen ʿ arz itmesün gül-berg-i ter ruḡ
3. Alınmazdı göñül yār olmayaydı
Ser-i zülfūḡ gibi kec-bāze-ger ruḡ
4. Tārāvet kesb ider olsaḡ ʿ araḡ-nāk
Olur berg-i semenden tāze-ter ruḡ
5. Dil-i **Bāki** nice ābād olur kim
Yıḡar ol ḡamze-i fettān yaḡar ruḡ

79. 28^a **Bāki Efendi**. S. Küçük, *Dīvān*, s. 121, G. 34. Bu gazel divanda 6 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

5. Telḡ-i şarāb-ı ḡuşsa-i devrānı def ʿ ider
Şirīn lebin dehānuma alsam niteki ḡand

3a zār u -M.

5b dil-efḡār: dil-figār M.

80. 28^a **Bāki Efendi**. S. Küçük, *Dīvān*, s. 120-121, G. 33.

81.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Kıldı āfākı münevver tal^c at-ı rahşān-ı ^cıyd
Halka dībālar getürdi mäh-ı nūr-efşān-ı ^cıyd
2. Cāme-i dībā ile tāvūs-ı zerrīn-bāldür
Dil-rübā kim eyler ol reftār ile cevlān-ı ^cıyd
3. Şalınur her şāh-ı gül nāzük-nihāl-i ergāvān
Bāğ-ı cennetden nişān virdi bahāristān-ı ^cıyd
4. Sākiyā rıtl-ı girān eksük gerekmez aradan
Yağşı ağırılanmak ister hāşılı mihmān-ı ^cıyd
5. Şimdi tığ-ı cevri ile öldürme kurbān olduğum
^cıyd-ı adhā geldüğünde idesin kurbān-ı ^cıyd
6. Ayagañ tozıyla vezni itmez birin ehl-i nazār
Toptolu Yūsuf-liķālarla bugün mizān-ı ^cıyd
7. ^cĀşika ihsān ise maķşūd elünge dōstum
Dest-būsundur muhaşşal **Bākiyā** ihsān-ı ^cıyd

82.

Mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

Hezec - - + / + - - + / + - - + / + - -

1. Olduğda nigeħ bā^c iş-i izhār-ı tebessüm
Ebrūsı olur māni^c -i āşār-ı tebessüm
2. Hağ şanma kenār-ı leb-i Yūsufda remide
La^c l ile nemālandı çemenzār-ı tebessüm
3. Āyā ola mı feyz-i ümīd ile güşāde
Ser-bağş bu ğonce-i gülzār-ı tebessüm
4. Eylerse nevāziş ne kaçadar ğamze-i şūhı
[Dil-dādeye yigdür yine āzār-ı tebessüm]

81. 28^b **Bāki Efendi**. S. Küçük, *Dīvān*, s. 124-125, G. 39.

1b getürdi: geyürdi D.

82. 28^b **Nāmī Çelebi**. A. Yenikale, KTB, *Dīvān*, s. 192, G. 292. Bu gazel divanda 5 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

5. Mef'tün olalı handeği gül-rizine Nāmī

Göstermez o fettān aña didār-ı tebessüm

1a olduğda: oldukca D.; izhār: āşār D.; 1b āşār: izhār D.

2a Yūsufda: dilberde D.; remide: demide D.; 2b La^c l ile: güyā ki D.

3a ümīd ile: ümīdümlle D.; 3b: Ser-bağş bu: Gül-hand-i leb D.

4a şūhı: hūnī D.; 4b -M.

83.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

...

1. Āh kim raḥm itmez ol cism ü çerāğ-ı ehl-i ' ışk
Ne dil-i sūzānuma ne dīde-i giryānuma
2. Kān-ı cismümden çıkan la' l-i ' adū-yı bed-güher
Vāşıl olmaz mı şanur gūş-ı şeh-i ḥübānuma
3. Köhnedür ey **Hāletī** bu çetr-i zer-kār-ı felek
Ben şeh-i mülk-i gamam lāyık degüldür şānuma

84.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Ḥayālün şāhına başum bu çeşm-i eşk-bār üzre
Teferrücgāh için bir kaşr-ı ' ālīdür buñār üzre
2. Bu cism-i nā-tevānumda görinen müylar şanmañ
Çemenlerdür ki bitmiş cā-be-cā köhne mezār üzre
3. Ḥabāb-ı eşk-i gülgün sine-i pür-dāğ üstinde
Otağ-ı şāh-ı miñnetdür qurılmış lāle-zār üzre
4. Ne cānib kim qadem başduñ yüzüm ol yire ferş olsun
Ne yir kim sāye şalduñ ḥāk olam ol reh-güzār üzre
5. **Makālī** ta' n-ı cāhilden ne ğam erbāb-ı ' irfāna
Atarlar taşı elbette dıraht-ı mīve-dār üzre

83. 29^a [Hāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 291, G. 742. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

1. Nāme-ber gelmez kalur meyl eyleyüp cānānuma
Kaşd ider gönderdügüm kâşid dem-ā-dem cānuma
2. Künc-i nā-peydā-yı ' uzletdedür mekānum söyle kim
Çonmaya dünyā yıķılsa gird-i ğam dāmānuma
3. Tutmışumdur küçe-i fakr içre ' Attāruñ yirin
Tālib-i dārū-yı miñnet toğrılır dükkānuma
4. Her kaçan dil ḥānesine gelse ğam şerm itmez
Şire-i cāndur müheyyā kılduğum mihmānuma
5. Biñ sūtūr-ı vār- elem girseydi nā-peydā olur
Bir ribāt-ı teng iken bu ḥātır-ı vīrānuma
6. Bām-ı ' ışk üzre düşen her kaṭre-i ebr-i belā
Gelmeyince olmaz āḥir nāv-dān-ı cānuma

1. -D.

2. -D.

84. 29^a **Makālī**.

85.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Her kimüñ bir serv-kāmet dil-rübāsı var ise
Cān u dilden çeksün ol biñ biñ cefāsı var ise
2. Ārzü-yı hacc idermiş zāhid-i ħod-bīne diñ
Ka' be-i kūyın tavāf itsün şafāsı var ise
3. Tañrı haqqı hey Muhammed ümmeti cānın virür
Her kimüñ bir şüh u şengül Muştafāsı var ise
4. Pire-zen dehre gönül virmez baş egmez merd olan
Ġam yimezüz o tevekkülден ğināsı var ise
5. Süz-ı Ħusrevle Ħasandan yak çerāĝı **Nāliši**
Gelsün ortaya kimin rengin edāsı var ise

86.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Toĝdı māh-ı rüze vü toĝmaz meh-i tābānumuz
Ħayret ile 'ıyda irmez kılcā kaldı cānumuz
2. N'eyledük n'itdük raķib-i bed-liķāya bilmezüz
Kānde görse seg gibi ürür alur dāmānumuz
3. Anlamaz her süfle-ṭab' olan deni likin bizüm
İrtifā' -ı kadrümüz evc-i felekde şānumuz
4. Derd-mendüz 'āşıkuz bī-çāreyüz dil-dādeyüz
Miñnet-i hicrān ile derddür bizüm dermānumuz
5. 'Āşık u mā' şuk arasında oķınsun bu ğazel
Nāliši 'ışk ehline virsün şafā dīvānumuz

87.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec + - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Ġubār-ı haṭṭuñ olmaz çünki ħayrān olmaĝa bā' iş
Nedür la'l-i lebün çak böyle ħandān olmaĝa bā' iş
2. Hevā-yı zülfi kılmışdur seni ey dilber āvāre
Gözün yaşı budur seyl-i firāvān olmaĝa bā' iş

85. 29^a **Nāliši**.

86. 29^b **Nāliši**.

87. 29^b **Bāki Efendi**. S. Küçük, *Dīvān*, s. 117, G. 27.

2a dilber: ebr D.

3. Olurken rüz [u] şeb hem-sāye ol ruḥsār-ı zībāya
Nedür zülf-i dil-āvīzün perīşān olmağa bā' iş
4. Yaqarlar hep fetīl-i dāğ olur destār ile cāme
Budur abdāllar ' ışkuḡda ' uryān olmağa bā' iş
5. Meger başuḡ ser-i kūyında tūp olmaḡ hevāsıdur
Dem-ā-dem **Bākīyā** ḡoluḡda çevgān olmağa bā' iş

88.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Cāna geçdi cevr ü nāzı her büt-i meh-peykerüḡ
Āh elinden buḡlaruḡ feryād elinden bunlaruḡ
2. Fikr-i pā-būsıyyla eyler miydi kendin pāy-māl
Olmayaydı zülfide üftādesi ger dilberüḡ
3. Günde biḡ ḡan itmese āsūde olmaz ḡamzesi
Olmasun bir dil esīr-i ' ışkı böyle kāferüḡ
4. Sende inşāf eyleya inkār olur mı gözgöre
Teşne-i pūr-zevḡi zāhid bāde-i şevḡ-āverüḡ
5. Levḡ-i ḡātırđan gider miydi [...] gerd-i ḡam
Olmayaydı himmet-i pey-der-pey [e]ger sāḡaruḡ

89.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Gitmedi bir dem yaḡamđan dest-i nāzı dilberüḡ
Āh elinden bunlaruḡ feryād elinden buḡlaruḡ
2. Āh idersem bā' iş-i taḡrīk-i zülf-i yār olur
Āh elinden āh āteş pāredür derd-i serüḡ
3. Āşıḡa bir dem ḡuzūr ile ḡomāz āh itmeḡe
Ol miyān üzre begüm her geh ki vardur ḡançerüḡ
4. Dil perīşān olmamaḡ mümkün mi gördükçe seni
Kimsede cem' iyyet-i ḡātır mı ḡor kāküllerüḡ
5. Ağladur erbāb-ı ' ışkı şād ider düşmenleri
Böyledür kārı hemīşe **Şubḡiyā** ol kāferüḡ

88. 30^a [?].

89. 30^a Nazīre-i Şubḡī.

90.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Bu işüme mey-i la' lüñ midür şahbā mıdur bā' iş
 Kıyāmet mi kıpar ol kıamet-i bālā mıdur bā' iş
2. Yüzüme yār bakmaz söylesem redd-i cevāb itmez
 Günāhum var mı yoħsa nāz u istiğnā mıdur bā' iş
2. Bilürken bī-bekā olduĝın āb üzre olan naķşuñ
 Bu meftünliklara ārāyiş-i dünyā mıdur bā' iş
4. Ğalāş olmadı hiç cān-ı za' ifüm şür [u] ĝavĝādan
 Bileydüm dīde mi āyā dil-i şeydā mıdur bā' iş
5. Ezel bezmindeki cām-ı maħabbet mestisin **Yaħyā**
 Belākeş Kıaysa Mecnūn olmaĝa Leylā mıdur bā' iş

91.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bezm-i çemende jāle ile tıldı lāleler
 'İşret zamānı geldi pür oldı piyāleler
2. Şabrum dükendi cām ala leblerüñ meger
 Medyün-ı müflisüñ nesin alur ħavāleler
3. Göñlümüñ aldı şabr u kıararını gözlerüñ
 Bī-çāremüñ meger ki bu kez cānın alalar
4. Kıaşd eylemişdür āh yine kıara gözlerüñ
 Göñlümüz almaĝa bir iki gözi alalar
5. Şi' r ü ĝazel dimekden uşandı taḃi' ati
 Miskīn **Ğazāliyi** kıomaz ammā ĝazāleler

92.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Kıaşd ider la' l-i lebüñ emmege her bār kıadeħ
 Oldı bir kıan kıuyusı şeb-rev-i ' ayyār kıadeħ
2. ' Aķlumuz almaĝa cām-ı lebi yārüñ besdür
 Getürüp n'eyler ola ĝabĝabı tekrār kıadeħ

90. 30^b **Şeyhü'l-İslām** [Şeyhü'l-İslām Yaħyā]. H. Kavruk, *Dīvān*, s. 57, G. 33

la işüme: āşuba D.

91. 30^b **Ğazāli Çelebi**.

92. 30^b ' **Azmī-zāde** [Ğāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 145, G. 110.

la emmege: öpmege D.

3. Secde itdürmeg için mest-i ser-endāzlara
Yağdı ateş-kede-i bezme ʿ aceb nār kadeḥ
4. Tāzeler āteşini sākī-i meclis hergāh
Fi'l-meşel oldı hemān micmer-i devvār kadeḥ
5. Bu kadar şevk düşer miydi dil-i rindāna
Olmasa **Hāletiyā** maṭlaʿ -ı envār kadeḥ

93.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Pür-şafā dāʾim dili bir şūḥ hem-demdür kadeḥ
Tā ezelden meclis-i rindāna maḥremdür kadeḥ
2. Bezm-i bāğa bir sebū-yı pür-mey ise gonce ger
Bāğ-ı bezme bir gül-i şād-āb u ḥurremdür kadeḥ
3. Bir tutarsa pādişāh ile gedāyı mey n'ola
Hem sıfāl-i meykede hem tēc-ı Edhemdür kadeḥ
4. Gösterür zībā-yı mirʾat-i ḥabābında tamām
Kendü başka başına bir özge ʿ ālemdür kadeḥ
5. N'ola pür-şevk itse dünyāyı dil-i **Nefʿī** gibi
Rūzgāra yādigār-ı meclis-i Cemdür kadeḥ

94.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Zaḥm-ı şemşirünle ölmek müddeʿ āmuzdur bizüm
Rūyuḡa bir kerre baḡmaḡ ḥün-bahāmuzdur bizüm
2. Dāne-i ḥāline meftūn olduğum aʿ lā bilür
Bir gün ol āfet dimez ḥırmen gedāmuzdur bizüm
3. ʿ Ālem-i itlākı seyr itmek murād itsek tamām
Cām-ı mey āyīne-i ʿ ālem-nümāmuzdur bizüm
4. Şād-kām olsaḡ muḡarrerdür kesel-nāk olmamız
Şanki terkīb-i ḡam-ı ʿ ālem ḡidāmuzdur bizüm
5. Cān [u] başa ḡalmazuz ʿ ışkında yārün **Hāletī**
Ḡays ile Ferhād zīrā pīşvāmuzdur bizüm

93. 31^a **Nefʿī**. M. Akkuş, *Dīvān*, s. 293, G. 27.

94. 31^a ʿ **Azmi-zāde Efendi** [Hāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 237, G. 509.

1a müddeʿ āmuzdan: müddeʿ āmuzdur M.; 1b ḥün-behāmuzdan: ḥün-behāmuzdur D.

95.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + --

1. Gönlümü egleyemem fikr-i vişāl eylemesem
Ölürüm vuşlatı bir lahza hayāl eylemesem
2. Vuşlat-ı yār nasīb olmayıcağdur āhir
Yok yire bārī temennā-yı vişāl eylemesem
3. Böyle bed-nām cünün olmaz idüm ‘ālemde
Muttaşıl bahtum ile ceng ü cidāl eylemesem
4. Yār-i sīmīn-ber ile alışamazdum hergiz
Püte-i ğamda zer-i kalbümü kāl eylemesem
5. Yaturın kāmēt-i ham-geşte ile kūyında
Ölemem çağ yirümi şaff-ı ni‘āl eylemesem
6. Muşhaf-ı sīnemi açdukça elifdür görinen
Kūyına ‘azm idemem bir niçe fāl eylemesem
7. Çeşmi vaşfında olan sözlerüme **Hāletiyā**
Kimse bakmazdı eger sihr-i helāl eylemesem

96.

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Cihān-ı bī-bekā fikriyle kalbüm āşinā itmem
Ġam-engīz olmayan efkārdan çoklık şafā itmem
2. Şeh-i iklim-i fakram tābiş-i miñnetle cān virsem
Varup ben ilticā-yı sāye-i perr-i hümā itmem
3. Vücūdın maḥv iden dīvāne-i şāhra-neverdem ben
Düşürmem kūha ‘aks-i nālemi şıyt u şadā itmem
4. Dimiş sultān-ı ğam birdür yanumda cümle ‘ışk ehli
Felek gibi gedāyı şāh idüp şāhı gedā itmem
5. Gözüm ey **Hāletī** bildürdi gönlüm ağduğın yāre
Anuñcün söylemem tafşīli ‘arz-ı mācerā itmem

95. 31^b ‘**Azmi-zāde Efendi** [Hāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 239, G. 516.

2b vişāl: maḥāl D.

5a kūyında: kūyuñda D.

96. 31^b ‘**Azmi-zāde Efendi** [Hāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 238, G. 515.

Gazelin ilk beyti 31^b’de, ikinci beytinden itibaren geri kalan kısmı ise 35^a’da bulunmaktadır.

97.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

...

IV.

1. [Tığ-ı hasret cāme-i cismüm idüpdür çāk çāk
2. Nīze-i ıta' n-ı ' adūdan āh kim oldum helāk]
3. Künc-i ğamda sīne pür-dāğ [u] derūnum derd-nāk
4. Elde bād u gözde āb u dilde nār u başda hāk
5. [Hātırum maḥzūn u bağrum hūn u bahtum ser-nigūn
6. Şabra tākāt kalmadı ğāyet zebūn oldum zebūn]

V

1. **Rahmiyā** devrān beni Mecnūn-ı ' işka yār idüp
2. Şaldı girdāb-ı belāya menzilüm kuhsār idüp
3. Kim gelirse yanuma hālūmden istiğfār idüp
4. Okuram bu maṭla' ı derdüm aḡa iş' ār idüp
5. Tālī' ūm mağbūn [u] bağrum hūn [u] bahtum ser-nigūn
6. Şabra tākāt kalmadı ğāyet zebūn oldum zebūn

98.

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
Ḥafif + + - - / + - + - / + + -

1. Yārsuz bu cihānda n'eylersün
 Servi yoğ büstānda n'eylersün
2. Ey göñül murğı yüce pervāz it
 Bu türāb āşiyānda n'eylersün
3. 'İşk-ı Leylāyı iste göñülde
 Hāy Mecnūn yabānda n'eylersün
4. Tır-i āhuğ gibi felekden geç
 Lā-mekān ol mekānda n'eylersün
5. Çünkü ' aşık degülsün ey Emrī
 Söyle gidüp fülānda n'eylersün

-
97. 32^a; Rahmī [Bursalı Rahmī]. M. Erdoğan, *Dīvān*, s. 243-244, Ts. 14.
 Tesdis-i Rahmī Çelebi: Üsküblü İshāk Çelebi'nin 213. gazeline tesdistir. Bu tesdis divanda 5 bend olarak yer alırken mecmuada 2 mısra, 1 bend olarak yer almaktadır. İlk üç bend için bkz: Ekler.
 V/2 girdāb: sahrā D.
 V/4 eş' ār: tekrār D.
 V/5 tali' ūm mağbūn: hātırum maḥzūn D.
98. 32^a **Emrī Çelebi**. Y. Saraç, *Dīvān*, s. 227, G. 414.
 n'eylersün M.; neylersin D.
 1b servi: güli D.; büstānda: gülsitānda D.
 2a ide: it D.
 3a göñülde: göñlünde D.
 5b gidüp: kūy-ı D.

99.

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün

Muzâri°--+/--+ / +--+ / +--+ / +--+

1. Ey h̄āce şanma sen bizi şehvet esîriyüz
Dîdâr-ı Hâk̄k u ° ışk̄ u maḥabbet esîriyüz
2. Şubḥ-ı şafâ gibi n'ola olsağ güşâde-dil
Şâdıklaruz cihânda şadâkât esîriyüz
3. Āzâdelik vilâyetinüñ pâdişâhıdur
Biz ḥânedân-ı şâh-ı velâyet esîriyüz
4. Baş egmezüz irerse göge başı câhilün
° Āriflerüz efendi zârâfet esîriyüz
5. Ey **Hayretî** ayak tozu bir kaç gedâlaruz
Biz şanma bu fenâda riyyâset esîriyüz

100.

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Remel++-- / ++-- / ++-- / ++--

1. Nükhet-i ḥâl [ü] ḥaṭuñ gerçi virür câna şafâ
Gönce-i la' l-i lebün daḥı laṭîf [ü] ra' nâ
2. Dönse biñ yıl daḥı bu mihr-i cihân-tâb-ı felek
Gelmeye sencileyin bir şanem-i ° işve-nümâ
3. Seni ey Yūsuf-ı gül-çehre Züleyhâ görse
İdemezdi saña bir vech ile ta' yîn-i bahâ
4. Ol kadar şimdi kemâlinde bahâr-ı ḥüsnün
Şevk-i la' lünle gönül bülbülin itdün gūyâ
5. Dil-i **Şer'î** seni bu vech ile ta' rîf ideli
Ki mecâlisde lebün vaşfın oğur hep şu' arâ

101.

Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

Remel++-- / ++-- / ++-- / ++--

1. ° Āşık̄a mihr [ü] vefâlar ola dildârından
Hiç toylmaz o mehün lezzet-i güftârından

99. 32^a **Hayretî Efendi**. M. Çavuşoğlu-M. A. Tanyeri, *Divân*, s. 213, G. 125.

1b Dîdâr-ı Hâk̄k u ° ışk̄: Dîdâr ḥâk̄k̄ı ° ışk̄ D.

2a olsağ güşâde-dil: ölsek küşte-dil: M.; 2b şadâkât: şadık̄ M.

4a ire: irerse D.

5b biz: bizi M.

100. 32^b **Şer'î Çelebi**.

101. 32^b **Şer'î Çelebi**.

2. Görmesem bir dem eger yār[i] taḥammül idemem
Yā İlahî beni dūr eyleme dīdārından
3. Hıışm ile kılsa naẓar gāhī dilā çekme elem
Bā' iş-i vuşlat olur ağlama āzārından
4. Her ne kılsa ıomazuz dāmen-i yāri elden
Çalmazuz ğam-ı sitem ğamze-i mekkārından
5. Şer' iyā bezmümüze gelse kaçan nāz ile yār
Kā' ilüz ḥāşılı bir būsına ruḥsārından

102.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + -

1. Göñlüm alup bir şanem-i rüzgār
Kıldı beni bī-direm-i rüzgār
2. Bār[i] helāk itse beni rāzıyam
Cānuma geçdi sitem-i rüzgār
3. Bāde-i ḥamraya bedel rüz u şeb
Eyledüğüm nüş semm-i rüzgār
4. Olsa n'ola cūy-ı sirişküm revān
Bağrumı ḥūn itdi ğam-ı rüzgār
5. Tā ideli şehir-i 'ademden zuhūr
Görmedüm aşlā kerem-i rüzgār
6. Şöyle kıyās it ki benem Şer' iyā
Mürde-i derd ü elem-i rüzgār

103.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Eglenür ḥaste göñül çünkü senünle her dem
Ey leb-i ğonce gerekmez baña sensüz 'ālem
2. Varalum şahn-ı çemende idelüm şöbet-i ḥāş
Tāzelendürdi yine bāğ-ı bahārı şebnem
3. Gitdi eyyām-ı şitā geldi çü hengām-ı bahār
Terk ider mi gül [ü] gülzār şafāsın ādem
4. Sākiyā sāğar-ı şahbāyı getürdüm dirler
Kişinün bāde ıomaz zerrece ıalbinde elem

102. 33^a Şer' i Çelebi.

103. 33^b Şer' i Çelebi.

5. Geçmesün gaflet ile vaqt-i sürür ey Şer'î
Bir iki gün olalum biz dağı şād u hurrem

104.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Yār işi ey dil kolay ammā gam-ı ağıyār güç
Vaşl-ı gül āsān velī şabr-ı cefā-yı hār güç
2. Bî-sebeb güftār müşkil āşinālîk mümteni'
Böyle istiğnā şatan dildār ile bāzār güç
3. Bir oñılmaz yāradur 'ışk [u] maḥabbet yārası
Hāşılı şarılmayınca çāre yok tīmār güç
4. 'Arz-ı hāle yok meded kūyına varmak ḥod muḥāl
Mest-i 'ışkam şöyle kim güftār güç reftār güç
5. Nev'iyā esrār-ı 'ışkı şaklamak āsān velī
Mey içüp keyfiyyetini itmemek izhār güç

105.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Rüyüñ olsun āsumān-ı ḥüsne mihr-i tāb-dār
Yatduğınca yirde mestān-ı maḥabbet sāye-vār
2. Tālî'üm gör kim dağı bir kerre rūzî olmadı
Vuşlat-ı ḥübān gibi bir devlet-i nā-pāydār
3. Kimse olmaz degmede bend-i belāsından ḥalāş
Şaḥne-i şāh-ı maḥabbetdür gam-ı hicrān-ı yār
4. Bülbülñ mi derdi artuğdur benüm mi bilmezem
Eyle ey bād-ı bahārī aqçe dök bir bir şumār

104. 33^b Nev'î Çelebi. M. Tulum-M. A. Tanyeri, *Divān*, s. 255-256, G. 42.

4a varmak ḥod: ḥod varmak D.

5a velī: degül D.

105. 34^a 'Azmi-zāde [Hāletî]. B. A. Kaya, *Divān*, s. 155, G. 147. Bu gazel divanda 9 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

6. Naḥl-i derdüñ itdi bāğ-ı dilde peydā bîh ü bün
Şāḥ u berg-i düşmen-i bed-ḥāha kıлма i' tibār

7. Oldı baḥr-i 'ışkda gird-āb gird-āb üstine
N'eylesün tıfl-ı dil-i üftāde-i nā-kerde kār

8. Ḥayl-i 'uşşakı görüp reftār idersin nāz ile
Kimdür ol kim itmeye yolunda cān naḥdin nişār

1a āsumān: āftāb D.

3a bend-i belāsından: zencîr-i qahrından D.

5. Kişver-i ābād-ı ʿışka başmadı hergiz kadem
Bu dil-i ğamkeş gibi bir ħ̣āce-i sermāye-dār
6. Murğ-ı cāndan gözleri yārūñ ırılmaz **Ĥāletī**
Ĥurtılır mı hiç iki şehbāz elinden bir şikār

106.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Söze geldükçe leb-i cān-baḥşı ile Muştafā
Mürdeler iḥyā ider ʿĪsā gibi ol meh-liḳā
2. Sükkeri laʿline nisbet itmeñūñ hiç dādı yok
Zülfine misk-i Ĥıṭā beñzer dimek anuñ ḥaṭā
3. Cennet içre gūyiyā cevlan ider ṭāvūs-ı ḳuds
Gülşen-i kūyında şalınuḳca ol ḥūrī-liḳā
4. ʿĀlem içre māh-rū raʿnā güzeller çok velī
Gün gibi rüşen durur olmaz buğün hemtā aña
5. Ol niğār-ı pür-uşülūñ naḳş-ı zībāsı gibi
Çok maḳāmı seyr itdüm görmedüm ben bī-nevā
6. ʿİyd-ı vaşlına dilā ḳurbān iderdüm cānumı
Ayda yılda ol hilāl-ebrū dise bir merḥabā
7. Mesned-i ʿizzetde ol Yūsuf-cemālūñ **Nazmiyā**
Devletin pāyende vü ʿömrin mezīd itsün Ĥudā

107.

Mefʿülü fāʿilātü mefāʿilü fāʿilün
Muzāriʿ — + / - + - + / + - - + / - + -

1. Keştī-şikeste-i yem-i ğamdur dil-i figār
Bir taḥta-pāredür aña bu sīne-i nizār
2. Her kim işitse dūd-ı dilüm bağrı ḥūn olur
Hiç şorma ḥālūmi benüm ey şūḥ u şivekār
3. Bād-ı şabā ki dergehüñe uğrayup gele
Hiç ḥāṭırında ʿāşık-ı zārūñ ḳomaz ğubār

106. 34^b **Nazmī**. S. Üst, *Dīvān*, s. 634, G. 223.

1b meh-liḳā: cān-fezā D.

2a sükkeri: şekkeri D.; nisbet: teşbih D.

6a dilā: revān D.

107. 34^b **Ĥāletī Efendi**. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 152, G. 135. Bu gazel divanda 8 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

Gazelin ilk üç beyti 34^b'de, geri kalan kısmı ise 37^a'da bulunmaktadır.

6. Olsa kilid-i saʿy mücellā ne fāʿide
Kufl-i ḥazāne-i emel olunca jeng-dār

4. Bir iki müyüñ adını ey şüh hattı koyup
Virdüñ kitāb-ı hüsne ‘aceb yoldan ihtışār
5. Yok yire urma tışe-i āhuñ feleklere
Dünyā yıkılsa saña vefā eylemez o yār
6. Her beyt kim içinde ola vaşf-ı ğabğabuñ
Yazılsa sīb-i bāğ-ı cinān üzre vechi var
7. Bir an içinde mülk-i hıred pāy-māl olur
Ey **Hāletī** kaçan ki yürür cām-ı hoş-ğüvār

108.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel+ +-- / ++-- / ++-- / ++-

1. Kuralum bezm-i tarab dilberi mihmān idelüm
Biraz ol şüh-ı cefā-pişeye meydān idelüm
2. Tığ-ı āhı virelüm bu dil-i Mecnūn eline
Niçe hengāmeyi bir demde perişān idelüm
3. H̄ān-ı ğamdan ne naşib olsa yisün lezzet ile
Virüp esrār-ı kazāyı dili hayrān idelüm
4. Sāye-i büm-ı harābatı bilüp zıll-i hümā
Dil-i dīvānemüzi ‘āleme sultān idelüm
5. Çünkü hep ğuşşadur anda yazılan **Hāletiyā**
Sürh idüp yaşumuzu cedvel-i dīvān idelüm

109.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

Muzari‘ — + / - + - + / + — + / - + -

1. Hecrūñle milket-i ‘ademe ‘azm ider miyem
Cānā cihānda vaşluñı görmez gider miyem
2. Bir gün gelür mi turrelerüñ destüme ‘aceb
Yoğsa ölince derd ü belāñı çeker miyem
3. Virmez miyem kapuñda senüñ nağd-i cānı ben
Kānūn-ı ‘ışğdan güzelüm bī-ħaber miyem
4. Bir kerre sīb-i ğabğabuña irmedi elüm
Böyle şaķınmalar nedür ey dōst yer miyem
5. Rāh-ı maħabbet için ola Kūhken zebūn
Ey **Hāletī** bu za‘ f ile ya ben döyer miyem

108. 35^a ‘Azmi-zāde Efendi [Hāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 238, G. 513.

109. 35^a ‘Azmi-zāde Efendi [Hāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 238, G. 514.

110.

Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Mestâne nıgehle beni bir kec-küleh-i mest
Mest eyledi te'şir ider imiş nıgeh-i mest
2. Pür-cürm ise de ta' nı ço ey zāhid-i ħod-bın
Bî-' ayb [u] riyādur hele cürm ü güneh-i mest
3. Bilmez yolını ħānķahuñ rind-i mey-āşām
Şapmaz der-i meyħānedür elbette reh-i mest
4. Ārām idemez güşe-i gülzāra da varsa
Meyħānede pür-ħum dibidür tekyegeh-i mest
5. **Yahyā** ne ' aceb nāz şarābına döşenmiş
Ol ħamze-i maħmūr o çeşm-i siyeh-i mest

111.

Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Meyħāne-i nāz olmış o çeşm-i siyeh-i mest
Her küşe-i pür-fıtnesi bir ħ'ābgeh-i mest
2. Ħışm ile çeker ħamzesi peymāne-i nāzı
Āşüb-ı cihān olsa n'ola her nıgeh-i mest
3. Almış ele Rüstem gibi şemşirini ħamze
Olmış aña müjgānları şaf şaf sıpeh-i mest
4. Bezm-i Ceme revnaķ vıremez olmayıcaķ tā
Cārüb-ı der-i meykede perr-i küleh-i mest
5. Mestâne niyāz eylese **Nef'î** n'ola yāre
Ma' zür-ı kirām-ı ' uķalādur güneh-i mest

112.

Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Çekdüķçe mey-i nāzı o çeşm-i siyeh-i mest
Bir āfet olur ' āleme her bir nıgeh-i mest

-
110. 35^b **Ħazret-i Üstād** [Şeyħü'l-İslām Yahyā]. H. Kavruk, *Dīvān*, s. S. 47, G. 23.
1b ider imiş: idermiş D.
3b meyħānedür meyħāneden D.
4b pür-ħum: bir-ħum D.
5a döşenmiş: düşünmüş D.
111. 35^b **Nef'î**. M. Akkuş, *Dīvān*, s. 291, G. 21.
3b sıpeh: siyeh D.
112. 36^a **Neşātı Efendi**. M. Kaplan, *Dīvān*, s. 98, G. 13.

2. Her kûşede şad şevk ile biñ hûda mı kıpmaz
Gâhî ki hırâm eyleye ol kec-kûleh-i mest
3. Bulmaz yine meyhânedeki hâleti hergiz
Gûlzâr-ı behişt olsa eger câygeh-i mest
4. Ahsente zihî mezheb-i ‘uşşâkuña anda
Def‘ -i ğam-ı dildârdur ancağ güneh-i mest
5. Bilmem nic'olur hâl-i **Neşâti** bir olursa
Ol ğamze-i pür-fitne ile ol nigeñ-i mest

113.

Mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

Hezec-- + / + -- + / + -- + / + --

1. Bir dil ki karar eyleye zülf-i siyehünde
Âsüdedür ol sâye-i taraf-ı külehünde
2. Biñ cân ile ‘âşık nice olmaz saña kırbân
Biñ mürdeye cân virmek olur bir nigeñünde
3. Ya dâmenüñüñ ya ser-i zülfüñ eşeridür
Bu büy-ı dil-âvîz ki var hâk-i rehünde
4. Ey çarğ bize şiveyi sen böyle m'iderdüñ
Ân olsa eger yâr gibi mihr ü mehünde
5. Bahtı uyanup devleti eylerdi der-âğüş
Yağyâ seni bulsaydı eger h‘âb-gehünde

114.

Mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ülün

Hezec-- + / + -- + / + -- + / + --

1. Biñ nâfe mi var her ğam-ı zülf-i siyehünde
Bu büy-ı dil-âvîz nedür hâk-i rehünde
2. Olmazdı dil ol kâkül-i fettâna giriftâr
Biñ fitne nihân olmasa zîr-i külehünde
3. Sensin yine ğüsn ile ser-efrâz ger olsa
Cem‘ iyyet-i ğübân-ı cihân cilve-gehünde
4. Her kime nazar itseñ olur saña giriftâr
Bir câzibe-i hoş-rübâ var nigeñünde

2a her kûşede şad şevk ile biñ hûda mı kıpmaz: olmaz yine ser-germ-şafâ-yı ruğ-ı sâkî D.

3a bulunmaz: bulunmaz D.

113. 36^a **Hâzret-i Üstad** [Şeyhü'l-islam Yağyâ]. H. Kavruk, *Divân*, s. 383, G. 357.

3a ya dâmenüñüñ: yâr eşigün M.

5b eger: şehâ D.

114. 36^b **Nef‘î**. M. Akkuş, *Divân*, s. 333, G. 109.

2a ol: o D.

5. Nef î gibi elden kıoma dāmān-ı Hūdāyı
Vār ise bağışlar saña az çok günehünde

115.

Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün

Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. Bir dil ki hemîşe sürinür hâk-i rehünde
Elbette yer eyler ser-i zülf-i siyehünde
2. Reşk eylememek dillere mümkün mi melâ'ik
Seyr eyleyicek zülfünî taraf-ı külehünde
3. Çıkduçça temâşâya o mestâne nigele
Rüstem turamaz karşıya nezzâre-gehünde
4. Cāndan keser ümmîdini 'ālem bakışundan
Şemşir-i kazâ var gibi dest-i nigehtënde
5. Mest-i mey-i 'ışkam dü-cihāndan haberüm yok
Cevrî bu kadar lutfi olurmış günehünde

116.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + --

1. Virmege hüsn ü melâhat burcına zîb ü bahā
Oldı peydâ mihr ü meh mānendi iki dil-rübā
2. Kılmağa rüşen cihānı ol iki cānānenün
Mihr ü meh hadd ü cebīninden alur nūr u ziyā
3. İkisidür şimdi Yūsuf-hüsn ü 'İsî-dem güzel
Birinün Aḥmeddür adı birisinün Muştafā
4. Şive-i reftârı virür birinün kalbe feraḥ
Lezzet-i güftârı virür birinün rûḥa ğidā
5. Birinün rengin yañağıdur gül-i bāğ-ı bahār
Birinün şirîn tudāğıdur mül-i cām-ı şafā
6. Birisi hüsn ü leṭāfet kişverinün serveri
Birisi lutf u melâhat milketine pâdişā

115. 36^b Cevrî Çelebi. H. Ayan, *Dīvān*, s. 262, G. 219.

2b seyr eyleyicek: gördükçe ḥam-ı D.

116. 37^a Nazmî. S. Üst, *Dīvān*, s. 635, G. 224. Bu gazel divanda 10 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

7. Rüşen eyler şevk ile 'aşıkların gönlün gözün
Her nazarda dāyimā ol iki mihr ü meh-liḳā

10. 'Aşık oldur kim geçüp 'ışk-ı mecāziden hemîn
Yār ola 'ışk-ı ḥaḳîkî birle aña 'aşk ola

5a bahār: bahā D.

7. Hüsni ü hülkü u behcet ü luḫ ile ŧimdi ḫaḫ bu kim
Farḫı yoḫdur ikisinüḡ birbirinden **Nazmiyā**
8. Milket-i hüsni ü melāḫatde ikisinüḡ daḫı
Devlet ü ‘ömrin mezid ü ber-devām itsün Ḥudā

117.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel+ + -- / ++ -- / ++ -- / ++ --

1. Ḥayli geḫ viridi bu yıl ḫükmini eyyām-ı bahār
Diḡleni diḡleni gelmekle nesim-i bīmār
2. Dökmege ḫanını her ŧubḫ çemen bülbülinüḡ
Ḥançer-i ḫāra virür āb sipihr-i ḡaddār
3. Pūye-i bādededür feyz-i ḫarīḫ-ı ḡam-ı ‘ıŧḫ
İremez menzile çün leng olan kām-ŧümār
4. Miḫek-i merdüm-i çerşümle ḡubār eylemesem
Sīm-i eŧküm idemem ḫāk-i reh-i yāre niŧār
5. Āḫ kim ḡonce-i maḫŧūdum açılmaḫ bilmez
Fi'l-meŧel oldı hemān ḡonce-i naḫŧ-ı dīvār
6. Ḥārı dūr itmedi gül **Hāletiyā** yanından
ŧol ḫadar söyleyigördi aḡa ḡülŧende hezār

118.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel- + -- / - + -- / - + -- / - + --

1. Āḫ kim bir ‘āŧıḫ-ı ŧūrīde-ḫāl oldum yine
ḡöḡlümi elden yitürdüm pāy-māl oldum yine
2. Ṭāḫ-ı ebrūsın ḡorelden gitdi ārāmum benüm
Ṭāḫātüm ṫāḫ oldı bī-ŧabr u mecāl oldum yine
3. ḡöḡlümün ma‘ müresin vīrān idelden hecr ile
Künc-i ḡamda ṫālīb-i genc-i viŧāl oldum yine
4. Ḥasret-i la‘ lüḡle yandı ḡam beyābānında dil
ŧuḡ lebün kim teŧne-i āb-ı zülāl oldum yine

7b farkı: fark M.

117. 37^b ‘**Azmi-zāde** [Ḥāletī]. B. A. Kaya, *Dīvān*, s. 153, G. 141. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla ŧu ŧekildedir.

4. Hedefi ya dil ü cāndur anuḡ için her ḡāḫ
Dil-i ḫākīde arar tīrini ḡüm ḫılsa o yār

3a bādededür: bāddadur D.

4a ḡubār: ‘ayār D.

118. 38^a **İŧḫaḫ Efendi**. M. Çavuşoḡlu- M. A. Tanyeri, *Dīvān*, s. 282, G. 252.

3a ma‘ müresin vīrān idelden: vīrānesin ma‘ mūr olaldan M.

5. Bî-vefâlar şüretin **İshâk** dilde naş idüp
Yanaram bir şem^ç -i fânûs-ı hayâl oldum yine

119.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Gönlüm almış ol meh-i nâ-mihribânım bilmedüm
Eylemiş yağmâ harâmî hânımânım bilmedüm
2. Bir kördüğüm gibi cemâlün gitdi ' aql [u] fikr [u] dil
Şöyle oldum var mıdur cismümde cânım bilmedüm
3. Yek nazarda oldı meftün çeşm-i fettân ile dil
Hey ne imiş fitne-i âhîr-zamânım bilmedüm
4. Cür^ç a-i cām-ı lebinden şöyle mest oldum ki ben
Kankı yirde tırdum oturdum mekânım bilmedüm
5. Ey **Müdâmî** bir gâzel didüm hevâ-yı yâr ile
Lîk ol hâletde taqrîr-i beyânım bilmedüm

120.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. ' İşkâ kâbil dil mi yok şehr içre ya dilber mi yok
Mestyok meclisde bilmem mey mi yok sâgar mı yok
2. Gönce-i dil açılıp hâtır n'ichün şâd olmaya
Bâgda güller mi ya gülşende bülbüller mi yok
3. Görmezüz bir dil ki tûfî gibi güftâr eyleye
Söyledür mi yok cihânda bilmezem söyler mi yok
4. Sengden dil kem mi ya seng-i siyâhı la^ç l iden
Âfitâb-ı feyz-bahşâ-yı bülend-ahter mi yok
5. N'ichün ebkâr-ı me^ç ânî bilimez erbâb-ı nazm
Yoğsa **Yahyâ** gibi üstâd-ı suhan-perver mi yok

121.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şehrümüzde ' işkâ kâbil dil de var dilber de var
Mest-i ' işkuz meclis içre mey de var sâger de var

119. 38^a; **Müdâmî Çelebi**.

120. 38^b **Hâzret-i Üstâd** [Şeyhü'l-İslâm Yahyâ]. H. Kavruk, *Dîvân*, s. 204, G. 180.

2b ya: yok D.

5a bilimez: beslemez D.

121. 38^b **Rüsûhî Çelebi**.

2. Sicn-i mü'minde açılmaz hâtır-ı merd-i Hudâ
Gerçi kim güller de var gülşende bülbüller de var
3. Khand-i ihsân ile dil tûti-şifat güftâr ide
Söyledürseñ luţfuñ ile söz de var söyler de var
4. Bir nazarla hâki zer seng-i siyâhı la'1 ider
Gün gibi pertev şalar [ey meh] bülend-ahter de var
5. Rûm ilidür bunda ebkâr-ı me'ânî bilinür
Bu **Rüsûhî** bendeñiz gibi suhan-perver de vār

122.

Fe'îlâtün mefâ'ilün fe'îlün

Hafîf + -- / + - + - / + + -

1. Sâkiyâ câm-ı mey ne hoş gül olur
Eline kim alursa bülbül olur
2. Dir gören tâze dâğı başında
Ne güzel kırmızı kıranfûl olur
3. Ğam-ı zülfüñle dūd-ı âh-ı kebūd
Lâciverdî laţif sünbül olur
4. Rişte-i müy-ı dilberde tolaşan
Beste-i bend-i zülf ü kākül olur
5. **Bākî**ye âb-ı vaşluñ irmez ise
Âteş-i hecr ile yanar kül olur

123.

Fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün

Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. 'Âr idermiş beni öldürmege ol sîm-tenüm
Varayum yalvarayın yanuma taqup kefenüm
2. Tek beni zülf-i dil-âvîzüñe ber-dâr eyle
Çekeyin pâdişehüm kendü elümle resenüm

122. 39^a **Bākî Efendi**. S. Küçük, *Dîvân*, s. 199, G. 156.

123. 39^a **Şem'î Efendi** [Prizenli Şem'î]. M. A. Karavelioğlu, *Dîvân*, s. 198-199, G. 116. Bu gazel divanda 8 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

2. Râziyam her ne iderse başa serv ü semenüm
Tiğ-ı cevriyle şad pâre kılırsa bedenüm

6. Gözlerüm yaşı gibi çıkdı gözümden dünyâ
Yârdan ğayrı görünmez gözüme kimse benüm

8. Yumağa la' lüñ-içün çeşme-i hayvândan elüm
Yaraşur ay u güneş olsa gümüşden legenüm

3. Duymaya girsem eger mūr-ı za‘ifün gözine
Ey Süleymān-ı zamān şöyle hayāl oldı tenüm
4. Hulle-i cennet olursa çekeyin çāk ideyin
Dem-i vuşlatda baña hā’ıl olur pırehenüm
5. **Şem**‘iyem küşe-i meyḥāneyi virmem felege
Gülşen-i bāğ-ı cināndan baña yigdür vaṭanum

124.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çalmazuz çağırmazuz her sāza meyyāl olmazuz
Dınsüz imānsuz hevā ehline Deccāl olmazuz
2. Oğumağı yazmağı dünyāya virmezlerdenüz
Şuyı şoğılmış degirmen gibi battāl olmazuz
3. Bī-mezāka şāhid-i ma‘nā yüzün göstermezüz
Gözgöre a‘mālaruñ ‘aynına küḥḥāl olmazuz
4. Faḫr ile faḫr eylerüz Ḳārūna taḳlīd itmezüz
Sālik-i rāh-ı Resūlüz mālik-i māl olmazuz
5. Cāhile cāhil olup baş egmezüz **Yahyā** bugün
İ‘tibārı bārına bir laḫza ḥammāl olmazuz

125.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + - - / + + -

1. Bāde nūş itme gel ağıyār ile dirsem ter olur
Meded ol şūḥ-ı cefā-pīşe ne ter dilber olur
2. Ne ṭarāvetde ‘izārına mu‘ādil bulunur
Ne leṭāfetde anuñ üstine simīn-ber olur
3. Gāh ḳanlar dökilür gāh şafālar sürilür
Şūfi mey meclisidür bunda nice demler olur
4. ‘İşḳuñ ey sīm-tenüm rüyümü zerd itdi benüm
Zerd ider ḥāk-i siyāhı ne ‘aceb cevher olur
5. Kimde kim ‘ışḳ ola **Muḥtārī** olur rüşen-dil
Pertev-i şems iricek āyineye enver olur

124. 39^b **Yahyā Efendi** [T. Yahyā Bey]. M. Çavuşoğlu, *Dīvān*, s. 392, G. 175.

5a cāhı için cāhile: cāhille cāhil olup M.; bugün: gibi D.

125. 39^a **Muḥtārī**.

126.

Mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün
Hezec -- + / + -- + / + -- + / + --

1. 'Āşık ki giriftār ola zülf-i siyehünde
Üftāde olur dem-be-dem ol hāk-i rehünde
2. Ṭāvūs-ı [beyzānı] görse eger 'āşık olurdu
Ol nāz-ı hırāmānı şehā cilve-gehünde
3. Her dem nedür ey dilber-i mümtāz-ı müsellem
Ol tarz reviş nāz u kirişme nigehtënde
4. Zülfün gibi āşüb-ı belā ola mı cānā
Biñ fitne ider 'āşıkā zīr-i külehünde
5. Mümkün mi Şeref gibi hālāş olmağa çāre
'Āşık ki giriftār ola zülf-i siyehünde

127.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + --

1. Nağd-i eşküm gördi ol pīr olası söğdi baña
Bu meşeldür kim erenler nağde kılmışdur du'ā
2. Didiler başuñ yarar ol yār-i sengin-dil şaķın
Başumı teklif idüp didüm ki yararsa n'ola
3. Bağlayayın zülf-i zencirine dildāruñ seni
Eyleyeyin ey dil-i dīvāne bu bendi saña
4. Ey kaşı yā dayanup mülk-i fenāya gitmege
Cānuma tīrün durur ucı demirlü bir 'aşā
5. Çeşm ü ruhsārına öykünse n'ola nergisle gül
Anlaruñ yüzün gözin açmışdur ey **Emrī** şabā

128.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel - + -- / - + -- / - + -- / - + --

1. Kāra-püş olup karar masun mı zülf-i müşk-sā
Uydı ulaşdı yine dūd-ı siyāh-ı āh aña

126. 40^a **Naẓīre-i Şeref**.

127. 40^a **Emrī Çelebi**. Y. Saraç, *Dīvān*, s. 40, G. 8. Bu gazel divanda 6 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

5. Yansa āteş-dān-ı kalbinde ğam-ı 'ışk āteşi
Murğ başı üzre Mecnūnuñ yapar mıydı yuva

1a söğdi: [sö]ğdi M.

2a yār-ı -M.

3a bağlayayın: bağlayayım D.

128. 40^a **Emrī Çelebi**. Y. Saraç, *Dīvān*, s. 41, G. 11.

2. Ğonce la' lîn hoĝĝa sîmîn mührelerdür jâleler
Oynadur gül meclisinde hoĝĝa-bâz olmuş şabâ
3. Şol sözün kim müdde'î ucında ğamzen yâd ide
Ey kemân-ebrû o söz demrenlü bir oĝdur baĝa
4. Şâĝ-ı gül ucındaĝı ğonceyle şahn-ı bâĝda
Bülbülün za' fin görüp itmiş bir ejder-ser 'aşâ
5. Murĝ-ı cāmı al kebâb it dime çeşm-i mestine
Ğam ocaĝında sözün pişürde söyle **Emriyâ**

129.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ğam çeker gönlüm gözümdür keffe-i mîzân aĝa
Sîmden dirhemler oldu eşk-i dürr-efşân aĝa
2. Jeng şanma tîr-i ĝün-rîzünde ey kaşı kemân
Yüzüme sürdükte çeşmümden boşanmış ĝan aĝa
3. Şubĝa-dek yansa 'aceb mi şem' şancılmış durur
Âh-ı dil-süzüm oĝından âteşin peykân aĝa
4. Ğâk olan bî-dil öperken ayagun topraĝını
Kebkebün naĝşı degül urmuş durur dendân aĝa
5. Mihri kim teşbih ider cânâ gül-i ruĝsârûĝa
Yaraşurdu ĝâl-i zerd olsa meh-i tâbân aĝa
6. Ğabĝab-ı dildârûĝ olmasaydı ser-gerdânı top
Kec nazarla bakmaz idi ĝâlibâ çevĝân aĝa
7. **Emrî**-i dil-ĝaste derdünle za' if olmuş durur
Ğoşça tutsun teb ecel irgürmesün hicrân aĝa

130.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şeh-süvâr-ı 'ışĝam âhum düdidur çevĝân baĝa
Çarĝ meydân ĝüy-ı sîmîndür meh-i tâbân baĝa
2. Ğaşduma nâvek ki atar ol kemân-ebrû olur
Ğâlümi gören ırakdan ney gibi nâlân baĝa

3a ide: ider D.

129. 40^b **Emrî Çelebi**. Y. Saraç, *Dîvân*, s. 44, G. 15.

2a rîzünde: rîzünden D.; 2b: çeşmümden boşanmış: gözümde bulaşdı D.

3a şubĝa dek: çemenin M.

4b naĝşı: yiri D.

6a dildârûĝ: dildâr'çün M.

130. 41^a **Emrî Çelebi**. Y. Saraç, *Dîvân*, s. 44-45, G. 16.

3. Görinen encüm degül dendānlarıdır şöyle kim
Her gice giryem görüp bu çarḥ olur ḥandān baḥa
4. Derd oḳı peykānlarından cānuma geçdi benüm
Cānumı al ey ecel tek eyle bir dermān baḥa
5. Nice ğam-nāk olmayam **Emrī** o māhuḡ ‘ārızı
Kendü ḥaṭṭıyla yazılmış nāme-i hicrān baḥa

131.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şöyle olmuş cām-ı ‘ışḳ-ı yārdan mest ü ḥarāb
Kendüsin dīvārdan dīvāra urmuş āfitāb
2. Nāfe kıldı zülf-i müşkīnün görüp ser-ber-zemān
Ayaḡuḡ ṭopraḡına miskīnlik itdi müşk-i nāb
3. Ṭoḳınuḡdur bāde-i gülgūna çeşm-i rūzgār
Sāḡar üzre şanmaḡuz peydā olur yir yir ḥabāb
4. Şaḥne-i devrān n'ola çekse çevürse dem-be-dem
İki ḳanludur aḡılmış bāde-i nāb [u] kebāb
5. Derd-i ‘ışḳuḡ ‘āşıḳ-ı miskīni āḡir öldürür
Mestlik pāyāne yitse irişür elbette ḡāb
6. **Bākī**ye senden ferāḡat virdi ey gerdün-ı dūn
Südde-i devlet me‘āb-ı pādīşāh-ı kām-yāb

132.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Remel + + - - / + + - - / + + -

1. Leb ü ḥandānuḡ ile kılduḡ yād
Eyledüḡ mürdelerüḡ rūḡını şād
2. Beni yād eyledüḡ iḡyā itdüḡ
Öldiler gitdiler ammā ḡussād
3. Tīḡ-ı hecrüḡle berāber kıldı
Nāvek-i ğamzelerüḡ zaḡmı ziyād
4. Yüri ey serv-i ser-efrāz yüri
Ḳad-i bālāḡa irişmez şimşād

3a degül: dil M.

5b ḥaṭṭıyla: ḥaṭṭı ile D.

131. 41^a **Bākī Efendi**. S. Küçük, *Dīvān*, s. 113, G. 20.

132. 41^b **Bākī Efendi Bir Dilber-i Sımın-berāna Mā‘il Olup Leb ü La‘line Vüşül Bulduḡda Bu Ğazel-i Pür-şafāyı Dimişdür**. S. Küçük, *Dīvān*, s. 123, G. 37.

5. Kāmetün kulluđına dūşmeyicek
Olmadı serv-i hıramān āzād
6. **Bākī**ye emr nedür sultānum
Saņa kul oldu muṭī^ç ü münkād

133.

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün
Remel + + -- / + + -- / + + -- / + + -

1. Pür olup devr idicek meclis-i mestānı kadeḥ
Çarḥ olur ḥalka-i rindān meh-i tābānı kadeḥ
2. Felek-i ‘ işrete bir aḥter-i ferḥunde iken
Yine Mirrīḥ-şıfat durma döker kanı kadeḥ
3. Meclis-i mey ki bedenlerle ḥişār olmışdur
Şehr-i ‘ işretdür anuḥ āfet-i devrānı kadeḥ
4. Devr-i meclis ki şafā cāmi‘ inüḥ çenberidür
Āb-ı rengin ile kändil-i fūrüzānı kadeḥ
5. Yaraşur ḥalka-i rindāna disem ey **Bākī**
Ĥātem-i Cemdür anuḥ la‘ l-i Bedaḥşānı kadeḥ

134.

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün
Ḥafif + + -- / + - + - / + + -

1. Bulmaḥ isterdi ‘ ışk içinde murād
Yār-i Şirīn degül midür Ferhād
2. Defter-i faẓl u dāniş evrākın
Şarşar-ı āhum eyledi berbād
3. Günbed-i çarḥ u şu‘ le-i āhum
Tiğ-i elmās u miğfer-i pülād
4. Şeş-der-i ğamda zār kaldı göñül
Olmadı vuşlatuḥ kapusı güşād
5. **Bākī** hecrün ğamıyla cān virdi
Dād ey pādişāh-ı ‘ ālem dād

133. 41^b **Bākī Efendi**. S. Küçük, *Divān*, s. 120, G. 32.

134. 42^a **Bākī Efendi**. S. Küçük, *Divān*, s. 122-123, G. 36.

2a evrākın: evrāk M.

135.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Dem-i vaşluğ irişse çeşm-i ' aşıkda bükā artar
Şular tuğyān ider evvel bahār olduçça mā artar
2. Kıyās eyler mi Nıl-i Mışra ol Yūsuf-liķā yaşum
Anuğ miķyāsı yoķdur tırmaz ol mā dā 'imā artar
3. Bu nüh dölābı gerdān eyleyen seyl-āb-ı eşkümdür
Yaşum ser-çeşmesinden baħş idersem mācerā artar
4. Şular çağlar tıyūr āvāzesinden kühsār inçler
Bahār eyyāmıdır şimden girü şıyt u şadā artar
5. Güzellik burcına bir māh-ı nevdür ol hilāl-ebrū
Çerāğ-ı ħüsnine günden güne tırmaz ziyā artar
6. Toyılmaz ħ'ān-ı iħsāna ķanā' at gelmez insāna
Kerem gördükçe ey **Bākī** gedālardan recā artar

136.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + --- / - + --- / - + --- / - + -

1. Kılılmaz isem zülf-i dildār ile sünbül şöħbetin
Tāze tāze dağ ile seyr it ķaranfül şöħbetin
2. Berf içinde lāleler dirler zebān-ı ħāl ile
Eksük itme bir semen-ruħsār ile mül şöħbetin
3. Zaħm-ı tiğ-ı yāre ķarşu āh u zār eyler göñül
Gel bu ħam vādīsine gūş eyle bülbül şöħbetin
4. Ĥāllerle ' arızuğ cānā görenler didiler
Bir niçe Hindūlar itmiş Rūmda gül şöħbetin
5. Mest olmuşken **Ĥayālī** cām-ı istiğnā ile
Ārzū eyler anuğ her şūħ [u] şengül şöħbetin

135. 42^a **Bākī Efendi**. S. Küçük, *Divān*, s. 139-140, G. 64. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

6. Dil-i derviş-i dil-rişūğ du' ā-yı şubħ-gāħından
Belālar eksilür cāh u celāl u kibriyā artar

136. 42^b **Ĥayālī**. A. N. Tarlan, *Divān*, s. 325, G. 54.

2a içinde: içinden M.

137.

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

Müctes+ - + - / + + - - / + - + - / + + -

1. K̄anı dilüm ki saña şerh ideydi hālümnden
Meger belā dil olup söyleye melālümnden
2. Beni görünce tutar destini yüzine o şūh
Şikāyet eyler isem n'ola dest-i zālümnden
3. Mücāvır-i ser-i kūyuñ olalı şerm eyler
Libās-ı Ka'be bu egnümde köhne şalumndan
4. Ben ol mukīm-i ḥarābāt-ı kūy-ı 'ışkam kim
Melek nevāle alır bu şınuş sifālümnden
5. Didüm Ḥayālīye bir tır-i gāmze pertāb it
Tebessüm eyledi didi geçer ḥayālümnden

138.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel- - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. K̄ankı göz manzūrını bir māh-ı mihr-āyīn ider
Seyr idüp tāk-ı felekde mihr ile ayı n'ider
2. Nīk-dil ol kııl vefālar didügümce 'aşıka
Āh kim ol bī-vefā ben derd-mende kīn ider
3. Şimdi fevt ola diyü başum ucında her gice
Şem'-i bālīnüm geğerüp barmağın telkīn ider
4. Nār-ı gām yakdı beni sākī geçer cām-ı şarāb
Kim bu aḥrākı cihān içinde ol teskīn ider
5. Nāfe-veş ḥūn olmasun mı dil ki gördükçe beni
Ol şacı müşk-i Ḥıṭā ebrūlarını çīn ider
6. Zūlf-i dilberveş çıkarur 'ışk başdan ādemi
Hey ne sevdādur bu kim serkeşleri miskīn ider
7. Dise Fazlī leblerüñ vaşında bir Şīrīn gazel
Rūḥ-ı Ḥusrev işidüp her dem aña taḥsīn ider

137. 42^b Ḥayālī. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s. 315, G. 34.

1a k̄anı dilüm: dilüm k̄anı D.; ideydi: ide D.

138. 43^a Fazlī [Kara Fazlī]. M. Özkāt, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

139.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel-+---/-+---/-+---/-+---

1. Ol perī kim çeşm-i fettānın süzüp efsün ider
Bir nazarda niçe biñ merdümleri meftün ider
2. Boynuma zencir atsa Leylī zülfin virüben
Döstarlar āhır bu sevdālar beni Mecnün ider
3. Cāmveş hūnīn-dil olanlar öper la'lüm dimiş
Bağrumı bu sözleri yārūñ dem-ā-dem hūn ider

140.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

Remel++--/+ +--/+ +--/+ +--

1. Āl iden göñlüme cānā ruḡ-ı renginüñdür
Acıdan cānumı la' l-i leb-i şirīnüñdür
2. Ağladuğunı görüp yār ider kaṭ' -ı nazar
Düşmenüñ yine göñül çeşm-i cihān-bīnüñdür
3. Kesme serkeş diyü ey şāh-ı ser-i zülfeynüñ
Ḥākdür ayaguñ altında o miskīnüñdür
4. Her nazar ' aşıkā ' arz eyler iseñ bir şüret
' Aceb olmaya sen āyīnesin āyīnüñdür
5. Bir nazarda senüñ ey gözleri cellād müdām
Öldüren **Fazlī**yi şol ğamze-i pür-kīnüñdür

141.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec+----/+----/+----/+----

1. Şaçun şu üstine seccāde şalmış iki sāhirdür
Diyār-ı Rūma Çinden geldi ḥaṭṭun bir müsāfirdür
2. Olupdur zāt-ı Ḥaḡḡa Ka' be ḡaḡḡı şüretüñ mazhar
Bu ma' nā ehl-i bāṭın içre çak gün gibi zāhirdür
3. Şaçun örter cemālün ğayret-i imān ḡanı cānā
İder gözgöre dīni setr ol gör nice kāfirdür
4. İki bir dimeyem cānā dökerler ḡanımı her dem
Meger kim tīrūñ ile ittifāḡı zaḡmumuñ birdür

139. 43^a **Fazlī** [Kara Fazlī]. M. Özkāt, *Divān*'da bulunmamaktadır.

140. 43^b **Fazlī** [Kara Fazlī]. M. Özkāt, *Divān*'da bulunmamaktadır.

141. 43^b **Fazlī** [Kara Fazlī]. M. Özkāt, *Divān*, s. 319-320, G. 60

4a dimeyem: dimeyüp D.

5. Muḥayyel şî' rini cānā belünle vaşf-ı zülfünde
Görenler didi ḥaḳ bu **Fazlî** gāyet ince şā' irdür

142.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
Muzāri' ---+ / -+-+ / +---+ / -+-

1. ' Ālem ribātı bir iki günlük konaḳ durur
Şanmaḳ ki ' ömr kâfilesi oturaḳ durur
2. Görsem yüzüñi cān ramaḳa irdüginde ger
' Ömrüm biñ olsa ḥāşılum ol bir ramaḳ durur
3. Bezm-i belāda ḳanluca yaşımla gözlerüm
Güyā şarāb ile iki tolu ayaḳ durur
4. Ger ittifāḳı ḳanımı dökmeḳse çeşmüñüñ
Bu rāy üzre dīde vü dil müttefiḳ durur
5. Ma' cūna virme ' aḳluñı şarf eyle bādeye
Uğrıdan ise zīra ḥarāmīye ḥaḳ durur
6. Ḳan ağladı şafaḳ görüp aḥvālümü benüm
Vaḳt-i seḫerde şanma görinen şafaḳ durur
7. Kimden ne bāk **Fazlî**ye ' ālemde ey güneş
Kim şubḫ gibi yüzi açuḳ alnı aḳ durur

143.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün
Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Ḳaçan kim tāb-ı tebden ol boyı serv-i revān dītrer
Dil-i bīmārum āhından zemīn ü āsumān dītrer
2. ' Aceb mi āh-ı serdüm işidüp lertzān olursa yār
Şabādan her zamān çün şāḫ-ı serv-i büstān dītrer
3. Ḥayāl-i ' arızuñ berḳ ursa çeşmümde ' aceb midür
Düşiceḳ āfitābuñ ' aksi āba her zamān dītrer
4. Şovuḳ el degmesün bād-ı şabādan diyü her laḫza
O servüñ pīrehenveş üstine cism ile cān dītrer

142. 44^a **Fazlî** [Kara Fazlî]. M. Özkāt, *Dīvān*, s. 321-322, G. 63. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

4. Sāḳī yanumda tek tolu olsun yataḳ hemān
Mey-ḫāne güşesi baña zībā yataḳ durur

2a ' ömrüm: ' ömrüñ D.

3a bezm-i belāda ḳanluca yaşımla: ḳanlı yaş ile bezm-i maḫabbetde D.

4: -D.

6b uğrıdan ise: uğrı din[il]se D.

7a şafaḳ: felek D.

143. 44^a **Fazlî** [Kara Fazlî]. M. Özkāt, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

5. Gözümden cüş ider eşk-i revānum **Fazlıyā** her dem
Şanasın sāgar içinde şarāb-ı ergavān dıtrer

144.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Nāz idüp her gün o şāhum mübtelāsın arturur
Liki ben eksüklüyi rağbet gedāsın arturur
2. Tölular içmek şafā-y-ile periler 'ışkına
Ādemüñ vallāhi ey şūfī şafāsın arturur
3. Kaṭ' ider zülfini eksildükçe 'ömri 'aşıkun
Āh kim miskīnlerün derd ü belāsın arturur
4. Müşterī olsun ço dil bāzār-ı gāmda hüsünüğe
Hüsünüñ ey h'āce-i behcet bahāsın arturur
5. 'Işık meydānında cüst olsun dilerse gām göñül
Bu meşeldür yügrük at kendü gıdāsın arturur
6. Faḫra düşse dil n'ola devletden istiğnā idüp
'Ārifün faḫr u fenā şūfī gınāsın arturur
7. N'ola reşk itse raḫibe **Fazlı**-i bī-i' tibār
Yār aña cevr ü cefā aña vefāsın arturur

145.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Olmaya göñlüm gibi bir 'andelīb ey gül-'izār
Gerçi kim gülzār-ı 'ālemde bulunur şad hezār
2. Şabr evini üstüvār it bağruña taş baş yüri
Ey gönül terk-i diyār it çün seni terk itdi yār
3. Turam öldürem seni şabr eyle bir sā' at didi
Sā' atüm yitdi dirīgā turmadı 'ahdine yār
4. Gerçi arturduñ ben eksüklüyi ey kaşı hilāl
Artuḫ eksük kuluñam ḫurbānuñam ma' zūr-dār
5. Leblerümden her gāzel didükçe bir buse dimiş
N'ola **Fazlı** söylese her laḫza şı' r-i āb-dār

144. 44^b **Fazlı** [Kara Fazlı]. M. Özkat, *Divān*'da bulunmamaktadır.

145. 44^b **Fazlı** [Kara Fazlı]. M. Özkat, *Divān*'da bulunmamaktadır.
Gazelin ilk iki beyti 44^b'de, geri kalan kısmı ise 46^a'da bulunmamaktadır.

146.

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

...

1. Mu‘allim-ḥāne-i ‘ışkuṅda çeşmüm tıflı ey ḥāce
Dem-ā-dem süre-i ve'n-Necm okur vird-i zebānıdur
2. Edirne şehrinüḡ dilberleriyle yār olup **Fazlî**
Eger kim küp düşersen küp şarābına zamānıdur

147.

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Kaşuṅla kirpigüḡ ḡāyet de tîr-endāzlardandur
Şaçuṅla gözlerüḡ fettān-ı ḥîlet-sāzlardandur
2. Kemend-i zülfüḡ üzre her zamān cān ile baş oynar
Şehā meydān-ı ‘ışkuṅda göḡül cān-bāzlardandur
3. Hasendur gerçi sen Maḥmūda herkes kıl nazār cānā
Kuluṅda devlet-i ‘ışkuṅda ḥāş Ayāzlardandur
4. Nevāsı Zührenüḡ çengine eyler şubḥa-dek āheng
Şehā kânūn-ı ‘ışkuṅda göḡül dem-sāzlardandur
5. Göḡüller murḡımı her laḡzada biḡ biḡ şikār eyler
Şehā şāhin bakışlu gözlerüḡ şehbāzlardandur
6. Metā‘ -ı mihrüḡe Nāhidi şanma müşterî ancak
Bu bāzār içre Mirriḡ ü Zuḡal enbāzlardandur
7. Şıfāhān u ‘Irāka irdi çok āvāze-i şı‘ri
Şehā ‘uşşākda **Fazlî** bülend-āvāzlardandur

148.

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Kaşuṅ ‘ayn-ı ‘anā üstinde bir rā-yı dil-ārādur
Anuḡ-çün dirler ey serv-i dil-ārā saḡa ra‘nādur
2. Didüm ‘aynum bu ‘ayn u kāmēt ü zülf ü dehānuḡ dil
Temāşā itmek olur mı didi ‘ālem temāşādur
3. Görenler ‘ayn-ı çeşm ü noḡta-i ḡāl ü kaşuṅ rāsın
Didiler ehl-i ḡüsn içre saḡa ḡāyetde ḡarrādur

146. 45^a [Kara Fazlî]. M. Özkat, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

147. 45^a [Kara Fazlî]. M. Özkat, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

148. 45^a [Kara Fazlî]. M. Özkat, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

4. Dırāz olur kişiden sāye geh geh ey kıyāmet-ḳad
Şanevber ḳāmetünḡden serv anuḡ-ḡün böyle bālādur
5. Ḥaṡā idüp şaçına öykinürmiş müşk-i Çin yārün
Ḳara ḡulda ḳoyın **Fazlı** anı bu ḡām sevdādur

149.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
Muzāri' - - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Seyl-āb-ı eşk içinde tenüm ḡarḳ-ı ābdur
Üstinde ber-hevā başum anuḡ ḡabābdur
2. Ḳaşr-ı cefāyı eyledi ma' mūr o seng-dil
Yıḳdı sarāy-ı ḳalbümi ḡālüm ḡarābdur
3. Çeşmüm şeh-i ḡayālünḡe bir al ḡaymedür
Kim her ṡarafdan eşk aḡa ḡülgün ṡınābdur
4. Gendüm döge döge n'ola un eylesem başum
Seyl-āb-ı eşk içinde döner āsiyābdur
5. **Fazlı**-i ḡasteye o cefā-kāruḡ itdüḡi
Ḡāḡi cefā vü cevri ü sitem ḡeh ' itābdur

150.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ebr-i nisānı bu çeşm-i dür-feşānum şandılar
Na' rasın ra' duḡ benüm āḡ u fiḡānum şandılar
2. Şol ḳadar yaş dökdüm ol serv-i revānumdan cüdā
' Ālemi ḡarḳ eyledi eşk-i revānum şandılar
3. Aldılar ḡüşını bülbüller fiḡān ile ḡülünḡ
Beḡzer anı ol yaḡaḡı ḡül-sitānum şandılar
4. Üşdiler pervāne[ler] dün gice şem' ün başına
Varısa anı o şem' -i bezm-i cānum şandılar
5. Ḥalk-ı ' ālem cenneti ḡāyetde medḡ eyler ḡönül
Beḡzer anı küy-ı yār-i dil-sitānum şandılar
6. Yaram aḡzınca görenler ḡanḡer-i bürrānını
Yaramı şerḡ itmege yara zebānum şandılar
7. Ḡüş idenler **Fazli**yā Mecnün u Leyli ḡışşasın
Söylenür dillerde şimdi dāstānum şandılar

149. 45^b **Fazlı** [Kara Fazlı]. M. Özkat, *Divān*'da bulunmamaktadır.
150. 45^b **Fazlı** [Kara Fazlı]. M. Özkat, *Divān*'da bulunmamaktadır.
Gazelin ilk üç beyti 45^b'de, geri kalan kısmı ise 47^a'da bulunmaktadır.

151.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Bār-ı hasretten şararmış sîne miḥnet bâğıdur
Riştésidür reglerüm cismüm ḥazān yaprağıdur
2. 'Aynıdur ser-çeşme-i Ḥızruñ şurāḥi sākıyā
Dest-i sîmînüñdeki sâğar anuñ ayağıdur
3. Kōmadum peykānuñı çekdüm çıkardum sînedēn
Zaḥmum anuñ-çün kıızıl düşmen baña kan yağıdur
4. Bāde-i gülgün ayak meydāna başsun sākıyā
Kābler açar hezārān ğam çerîsin tağıdur
5. Zaḥmum üzre şanmañuz kana boyanmış penbedür
Bu görinen derd şāhınuñ kıızıl otağıdur
6. Sînem üzre yakduğımı dāğlardur şanmañuz
Sîne şāḥrā-yı meşakḫatdür o yanardağıdur
7. Yoluña toprağ olan yüzine başarsın kadem
Fazlı-i pā-mâlde ey serv ayak toprağıdur

152.

Mef'ülü fā'ilātü mef'ülü fā'ilün

Muzāri' - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Altun olurdı işüm eyā kîmiyā-nazar
Ḥāk olmuşam yoluñda kılayduñ baña nazar
2. Ḥüsñinde kaşı yāsını yārüñ gözetmegil
Tōğru olanlar egriye itmez dilā nazar
3. Altuna baturursa beni mihr ey kamer
Ḥüsñüñ var iken eylemezem ben aña nazar
4. Şu gibi eşkümi yolına eyledüm revān
Ol serv bir gün itmedi baña şafā nazar
5. Göñli revān olup şu gibi kendüden gider
Fazlı gibi idenler efendi saña nazar

151. 46^a **Fazlı** [Kara Fazlı]. M. Özkāt, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

152. 46^b **Fazlı** [Kara Fazlı]. M. Özkāt, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

153.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Süvār-ı esb-i nāz olmuş bir alay pādişā begler
Yine ben pāy-māli eylediler mübtelā begler
2. ' Aceb mi şūfiyā meyḥāneye küp düşe ' aşıklar
Dil-i pür-guşşayı ancak cihān içre şarāb egler
3. Vişāli mansıbindan ğayrılar menşüb-ı dīn ma' zül
Ölem yazuḳ degül midür baña ay ağalar begler
4. ' Aceb mi seyr iderse her dem aġyār ile dilberler
Şikāra çıḳsa seglerle çıkarlar dā'imā begler
5. Terahḥum eyleyüp **Fazlī**ye öldürse raḳībi ger
Olurdı kāfir öldürmiş ḳadar belki ġazā begler

154.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. La' lüñi cānā görenler cümle cānum şandılar
Seyr idenler ḳāmet-i servüñ revānum şandılar
2. Gerden-i sīmīnde ol meftül-i la' lini görüp
Ol gözi ḥün-rizümün boynında ḳanum şandılar
3. Şu' le-i şem' -i şebistānı görenler bezmde
Süzümü yanmaġa ol māha zebānum şandılar
4. Seyr idüp māh-ı nevi bām-ı felekde ey güneş
Āhumuñ zāġı çıkarmış üstüḥ'ānum şandılar
5. Aḳ bulutda muḥtesif māhı görenler çarḫda
Penbe içre sīnede dāġ-ı nihānum şandılar
6. Raḳş urur şevḳinde her gün āfitābuñ zerreler
Beñzer anı ol meh-i nā-mihribānum şandılar
7. ' İḳd-ı Pervīni felekler götürürler başda
Varısa ey **Fazlī** nazm-ı dūr-feşānum şandılar

153. 46^b **Fazlī** [Kara Fazlī]. M. Özkat, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

154. 47^a **Fazlī** [Kara Fazlī]. M. Özkat, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

155.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Al giymiş dīde-i 'āşık gibi ol ğamze-kār
Tarfetü'l-^ç ayn içre ger kıanlar dökerse vechi var
2. Allar giyse içine taşına ben bülbülün
Hün-ı dilden al ider ol gül derün[in] lāle-vār
3. Allar giy kim bakıcak gül yüzünüñ alına
Alına ben bülbülün gibi saña ey gül hezār
4. Naḥl-i güldür saña bāzārını tezyin eylemiş
Allarla kıametün ey serv-kadd ü gül-^ç izār
5. Kıametün ey serv-i ra^ç nā ol libās-ı alda
Bir elifdür rāstī kıan içre olmuş āşikār
6. Kim bilür kim kıullarınun kıankısını öldürür
Allar giymiş bugün gördüm yine ol şehriyār
7. Cümle beyti al cāmuñ vaşfidur ey lāle-ḥad
Fazlinün bu şı^ç rine dirsem ^ç aceb mi lālezār

156.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec + - - - / + - - - / + - - - / + - - -

1. Çü nāy-ı nālemi bezmünde Nāhīd istimā^ç eyler
Girüp şevkı ile çarḥa Mevlevī gibi semā^ç eyler
2. Hāzān yaprağıdur şanma dönen gülşende bād ile
Ten-i zerd ü nizārumdur hevāñ ile semā^ç eyler
3. Dönerken birbirinün üstine eflāk ey māhum
Girüp birbirine ḥürşid-i ḥüsnün-çün nizā^ç eyler
4. Kıaçup benden ne dem kim gitse ol ārām-ı cān ey dil
Firār idüp kıarārum şabr u ārāmum vedā^ç eyler
5. Kıılıcuñ ḥakkı **Fazl**inün başın kıat^ç eylesen kıat^ç ā
Kesilmez tīg-ı ^ç işkıunđan cihāndan inkıṭā^ç eyler

155. 47^b **Fazl**ī [Kara Fazlī]. M. Özkāt, *Dīvān*, s.330, G. 78.

1b Tārfetü'l-^ç ayn: Tārfatü'l-yümn D.

2b derünin: derün M.

3a giy -M.

4a saña: ḥüsn D.

7a ḥad: ḥumār D.

156. 47^b **Fazl**ī [Kara Fazlī]. M. Özkāt, *Dīvān*, s. 330-331, G. 79.

1a nāy-ı nālemi: nāy nālemi D.; Nāhīd: nāhīdā D.

4a kim: [kim] D.

157.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Şadā-yı nāy-ı tīrūñ ey қаşı yā istimā^ç eyler
Anuñ-çün Mevlevī-mānend naħcīrūñ semā^ç eyler
2. Şarāb-ı būs-ı lā^ç lūñden senūñ ey sākī mest oldı
Batup қanderlere sāğar o şevķ ile semā^ç eyler
3. Göñül cāndan şaқınur cān göñülден ey kemān-ebrū
Bedende tīrūñiçün cān u dil her dem nizā^ç eyler
4. Virüp el merħabāya sākī gelse bezme mey başdan
Getürüp ayağı başdan ğam u hemme vedā^ç eyler
5. Göreyin tīz günde uğrasun Ħaққuñ қılıcına
Şu kim ey **Fazlı** tīğından o şahuñ inķitā^ç eyler

158.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Nāzenīnā nāzenīndür nāzenīn olanda nāz
Nāzenīn olsun dir iseñ çoķ degül ammā ki az
2. Şūfiyā^ç ıyş itmege ħübān^ç aşr ile seher
Men^ç iderse öyleye ister қazāsını namāz
3. Eyle^ç Uşşāķı Muħayyer muṭribā Şehnāz қıl
Nağmeñ irsün her maқāma ger^ç Irāķ u ger Ħicāz
4. Dōstum sen var iken gelmez baña kimse ħasen
Ħāşdur Maħmūda zīrā cümle ħübāndan Ayāz
5. Yaқdı yandurdı beni eş^ç ār-ı cān-sūzuñ senūñ
Böyle olsa sözde **Fazlı** olıcaқ sūz u güdāz

159.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

Muzāri^ç - - + / - + - + / + - - + / - + -

1. Bir қılca қomadı қара zülfüñ қarārumuz
Fettānlıg ile dīdelerüñ aldı varumuz
2. Қалduқ miyān-ı ğamda kenār olmadı o serv
Cūy oldı eşk-i çeşm ile gerçi kenārumuz

157. 48^a **Fazlı** [Kara Fazlı]. M. Özkāt, *Dīvān*, s. 331, G. 80.
3: -D.

4b ayağı başdan: [neş'eyi] yārān D.

158. 48^a **Fazlı** [Kara Fazlı]. M. Özkāt, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

159. 48^b **Fazlı** [Kara Fazlı]. M. Özkāt, *Dīvān*'da bulunmamaktadır.

3. Ğarķ olduķ āb-ı çeşme yolunda tırı tırı
Gel gel ki başdan aşdı bizüm intiżārumuz
4. Yolında ger ölürsek o servün niyāz ile
‘Işķ ehline niyāz-geh ola mezārumuz
5. Vaşf-ı ruķında diyeli her şi‘ri ol mehün
Ey **Fazlı** tıtdı şehri bizüm iştihārumuz

160.

Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

Hezec + --- / + --- / + --- / + ---

1. Gel ey ārām-ı cān oldum za‘if ü nā-tevān sensüz
Yetiş kim bir dem ārām eylemez cismümde cān sensüz
2. Fiğān itdükce ben āheng ider her biri yanumca
Belā bezminde bir neydür baņa her üstüķān sensüz
3. Şafā nūrını görmez mäh-ı ‘ıyşum selķ olur bir gün
Ölürsem ey güneş yüzlü meh-i nā-mihribān sensüz

161.

Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

Hafif[†] + -- / + - + - / + + -

1. Mest ü medhüş-ı meclis-i ‘ışķ ol
Eyle şabr u taħammül ü ārām
2. Vāz gelme bu ‘ıyş u ‘işretten
Bezm-i ‘ömrün olunca tā ki tamām
3. Her ne deķlü gelürse derd ü elem
Eyle şabr u taħammül ü ārām
4. Vaşlı terk eyle tālib-i hecr ol
Ĥāşıl olsun dir iseņ aşl-ı merām
5. Ger ĥilāf-ı murāduņ üzre ola
Dā‘imü‘d-dehr gerdiş-i eyyām
6. Umaruz vaşl olasın ol şāha
Yüri eyle tevekkül Allāha

160. 48^b **Fazlı** [Kara Fazlı]. M. Özkat, *Dīvān*’da bulunmamaktadır.

161. 49^a [Kemal Paşa-zāde]. Y. Saraç, Terki b/Terci-bend ?. *Dīvān*’da bulunmamaktadır. Sonraki gazelin başlığında “Velehu” ifadesi bulunduğu için bu şiirin de Kemal Paşa-zāde’ye ait olduğu düşünülmektedir.

162.

*Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün**Hafif*++-- / +-+- / ++-

1. Maraž-ı ‘ ışkı gör şifā yirine
Alagör derdini devā yirine
2. Baña sevdā-yı zülfün āhir-i kār
Çara çul giydürür ‘ abā yirine
3. Müft mesken şanur cihānı kişi
Nağd-i ‘ ömrin virür kirā yirine
4. Sīnemün sırrı fāş olur yoğsa
Çāk iderdüm tenüm kabā yirine
5. Bağmadın yüzüme geçüp gitme
Sevdüğüm bārī merhabā yirine

163.

*Mef‘ülü fā‘ilātün mef‘ülü fā‘ilātün**Muzārī‘*---+ / -+--- / ---+ / -+---

1. Dil ruğları ğamınsuz feryād u nāle itmez
Būy-ı gül ile bülbül mest olmayınca ötmez
2. Zāhid dimiş ki meyden enfa‘ durur müşelleş
Sen sākī bize mey şun kim bizi puhte tutmaz
3. Didün ki sen uyurken bir gice ben varayın
Yıllar durur ki beni ol şādlık uyutmaz
4. Mecmu‘ -ı ārzūlar çıkdı gönülden ammā
Ĥāk-i rehün ĥayālī kıldı gözümde gitmez
5. Virür **Kemāle** dā’im itlerün āşinālīk
Tuz u etmegi ölince insān olan unutmaz

162. 49^a **Velehu** [Kemāl Paşa-zāde]. Y. Saraç, *Divān*, s. 305-306, G. 340. Bu gazel divanda 6 beyit olup mecmuada olmayan beyit divandaki beyit numarasıyla şu şekildedir.

5. Çıkarayın gözümü görmez ise
Ĥāk-i pāyuñı tütüyā yirine

1a ‘ ışkı: ‘ ışk M.

3b giydürür: gıbidür D.

3a müft: müft-i D.

5b sevdüğüm: suñ begüm D.

163. 49^b **Kemāl Paşa** [Kemāl-i Zerd/Sarıca Kemāl]. J. R. Walsh, *Divānçe*, s. 420, G.68.

1a ruğları: gül-ruğ D.

3a sen uyurken bir gice ben varayın: üç varayın bir gice sen uyurken D

5a dā’im: her dem D.

164.

*Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün**Hafif + + -- / + - + - / + + -*

1. Fülk-i dil çıkmadın kenāre daḥı
Mevc-i ğam şaldı bir diyāre daḥı
2. Fūrkat öldürmedin görem dir idüm
Gitdi şimden girü ne çāre daḥı
3. Baḡa cevri itse vechi var ol yār
N'oldı bilsem bu rūzgāre daḥı
4. Ğaraḡuḡ cān ise gel al kırtar
Borcumuz var mı intizāre daḥı
5. Hey ne müşkil nihān güzel sevmek
Vāz gelmek güç āşıkāre daḥı

165.

*Mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün**Hezec+ --- / + --- / + --- / + ---*

1. Leṭāfet bāḡına serv ol giriftār-ı ḡazān olma
Girüp ḡanına ‘ uşşāḡuḡ nihāl-i ergavān olma
2. Ḥicābı ref‘ idüp cānān ile ben cāna cān oldum
Yüri yanumdan ey sāye baḡa bār-ı girān olma
3. İki devlet müheyyā kılsalar şānuḡ görüp ey dil
Gedā-yı kūy-ı cānān ol şeh-i ‘ ālī-mekān olma
4. Vücūduḡ üzre her perr-i meges bir sāyebān olsa
Ḥanā‘ at mülkine şāh ol gedā-ṭab‘ -ı cihān olma
5. Yüri bir naḡş-ı bī-rengüḡ temāşāsında ḡayrān ol
Ḥayālī ‘ āşık-ı reng-i ruḡ-ı her dil-sitān olma

166.

*Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün**Remel- + -- / - + -- / - + -- / - + -*

1. Mā‘il oldum bir lebi üstinde ḡaşı gelmişe
‘ Āşık oldum bir güzel tāze tırāşı gelmişe

164. 49^b **İshak**. M. Çavuşoğlu- M. A. Tanyeri, *Dīvān*, s. 316, G. 302. Bu gazel divanda 7 beyit olup mecmuada olmayan beyitler divandaki beyit numaralarıyla şu şekildedir.

3. Beni ‘ ışıkında ey felek öldür
Mübtelā itme bir nigāre daḥı

7. Hece **İshak** çāre ölmekdür
Kimse itmez bu derde çāre daḥı

165. 50^a **Ḥayālī**. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s. 375, G. 65.

166. 50^a **Ḥayālī**. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s.359, G. 34.

2. Hār-ı müjgānum hayālün dāmenin tutdı didüm
Didi kim söz söyler ol bize ulaşı gelmişe
3. ‘Āşık u ma‘ şük birdür iki görür müdde‘î
Niçe bir ta‘ lim idem dünyāya şaşı gelmişe
4. İçdi çün Mansūr Ene'l-Ĥaḡ bādesinden bir ayaḡ
Nüş-ı cān didim ol ayaḡına başı gelmişe
5. Yaşını kıldı **Ĥayālî** zülfüne ‘azm-i nişār
Raḡm kıl bu ‘ömr ser-ḡaddine yaşı gelmişe

167.

Mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün
Muzāri‘ — + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ol gün ḡanı ki gül gibi sūzan idüm saḡa
Olsaḡ revāne sāye-i bî-cān idüm saḡa
2. Esrār-ı kâ’ināta ezel cür‘ adān iken
Ben ḡānḡāh-ı ‘ışḡda ḡayrān idüm saḡa
3. Sen nāz iderdün ehl-i niyāza Medīnevār
Ben Ka‘ be gibi çāk-i girībān idüm saḡa
4. Ne gülde reng ü bû var idi ne şabāda fer
Ben gülşenünḡe bülbül-i nālān idüm saḡa
5. Şāhum **Ĥayālî**yem ki cihān lā-mekān iken
Ben bezm-ḡāh-ı ḡāşda miḡmān idüm saḡa

168.

Fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Sen yüzü gülsüz cihān gülzārı zindāndur baḡa
Ḥalk-ı ‘ālem her gice gül gibi ḡandāndur baḡa
2. Ġamzenünḡ cellādını gönder ki teslīm eyleyem
Çün ḡicāb olan arada ey şanem cāndur baḡa
3. Rūz-ı hecrünḡe beni tenhā görelden dōstum
Müstedām olsun ḡamuḡ her gice miḡmāndur baḡa
4. Terkünḡ urdı diyü iḡvā kılmış ol bî-dīn raḡīb
Sevdüğüm vallāhi ol yoḡ yire bühtāndur baḡa

5a ‘azm-i : ömrüm D.

167. 50^b **Ĥayālî**. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s. 103, G. 14.

5b bezm-ḡāh-ı: bir mekān-ı D.

168. 50^b **Ĥayālî**. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s. 98, G. 4.

1b her gice gül gibi: gül gibi her gice D.

4b ol yoḡ yire: billahi bu D.

5. Ey **Ḥayālī** çekmezem firdevs-i ferdā guşşasın
Kim bu gün cennet cihānda vaşl-ı cānāndur baña

169.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Ol meh bizümle eylemedi āşinālığı
Dikdi feleklere 'alem-i bī-vefālığı
2. Cismüm yudur şarāb ile ölsem ḥumār iken
Ey pīr-i mey-kede yirine ḳo atalığı
3. 'Uryān fenā yolın varana şūfī uymadı
Bellüydi tāc u ḥırḳadan anuñ ḳabālığı
4. Sulṭān odur ki virmedi Dārā sarayına
Dilber maḥallesinde bir ednā gedālığı
5. Şāhum **Ḥayālī** mālīk-i mülk-i kelām iken
Çoḳ mıdur aña Rüm ilinüñ kethüdālığı

170.

Mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün
Muzāri' -- + / - + - + / + - - + / - + -

1. Gör 'āşıḳuñ tenindeki na'l içre dāğını
Şāhum müşerref eyle maḥabbet ocağını
2. Baḥr-i Muḥīt yaşuma diller uzatmasa
Āhum yili burar mıdı anuñ ḳulağını
3. Bir deste tāze dāğ yaḳup destine nigār
Şermende ḳıldı naḥl-i gülün her budığını
4. Tāc-ı Ḳubād u sāğar-ı Cemden ferāğı var
Mecnūn bulalı Leylā itinüñ yalağını
5. Çekdi niyām-ı zaḥmına ğamzenḳ ḳılıcını
Gördi **Ḥayālī** kendüye yarar yarağını

169. 51^a **Ḥayālī**. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s. 395, G. 10.

3b: bellüydi: belli ide D.

170. 51^a **Ḥayālī**. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s. 398, G. 15.

2b mıdı: mı idi D.

4a ferāğı var: ferāğ- var D.

171.

*Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün**Hafif* ++-- / +-+- / ++-

1. Dostlar başa bir belā oldu
Ne belā niçe biñ kazā oldu
2. Dil-i āvāre baħr-i ğamda iken
Bir nigār ile āşinā oldu
3. Görüp evvel nazarda taşvīrin
Cāñ virüp aña mübtelā oldu
4. Niçe demler nihān idüp ‘ışkın
Āsitānında pür şafā oldu
5. Sidre kıaddi gibi çü şehri içre
Şöhret-i ‘ışkı müntehā oldu
6. Bir yañadan o bī-vefā işidüp
Arturup cevri pür-cefā oldu
7. Bir yañadan göñül huzūrından
Ta‘n-ı aġyār ile cüdā oldu
8. Şimdi kıldum meded firāk içre
Miħnet ü derd ü iştiyāk oldu

172.

*Fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün**Hafif* ++-- / +-+- / ++-

1. Bir yañadan qarār-ı kākül-i yār
Kıomadı cānda şabr u dilde qarār
2. Bir yañadan belā-yı çeşmi beni
Pister-i ğamda eyledi bīmār
3. Bir yañadan ħayāl-i bāġ-ı ruħı
Göñül āyīnesine virdi ğubār

173.

*Mef‘ülü fā‘ilātün mef‘ülü fā‘ilātün**Muzāri‘* —+ / -+-- / --+ / -+--

1. Aġyār āh idermiş ol gül-‘izāra qarşu
Olur şovuk havalar evvel bahāra qarşu

171. 51^a [?].

8b Kafiye sorunu bulunmaktadır.

172. 51^b [?].173. 52^a **Ĥayālī**. A. N. Tarlan, *Divān*, s.339, G. 4.

1b şovuk: savuk D.

2. Şāh-ı melāmetem kim her āh-ı āteşinden
Çekdüm kılıc sipāh-ı nāmuş u ʿāra karşı
3. Bu beyt-i rūḥ-baḥşı vird-i zebān idinmiş
Manşūr gitdüğinde şevḳ ile dāra karşı
4. İdüp Muḥīṭ-i Aʿ zām emvācın āşikāre
Tenler sefīnesini urur kenāra karşı
5. Irmağlar **Ḥayālī** taşlar alup döğündi
Seyl-āb-ı eşk-i çeşmüm aḳduḳda yāra karşı

174.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Çağlayup aḳar benüm eşk-i revānum sū-be-sū
Olmağa sen ʿārız-ı gülzāra cānā rü-be-rü
2. Bāda virdi cev-be-cev āhum vücūdum ḫırmenin
Dāne-i ḫālün ḡamı eşküm idelden cū-be-cū
3. Hey kıyāmet ḫaşre-dek dükenmeye bu ḳıl u ḳāl
Sīnede her bir ḳalem şerḫ itse zülfün mū-be-mū
4. Ey saçı sünbül senün her şubḫ-dem bād-ı şabā
Zülfünün büyin arar menzil-be-menzil kū-be-kū
5. İtdüğün yüz ḳaralığın yüzüne urur şaḳın
Ey **Ḥayālī** olma ol mirʾāt-i ḫüsne rü-be-rü

175.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Ḥayret alur ʿaḳlumı baḳsam gözine ḳaşına
Āferin şad-āferin ol şüretün naḳḳāşına
2. Meşhedi taşını Mecnūnuḡ ʿalāmet şanmaḡuz
Seng-i miḫnetdür ki yaḡdurdı zamāne başına
3. Bu şehīd-i ʿışḳunuḡ ḳabrin ṭonatdı al ile
Cevr ile cān virdüğüm baḳsaḡ mezārum taşına
4. İşidüp benden rumüz-ı ʿışḳı Ferḫād itdi fāş
Sırrını olmaz imiş açmaḳ kişi yoldaşına

2a melāmetem: melāmetüm D.

174. 52^a **Ḥayālī**. A. N. Tarlan, *Divān*, s 339, G. 3.

1b gülzāra: dildāra D.

175. 52^b **Ḥayālī**. A. N. Tarlan, *Divān*, s. 389, G. 93.

1b āferin şad-āferin: şad-hezārān āferin D.

2a ʿalāmet: [*] D.

3a bu şehīd-i ʿışḳunuḡ ḳabrin ṭonatdı al ile: başumuḡ üstünde şerḫ eyler zebān-ı ḫal ile D.

5. Varını itdi **Ḥayālī** şāh ayağına nişār
Āferīn şad āferīn ol tab^c -1 gevher-pāşına

176.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + -

1. Şanuram baqsam gözi üzre nigāruñ qaşına
İki şehbāzuñ iki teldür taqılmış başına
2. Bu kadar sengīn-dil iken mātem-i Ferhād için
Bīsütün giydi siyeh hārā içine taşına
3. Çeşm-i gevher-bāruma nisbet benüm Baḥr-i Muḥīṭ
Tıfldur ḥāk ile oynar şimdi girdi yaşına
4. Her ne naqşı kim vücūd eyvānına çekdi kaçā
Ḥāme-i taqdīre baq ta^c n eyleme naqqāşına
5. Ey **Ḥayālī** kanlu başdur bādede her bir ḥabāb
Merd-i meydān olalı ğam leşkeri savaşına

5a şāh: yār D.

176. 52^b **Ḥayālī**. A. N. Tarlan, *Dīvān*, s. 344, G. 3.

SONUÇ

Şiir mecmuaları, derleyenin edebi zevkini yansıtan bireysel antolojilerdir. Edebi zevke göre şekillenen bu eserler kimi zaman edebiyat tarihlerinde eksik bilgileri tamamlarken kimi zaman da var olan eserleri toplu halde günümüze ulaştırmaktadır.

Bir yahut birkaç kişi tarafından belli hususiyetler göz önünde bulundurularak meydana getirilen mecmualarla ilgili kapsayıcı bir sonuca ulaşılabılırken araştırma konusu mecmuanın farklı mecmualardan koparılmış üç parçadan oluşması genel bir değerlendirme yapılmasını engellemektedir. Ancak Bâkî, Hayâlî, Hâletî gibi devrinin önde gelen divan şairlerinin şiirlerini içeren bu mecmua, Nâlişî, Şer'î ve Şeref gibi divanları bulunmayan yahut günümüze ulaşamayan ve hakkında yeterli bilgi bulunmayan pek çok şairin şiirlerini içermesi bakımından önemli bir kaynaktır.

Mecmuada 5 mahlası tespit edilemeyen şiir dışında divanı günümüze ulaşan yahut mecmualardan yola çıkılarak divanı oluşturulan 4 şairin divanlarına 22 şiirlik katkıda bulunurken 5 şairin şiirlerine 10 beyitlik bir katkı sağlamaktadır. Ayrıca biyografik kaynaklarda isimlerine ulaşılabılırken eserleri günümüze ulaşmayan ve mecmualarda eserlerine ulaştığımız 22 şaire ait 31 şiir yer almaktadır.

Çalışmada kime ait olduğu belirlenemeyen 5 şiir ve mahlası bilinen 56 şaire ait 171 şiir günümüz alfabetine aktarılmıştır. Toplam 176 şiirden oluşan bu mecmua 934 beyit ve 3 bendden oluşmaktadır. Gazellerin ağırlıkta olduğu bu mecmuada, bir kaside ve bir tesdisin son kısımlarının yahut yarısının kopuk olması, baş kısımları eksik olduğu için türünü tam olarak tespit edemediğimiz (61, 161 numaralı şiirler) kıta formunda şiirlerin yer alması ve özellikle örneklerde olduğu gibi kopuk yerlerin gazel dışındaki nazım şekillerine denk gelmesi mecmuanın bilinçli olarak gazel mecmuası teşkil etmek amacıyla oluşturulduğu fikrini doğrulamaktadır.

EKLER

1.

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Remel - + - - / - + - - / - + - - / - + - -

1. Gam gitse acep mi yine ıyd-ı ramazândur
ıyd-ı ramazân revnak-ı bâzâr-ı cihândur
2. Mestân-ı harâbâta salâdır ne dururlar
Zühhâde tegallüb edecek dem bu zamândur
3. Zîrâ ne demekdir bu ki rindân ile vâ'ız
Bir yerde durup câm-ı hilâle nigerândır
4. Şimdengeri yârân-ı sebük-rûha düşer iş
Tertîb-i bisât-ı tarab-ı rıtl-ı girândır
5. Şimdengeri bîçâre-i derd ü gama çâre
Feyz-i eser-i sohbet-i peymâne-keşândır
6. Ol rind-i tehî-deste hased kim bu zamânda
Gam-hânesi işret-gede-i sîm-berândır
7. Bu demde nedir bin yaşamak âdeme dersem
Bu nükteyi selb eylemek idrâke ziyândır
8. Yâ bin yaşamaz mı o kişi kim ana hemdem
Bir şîşe mey-i köhne vü bir tâze cevândır
9. Bir dem mey ü mahbûb ile cem' eylese kendin
Bir dil ki esîr-i gam-ı cân-gâh-ı bütândır
10. Tâ haşre dek ol demde olan feyz-i safânın
Endîşesi ol hasteye sermâye-i cândır
11. Dilbersiz olan bezm-i meyın âşık-ı zâra
Her sâgarı bir dîde-i hûnâbe-çekândır
12. Hûn-âbe degil bâdesi zehr-i gam-ı hicrân
Her nağme-i çeng ü neyi feryâd u figândır
13. Yâr olmayacak âb-ı hayât olsa eger mey
Teh şîşesi laht-ı ciger ü katresi kandır
14. Tahkîk-i safâ gerçi budur lîk bu tahkîk
Ber-vefk-ı hevâ vü heves-i nev-hevesândır
15. Gûş et ne der ol rind-i mesîhâ-dem-i ma'nâ
Kim reşha-i kilki suhane rûh-ı revândır

1. M 21^b 52 numaralı şiirin eksik kısmı.

[Nef'î]. M. Akkuş, *Dîvân*, K. 10. Divan neşrinde 71 beyit olan bu şiir mecmuada bir mısra ve 14 beyittir. Nef'î Dîvân'ından orijinali korunarak metne dahil edilmiştir.

16. Ben neyleyeyim dilberi kim hacle-i tab'ım
Havrâ-yı ma'âniyle tarab-gâh-ı cinândır
17. Tenhâ mey-i nâb olsa bu demler bana kim
Mey hemdem-i dîrîne-i şûrîdedilândır
18. Bir böyle dem-i hurrem ü ferhunde husûsâ
Kim mâ-hasal-i müddet-i ömr-i güzerândır
19. Hem rûz-ı mübârek dem-i ıyd-ı tarab-engîz
Hem devr-i cihân dâver-i Cem şevket ü şândır
20. Ol şâh-ı mükerrerem ki kefi desti keremde
Hûrşîd-i zer-efşân gibi meşhûr-ı cihândır
21. Ol şâh-ı kevâkib-haşem-i rûy-ı zemîn kim
Devrân-ı humâyûnu şeref-bahş-ı zamândır
22. Hân Ahmed o mâkân-ı muzaffer ki hücûmu
İkbâl-i Sikender gibi iklim-sitândır
23. Şâhenşeh-i Cem-kevkebe-i devr-i zamân kim
Derbân-ı der-i bârgehi kayser ü hândır
24. Ahdinde zemin mezra'a-i tohm-ı adâlet
Devrinde felek dâ'ire-i emn ü emândır
25. Tâb-ı tef-i kahriyle hevâ sâ'ika-engîz
Darb-ı ser-i tîgıyla kazâ fitne-nişândır
26. Bir fitne bulunmaz arasan memleketinde
Var ise yine gamze-i fettân-ı bütândır
27. Bir kişvere kim hıfzı nîgeh-bân ola anda
Âhû-bere zincir-keş-i şâr-i jiyândır
28. Âlem ana muhtâc u o mustağnî-i âlem
Bu mes'ele ma'lûm-ı dil-i âlemiyândır
29. Ol mihr-i cihân-perver-i evc-i azâmetdir
Mihrin kerem ü kevkebi hod dehre ayândır
30. Çarh oldu cenâbından kemer-beste gulâmı
Sanman ki felekde görünen kâhkeşândır
31. Bir âyinedir mâşîtâ-i re'yine hûrşîd
Kim ana nemed-pâre-i subh âyîne-dândır
32. Ne kân eder ol etdiği itlâfı ne deryâ
Gerçi ki kefi desti ne deryâ vü ne kândır
33. Vâsıf-ı kefi pür-cûdu ki tab'-ı şu'arâya
Hem-vâre taleb-güster ü hem feyz-resândır

34. Endîşesi miftâh-ı der-i genc-i ma'ânî
Nazmı sebep-i servet-i erbâb-ı beyândır
35. Dil-teşne cihân meşreb-i pâkindeki lutfâ
Gûyâ çemen-i âleme bir âb-ı revândır
36. Şemşîri ki ebr-i çemen-ârâ-yı zaferdir
Seng-i yede-i nusret ana seng-i fesândır
37. Rahşî ki tek u pûda bulunmaz ana hemtâ
Bir rahş-ı mübârek-pey-i ferhunde inândır
38. Her kande ki azm eylese ikbâl ü sa'âdet
Pehlû-yı rikâbında iki peyk-i devândır
39. Çâpüklüğü ol mertebe kim fart-ı şitâbı
Hayret-dih-i endîşe-i tahkîk ü gümândır
40. Zîrâ ki kimi sâ'ika der kimisi sarsar
Olmaz yine râzı kimi der berk-ı cihândır
41. Bir yerde direng etse şitâb üzre giderken
Nisbetle ana kûh-ı girân bâd-ı vezândır
42. Reftârını tünd etse yine kopsa yerinden
Yanında o dem bâd-ı vezân kûh-ı girândır
43. Gördükçe gubârın tek ü tâz ile sanırlar
Kim bâd-ı cihân-gerd ile pîçide-duhândır
44. Pertâb-ı bülend etdiği dem ejder-i perrân
Âheste hırâm eylese tâvûs-ı cinândır
45. Endîşe tahayyül edemez sür'at-i seyrin
Ta'rîfe anı çâre hemân tayy-ı lisândır
46. Ey şâh-ı kerem-pîşe ki fikr-i nem-i lutfun
Bahr-ı suhane mâye-i feyz-i cereyândır
47. Ol feyz ile bir bahr-ı revândır ki hayâlîm
Emvâcî güher yerine seyyâre-feşândır
48. Seyyâre değil her biri bir cevher-i ulvî
Kim ana bahâ mâ-hasal-ı kevn ü mekândır
49. Devrân ne bilir kadr-i dür-i nazmımı zîrâ
Ol devr edeli münkir-i erbâb-ı beyândır
50. Sen bilsen olur kim dür ü gevherle hazînen
Deryâ-yı ma'ânî gibi bî-hadd ü kerândır
51. Çok gerçi dilîrâne suhan-güster-i bî-bâk
Kim her biri zu'munca falan ibn-i fulândır

52. Ammâ yine hasm-efken-i meydân-ı tahayyül
Her ma'rekede Nef'î-i şemşîr-zebândır
53. Şimdi benim ol safder-i yektâ ki hücûmum
Berhem-zen-i hayl ü haşem-i hasm-ı cebândır
54. Yok aczi yine tab'ımın endîşeden aslâ
Gerçi sitem-i çarh ile bî-tâb u tüvândır
55. Şâhîn-i hayâlimdir o şehbâz şikârı
Kim avn-ı İlâhî ana bâl-i tayarândır
56. Tab'ım kafes-i dânişe bir tûtî-i gûyâ
Hâmem çemen-i ma'niye bir serv-i çemândır

2.

Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün
Remel- + -- / - + -- / - + -- / - + -

I

1. Nev-bahâr olup irişdi yine hengâm-ı cünûn
Dâğ-ı sînem gibi şahrâlar olupdur lâle-gûn
3. Yârsuz çeşmüm döker her lahzada seyl-âb-ı hûn
Âh elüñden kime feryâd ideyin ey dehr-i dûn
5. Hâtırım maḥzûn u bağrum hûn u bahtum ser-nigûn
Şabra tâkat kalmadı gâyet zebûn oldum zebûn

II

1. Bir seher gülzâra 'azm idüp nice şâhib-kemâl
Şundılar destüme bir dîvân-ı gülzâr-ı hayâl
3. Kevkeb-i iqbâlümü yâd idüp açdum anda fâl
Nâgehânî geldi bu maḥla' o demde haşb-ı hâl
5. Hâtırım maḥzûn u bağrum hûn u bahtum ser-nigûn
Şabra tâkat kalmadı gâyet zebûn oldum zebûn

III

1. Yûsufumdan ayrı düşdüm nitekim Yâ' kûb-ı zâr
Kârbân-ı derd ü gâmla eyledüm terk-i diyâr
3. Hârâr-ı gâm vücûdum eyledi zâr u nizâr
Kirm-i miḥnet sînemi ifgâr idüp Eyyüb-vâr
5. Hâtırım maḥzûn u bağrum hûn u bahtum ser-nigûn
Şabra tâkat kalmadı gâyet zebûn oldum zebûn

2. M 32^a 97 numaralı şiirin mecmuada yer almayan kısmı.

[Bursalı Raḥmî]. M. Erdoğın, *Dîvân*, Ts. 14.

Tesdîs-i Raḥmî Çelebi: Üsküblü İshâk Çelebi Dîvân G. 213'e tesdistir. Divan neşrinde 5 bend olan bu şiir mecmuada 2 mısra, 1 bend olarak yer almaktadır.

KAYNAKÇA

- Afyoncu, Erhan, “Şemsi Ahmed Paşa”, *DİA*, C. 38, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2010, s. 527-529.
- Ak, Coşkun, “Süleyman I (Edebi Yönü)”, *DİA*, C. 38, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2010, s. 74-75.
- Ak, Coşkun, *Muhibbî Dîvânı: İzahlı Metin (Kânûnî Sultan Süleyman)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987, 17 + 875 s.
- Akkaya, Mehmet, *Şemsi Paşa Divânı (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin)*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1992, X + 788 s.
- Akkuş, Metin, “Nef’î”, *DİA*, C. 32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s. 523-525.
- Akkuş, Metin. *Nef’î Sanatı ve Türkçe Divanı: İnceleme-Karşılaştırmalı Metin*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum 1991, 547 s.
- Aksoy, Hasan, “Kara Fazlî”, *DİA*, C. 24, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s. 360-361.
- Aksoyak, İ. Hakkı, *Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvân*, [Yayınlayanlar] Kafadar, Cemal – Tekin, Gönül Alpay, Cambridge Mass. Harvard Üniversitesi 2006, I. C., XIV + 362 s.; II. C., XII + 306 s.; III. C., XII + 238 s.
- Aksoyak, İ. Hakkı, “Muhtârî, Acemzâde Mustafa M. Efendi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 21.02.2015, 00.30.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3484>
- Aksoyak, İ. Hakkı, “Nasîbî, İsmail Efendizâde Halil Efendi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 21.02.2015, 01:30.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1418>
- Akün, Ömer Faruk, Âlî Mustafa Efendi, *DİA*, C. 2, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1989, s. 416-421.
- Akün, Ömer Faruk, “Divan Edebiyatı”, *DİA*, C. 9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s. 389-427
- Akyüz, Kenan (vd.), *Fuzûlî Dîvânı*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara 1958, s. XVI + 573 + 3 s.
- Altuntaş, Halil - Şahin, Muzaffer (haz.), *Diyanet İşleri Başkanlığı Kur’an-ı Kerim Meâli*, Yenigün Matbaacılık, Ankara 2011, LXII + 705 s.

- Ayan, Hüseyin, “Cevrî İbrâhim Çelebi”, *DİA*, C. 7, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1993, s.460-461.
- Ayan, Hüseyin, *Cevrî Hayâtı Edebî Kişiliği Eserleri ve Divan'ının Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum 1981, III + 399 s.
- Bilgin, Orhan, *Mustafa Müdâmî Dîvânçe ve Menâkıb-nâme-ı Emir Sultan*, Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1992, XXXI + 197 s.
- Burmaoğlu, Hamit Bilen, *Lâmi'î Çelebi Dîvânı*, Erzurum Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Doktora Tezi, Erzurum 1983, IV + 408 s.
- Can, Ertuğrul, *Şühûdî Divançesi: İnceleme Metin*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Adana 2005, VII + 202 s.
- Çağlar, Arife, *Üsküplü Atâ ve Dîvânçesi (İnceleme - Tenkitli Metin - Sözlük)*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2013, XIV + 286 s.
- Çavuşoğlu, Mehmed, *Amrî Dîvân: Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1979, 190 s.
- Çavuşoğlu, Mehmed, Tanyeri, M. Ali, *Hayretî Dîvân: Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1981, XXIII+448 s.
- Çavuşoğlu, Mehmed, Tanyeri, M. Ali, *Üsküblü İshak Çelebi Divan: Tenkitli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1989, XIII + 378 s.
- Çavuşoğlu, Mehmed, *Yahyâ Bey Dîvân: Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977, XV + 646 s.
- Çavuşoğlu, Mehmet, “Bâkî”, *DİA*, C. 4, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1991, s. 537-540.
- Çelebi, İlyas, “Kemalpaşazâde (Eserleri)”, *DİA*, C. 25, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2002, s. 245-247.
- Demiralay, Mehmet, *Hüdayî-i Kadîm (16. yy.) ve Dîvânı: İnceleme-Tenkidli Metin*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2007, 243 s.
- Eğri, Sadettin, *Şühûdî Dîvânı (Levâmiü'l-Eşvâk) Gazeller (Defter-i Sâlis/ Üçüncü Defter): Karşılaştırmalı Metin*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bursa 1989, X + 181 s.
- Erdoğan, Mustafa, *Bursalı Rahmi ve Dîvânı*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2011, 410 s.

- Erünsal, İsmail, “Sarıca Kemal”, *DİA*, C. 36, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, s. 150-151.
- Gökyay, Orhan Şaik, “Deli Birader”, *DİA*, C. 9, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s. 135-136.
- Güneş, Murat, *Manastırlı Celâl Bey Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2013, XVIII + 723 s.
- Gürbüz, Mehmet, “Kâbilî, Yâverîzâde Mehmed”, *Türk Edebiyatı İsimleri Sözlüğü*, 18.02.2015, 13:55.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1428>
- Hâlî, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, 17.02.2015, 22:34.
http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=arama_sonuc&detayli_arama=1&M_AD=Hali&p=2
- İpekten, Haluk, “Azmîzâde Mustafa Hâletî”, *DİA*, C. 4, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1991, s. 348-349.
- İpekten, Haluk vd., *Tezkirelere Göre Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988, s. 23.
- İrgürel, Sevim, “Hibrî, Abdurrahman Efendi”, *DİA*, C. 17, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, s. 426-428.
- Kaplan, Mahmut, *Neşâtî Dîvânı*, Akademi Kitabevi, İzmir 1996, XIII + 180 s.
- Kaplan, Yunus, “Rusûhî, Süleyman” *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 24.02.2015, 14:40.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1382>
- Kaplan, Yunus, “Merdümî, Galata Emîni Ali Çelebi-zâde Abdüsselâm Merdümî Efendi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 20.02.2015, 11.10.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3595>
- Karahan, Abdülkadir, “Figânî”, *DİA*, C.13, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, s. 57-58.
- Karahan, Abdülkadir, *Kanunî Sultan Süleyman Çağı Şairlerinden Figanî ve Divançesi*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1966, XXX + 214 + 29 s.
- Karahan, Abdülkadir, “Fuzûlî”, *DİA*, C. 13, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, s. 240-246.
- Karavelioğlu, Murat Ali, *Şem‘î Dîvânı (İnceleme – Metin – Tıpkıbasım)*, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2014, 362 s.

- Karavelioğlu, Murat Ali, “Şem’î, Prizrenli” *DİA*, C.38, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2010, s.505-506.
- Kaya, Bayram Ali, ‘*Azmî-zâde Hâletî Dîvânı*, Cambridge: Harvard Üniversitesi Doğu Dilleri Yayınları, Massachusetts 2003, XIV+ 204 ; XIV + 368 s.
- Kaya, Bayram Ali, “Hâletî, Azmîzâde”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 17.02.2015, 22:34.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=280>
- Kaya, Bayram Ali, “Necâtî Bey”, *DİA*, C.32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s.477-478.
- Kaya, Bayram Ali, “Neşâtî”, *DİA*, C. 33, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s. 18-19.
- Kaya, Bayram Ali, “Taşlıcalı Yahyâ”, *DİA*, C. 40, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2011, s. 156-157.
- Kavruk, Hasan, *Şeyhülislam Yahya Divanı*, MEB, Ankara 2001, XLI + 509 s.
- Kılıç, Atabey, “Mecmûa Tasnifine Dair”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s. 80-96.
- Kılıç, Filiz, “Muhtarî, Emir Hâşimzâde/Hâşimîzâde Seyyid Ahmed Muhtar Efendi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 21.02.2015, 00.35.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1523>
- Kılıç, Filiz, “Müdâmî, Mustafa Müdâmî Efendi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 21.02.2015, 01:10.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5930>
- Kılıç, Filiz, “Müdâmî, Müdâmî Bey”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 21.02.2015, 01:05.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1910>
- Kılıç, Filiz, “Müdâmî, Hattat Emir Ni'metzâde Hasan Müdâmî Çelebi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 21.02.2015, 00:50.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1911>
- Kılıç, Filiz, “Müdâmî, Mehmed Efendi”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 21.02.2015, 00:55.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1914>

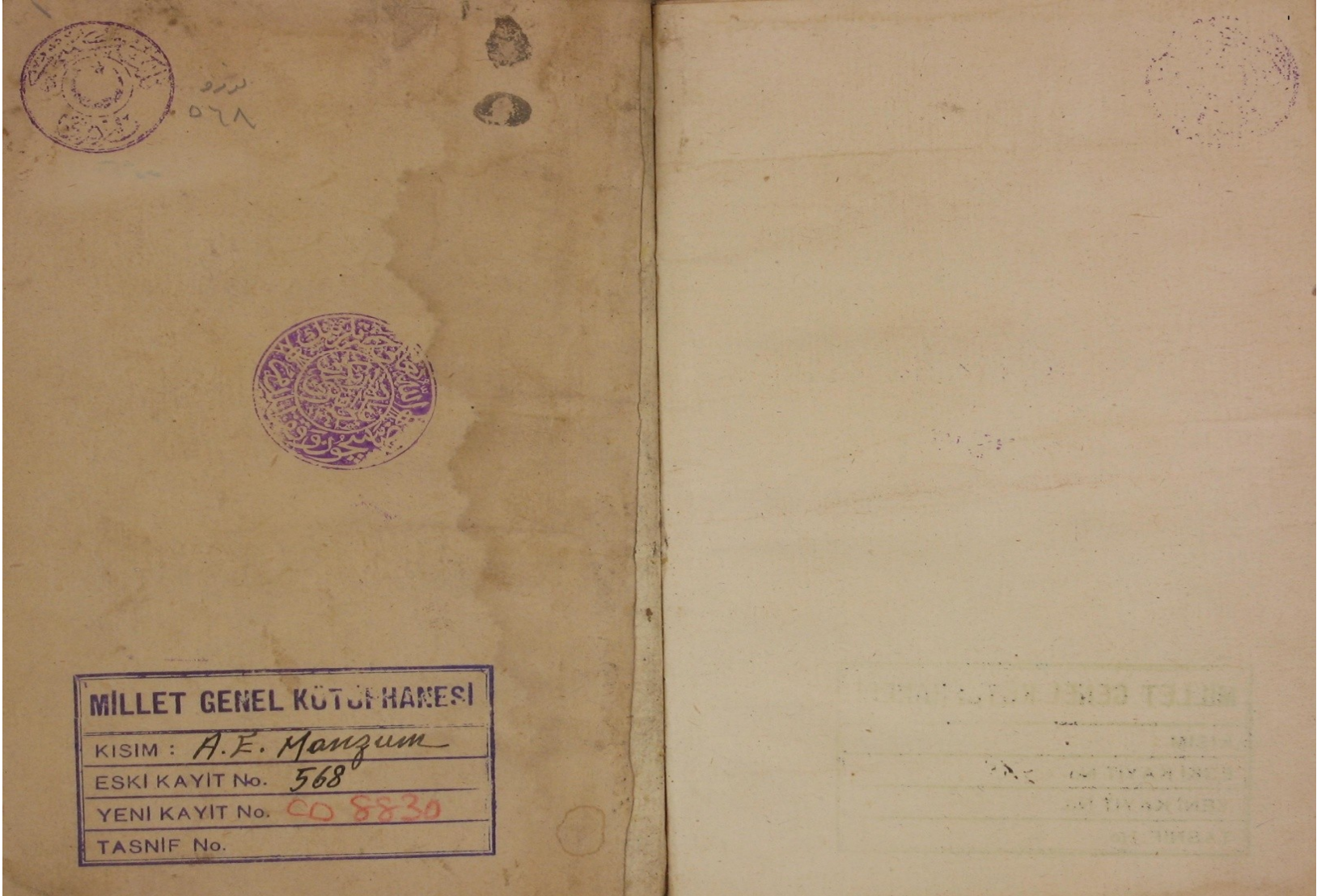
- Kılıç, Filiz, “Nâliş”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 21.02.2015, 01:20.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=849>
- Kol, Nilüfer, *Kefeli Mustafa Müdâmî Dîvânı*, Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007, IX + 320 s.
- Koyuncu, Fatih, “Makâlî, Mehmed Çelebi”, *Türk Edebiyatı İsimleri Sözlüğü*, 20.02.2015, 10:15.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=188>
- Koyuncu, Fatih, “Makâlî, Mustafa Bey”, *Türk Edebiyatı İsimleri Sözlüğü*, 20.02.2015, 10:20.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=189>
- Köksal, M. Fatih, “Kâbilî”, *Türk Edebiyatı İsimleri Sözlüğü*, 18.02.2015, 13:40.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=456>
- Köksal, M. Fatih, “Mâtemî”, *Türk Edebiyatı İsimleri Sözlüğü*, 20.02.2015, 10:50.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=441>
- Köksal, Fatih, “Şiir Mecmûalarının Önemi ve ‘Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi’ (MESTAP)”, *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s. 411.
- Kurnaz, Cemal, “Hayâlî Bey”, *DİA*, C.17, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, s.5-7.
- Kut, Günay, “Ahmed Paşa, Bursalı”, *DİA*, C. 2., Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1989, s. 111-112.
- Kut, Günay, “Lâmiî Çelebi”, *DİA*, C. 27, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, s. 96-97.
- Kut, Günay, “Mecmua”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, C. 6., Dergâh Yayınları, İstanbul 1986, s. 170.
- Küçük, Sabahattin, *Bâkî Dîvânı (Tenkitli Basım)*, Türk Dil Kurumu, Ankara 1994, 472 s.
- Kütükoğlu, Bekir, “Âlî Mustafa Efendi”, *DİA*, C. 2, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1989, s. 414-416.;
- Levend, Agâh Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C.I, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988, C. I, XXIV + 666 s.
- Mengi, Mine, *Mesihî Dîvânı*, AKM Yayınları, Ankara 2014, VI + 321 s.
- Okuyucu, Cihan, “Âzerî, İbrahim Çelebi” *DİA*, C. 4, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1991, s.325-326.

- Özcan, Nuri, “Bedrî Mehmed Efendi”, *DİA*, C. 5, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1992, s. 335.
- Özkan, Mustafa, “Edirneli Nazmî”, *DİA*, C. 10, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s. 450-451.
- Özkat, Mustafa, *Kara Fazlî'nin Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2005, VII+ 402 s.
- Saraç, M. A. Yekta, *Emrî Divanı*, Eren Yayıncılık, İstanbul 2002, 389 s.
- Saraç, M. A. Yekta, “Emrî, Emrullah”, *DİA*, C. 11, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1995, s. 164.
- Saraç, M. A. Yekta, *Emrî ve Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 1991, 709 s.; M. A. Yekta Saraç, *Emrî Divanı*, Eren Yayıncılık, İstanbul 2002, 389 s.
- Saraç, M. A. Yekta, “Kemalpaşazâde (Edebi Şahsiyeti)”, *DİA*, C. 25, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2002, s. 244-245.
- Saraç, M. A. Yekta, *Şeyhülislam Kemal Paşa-zâde ve Divanı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul (Tarihsiz), 401 s.
- Savaş, Hamdi, “İshak Çelebi, Kılıççızâde”, *DİA*, C.22, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.528-529.
- Sefercioğlu, Mustafa Nejat, “Nev‘î”, *DİA*, C. 33, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s. 52-54.
- Sevgi, Ahmet, “Latîfî”, *DİA*, C. 27, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s. 111-112.;
- Sevgi, Ahmet, *Lâtîfî'nin Hayatı ve Eserleri: İnceleme-Metin*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Doktora Tezi, Ankara 1987, VIII + 542 s.
- Subhî, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 26:02:2015, 14:25.
http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=arama_sonuc&detayli_arama=1&M_AD=Subhi&M_ESERLERI=&M_DOGUM_YERI=&M_DOGUM=&M_OLUM=&M_MESLEK=&M_YAZAR=
- Şeref, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 26:02:2015, 14:25.
http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=arama_sonuc&detayli_arama=1&M_AD=%C5%9Feref&M_ESERLERI=&M_DOGUM_YERI=&M_DOGUM=&M_OLUM=&M_MESLEK=&M_YAZAR=

- Şuhûdî, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 24.02.2015,
16.35. http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=arama_sonuc&detayli_arama=1&M_AD=%C5%9Fuhudi&M_ESERLERI=&M_DOGUM_YERI=&M_DOGUM=&M_OLUM=&M_MESLEK=&M_YAZAR=
- Tarlan, Ali Nihad, *Ahmed Paşa Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1992, 312 + 70 s.
- Tarlan, Ali Nihat, *Hayâlî Bey Dîvânı*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1945, XXIV + 450 + 16 s.
- Tarlan, Ali Nihat, *Necâti Beg Divanı*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1963, XXVII + 557 s.
- Tatçı, Mustafa, “Hayretî”, *DİA*, C.17, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, s.62.
- Tıgılı, Fatih, “Rahmî”, *DİA*, C. 34, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s. 421-422.
- Tulum, Mertol, Tanyeri M. Ali, *Nev’î Divan: Tenkidli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977, XV + 607 s.
- Üst, Sibel, *Edirneli Nazmî Dîvânı*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Erzurum 2011, XIV + 7359 s.
- Walsh, John R., “The Dîvânçe-i Kemâl-i Zerd (Sarıca Kemâl)”, *Journal Of Turkish Studies Türklük Bilgisi Araştırmaları (Ali Nihad Tarlan Hatıra Sayısı)*, C. 3, Cambridge 1979, s. 403-442.
- Yaşar, Muhammed, *Bâlî Hayatı Edebî Kişiliği Dîvânının Tenkitli Metni (İnceleme-Metin)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya 2005, 382 s.
- Yekbaş, Hakan, “Hüdâyî-i Kadîm, Mustafa”, *Türk Edebiyatı İsimleri Sözlüğü*, 18.02.2015, 13:20.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=145>
- Yenikale, Ahmet, *Ahmet Nâmî Dîvânı ve İncelemesi*, Kültür ve Turizm Bakanlığı E-Kitap, Giriş XXI + Metin 355 s.
- Yılmaz, Kadri Hüsnü, “Rüsûhi, Rüsûhî-i Hamîdî”, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 24.02.2015, 14:50.
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5554>
- Yılmaz, Kaşif, “Güftî”, *DİA*, C. 14, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, s. 218-219.

- Yılmaz, Kaşif, *Güftü ve Teşrifâtü 'ş-Şu'arâsı*, AKM Yay., Ankara 2001, 300 s.
- Yılmaz, Mehmet, *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, Kesit Yayınları, İstanbul 2013, 750 s.
- Yılmaz, Ozan, “Metin Te’sisinde Şiir Mecmualarının Katkısına Bir Örnek: Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi Koleksiyonu 5214 Numaralı Mecmua ve Muhtevası”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S.1, İstanbul 2008, s. 255-280.
- Zârî, *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, 24.02.2015.
16:40.http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=arama_sonuc&detayli_arama=1&M_AD=zari&M_ESERLERI=&M_DOGUM_YERI=&M_DOGUM=&M_OLUM=&M_MESLEK=&M_YAZAR=

TIPKIBASKI

1a

جانی بردار با این همسر
 قتی زادن خب در ایام
 اکلیدین کل خب در ایام
 اولت دولتت ایام
 دل شکیلی اولت ایام
 دلبسته پر خب ایام
 خسته کوکک کبک شکیلی
 اولت بجان خب ایام
 گل ای چون خب ایام
 عروسی باد مس با ایام

دوست شاکر یونج روز یکم
 اما خوارت ز نسبت یونج
 عروسی ختلی ایام
 اشوب روزگار باری نام
 ای سپهر و بیگانه با ایام
 سخن جان بدی ایام
 غم ختم ختم ایام
 بگزندت غم ختم ایام
 خنده با اولت ایام
 ختم ختم ایام

کوز قد او فاش و اگر کت
 با که اولت در ایام
 حسرت حبران الذن
 اولت در ایام
 بند خسته طوت ایام
 اکلانم و ای ایام
 صورت عالم کون بیکر دو نیم
 بلیک کلر کس ایام
 کعبه در کوی ایام
 اولت در ایام

جانبه فدی بوی
 بس ویر بوی ایام
 حشر اولت حبان بوی ایام
 بی قیامت حالت ختم ایام
 ما مالک ختم ایام
 عجز لر ایدر کس ایام
 کوی کوی کوی ایام
 قانع اولت ختم ایام
 احمد کس عجب کوی ایام
 بار ختم ختم ایام

۴

بکده چکنی تند و چکنی این است
 یونیه دی و یونیه سپهره ایان است
 چون اولدگی تب او را چکنی است
 یورادوپ زمین زان کانت است
 قشون تندی نایب شکر
 طوبی برایش جوان چکنی است
 دوات سرخه زونیدر دین است
 حله کله اولورپ مکان است
 کورخه و کاکس کس نایب
 دوات یونیه عالی کم سیلیر
 بهلنا اولورپ کس نایب
 سر اولورپ یونیه چکنی
 بونا جالی زورده سیلیر
 دوات یونیه عالی کم سیلیر
 دوات یونیه عالی کم سیلیر
 دوات یونیه عالی کم سیلیر

غزل طبیعت در توبه

خاکدین سینه دور تو یارب
فغانی کوزه پشور آینه یارب

غزل از وی در سحر

کل خیب کرد اولدی سر کلن آرا کله یارب
هجو دکدر حبت نی یو عین وار آنکه با عفت

تجربنی ایچک انوار دیدار
بوعی پیشی سینه نور آینه یارب

ایسیر تو کین شام عوده حبه کله شایه
پین اولدک سبج صاوق بی پیدار کله یارب

خطا فرزندت اعمال یازم
آنی محو ایله بطور آینه یارب

بنا کی کینه ایسیر کین اولدک و لشد
جبار ارکان شسته کند کله آرا کله یارب

مغر بزم قاصیدت قریبایت
جناب شمع بون دور آینه یارب

نوبنده سپکا اوزار دیدر دنیا دنیا
مدرانی کوردوبکا فرزانکار کله یارب

طبیعتی کله سوره قشکدن
نوله جراب بجز آینه یارب

نغمه کله اوزی الوده کردی اولد
اولور روز جزا ده لطفک اظفار کله یارب

ی فوج تله بر جوش خون من اول
بوزی عتلاک وار ایسه باده نوش اول

زین دنیا ای زین دنیا کندون
چلو قیل دورون دن س قیلین من اول

دزمسک کی کوی حقیقی یون کلون
مغنی نغمه سی کله کله کون اول

کله غضبی ایله بر اولسه عیب
کله کلان دکن مشغول اول خون اول

معادله نزهت قیل و یون
معانی بچون نغمه عین و عین اول

یو کو در مریزم باش جان کسکوی
بنام تو در آفت سی جانی کسکوی

مجت که دریم کم که کتب جمیب
اوتدوره پیک کون مکان کسکوی

نیکو میسه کوزا چوب یونو شلا
جهان عاشق دولت زانی کسکوی

اور حاجب آغده سینه جان جان
یکده فیضت آسمان کسکوی

گتور تک اولو برین قالی عالی بجا
صیدی خرف و زخم معانی کسکوی

اشکینیه نشا اولوم

بکیرتمی بوسا دستکم

کنز کون دهر بر بالا اولوم

مردوم اولوم ای سبب اولوم

اولک تلف بیلام کیم
بکلمه حاجب زنده میگی
یارا کسکینه در کله اولوم

دوک تقداشکی دردی اولی از کینج

تشیخ تلف او پیری دینج

ما هم سنو ایلدجه جانی کینج

کشف ایلدجه تک یوزک ایل نیرنج

ای سیم بر یونک ناست پوید

جان ریوی شش پیک کورسونج

خاکه بیک که سو دردم اولم یوزی

اولم که مدی ای ای سیغ تونزی

اول قشیمی پیر جگر پینی

کوره پینج نیش ایلر سونزی

بزمکه قعی سب زله وارین

دوم اولدم ددی کوزو و پوز

لیکر نہ آج غنہ خا زین کج
 قاتل کسے چشمہ شکر برین کج
 قور توتی سیر تیکدن چن چن
 قاش بچ تو پس غزہ سیر کج
 خامہ آسید کو کلن زین اول کج
 سکتیے مردہ تو من کلور بچ
 تیک ایرو ب اول سر وی سیر کج
 تیشہ بادک قضان ماشہ بچ
 زرد روا اوله نولا اک عشق کج
 بزوا عظم جسم دانی نامی بچ
 کارش گل قند و شکر کج
 غوغزه کسے سیر اول جاز کج
 مژگان کی کسے کبر اول کج
 فتنه او بودیسه بید بود کج
 شہر وی کرون ملکوس خلی کج
 ایست نہ کین لطف کوی کج
 بکول بر شور خطی اول کج
 حدن دکوم بو کسپ اول کج
 کرم بو کسپ ویر کمال العوری کج
 عفا فدا کب ایشا شکر کج

زلف دو کون عرض ششم بار اول کج
 غم غم کن بلال دودید کسپ بخیال کج
 عین عشقی بندن صورت بیسوز ایدان کج
 رموزین بو مہمانک بو مجلس حال کج
 کوزم مرد مری کسکی خوش شکر کج
 بوزک مرانہ شب اول کزنی حال کج
 بیانک دمانک کسکرم ہم ایدر جان کج
 قتی بر مرد قابل کم جانده حق مال کج
 سخن بزند جامی درین کیفیت عالم کج
 خیالات کلام حسب اخق کمال کج
 اولدی زلفک خستند با کج
 زب بختل علی کج
 جاندن ایروق کسکد خجستون کج
 عاشقم سے دلم غریب و غیب کج
 کون کسب سید غم کج
 کج کج کج کج کج کج کج
 لوح چرمده فان شیم کج
 ناموشکے ایدر کج
 لاسے بر خواند ویردی کج
 اسی نوا کا نصیحت کج

دکلم اول کنگ بکن قنباوی
 دن شخ بیک اوایل سر با پای
 پنج خاری عار و بوی سالی
 کم آنک دامن بخون اک قناد
 قند بر پسته پیر واکشیا کورم
 پادلو سی حق اول سنگ باوی
 کور غم کلکی فاد و بون
 بری طالع اوز پیر بری اوی
 هوسا لمدنی ساج عکودرا
 اولی انجیل بوشی خیاوی

باجک کل پیل سول سون
 یاری کلور دیو دیو کوزنجازی
 الدخنی جوادن دوزخ لیدی
 یعنی کلور کوزاری سوک
 شاقن نشسته که با کویور
 میکی اوزین چن چن
 ای خرب سندر چن جات
 زلف سایه اوزید قنقد او پی
 بال خرب اول اقلان قن
 پندلم ارش سول اوجاوی

تضلع

سین کمال سپند فلک سین
 نوع بشرد کور سدک یوزنه
 کوزارم چسره اوینا سین
 بلسم ای کوزمه سین یوزنه
 قطب مرادم اوزره چون
 ای باشم اوزره دور ایدین
 دینه عن علف کب کل نه عشرت
 چق ذوق قبار تک یوزنه

یوزنه فضیله سوزده کلین کین
 زنده کارا کسک امام ساق اول کین

دانه گندم کی در دیند زرد اولدی کن
 مرغ دل صدی اتمده دام جان بیز
 اولدی آن شش ایلن پشامین
 در زده آب غنچه شوم نم کن
 نیره دل ره که در کوز لر نوز کن
 خون لضمون توپ ارد اوغ
 قلند ای سیر دلبر قلند کوز کلوز
 سینیه یک تیر کی اولسون جان کلوز
 صحت کن دور اولون قفس لایمده
 ای فتمم ایلم بیچاره فصلی نده کر

قوی سودا بدید بایشن جان اتمده در
 ای بیجا دم تو غنچه می کن
 قلع کاسم اولد جا باش کن موز
 فتم ای سیر و کی سیر سیر
 خنده اول لر خاک ارگون سیر
 بو نظری اب لطفه غرق ایلم کن
 دریم موفت شاماریاضی نده کر

قلن کاش ایش غنچه طبع اولدی
 اولدی آن فتم ای باعث تو ظهور
 خلعت ایچده آب جاپا ایشده جان
 روشن اولال دل بوغنی ای توغ
 چون زینت تو و ما شمشیک کتانه
 علم اندی قلمی توشش توغ
 کوردم اولدیم کلدی او دروغ
 کوردم اولدیم کلدی او دروغ
 قلم ای سیر نظر سیر
 قلم ای سیر نظر سیر
 قلم ای سیر نظر سیر
 قلم ای سیر نظر سیر

شول سپید که لعلک کوب باغین علی
 باد صبار سینه کلور اغ غریز علی
 پیکر خصلو ما به چون قشای مهلال
 استک ایو بر ناله بین حشره علی
 کلشنه سو نور صبر الی صلحان
 کندوی وینر سینه کور کندوی علی
 مگر کینه غم ایوان کت نیمت
 تیغ خایله صانکیم نیمت علی
 غم شکر کی اولک الموقع ایست
 شکر قلا غمزی که اراکین علی
 عشقک زبورن او قیام زلی علی
 زرم لامه قندی چنگ ایلیک یو
 یهودن در دست بخالی علی

نقار که در کونک من ششم ایلیک
 تم غدن ملاله دوندی در رسم ایلیک
 حدیث عشق نندن صورت لبون لید نادان
 رموزن بو سمانک مجرود علی علی
 بلایز منن زارا اولسیم بی چنگ فی سنا
 قنی بر مرد قابل بو جاب نین قیاق ایلیک
 وجود واجبک ما بین ادراک ایلیک
 چشمنده ظهور ممکناتی تب لئالی علی
 فایزنده کیم سیتین جام محمدان
 خدابود و شب شوی علی اراکین علی
 خیالات کلام بر جانی علی علی
 غم زردی کیم سیتین جام محمدان
 خیالات کلام بر جانی علی علی
 غم زردی کیم سیتین جام محمدان
 خیالات کلام بر جانی علی علی

ارباب شوق که چه پیر کوز و قاشد
 بن در ششم زمانه ده بر نور است دل
 سوزن و لوب فکار این عین عدوک
 شولم که چاکه شیشه ناموسی عاشد
 پسر اولدی دیدار اغیار یارله
 آه ایلیوب بودوله دوشدی نازد
 شول غنکبوت دامنه دوشش مکدر
 خالک بن زلف منکاره طولانده

عاقل و در غم غیره بوقاشد
 دنیا تنگ کنه شیشی ازان

فانی دگر خلک کبک کوش آل الیر
 بزه کله که دوقنر کبر اسحال الیر
 مردم دیدنه بخارا تک اول سرفوی
 یتیمش اینی دره دن صورتور الیر
 دانه خالکله سیم طویلیج
 در کنگدن بی آدم کبی ضلال الیر
 طوغورون قتلده غمچو نید اول حزون
 سایه دوشن بره چالوب بی مال الیر

کلک ببه نضرت نرال الیر
 کل غمزه این مریح فغان

ابرار کن کند و این بیانی غنیمت
 بازار عشق کله بود چرخه
 فریاد بی ملک کوه چغزنی
 آسم بولینه وار سد با یک
 فریاد لاله کورپ ابوی بی استون
 شیرینی پسر پختی ضروری او غلام
 زخم جهان شعله آسم که ایما
 رقاصه دوزخی کم دوز با یک بر غلام

ال بریدی بوپاقی دور افغانیا
 بزخم جاب نه تیدی بی بر ایما

سوزنا که چین پینی سورین
 معنی ده سود کم بی سورین
 تن در کوک تر کج جانی
 بن کذا نسیمی تومی سورین
 دومی اول شت کوز و پینی کلیم
 بن کاک کپی پینی سورین
 عمیه راز عشقی فاشش نمز
 ای کل نازه سو پینی سورین

کما حبه پینی کرازی سورین
 قبا بی ذیب ده سوز کارک

12a

یک جا کورسم می نمودن
 بوند سوز که او رسم نمودن
 کس خنجانه جانی
 قد دنیا دل را بر شانه
 طالع در پستی فغانه اندین
 بنی منم که منم نمودن
 بویج یاری جابه خواندن
 صورت او را دریم باز
 پهلوانه رسته پهلوان
 شیر ز بر لبه تلوشه پهلوان
 دلم و صکله خوش که اغیار
 در دوخت چکن نمودن
 ابلهانه کلین که بویج
 عس که توله در شین
 نقر غصه چکه بوزاری
 براکی جامله اولور شین
 دغک شوقیه شمع کی
 صبح دم کو که دکنم نمودن

دلده انگلی سوره سپودا چکوردی
 خست توردی جانین بوغوا چکوردی
 خننا لوی لینی کاکرک رقیب میر
 نزه کتجه باقی سید با چکوردی
 اول ستره دقانک طلعه صبر
 تپ چپوزی المدی ستره با چکوردی
 ای فصلن جمع استین آنچ بزرگ
 فغانه چاکه سین بزا با چکوردی
 قیسی و لعل بار پیسی نه خوب اولور
 کم میری ایله بوغوا آنک اصلا چکوردی
 جمود بر دهمه دیرین نوز نیت
 بنده بودور نیت که دیرک ایچ صورت
 عرض المدی قدین کوز میزای
 یلدوز می میره دوشتر دی اوتیا
 تبرک کلچا سینی قلم اولور یار
 جانم که قوشه چوبن دینی حیرت
 بنمور طریسه نیچیسر ح کندن
 کم با پولی قیسه سی اولمادی حیرت
 اولدر اوروب تیغله بیاریج
 خوش ایدی لودان اولور لاقوله تو

14a

سر کویک صناحت اعلای لورن
 منتها فاشی پی دره و طو لورن
 پستی پی سکره نولکن صور لورن
 یوسفی لورن مایستی عیالورن
 زابل اولور سو پی زلف سیارکن
 حاصل اولور یحیی چو بودا
 بلورن سیار در دو خا نایبکا
 نمدار ایدود وار نمدار لورن
 با تیکاشتن نروس کلبوس آتیه
 ایستان لنگ نزل مادیان
 بابر فرخ بخت جانی نرنگ
 بیموه سید اولور لورنگ
 پیرانه در کیت سدی پاش
 بلخ ایسید ایدین قوالی احوال
 زخم نرنگ قور قضا اولورنگ
 ایل خجیب نروروی برار ساره
 ارباب خجیب تر کم ایل ترنگ
 خجیب ایدار ایدو لم ایدورنگ
 فرق کلکده خجیب اولورنگ
 با تیک قیاس نرنگ نرنگ

یولکده سید یویوب شکوه سولگ لورنگ
 میدان عشق پشیم ده دلاورنگ لورنگ
 مرم بوجوب سید زین مایل اولدی
 ادا ندر ایدین کوبون لک لورنگ
 پیکان سینه کلدی ایل کلکوب
 دل اولدی جانیم ایدی کدرنگ لورنگ
 زینار زین سینه دین قیاس عرض
 کوردی اول ستر نیمه کافر لورنگ
 دلن خیالی سورت ادر ایل کاز یوب
 دیوانه شرب اولدی قلندر لک لورنگ
 یویوب ارباب سینه سوز
 بیکم ایدر شیم سینه سوز
 بیکم ایدر شیم سینه سوز
 اری لک لک لورنگ
 زین سینه سوز ایدر شیم سوز
 کوی عشق کلاس کاز ایدر شیم سوز
 کوی عشق کلاس کاز ایدر شیم سوز
 سوزون محنت و ایدر شیم سوز
 سوزون محنت و ایدر شیم سوز
 سوزون محنت و ایدر شیم سوز
 سوزون محنت و ایدر شیم سوز
 سوزون محنت و ایدر شیم سوز

شکر تو کل گشت مغفود در دلی تنگ
عین جان کحل بجان کندی سحر چو

یار عاشق اکیلیک پرده پیشی چاک
وصد تیر دلی سوز زاهد غم زده چو

سورچه بر قطره ما ایچند اولونورید
شسته دلوار که بر دم بیسی زده چو

اشیان بلبلین ساغر ایدوب کلزارده
غیظ نعلک یادنه ای لالریج نه با چو

بچه سللا در شیب ای کلمه طمرا چو

در کلمه کرم اولم ایلدی سها شتی

دربیک من دلی می نوی کل شکر بدین
ان نقابین یو یک ای نوی کل شکر بدین

تو یلوب خط غمندن برکت اولوز
سر بر اولدی الم زلفی دلالتش کورین

چینی نیا و که اول که چپ کور اعط
نقد فرس ایدیکسن ای کن کورین

شکل آت دل عاشقه تقسین بر
حسن بو یعدن ای چستی احسن کورین

صوتی مسجدده جلالی دوستی اسکی بر
واردین بن من میانه زده پکن کورین

تو کل من علم الله کید
گرتتا اولمدن سهر کید

تصدیق اولیب دنیا عید
دلایج نون ایرلمه غمندن

بی کم بر کشت در آن کید
سنگ صحرای اول کید

بکاخو شیر در آن ایشا کور
کل آیت یوز یوز کور

جمال فی کرم و از نیک خواه اول
زنا ز حقیقت به خواه کید

از آن جا آفتاب
 کل عراق عجم به بلوخرم
 او را از آن صفی قش از او بجا
 او جان بر سر آب است لدا
 فویدی کو چو چو چو از او بجا
 ما و جابیده که جابیده
 پنجاه اولدی چو چو چو
 خاک بینه اوده زین و آن
 کل خنصره منصور کورن آنا
 فویدی
 لیکه شراب عدم در
 نوزده خان اغلب کوزم قدر
 او سه خط لیکه مو اسکید
 کوزم کیشته عین زفرم در
 که چو زب در کرسی کوک
 و سکه بر یک اوز که عالم در
 ناظر اولدی بقیق زج باره
 نیه باره ای کوزم نم در
 و منید میانه و سفنده
 مرنه دیر لسه نوجیا کم در

دیدم که غیر کسک دلن جان
 اول قشای کانم دیدی چو کوز
 بیچ اول کوزم چو اول کوز
 کوزم عدم دبارن روجده کوز
 شو یو عیار بر نش قش بر کوز
 کل صفحه پیسنده خط عیب کوز
 اول صویرین اول کوز
 بنقطه قوش اغسی آما کوز
 بیچاره در دیلر امده کوزه واردم
 بزمال ایشد یورا ما بدن بلوخرم
 زار غنیم بر دم کوزم قدر
 کانی یلیکم کوزم قدر
 وفا یه جابل اولور دیو یو قدر
 دلمانی یو غنیم کوزم قدر
 افندی بر الای اولدی کوزم قدر
 کوزم زده کوزم قدر
 زما کوزم قدر
 زما کوزم قدر
 چو تیغ غنیمه یلیکم کوزم قدر
 بتون جسمانی دیدم یار جانم قدر

18a

واقع یله زارم جب ساری نین
کوزومه تش اولان لاله زار نین

کوز نریپ سجا کلن کینچ
چینه سبیل زلف کاری نین

تغیث یوز قار حاکم تیار
فضاده کورکجه کباب چاری نین

بریی بره لوقن بویری اول
طوقم سر شکم ایدم استیله تسکین

حضوره زاروب زور قش او قون
اودمن بلین اول شیوه کار نین

نه کارم ایدی بنم رحیم کوزل
کوکل دکری نیه اختیار نین

سر شکله مدداه زار نین
درون سینه ده کی خار خاری نین

کوزلک دغقل بریم دین
سور کوزل کوزوم انظراری نین

کنی بجهب عالم تا بکوز اول ملک
شعاع نوزرد پسته کویا کیم او بشن

روز قبض و بسطی خیم یار ایلی نزار
نیچ بطله لرم خدای ذوالجلال نین

یونکن چو سپین صدیش اول عرسیم
تمام تشکلی حسی بن شعور مارا دیوبلی نین

بان الیش غنچه غنچه
بن کچ بچینه نه جان لرم لوق

موردی میل ایدر دل کوردو کچه پخکی
کوردی پسته کله قلاب مجتده راوشن

مخت نام او سیر شردی پیر کیم
کرم انی نامرت تو یوز شمع تلخ

کوزوب دان بوی باغ کیم لک کون
نوراب جوان کیم شمع انور کون

این کائنات نورانی شمع سرین داغ اولدی بی نون
 کورن یوزدن دل ییپ اکا لایقده رایتق
 میخود کلن پسته سی خوجا کی میخ پوزیق
 تعالی اولی بچکده بر اولم چوشتن یق
 میضای موسی در کرم خیم خیم کیم
 کرم او قوریت انی انا اللهی کورن لحن
 یوبوب اینجه ال اول خیر خاوردی
 نجایش ماه نور نقاب عالمی یوقیق
 او هر دنک کوروب دایمی اینجه کیم
 قردوزن قان بش کوزل صاحب فلم
 کرم او قوریت انی انا اللهی کورن لحن
 یوبوب اینجه ال اول خیر خاوردی
 نجایش ماه نور نقاب عالمی یوقیق
 او هر دنک کوروب دایمی اینجه کیم
 قردوزن قان بش کوزل صاحب فلم

منم که نظم سرین صاحب ارکام
 منم که آب رخ ملک آل شمانم
 سناش کیم روح صوبیال
 عدویاتش اجا با کیم پانم
 کلام کیمی بلندم سز کیمی خوش حال
 گرم کیمی کوزلم عنت کیمی خندانم
 دواب کیمی کادیر صالامتک
 خیالی مشرب اوزار بولوشم لیکن
 اسپر پله آسمان کردانم
 کیمیشه زار شجاعتده شیر غانم
 کرم او قوریت انی انا اللهی کورن لحن
 یوبوب اینجه ال اول خیر خاوردی
 نجایش ماه نور نقاب عالمی یوقیق
 او هر دنک کوروب دایمی اینجه کیم
 قردوزن قان بش کوزل صاحب فلم

کورب افتاده که لایه فلک
 بنج نغمه که کنجین است خاک
 ابله غم خست که سینه زود
 ز بهر امید غم زله خاست که
 بیا که شمع غمی مویز
 لطف آید و قلبه سببی
 فاکه کسوت دلاصفیه در
 ایلمز مشرق اجله سوا نظر
 کس نک عین چوب اوله طایف
 نظری پاک اولن لیرا اژیا که نظر

لعلک سینی اچا ایگان اولو کورجی
 بیار در وقتله دربان اولو کورجی
 غنچ سپر و عشقه مینو اولو کل
 عالم حسنه ابدارسه اویر اولو لوری
 جانا الان تلخ غمک تقدیر
 بازار عشق اچین شیمان اولو لوری
 عیب رویی ترین جاناکه
 چوان لبسن فزانه انسان اولو لوری
 گورسه جان لیرا بخود اولو کل
 خود بین کن سنه دهه قان اولو لوری

بلا که کوزک نه خیر کمان النجم
 بر دین ایلمه چو کیم قان النجم
 چاک اولسه نوله دامن فلک کیم
 بیلور سرکه نه چو حجب النجم
 آزا او ایرید عارین اولو کل
 دل مرغی کم او سپر وزمان النجم
 ایشلن نه خاتم جام لیم سنه
 شول یوردی که نه سیر لیمان النجم
 مردم بهار خوف رطل کیم
 کل کیمیه تازه دست و دیوان النجم

بلا که کوزک نه خیر کمان النجم
 بر دین ایلمه چو کیم قان النجم
 چاک اولسه نوله دامن فلک کیم
 بیلور سرکه نه چو حجب النجم
 آزا او ایرید عارین اولو کل
 دل مرغی کم او سپر وزمان النجم
 ایشلن نه خاتم جام لیم سنه
 شول یوردی که نه سیر لیمان النجم
 مردم بهار خوف رطل کیم
 کل کیمیه تازه دست و دیوان النجم

کوبارکف بستم طبعده سکنند
اول از موفقت اجزا تا خیالم
بسته سوز از خم غوش نماند
اول است کوی خوشی بود کجدار
خیم جلوتش اجزای تو کماند
اعداد بد افراستم خیم کسدر
اجا بنیم خیم کسدر
اول خیم سجایم خیم کسدر
فیض زلی جو جهان کسی نماند
اول شب و سوخ خیم کسدر
صوق خیم کسدر
اول ناره بر آرزیم کسدر

ضرب اشک کشتن سنان جو نماند
بکیمه دن ابو فرزند کوی خوشی
انسون کلامی جو جهان بسته دماند
کوبارکفستان خیم کسدر
کیمه می بخوشی طار و خاند
بناظم را او بر زلی بر جوی کسدر
بامعنی کسدر بر لاله سنان
اصطی با پیغم نو خط موزون
انگشت با کیمه کاسوی مماند
لانی تو یالم تا قیاس اولدی اجاب
خیم کسدر سوز کور اولور سه بودماند
تا غایت شب تا وقت خود

تا از عیب او ماه رمضان
من روزی نوز و کیک قدر ایده پیل
اول بابیه کیمه قیاس نماند
کوستم معبره صدها کسدر
ببرکله دور کسب این و نماند
غنی داده
جو کسدری بوق کیمه کسدر
ببرای کیمه کسدر
الم صرت بار بیلور کسدر
خمن انش اولدی و خیم کسدر
او خیم کسدر کسدر
دیر کیمه کسدر

عاشق کسب کسدر
اول مری شوخ کسدر
قایل اول کسدر
سویک کسدر
الم ال کسدر
نقطه اشکی کسدر
فصول
ترتیب کسدر
ملا العالم نور اوسر و ارباب
جعودی کسدر
اولدی کسدر
ملا العالم نور اوسر و ارباب

که در کل ای چنان حاصل اول قدره بها
زین بخت مویج می کند کوره
کل قدره دون فلسفه جمعی سنها
منفی معنی حال لیلیدایم
قدراهل در اسر حقیقت انما
نحوه غیره به بن وصفی برنا بکتم
اکاوصاف اوله بایسن دوم طایا
ای فضولی ده نمعی بکوت اول را بر کر
بود بقید ضلالتند اوله رها
غنی جلی
بهری رویه چین الدار کف رسو
بهرین بوسه و قوتش آهوش رفا رسو

بود اول و در اوله اوله سوسه بخت اوله
یعنی بر وضعی بود از نیت علی رسو
عارف نامی از لیدوب رسو عالم اوله بی کم
برون را بهی نشه عالی نسب دل را رسو
جو بود در لطیفی بود و بدی عقل الیه
بی وفا رسو جفا سوسه کمان بار رسو
قربان شیری قدره اوله سوسه اوله بر رسو
غنی لیک شین دهن با رنگ کف رسو
غنی جلی
غم عشقند فالان چون بقدره تراب
چشمی اهل لاطونسه ال اوزره تراب
لاخند دل غنی بزور ایلد موشغ

نور فصل لیک سنج جفا اوزره کباب
عکس فایتم هم اوله خود دل جوان اوله
اید بر بر در لغو ننده هر رسو باب
طوغوری کو یک چشم اچیلوردی نیطالع
طلوع آنسه کوندم اوله لطف ای غنی
اگر یک فرشته اوله لیک ای غنی
بوزکی سورا باغینه دو ثوب بر اوله باب
غنی داده
طلوسون در یکس بزوانوا خداون
یک ایلد کوکل ایسه سن روی ریادون
پهراشته اوغرایم شمع قنابک
هر ایلد کم قوبه وادی رجاون

فرض مهری نیر اوله سبیلک
ال صوفی اگر مانده انسیدی کساون
بجز آنکه اچیلوردی رفاط
چخت آنسه وار سنج ربا پیشه بودون
رحم بدین اواره سیکم بزور بر
دل عازی بران غم سبیل یادون
هیب باکره حالتی ناک جورن
صغ صفا سون اوله شومج جفا لطفی یادون
غنی داده
جای اوله لایس کچیم اعلت غنی
آب و تاب غنی هر کورن ایلد کچین
نزا و غنا که کلدر و نزا نه برست

انگیزد آمد همان او بچون خال نشین
و در چشم غم غمگین جا که انگش جابت
که جلده که کی ناله اولد بر بی این
انزای سگ کوبنی ایدر فرادونوی
عاشق بیخ خندم هیچ ایدر بی غم
دل نشواید خرف تاب غم غمگین در
اتمسوزم حق انی افسرده جوارغ تبرج
دیز سر حالنیا بار شعاع صوره
بجز نظم رفوز که غمغده برین
غنی داده
دل خنجر است که غم عشق بارون
اولد جوارغ سگ با ابر کاردن

انگیزی غمغده سب چینی اه انشین
فوز رسد این کل کل اری کاردن
بجز خاشخ صبر انتمناع وصل
باز روشن جوارغ رطلی کارون
خال این کتور رسد اولد بجزور
که جام الور رسن کین کاردن
کلن بنابر این کوزون سدر بو
دو تملکه در با تم نظر انقباردن
خال اولد غمغده فرود حالتی اگر
اقبال اولدی سب بجزورد کاردن
غنی داده
شودل کم اولد حالتی زلف جابان

با غروب عالمه باران عطلا
اتسوزنیا ت خجدم وردان
جله بعد استغنی غمغده انسونم
بر یک یکن این اتسوزنم بیزان
دیرون اولاد نه غمغده برون
دانی احار د اتسوزن احان
کلن صفت ادوب برنوش
ایده بر باغ خاندنه جوران
بجز در البسور عایه این
حق و بره قله بلالور نه امان
اعنی سلطان سلاله این جهان
اشرف خلق زمانه احمد خان

جله نسوزم غمغده اولسونم
ایرستونم اولد نقصان و زیان
موی جابرس
و کشت ایدر زغم صفتن جام صبحانک
دلان بر سگ کتم خمران اولدق کبی زیانک
انزده جلگه کشت کیسی اولداه با بانک
خرف بر خنده کوباق قدر سیم بربانک
زلف روی اد کلک اسوز را ایدر با کیم
زلف روی ای کیم کیم باندنه کلک
بوی یوق ای کیم کیم باندنه کلک
بوی خوش ایدر اتسوزم و منی خج فرقه
موت کل نزه اولد بر کلک بجز ایدر احانک

خال خرد و صفت از کفک شوقه جان
دایمی اولدی اسرار غمگواران هر یک

کدکچی

مجنون شوق لاکچی بانو عالیله
همه داغ غمگین کبی باغ عالیله
باشندی جو کوز قهرمت بالیمه
فوهادی طاشه سروی طبر افضالیله
سورب چهانده الوب دست غمگینه
شهر باروم عاشقی او جانده عالیله
خانان قلب عاشقه صون قلیعبه
کین یقینه و کین اوز داغ عالیله

مستغرق اندی نوز با بی کجایی کیمان
برک صانکه برابر باغ عالیله

نمیس بانه و عوم مردی افشار

دعوت ایمنی بوطع اسرار ابدوب
بویچو نمیسه معارف اول
دولاسن ناکه کیمی بر نو
طوغی باغده می کچو نوزینه
بیر اولدی فکده باغ بر نو

جواب مردی افشار

نمیسدر نامی ز انجان کیمین
نمید زرق کوندنم اظهور

نمیس کوندنم ضیا و مرآه
کون بوزک روز و شب مغزور

کدکچی

صالحه علم ایمن دردمه درمان قلسون
باروز غمغری کوزم نمیشی کلسون
عاریدین جتکلسنم نمیشی کلسون
مؤلمه ببارت بی کورد کوجانان بلسون
عند وار الیه ای افاده لرباشیم کیمی
اول بری سیمایه قوشو عتقدنم قلسون
ایر کیم با کیم سیمایه اول افاب
سایوش با بچو نوزی قاره نوز قلسون

اولد کوندنم صلاه کجا قوسون او انکار
بکیش ایجان ایمنه چون دعا قلسون

کدکچی

تقدیر اولدی بر عاشق ننگ کیمین ادا
بزارین کل زارت ایباری رویشا داغ
صوکنه نمیشی ادره جان باقی فلان پنج
کول فرها عشق اولسون کیمین کینیا اولسون
صفتین مظلوم ایمنه کیمین حور انمشا تو
کولار با دشت ایمنی فکده عدل دار اولسون
دل بچاردمه کوندنم ز یاد خوش کور کور
همیشه کولوب او جانده یار قول قناد اولسون

فوق کون دو کون دشمن سو کرد و کوی
کنده و به این کون اول بچاره بیاورد

قطعه
محلک اهل معرفت اول
هر کشی سیرت تو بر ایدر
صدرا او نور منید بر جا بیل
کنده و بفضله تصور ایدر

سنان کس که نیک گویند
چو بی تو تصور ایدر
یک مجبده اول کس علوم
نماید و تو تنفر ایدر

کنده و به این کون اول بچاره بیاورد
بوسله او جلب می بر ایدر
چو بی کسند سو بیدر ایدر
نشان از سانی تو کرد ایدر
سو بیدر سو کس بجای تو
ختم تو از حدیثی تو
ایله جمله تو ایدر
تصور ز تو تو فکر ایدر

غنی زاده افند
قلبه و سر و رضا ایست عالمها
کورد و نظایر دنیا ای بابقا

کان کن ختمی بیدر بو قدر از روز بون
تو بیخ فغاند او زدی کم کم
تو بیکین خاتبت صفت و هدای مجنون

غنی زاده
روزن خست او کس بسین کی اندر جاک
بنیای دوزخ جوانی ای کسین ملک
اوله اهل عشق که عشق تو جویشیده
چو چو بیدر ایت اولور غصه ناک

جامه جان اولم بیزندم بر سره روح
دولت با بوسه ایرو چشم کرا و در خاک
خست چو شندی با دیو کور نور دوزده
کوی بی اختیار ایدر کاه ابر و بجز ناک

باید در برابر از زنده منقضای شقی با کس
غنی زاده
کنده و به این کون اول بچاره بیاورد
کون یک کس و مرادی عاشق تو ایدر
اشکام کلکونی او زدی بود کلکونو
تا زبان اوله مغول غیب ارک

عکس مر آن منصفونده رجا کلکون
بوحس کفتارن کوی بر طوطی کویارک
صوفیان کورول کورد و صی صون سبنا
خبر در درک عصا کسیند با نیازن
هر مانی اندر دلده با بعد با بنم

خبر بودی حالتی معنا دور در بیان
عومی داده
 بر سر که کافر شو خسته و زنی نشان عشق
 حاضر اولویش جان اولفته در بیان عشق
 اولفته بود دل ز بهر جور جوان غم
 اولدی تیره کافر تیره سبب عشق
 تن سول ایستگ از بهی ذوالنورین
 و فدا داشت تو طفل سبب عشق
 کس ناله عمر تو غم غصه
 و کده لیر اولدی و فغان عشق
 حاصل اولدی کس کس کس کس کس کس
 حاصل اولدی کس کس کس کس کس کس

بر تو از اولدی هیچ سازگار
 اولدی غم زانکس یک بیان عشق
 بو بود ای حالتی کس کس کس
عومی داده
 حقیقت با که نقش اولدی بیخه
 صورت ایستگ از بهی ذوالنورین
 عطا سنا ز بهر جور تیره باید بود
 بو طوفان کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس کس

با بهر سرفه در اولده در بنه
 اولدی از اولدی بر ریشه و از بنه
عومی داده
 زانکه ای دل حقیقت تیره عشق
 کس کس کس کس کس کس کس کس
 جسم زرد ایستگ در و فغان یارور
 نده در اول حال کس کس کس کس
 شول زانکس کس کس کس کس کس
 طوری سبب دنیا بون اولدی عشق
 شول اولدی اولدی اولدی اولدی
 اولدی کس کس کس کس کس کس

ایضا و کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس کس
صن افدی داده
 کس کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس کس
 کس کس کس کس کس کس کس کس

دوشه فالقه زنده عاقان و قیام الورد
بنا المی در مسکن بری روی صفتین
وارد میانیست بر یک کسم شیطان الورد
در دوشنید او شوقه لوفن اها البردیو
کرمین خیرین بجایه یک یاز الورد
اسمعیل خنیزاره
رسته در قیام با به رضان الورد
با نغمه ملک دل صان الشوزان الورد
رنگ اولتری ایجا فراد عشق ده
بوزن معطلات کبی سلطان الورد
نواغله کوی دل سما بیضی خنیز
قونیه ناصح او خیم بر متیان الورد

سالم اولدین شخندیم چکانده ای کمال
بانه شو کلم رود لبر قن الورد
ای نصیبی شاه ملک قنیم بیستیم نهورد
طغنه بغز اغینه بهم لب جان الورد
کنفی
شاید کاهی کشته زلف غیر نشان الورد
چیز خورشید کویا بسته ریجان الورد
فکریا بدبارک اولد اشباره در
کوکلی الله بر حکم سوزان الورد
هر جای در کبر زفته جانسوز در
دست سفتیم خنیز جان الورد
خون انکس ارشته کازین ابکو کلک

دسته اولدیکه اهر چه جان الورد
کنفی سوی کوی عشق یادر
بانه بر خنیز بر شیشه چوبان الورد
بانی انفس
بندی شکار کوی بی شوق
نکاتی شوقانی کمان طره کی کند
باز ارده بشدی خنیز طونتمغه
دل غلبیلی قامت زیبا کز خنیز
بوسنم ز درون زارید خنیز
بیا نغمه فراغک اشینه نیکم کسینم
دو دزدن شایخ کل کبی میل از دستم
دو خنیز بهر اولد سر و سر بست

اعدایکده قوم خندان و شادمان
بانی غمگده زار و تفکار و در دست
بانی انفس
بجا عرض اتسون مهم کس خنیز
دکله ک کبی خنیزده فرخ
قوی اچلیسون دور که خنیز
ایکن عرض اتسون کبرک خنیز
انتهوی کوی با ایسیدی
مرالک کبی کج با کس
طاوت کس ایدر اولد کس خنیز
اولد کس خنیز تازه فرخ
دل بانی خنیز اباد اولدیم

بنواد غمزه قتان بفرخ
بانی اندر
غدی امانی بنور طلعت خشان عبید
حلقه جابر کتوری ماه نور افشان عبید
عاشق دلبیله طایرس زین مالر
درباریم ایدر اول قناریه جولان عبید
صانوره شایخ کلارک نهال نغوان
باغ چمن نشتان ویری بهیمن عبید
ساقیا طکل ان اسک کر کرده دن
کسی عوتمی اسرار صلیح جان عبید
نمدی تیغ جور اولده نوبان اولورم
عبید کج کلکندره اینست قناریه عبید

اینگل نوبیلورن اعورن اینظر
طیطلو یوسف اقالر کیون نبر اینعبید
عاشق احسان الله مقصود الکره دوم
دست بوکلر محصله یاقینج اینعبید
بوی چلی
اولده که کز بخت اظه اینبیم
ایروسی اولور مانع انا اینبیم
خطضمه کن رب یوسفده دیده
لعیلد نالندی قناریه اینبیم
ایا اولور فیض امید کشته
عیش بوکلر کلر اینبیم
ایبرسه نوازش غمزه نشتونی

اه کیم قرم انتم اول جسم و باغ اینعبید
دول سوزانده نه دیده کربانده
کان جسمه نه نفس یعنی عدوین کیم
واصل اولور می صورت کوس هرمانده
کهنه درای جاننی لوصر کار کلک
کیسه ملک علم لابان کلکرت شانه
مغالی
خاکک شایه نایتم قناریه اینبیم
تفر جاها ایون بقصر عالیدر جا اوزره
بجسم نایوانده کونین بویدر ضعیف
چند رو اینبیش جان کیم نوا اوزره
جایب نکل کلکون سینه برانگ اوستنده

اونباغ شانه چند نورش لالدر اوزره
بجان کیم قدم بصیرت لولم اویره قناریه
بیر کیم بصلدرن خاک اولور اویرکلر اوزره
مغالی طعن جانبلدیم نغمه باب عوفانه
ایمار طمانی البته درخت میوه دار اوزره
بانی
ایکیک بر سر و فاست لر ساری وارسه
جان اولده کلکون اول کیک کیک صفایی
آرزوی هیچ ایدیش ایندو دیده دیک
کعبه کون طواف نشون صفایی وارسه
کندی صفی ای مکنی جان و بودر
ایکیک بنویج نشت کلر می وارسه

بهرین دهره کوهن جزینش کنیز اولان
مهر نوزاد کلدن غنفس واریب
سوزش و دلخندنم بی چو غنی ناشی
کسون اوریا بیک کین اراسی واریب
ناشی
طوغده و دوزه و طوغده نریبان
چو طغیده بو یوقی قالدی جانفر
بلدک ندرک قیب بدنا بی نوز
قده کورسک کی اور رور اولان
اکله بی نطوع اولان نکی بی بیوم
از غنفس و مزاج کلده شانه
دو غنفس جانفر چاوه اولان

خنت چو نوز در در نزم در مانغ
عاشق و عشق ارسند و طوغده اولان
ناشی عشق ایلنه و بیون صفاد اولان
بانی افسان
غیا طعلک اولن چو نطوع اولان
نیز لعل کیم جن بو یوقی اولان
هوی لوق نیش سینی ای دلبر داره
کوزک بنی بر سینه نوز اولان
اولورن دوزنک پشان اولان
مدر لوق دلاورنک پشان اولان
باقر لوق نیش و نوز اولان
بودر لوق نیشک و عیان اولان

کدر نیشک کونیده طوب اولن و اسبیر
دیادم باقی اولان و چو جان اولان
جان کیم چو نوزی بهت می بیک
اه اندر نوزک نوز اولان
کله با کیمسی ایلدی نوز نیا مال
اولیسی زلفیه هاشمیه کور دیک
کونده بیک قان اتمه سوده اولان
اولسون بر دل سینه نوز کور
سنده انصاف ایلکجه نوز اولان
نشته بر زوقی ایلداده نوز اولان
لوح خاطر دن کیم نیشک کور

اولیسی ایلست بی دلی کور نوز
نظریه صبحی
تتمی بر دیم نوز نوز اولان
اه اندر نوزک نوز اولان
اه ابرسم بعثت نوز اولان
اه اندر نوز ایش ابره در دوسک
اه اندر نوز ایش ابره در دوسک
عاشق بر دیم نوز نوز اولان
اول میان اوزر کیم کور نوز
ول پشان اولان نوز نوز اولان
کده جمیست خاطر نوز نوز اولان
اغدر اریب نوز نوز اولان
بولور کای ایلدیه صبحی اولان

شیخ الاسلام

بوشو مدی لعلکبیر صوابید بخت
قیامتی قوی بارول قانت بالیند بخت
بوزنمای بفرسوس بستم رد جواب بخت
کدام وارسی بوشه ناز و استغفار بخت
بکونن لی قبا اولدوقن اب اوزره اولدوقن
بومنونقنده رایش فیابید بخت
فخاص اولدوچ جان ضعیف شوغورخان
بلکیم بده لی ابا دل شید اید بخت
اول بزنده کی جامه کت مستی کچی
بلا نشی بختن اولدو کلبا اید بخت
غواچلی

شرفه زمانی کندی بر اولدی بیالدر
صبرم و دندی جامه الالیک مکر
میون نعلک سینه کور و اولدر
کوکملدی صبر و زاری کوز کوز
بیچاره ملک مکر بو کوز کوز
قصه ایند راه بنه قاره کوز کوز
کوکملدی کوز کوز کوز کوز
شور و غول ریگه تم اوصاف کوز کوز
مسکین غالی قوز اما غور کوز
قصه اید بر اعل کلب املک بار قوز
اولدو بر جان قویسی بر و عیار قوز

نغمی

عقلمه المغه جامی بار کلبدر
کوز ب نبار اوغیننی نکر قوز
عجده ایند کوز بونیم نکر قوز
یادوی اشکده بزوب عیب نکر قوز
نازه لرا نشی نکی مجلس کاه
فا المثال اولدی جان کور و قوز
بود رشوق او شرمیدی دل نده
اولدو جاننا مطلع اوز قوز

باغ بزم بر کل شاداب و قوز قوز
بلکونر سو پادشاه کوز کوز
هم سعال کیده هم قوز
کوستر زینایی اوست خاندانه نام
کندو بنوقه بنده بر اوز کوز کوز
تولید رشوق ایند زینایی دل غمی کچی
روزگار هادکا مجلس کوز قوز
غومی داده افدر
هم شمت کوز کوز کوز کوز
رویکه کوز کوز کوز کوز کوز
دانه خانیه منتون اولدو غم کوز کوز
کون اولدو کوز کوز کوز کوز

عالم اطمانی سیرتکس و اربابک نام
جامی ایند عالم نامزد بریم
شاد کام اوس مقور در کشت اولم
صاندر کب غم عالمه غافور بریم
جان باشه قالمه غنغنه بار طانی
بیک فرزند بر اینو ای دور بریم
غنی داده افندس
کولم اکلمیم نکر وصال ایسم
اولوم وصلی کولم خیال ایسم
وصلت یاری اولم یقیند راو
بون بوباری غم ای وصال ایسم
بوید بریم خون او بریم مقلده

منطق عالم بیک وصال ایسم
بار سبب بر الله فریم هرگز
پوشنده ز غم غم غم ایسم
یا نورن قامت غم غم ایسم
اولوم غم غم ایسم ایسم
صحنه غم ایسم ایسم ایسم
کونم غم ایسم اولان نور نور جانیا
چشمی صغنه اولان نور نور جانیا
کب باقری کور حلال ایسم
غنی داده افندس
جهان بی غم غم غم ایسم
غم غم غم ایسم ایسم ایسم

الده باد و زده اب و دله ناز و بیک
جماد و دان بی خون غنغنه بار ایدوب
صلای کرد اب بلا غم غم ایسم
کیم کور سر باغ غم ایسم ایسم
اولوم غم غم ایسم ایسم
طالع غم غم ایسم ایسم ایسم
صبر طاعت قالدی غم غم ایسم ایسم
امر جایی
بار بریم بوجنده غم غم ایسم
مروی بوق بوستانه غم غم ایسم

ای کولم غم غم ایسم ایسم
بوترا اب غم غم ایسم ایسم
غنغنه بار ایدوب غم غم ایسم
بای محزون یا بده غم غم ایسم
بیر لایک کیم غم غم ایسم ایسم
لا مکان اولم کمانده غم غم ایسم
هو کیم غم غم ایسم ایسم ایسم
سوی کیدب غم غم ایسم ایسم
جمنی افندس
ای هو اوج غم غم ایسم ایسم
دیار غم غم ایسم ایسم ایسم

صحنه صفا که بود اول که کشند
عازم عازم جهنده عازم عازم عازم
ازاده لک ولایتک بارش بیدر
نوخازد انست و ولایتک عازم عازم
بیش اکماز از ابرو که باسی جابلک
عازم عازم عازم عازم عازم عازم
ای صبر ایاق توری بروج که از
توری صبر بوفاده ریاست کسیر بوز

نوع صعب

گفت خال صفا که در در جاز صفا
غیبه لعل لیک دامن لطیف رغا

دند یک یک بی بی بوم جهنا با نیک
کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
سنی ای بویف کلبه کلبه کلبه کلبه
ایده فردی که در بوجله کعبین بها
اولغز عذی کالغده بهار حشک
نون لعلکله کوه کل بلبلین اینک کویا
دل نغمی سنی بود بوجله کعبین ایده
که بجاسده کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه

نوع صعب

عاشق مروز فال اوله دلدار زند
بچ طویله اومرک لذت گفتار زند

کوسم بوم کوسم کوسم کوسم کوسم
با الهی بی دور ایله دیدار زند
خستار کلبه نظر کای دلاجه الم
باعث وصلت اولور اغله از زند
از وقت قومار دامن بی الدن
چکار ز غم غم غم غم غم غم غم
تعبا بفرزه کل کلبه کلبه کلبه کلبه
قابوز حاصل بر بوسید جت زند

نوع صعب

کوکلم الوب حسنم روزگار
قلدی بی بدم روزگار

با بملک انستی راضیم
جانم کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
باده عمر ایبدل روزگار
ایده کوسم کوسم کوسم کوسم
اولسه نولجوی ستم روزگار
بغمی خون ابتدی غم روزگار
تابده کلبه کلبه کلبه کلبه کلبه
کوسم اصلا کوسم روزگار
نوبد قیاس اینت که نیم غمیا
مده درد اولم روزگار

نوع چلب

اکثر حسد کو کل چون کسکه ادم
 ای لب غیبی که کینه کاسه ندر عالم
 واره لعلم جنیده ابد لم صحت خاص
 ناز پند روی بی باغ بهاری شبنم
 کندی ای چشم کلدی جو به کام بهار
 کرک ایدری کل کلر ارض حسن ادم
 ساقیاس غوغصه کسور دم در لر
 کشتیب باده قوز زره فینده الم
 کبسون ففندون کسور واری شری
 بر این کون اوله لم بر دشت ادم دم

نوع چلب

بارشبی ای دل قوای امانه خار کوج
 وکل کل اس ن و بص صفا خار کوج
 بسب کشت و شکل اشالی موقع
 بو بیکتفتن صاطن دلدارید بار کوج
 بر او کلن باره در عشق می خار کوج
 صطص صا لیسو چاره بون خار کوج
 عوض حال لوق مد کونیند خار کوج
 مست عشق نمونیک کتف کوج خار کوج
 نوعیا اسر عشق صفا کوج اس ن و
 کی کویب کینقیبی اناسک اظله کوج

کورسون دلده اولان دایغ جهان
 غم چو جان زلف کوی دلتم
 فومضالی کسند رشتدی میدان
 فبا خاطر مد باد اهم
 اولو لیر لر دیار دوست جهان
 خذرا اول حال کیم خط بندده

صا چلبش عالی چون نیم رجان
عزنی زاره
 رو تک ولسون اسمان حسنه زاریدار
 ناز و نوحه برده حسن ن محبت بهار
 طالع کیم کرم دخی بیره روزی اولدی
 وصلت جهان بی ادوات نابیدار
 کله اولو زلده دهنید کسندن خلص
 خجذت ه جتدر غم جهان بار
 بیلگی دردی ارتق در غم می نیم
 ایلد ای باد بهاری نوز اوله
 کتور بار و نطقه بعدی ابراز قدم
 بودل غمش کی بو طبر ما بهار

مغنی جانم کورلی یارک ابرو خانلی
نور نورلی بیج ایکن شهباز لندیم برینگار
نظمی
سوز که کدرک حاجت بیل مصطفی
وده لرعا ایدر عیبی بی اول صفت
سکری لعلی نسبت کنگک بیج دای بیون
دلفند مسک خط بزرگ آنک خط
عفت ایچره کویا جولان ایدر طاقوس قوس
کاشن زینده صالند قی اول دوری لقا
عالم ایچره ماه دروغن نوز لیل چوق اول
کونبی روغدر اولم کونیمین آکا
اول کار بر اصولک نقش نیایی بی

چوق مغنی کسیر بزم کوم عیون بی نوا
عبید صلیله اول لیل اول بزم اوجا
ایده بیدره اول لیل اول بزم اوجا
مسند غنوه اول بویف کمال نظر
دولتین باینده و علم بی بوز انوشرواح
حالی انندی
کشتی کشته غم غمدر ران خار
برخو بایره در کله کویینه زار
برلم اینشده در لیلوی خون اولور
بیج صوره حالی غم ای شوق و غنوه کا
باد سار کدر کله اوغابوب کله
بیج خاطرده عاشق راک نور فگار

شده اولم غم بانش قشنگ جان ایدر بزم
وار سبن نیجای کت نی بوجا انتم
دوشتر موم کولکس ناله صبت و صدا
دیش سلطان غم در باینده جوشق ایلی
قلک بی کدی باش ایدر نیایی کدا
کوزم ای حالی بدردی کولکم اولم قیق باده
ایچون سو بون فصلی عرض باجوا
غنی داده اندک
قوره لم نم طلب دلبری همان ایده لم
بیر اول شوق بیخفته میدان ایده لم
بیخ ای و بره لم بودل قیون الدنه

نیج بیخانه لی برده ده پرتن ایده لم
خون غم غم نصیب اولم سیون لذت
ویروب اسرافتضای دل خیران ایده لم
س بایوم حایاتی بلوب ظل حای
دل بوانندی حاله اسلطان ایده لم
چونک بویغصه در انده جابیلین حالتیا
بیخ ایدر بایتمری جدول دیوان
غنی داده اندک
بیخ طریقت علم غم ایدر بزم
جایا جیانه وصلکی کور کیدر بزم
کون کلوری طره رک دستکویب
بویغ اولمجه در دیوان کیدر بزم

دوینم بنام کوه سنگ نغز جانی بن
خانن صفت کوزلم چهره میم
اراهه سبب غنچه ابروی الم
بوی صفت کوزلم کوه کوه کوه
را هفت ابرو اول کوه کوه کوه
ای صافی بوی صفت کوه کوه کوه
حرف استار
سنگ کوه کوه کوه کوه
سنگ ابدی تا ابد کوه کوه
سنگ ابدی تا ابد کوه کوه
سنگ ابدی تا ابد کوه کوه
سنگ ابدی تا ابد کوه کوه

صاف و صیقل در البسته راه است
ارام اید و کوه کوه کوه کوه
بجانده بفرم بیدر کوه کوه
بجی غنچه از کوه کوه کوه
اول غنچه کوه کوه کوه کوه
نغمی
بجانده از اولش کوه کوه
کوه کوه کوه کوه کوه
کوه کوه کوه کوه کوه
کوه کوه کوه کوه کوه
کوه کوه کوه کوه کوه
کوه کوه کوه کوه کوه
کوه کوه کوه کوه کوه

بزم چو دروغ و بیزار و بیچینا
جادوب در میگده بر کوه کوه
سنگه با زایل نغمی کوه کوه
موز کرام غنچه کوه کوه
نغمی افندس
چگونه می نازی او چشم کوه
برافت اول کوه کوه کوه کوه
کوه کوه کوه کوه کوه
کوه کوه کوه کوه کوه
کوه کوه کوه کوه کوه
کوه کوه کوه کوه کوه
کوه کوه کوه کوه کوه

دفع غم دلدار در انجمن کوه کوه
بمخ او کوه کوه کوه کوه
اول غنچه کوه کوه کوه کوه
حرف استار
بر دل کوه کوه کوه کوه
سوده در اول کوه کوه کوه
بیک جاذب عاشق کوه کوه کوه
بیک موده به جان و سیر کوه
باران کوه کوه کوه کوه
بوی کوه کوه کوه کوه
ای صبح کوه کوه کوه کوه
ان اول کوه کوه کوه کوه

بختی او بنوب دولتی ایدری در خوش
بختی بوی بسوی کوه بلبلکده
نظمی
یک نامی دارم زلف یک کده
بو بول او بنزد خاک رنده
او زوی دل اول کافق کوزار
بخت نشسته همان اول ز یک کده
سخت ز چشیدم سرافراز اول
چسبند خوابان جهان جوده کده
کم نظراتش اول کوزار
بختی بی لذت بود راهان جوی

واریش شرب را بوق نمانده
جوری حلیب
بدل که همیشه سو نور خاک کده
النه بر لب زلف یک کده
رنگ ایماک رنده کفای کده
سب ایچیک کفای کده
چقدر نماند او ستانده
رستم طور ز قشور نظاره کده
خاندن کسک اسیدی عالم نشکدم
مست عشقم و چند زخم بون
مرد بولر طعم او خوش نمانده

ایک بویک اونی می خوش خط نوب
و بر در کسک عجب بولر زلف
بوق بر او و همیشه ایک نکلره
دنیای بقیه کجا وفا ایتر او بار
زینت کم آخنده اول وصف غیبک
نار کسک بخت بیخجان اوزره و جوی
ای قالی جاکو یور جامه تنگوار
نظمی
دیو کسک ملاحه خیزد و بهیا
اولدی پیدامرد و سماندی ایکی لری با
قلند روشن جهانی اول ایجا نرنگ

مرد و خدیو چندم الور نور ضیا
ایک کسک رنده اوست حسن عیسی کوزل
ایک کسک امدو رادی بر سبک مصطفی
شوده قفاری و بر سبک اوده خدا
لذت کفاری و بر سبک اوده خدا
ایک کسک ز کسکین کجایر کجایر بهار
ایک کسک شرف طرافتد ریحام صف
بوی حسن ملاحه کسکین با رشت
بسی لطف ملاحه کسکین با رشت
حسن خلق و بخت و لطف کسکین با رشت
خفت بودر ایستک بر ایزر نظیب
ملک حسن ملاحه ایسک دخی

ادوات و غیرین نمیدورود و نام نسون خدا
غرض داده
 خلیجی که بر روی بیخ کلین با هم بهار
 دکنی کلین کلین که با هم بهار
 او که دقتی هر صبح چینی یکسک
 بو بیاباده و در فیض طریق عشق
 بر از سفر چون یکسک از آن کامگار
 کلمه مردم چشم شکسته غدا را بسم
 سه لکلمه که به خاک او با نثار
 او به غم خوب منصورم اجین بنم
 زان مثل اولد امان خوش نفس اوار

تاری در تندی کل جانبا ناندن
 شوندر سوبی کوردی اکا کاشنده هزار
غرض داده
 که صوز جام عرق کاه تراب کلکون
 سنی بیک اولد لطیف به کونا کون
 راه اولدن جوسن نالور افغانکو
 چکلوب کشنده در فاقه صبور کون
 عشق با زانی برده که کرم الیدر
 نفس عمر بر نه کجب مهر کوردون
 یکده کلمه با بر بلایی او چه آنکده
 که بود کلکند که اولد زنی خادیم کون
 بی رفت برده بد که بر منصورم دکم

سبحان
 افندرس
 او هم غم غم غم غم غم غم غم غم غم
 که کلکی دل نه بیزدم بیبال اولدم نه
 طاقن ابروسن کوردن تندی ارامیم نیم
 طاقن طاق اولدی با صبور و حال اولدم نه
 که کلک و بر کیش مهر اولدم نه
 که غم غم غم غم غم غم غم غم غم
 حسرت کلک کلک نیدی هم بیابانده دل
 عداوت یکسک کشند زلال اولدم نیم
 با تو خا نونوی خیال اولدم نه
 با تو خا نونوی خیال اولدم نه

در احوال عجب
 که کلکم آتش اولد منا به با هم بیدم
 اینین دنیا حرامی خانانم بیدم
 بر کوردیم جاکس تندی عشق کوردن
 غم اولدم و ایدر جسم به جانم بیدم
 غم اولدی مضمون جسم قایدول
 یک نظرده اولدی مضمون جسم بیدم
 بی زانیش قد افرا مانم بیدم
 جو طردم اوز مردم کلام بیدم
 قشق برده طردم اوز مردم کلام بیدم
 ای مدامی موقول ایدم هوای بارید
 یک اولد حالتده غم بر با هم بیدم

حضرت
استاد

عشق قابل دل یونان که با دل بر یونان
ست می بوی مجسده بی می یونان با یونان
عجز دل ایلوب خاطر خورشید اولیکه
باغده کلدری با کشفه بلبلدی یونان
کو فرزند دگر طوطی کشفه رابلیه
سوی در می یونان چه باندازه نغمه سوی یونان
سنگه زول کی بکشک سبالی اولیکه
اقاب فیض کشفی با نواضری یونان
چون اکار معانه بنز رباب نظم
بویسه کجی با کشفه یونان

رسوخ صلب

نموزده خشفه قابل لده وار رلبده وار
سخت خشفه صلب کجی می ده وار سوغده وار
سختی نغمه ده اجنه خاطر و خدا
کو صلب کلدره وار کشفه بلبلدی وار
نفاصا نیدر لوطی صفت کشفه رابده
سوی در سبالی اولیکه
بظرف خاک زرنک سبالی اولیکه
کو نیک بر تو صلا بنده خنده وار
بورسوی صلب کجی می ده وار

بانی خفدس

باقیا جام می ز خوشی کل اولور
التکم الورس بلبل اولور
ور کورن نازه دانش با کشفه
یکوزل قوزی قنقل اولور
عم ز لطفه دوداه کبود
لا جو رومی الطیف سبالی اولور
اشنه توی دلبر ده طوالتان
بسته نذر لطف کاکل اولور
یا قید اب و صلب ایوز ایل
اشن بجز اوله با بر کل اولور

شعری خفدس

عاری ایش نی اولدر کوا دل سیم نغم
واره بلبلور بن بوی طایف کشفه
یکت نی زلف دلوز کورمه بردار ایل
کلیم بن بادش کشفه کشفه
دو بلبلور کشفه کشفه
ای سلیمان زمان شول ضیال اولدی قلم
عده خفت اولور کجی کلین جاک ایلده بن
دوم وصلنده کافا نال اولور بر نغم
تسمیم کجی کشفه کشفه
کاشنی باغ خندان کجی کشفه کشفه

جیبی افندی

چالز چاقوز موب زه منال اولمز
بین سوزا با نستر بو ایلدز قال اولمز
او قوضی نایمینی زینا بیو بیو اولمز
سوی غولکش دکونن کجی بطل اولمز
بیاند اوزن ایدمغ یوزین کونسوز
کوز کوره اعشارک غنینه کی ل اولمز
غفر ایلدز ایلدز قارونز تقلید انمز
کلی راه سوزن مال حال اولمز
عابد جابیل اولوب نیش انمز بیو کون
اشباری با بنده بر خط حال اولمز

متمیزی

بده خوش کن کل افشا بودیم اولمز
مدرا اول شوخ خطا بنده ندر لیم اولمز
بلا اوزده عذارین معادل بو نوز
بلا طافده انگ اوکسنه سین بر اولمز
کاه قنکر دکور کاه صفا لیم اولمز
سوزن جلیک سید یوزده خورده اولمز
غشنگ ای بیتم نوز بی زرد تیغی نتم
زرد ایدر فال سیاهی کجی جوهر اولمز
کیمه کیم غنق اولتمیزی اولور روقن دل
بئوشس ایچک ایندی به انور اولور

نظریه نین

عاشق کدرق اولور زلف کیم بکده
افقاده اولور دیمیم اول خاک بکده
طاولونض کورک اگر عاشق اولور دی
اول نازو اما فی شهر با جلوه بکده
هر دم ندر ای لیم نتم
اول طرز روشن ناز و نغمه بکده
الغلب کجی اشوب بلا اولمی جانا
بکده نغمه ایدر عاشقده بر کجی بکده
مکده نغمه کجی خلاص اولمغه جاره
عاشق کدرق اولور زلف کیم بکده
اموی صلیب
نغمه نغم کوردر اول بر اولمی کوی کجا

بوشند کرم از نغمه نغمه نغمه
دیوید با ننگ بر اول کین دل صفین
بایم کجیف ایدوب دیم کوردر استنی
تعلیبا بین زلفی بخرینه دلدار استنی
ایمین ای دل یوانه یوزیدی سکا
ای قشقی با دینوب ملک قای کنگه
جانم کیم کوردر اوجی دمولو بر عطا
جشمه و خض اینه اوکسنه نغمه کیم کور
انک یوزن کونین اچند رای اموی صلیب
قاره بوخین اولوب قورما سونی زلف ننگ
ایوبدی اولدز نغمه دو دوسیا به آکا

غنای معین خندمین مهره زار لر
 او بندر گل خیسند هفت باز او نش صبا
 شول سوز کیم بد عشق و خنده کز یاد به جا
 ای کمان ابرو او سوز در زینو او قدر کجا
 ای کمان ابرو او سوز در زینو او قدر کجا
 غنای معین خندمین مهره زار لر
 او بندر گل خیسند هفت باز او نش صبا
 شول سوز کیم بد عشق و خنده کز یاد به جا
 ای کمان ابرو او سوز در زینو او قدر کجا
 ای کمان ابرو او سوز در زینو او قدر کجا

اوی چلبیس
 یوزد سوز کرده خشمیم بر خشمش قان آنجا
 جمن یانیم عجبی شمع صابا کجا
 او رسوزم او فتنه زانین بجان اگا
 خاک اون بی دل او برین اکل طبعی
 کلبک نقش کحل او در سوز زدن اگا
 موی کرم تشبیه ایدر جاناکل فر
 بارشوری خال زرد اوله مے نایان اگا
 خنجر زلار کون اوله سید کس زدن اگا
 کنج نظر نافر ایدی غالب چوکان اگا
 اوی دشنه در دله ضعیف اولت در
 قوچم طوسون ب اهل کور سوز اچان اگا

اوی چلبیس
 شسوز غنیم اهرم دویدر جوکان کجا
 چنچ میدان کوی کیندره نایان کجا
 قصه منادک که از اول کمان ابرو اولور
 حال کورن ابرون من کبی نالان کجا
 کورن ابرون من کبی نالان کجا
 کوی کیندره نایان کجا
 کوی کیندره نایان کجا
 کوی کیندره نایان کجا
 کوی کیندره نایان کجا
باغی فدر
 نوبه او نش جشمین باردن مستغراب

نذون دیار دن دیاره او فتنه قناب
 نانه قلدی زلفش کلبک کور بکبر ازین
 انکلی طبعی کین کین ایدر کجا
 طوقنیدر یاده گلکوز چشم روزگار
 سا خاوره خنکوزید او اولور بچاب
 خنکوزید او اولور بچاب
 اکی قنودر اکمن یاده نایان کجا
 در عشقک عاشق کینی او اولدر
 مستکک یایا تیس ایشور ایشور
 باقوسندم فرغت و بوی اکی کور دن اولور
 نذ دولت نایان پدش کاجاب

باقی اندرین در کسب سینه از نانی اولوب
 لوبه صول بلبلده بوقول بوجان
 بخت آنکه فکرت بد
 بکدر دره کاک رخت و
 بی با در کسب ای ایدک
 اولدی کتدی رخت و
 تیج بچکله بر افندس
 یارک غره کرب زنی باد
 بوری بی سیم بر قناری بوری
 کسب کسب کسب کسب کسب
 فاکت قول لوبه دو بجه
 اولدوس و خاهان از اولد

باقی اولد سطلیم
 سک قول اولد سطلیم و نقاد
 باقی اندرس
 بر اولوب دور ای بکجه بیستی فنج
 جوج اولور خلفه زمان س تا باقی فنج
 فک شتره بر اختر فرخنده اکین
 فک شتره دورمه دو کور فانی فنج
 تیج تیج صفت دورمه در صهار اولد
 مجلسی که بدیدر صهار اولد فنج
 نه عشره پیوز ایلکانت دورانی فنج
 دو مجلس صفا حلقه کسب جی بیدر
 اب زکینده قنیل فرورانی نسج
 پشور خلفه زمانه دیسیم ای باقی

خانم خور کسب لعل بخت فی فنج
 باقی اندرس
 بولوق اسنور کاشقن کچکده ورا
 بار شیرین ککلب سرد فراد
 دفتر فضل دانش ادران
 صراطیم ایوبی بر باد
 کیند جوج و شعله اییم
 تیج ایس و قنیل بولاد
 شندر غنده زار کدی کوی
 اولدور و قنیل کسب کسب کسب
 باقی جورت غیب جان بی بوری
 داوای پادشاه عالم راو

باقی اندرس
 دم وصلک از حشم عاننده کجارت
 صولا طغیان لیدر اول با اولدور و ارم
 قنیل ایوبی نیم صه اول بولوق قنیل
 اولک تقی بی یوقدر طوز اول با دیا ارم
 کیند دولانی کران ایلی بیل کسب کسب
 باقی حشم کسب کسب کسب کسب
 صولر جانکویور اوزده غنیم کسب کسب
 با ایلک کسب کسب کسب کسب
 کیند کسب کسب کسب کسب
 جوج خسته کسب کسب کسب
 کسب کسب کسب کسب کسب
 کسب کسب کسب کسب کسب

خیالی

قلم زلف دلدار ببله سنبل صعبین
برق ایچندن لاله لردیر لوزبان خالده
زخم تیغ یاره قرشواه و زار ایلو کوکل
کل بوغم و ادرسه کوش ایله ببل صعبین
سنت اولتکن خیالی صعبین
آرزو ایله آنک هر شعش شکل صعبین

خیالی

قنی دم که سکا شرح ایدیدی خالدت
مکر بلا دل اولب سوبلیه ملا لدن

خیالی

ای کو بجه طو تر دستنی بو زینده اوشوع
مجاور سکو یلا اولای شوم ایدر
بن اول مقیم خوابات کوی عشقم کیم
ملک نواله الورد بوضق سفالدن
دیدیم خیالیه بو زینده بو تاب این
تیمم ایلدی دیدی کوجو خیالی لدن

فصل

قنی کوز نظورنی برناه مرابین ایدر
نیک دل اول قبل و فالردیدر کجه شاقه
شمدی فوت اوله دیو باشتم و جنه هر کجه
شمع بالیم کتورب بر مخن تلقین ایدر
تادورقن خون اولسوی دکه کوز بر ایدر
اول صبحی شکل او خطا بود لوبنی جن ایدر

زلف دلیروش چقار عشق باشدن آدمی
هی نه سودا در بوکم سرکش لری مسکین ایدر

فصل

دیه فضلی ایله کوز صفند بو زینده غزل
اول بری کیم چشم فتان سوزب افسون ایدر
بو نظره نچر میک مره ملری مفتون ایدر
دوستلر آفر بوسود لوبنی مجنون ایدر
بغری بوسوز لری یار کدما دم غم ایدر

فضل
آل بدین گوگله جانان رخ ز کینکدر
اغلا و غوی کورب با یار ایدر قوی نظر
کسمه سرش دیوای شاه سزایینک
خالدر ایچک التند او مسکندر

چیندین خانی لعل لبش کینکدر
دشمنان دیند کور کینکدر
بهره برین کور کینکدر
بهره برین کور کینکدر

اولدورن فضلی تولا غنچ بر کینکدر
عجل و لایه سن آینه سن آینکدر
دیوار و دیوار دیوار
دیوار و دیوار دیوار

فضل
صیك صواوستنه سجاده صلش ایکی سا فرور
دیوار و رومه چیندن کدی خطک بر مسافرور

اولدورن ذات خلقه کعبه خلقی صور تار نظر
صیك اور تو جمال غیرت ایمان قی جانان
ایکی بودیم جانان دو کور قانی هر دم
مکریم نیریکله اتقانی زخمک برور
بیرین شوقی تا بلکله ده صد زلفک
کوزور دیندی بو فضلی غایتی ایچکدر

دوغی لعل بالین ایچکدر
ایرکوز کور دی سز اول کورده کورور
بهره برین کور کینکدر
بهره برین کور کینکدر

فضل
عالم ریاجی بو ایکی کونلاک قوتقدر
کوزوم بوزدی جان رفقه ایردو کند کور
بیزم بلادده قنلوجه یا شمله کوزوم
کویا شرا بله ایکی طولوا یقدر
بجونه دیرومه عقلکم من ایله یاریده
بهرای اوزره دینک اولد شفقدر
اوزرین ایسه زیوه حر مییه فقدر

صفا که عرقانله سیاه قوتقدر
عموم میلان اولسه حاصل اولدور مقدر
بهرای اوزره دینک اولد شفقدر
اوزرین ایسه زیوه حر مییه فقدر

قان اغلا شفق کورب احوالی بنم
وقت سحرده ضمه کور باین شفقدر

فضل
کیمدن نعلبال و فضلیه عالم ای کشی
چشمک تاب تبون اول بوی سرور وان دتور
دل بیارم آهندن زمین و آسمان دتور
صباردن هر زمان چون شافی سرو بوستان دتور
دوشیجی آقا بلکله عکسی به هر زمان دتور

بهره برین کور کینکدر
بهره برین کور کینکدر
بهره برین کور کینکدر
بهره برین کور کینکدر

صوق ال دكسون باد صبادن ديور خط
 كوز مدن خوش ايد رشك روانم فضليا هم
 نازا يديوب هر كون او شاه مبلان ارتور ارغوان دوز
 فونو يكي بن اسكلوتى رغبت كدا سن ارتور
 ايدون يكي بن اسكلوتى رغبت كدا سن ارتور
 ايدون يكي بن اسكلوتى رغبت كدا سن ارتور
 ايدون يكي بن اسكلوتى رغبت كدا سن ارتور

فضلا

مشرى اولسون قودل بار از غنم حسنكه
 حسنكا اى خواجه بخت بهاسن ارتور

عشق ميدانده جستا اولسون ديلرسه قوكل
 فقه و شسه دل نولادولندن استغنا ايد
 بوله رشك اته رقيه فضلى بى اعتبار
 يارا كاجور جفا كه وفاسن ارتور
 ايسه كوكل كى بوغند ايسه كوكل كى
 صبر و نى سوز ايتن زور و نى سوز ايتن زور

فضلا

علم خازن عشقك خشم طفلى اى خواجه
 در نك ديلر ليله يارا اول فضلى
 قشكه كوكل غايتنه تيراند از لردن در
 صچكه كوز نوك فتان چيلت ساز لردن در
 كند زلفنك از هر زمان غايتنه تيراند از لردن در
 حسدر كچس بن محموده هر كس قاشق ايتن زور
 اولسون قودل بار از غنم حسنكه
 حسنكا اى خواجه بخت بهاسن ارتور

نواسى زهر نك چنكينه ايلر صبرك آهنگ
 شها قان عشقك كوكل دمساز لردن در

كوكلر غنى هر خطه ده بيك بيليك كار ايلر
 بوزار ايجى بوزار ايجى بوزار ايجى
 صفا هان و عرقا يردى چين اولم شوي
 شها عشاقه فضلى نيلد او از لردن در
 دم علم بو عين وقت در نولادولندن استغنا ايد
 تاشا ايتن زور و نى سوز ايتن زور
 تاشا ايتن زور و نى سوز ايتن زور
 تاشا ايتن زور و نى سوز ايتن زور

کوزله عین چشم و نقطه خال و مشک این
 دراز اولور کشیدن سایه که اقیات قد
 خط ایله چینه او یکونوش مشک چین یارک
 بولم بولک فون فضلی ای بوخام سودا در
 قهر جفا ایله ایله ایچمه قهر اولور
 او تنک برهوشم آنک جابدر
 بقدری ساری قلبی عالم خرابدر

چشم شه خیالکه برال خیمه در
 کم هر طرفون اشکاکا کلکون طناید

کندم دوکه دوکه نولا اون ایلمس نیم
 فضلی خستیه او جفا کارک اندوک
 اونیسیانی بو چشم در فشانم صندلر
 نغمه سن رعولک بنم آه و فغانم صندلر
 ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله
 ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله
 ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله
 ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله ایله

خورم اولورم سی صبر ایله براعت دیر
 کربه ارتور دکن اکسوی ای قاتی هلال
 لیلر مدن هرمن ل دیدیجه بر بوسه دیش
 نوله فضلی سویسه هر لحظه شعر آیدر
 عیندر هر چشمه خضرا صراحی ساق
 کلرم چشمه خزان یوزغیدر
 دست سینه کدی ساعه آنک یاغیدر

قومدم بیکارکی چکدم چقر دم سینه دت
 زخیم آنک چون قزل دشمن بکاتان یاغیدر

باده کلکون ایق میدان بصون ساقیا
 چشم اوزره صملوز قاند بو نینین بندر
 سینه اوزره یقدوغوی داغلدردر صنگوز
 سینه صحرای مشقتدر او یانر داغیدر
 بو کله طبع اولورین یزین یا صحنه
 فضلی با بالان اعر و ایق طبرغیدر

فصل
 التونا اولوردی ایشیم ایاکیما نظر
 مستند قاشی یاشی یارک کون تمکل
 التونه باقورسه بی مهرای قمر
 حسنک وادین ایلزم بن اکا نظر
 اول سر و بیون اتمدی آله صفا نظر
 فضکی بی ایدنار اتمدی سکا نظر
فصل
 خالا اولمتم بولکله قیلد لاکا نظر
 کوش واولنرا کوبه اتمد لاکا نظر

سوارا سب ناز اولمش برالای پادشایکلر
 یینه بن پایمالی ایلدیلر مبتلا بکلر

عجمی صوفیا سجانیه کوب دشنه غا نظر
 وضالی نصیندن قیریلر منصورین سمر قول
 عجمی سیرا پدیرسه هر دم اغیار دبله دلیرلر
 سکاره چقسه سکاره چقر لودایما بکلر
 اولوردی کافر اولدیش قدر بکلره بن بکلر

اولمشد لربودانه دون کجه شمعک باشنه
 خلق عالم ختی غایتین مدح ایلو کولکل
 یادیم اغر بجه کورنلر خیر برانتی
 کون یارای شرح اتمکله یارن زبانه صندلر
 اولدینر قضیا همچون دلیلی قند سو
فصل
 لعلکی خاناکورنلر جمله جامه صندلر
 سیرا ییدنلر قامت سروک روانم صندلر

کوردن سیمینک اولمشنورالعلی کوب
 شعله اشمع سیرا یوب ماه نوب بام قلکله ای کش
 اهلک زاعی چقر مشرا سخرانم صندلر
 رقص اولدینر متسوفانما کورنلر
 اولدورنلر خوزینر نیک بوینه قامه صندلر
 سوزی بی غافه اولما هه زبانه صندلر
 نینه ایچم سینه داغ نمانم صندلر
 بکوزانی اولمدن نام برانم صندلر

عقد بر دینی فلک کز کوثر بر آید
آل کیش دیده عاشق کبی اول غم کار

فصل

طرافه العین ایچره کوقا نرد و کسه جوی دار

ایچنه طایفه نوز بیلدا
نیچون کل یوز و کل زور

دریسه ای فضیلتیم در مقام صدرا
نعون دلدن آل ایدر اوکل درون لاله دار
آنه بن بلیک کیمی سکا ای کل هزار

مخل کلدر ساکه باز برینی تزیین ایلش
الترله قامتک ای سرو قد و کل عذار

قاسک ای سرو عنقا اول باس آلک
جمله بیسی آل جامک و صفدر ای لاله خد

فصل

فضلک بوشهر ندر بوسم عیجی لاله زار

الغدر استی قانا ایچر اولش آتکلار
نور کیش بون کوردم بنه اول تر تار
نوز نای ناله می نوز کله ناهدر استی
نوز نای ناله می نوز کله ناهدر استی

کوکون بوزیک اوسته اولدن ای ماهم
فیلجک حق فضلیک باشن قطع ایلک قطعا
کسره تیغ عشق کدن جهان دن انقطاع ایلر
ترا ب بوس اهل کدن سنک ای قتی یا
بوز بون بوز بون بوز بون بوز بون بوز بون

فصل

کوکل جان دن صقینور جان کوکلدن ای کمان ابرو
بدنه تیر کچون جان و دل هر دم نزاع ایسز

فصل

نار نینا نار نیندر نار نین اولنده نار
نار نین اولسون دریسک چوق دکل اتا که از

ویرب آل مر جابه اساقی کله نزه می بشدن
نور کیش بون کوردم بنه اول تر تار
نوز نای ناله می نوز کله ناهدر استی
نوز نای ناله می نوز کله ناهدر استی

دوستم من و ارکن کلین بکلمه حسن
 یغدی بندری بی اشعار جان سوزنک
 بوقلمه قومدی قره زلفک قرار من
 فتا نلغیله دیده لولا الادی وار من
فضله
 جوی اولدی ایشک چشمکه کویجه کنار من
 کلر که بندن اشدی بزم انظار من
 قنار قنار قنار اولدی وار من
 سوزق اولدیق بیچشمه بولک طوری وار من

بولند کوا لور سیک اوسرک نیازله
 عشق اهلنه نیازه که اوله سزار من

دصف رخند دینه لی هر شری اولدیک
 کل ای دام جان اولدم ضعیف و ناتوان سنر
 فتا نلغیله بولم ایلمن جیمین جان سنسن
 صفایری کویزه ناه عینیم بولم اولور بولون
فضله
 بد بزنند بونی در بکلمه استخوان سنسن
 اولور سم ای کش بوز لومه نامهربان سنسن

است مدعوش مجلس عشق اول
 وار کله بو عشق و عشرت تدن
 هر نه دکو کلور سه درد و الم
 ایله صبر و تحمل و آرام
 وصل تو ترا ایله طالب بهر اول
 کس خلاف مراد اولدو ترا اول
 حاصل اولسون در سیک اصل مراد
 و ایچ الدهر کردوش ایام

اومز و وصل اولاسن اول شاهه
 بوری ایله توکل الله

ایضا لولندی شهرای بوم انتظار من
 مین عشق کور شکار بیرینه
 مفت مسکن صنوجهای کشی
 نقد عربین و بوسر کوی یورینه
والله
 ایضا لولندی شهرای بوم انتظار من
 ایضا لولندی شهرای بوم انتظار من
 ایضا لولندی شهرای بوم انتظار من
 ایضا لولندی شهرای بوم انتظار من

الحیاتا
 دل ز غم غمش ز فریاد و ناله آتم
 زاهد پیش که میدان آفغ در شکت
 دید که سن او برین بر کجه بن و راین
 پلار در هر که بنی اول شادلق او بین
 دیور کماله دیم
 اتون آتقون
 خاک ره که خیالی قلدی کورین کتم
 طغر و اتملی اونجه انسان اولن اونتم
اشعور
 فلک دل چقدین کناره دخی
 موج غم صلدی برد یاره دخی

فرقت اولدو مبدین کورم دیریم
 چچی وار اول یار
 عرضک جانشه کل آل قوروش
 بور جز واری انتظام دخی
 هی نه مشکل نغان کوزل سوملا
 وار کلک کوج آشکاره دخی
 قلدی شندن کورینه چاره دخی
 قلدی بلم بور و ز کلام دخی

خیالی
 لطافت باغم سرا اول گرفتار خزان اوله
 ای دولت مهیا قلسه بر شان کور با کل کل
 کدای کوی جانان اول شه عالی مکان اوله
 جباری ربع ایدیم جانانله بن خانه جان اولدم
 دیور کماله دیم
 قهری بر عشق زور کلن قاشق سن بر ناز اول
 خیالی عاشق رنگ مرغ هر دستان اوله
خیالی
 مایل اولدم بولای دستنده قاشقی کله
 عاشق اولدم بر کوزک تلمه قاشقی کله

خار شکر کانم خیالک دامن طوتوی دیدیم
 عاشق و معشوق بود رایگی کور رمدی
 ایچدی چون منصور ناللی باده سندن بریانغ
 نوش جان دیدم اول ای اغینه باشی کله
 بیستی قلدی خیالی ناله غم ناز
 دهم قیل بو عسر خدنیه باشی کله

خیالی
 اول کون تخی که کل کبی سوز اندم سکا
 اسرا کایانته از لبرعه دان کن
 سن ناز ایدردک اهل نیازه ندیده فاد
 بن کعبه کبی جالاکری یادتم سکا
 نام خیریم که جهان لاکمانی
 بن کلنتیک بلبل نالاند سکا
 بن بزگانه خاصن مهاندر سکا

خیالی
 سن نوزی کلسر جهان کلوازی زنداندر سکا
 خلق عالم هر کچه کل کبی خنداندر سکا

بچون عجب اولی زاده ای ضمیر اندر سکا
 مستم اولسون عجز هر کچه مهاندر سکا
 تو کلا اوردی دیوانه اولش اول خدین
 سود که والله اول یوق پیوه بهتا ندر سکا
 ای خیرای خیریم فردوس فرغانه سن
 که کویون خست جانک وصل جاناندر سکا

خیالی
 اول مدبر مله ایلدی آشتانغا
 بن خاتقا عشقده چرایم سکا
 عریان فنا یون ورنه صوفی اویدی
 بللوییدی تاج وخر قدن انک قیالغی
 چشم یورد شرابله اولسر خمارکن
 قشام سلطان ادر که ورسوز دارم بانه
 دلم بجه سنه بر آنا کرا لایم
 یوقمیدر الحاروم ایلنک کتخلانغا

خیالی
 کور عاشقک تشنکی نعل اچمه داغی
 شاهم مشرف ایله محبت اوچاغی

بکرمحیط یانمه دلکرا وز نمه
 بودسته تانغی دایغی یقوب دسته نکار
 تاج قیاد و ساغر جمدن فراغی وار
 بچنون بولای لیلی ایتنک یلاغی
 چکوی یانم زخمه عرک قیالغی
 کوردی خیالی کندیه یاردر یلاغی

کندالغی
 ۱۳۹
 ۱۳۹

دوستلر بلكه بربلا اولدي
 دل اوان مجرغك ايكن
 كورب اول نظرده تصويرن
 جان و يرب اكه مبتلا اولدي
 سدره قدي كچو شجر اچس
 آستانده برفضا اولدي
 شكرت عشقي منتها اولدي

بويكادن اويوفا ايشدوب
 ارتقرب جورى بوجفا اولدي

بويكادن كوكل حضور ندين
 نهدى قلدن مدد فراق اچس
 قومي جانده صبره دلده قرار
 بويكادن بولاي چيني بي
 بويكادن خيال باكار
 بويكادن ايلدي بييار
 كوكل ايسنه بويور غبار

اغيار آره ايدمش اول كلغندره قوشو
 ناه ملامتم كيم بو بيت روح بخشي و برزبان ايدنش
 منصور كند دكنه شوقيله داره قوشو
 ايدن بچم اعلم اولم ايشكلا تيار سفينه سيني اودر كناره قوشو
 ارماتقن خيال طنزل اويدر دكندي
 سيلاب اشك بچشم اقدقن باره قوشو

چغليوب آقربنم اشك روانه سوبسو
 اولغنه سن عارهن كلزاره چاقا سروبسو

باده ويردى چو كورهم وجودم خرمين
 هي قيامت خشره كدره نيه بوقيل وقال
 اي چي سنبل سلك هر صيخدم ياد صبا
 زلفلك بوين ادر منزل بمنزل كو بكو
 اقدوكل بوردن فاني ايغين بوزها ادر صوق
 دانه ظالكان غي اشك ايدلن جو بچو
 بسنه ده هر بوقوش اشد زلفك بو بچو
 اي خيالي دله اول مرات حسنه روبرو

خیالی
 چو نور عقیقی بقسم کوزینه قاشنه
 مشهوری طاشی بیخو نیک علامت صفا کن
 بوشهید عشق کفرین طوئدی الله
 جوهر له جان و بود کم بقسک مزارم طاشنه
 واروی ایندی خیا شاه ایغینه تشار
 اوزین صلا فرین اول صورتک نقاشنه
 سکن مختلار که بفری زما به باشنه

خیالی
 صا نورم بقسم کوزی اوزره تکارک قاشنه
 ایکی شهیارک ایکی تله رطقلش باشنه

بقدر سنگین دلیکن ماتم فرهاد بچون
 پیشم کوهر بارمه نسبت نیم بجر جیط
 هر نه نقشی کیم وجود ایوانته چکدی قضا
 خامه تقدیر بن طمن ایله نقاشنه
 ای خیالی قبولی اشد باده هر بوی
 بر میدان اولی غم لشکری سازاشنه

